

Ὁ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

ἸΩ. ΓΕ. ΦΙΛΟΣ
ΤΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
ΜΟΝ ΟΥΡΑΝΟΥ

Ὁ ΑΝΤΙΠΑΠΑΣ

ἦτοι

Ἀγῶνες ὑπερβαίμασι καὶ ἡρώϊκά παλαίσματα, καὶ τῶντι ὑπερφυῆ κατορθώματα, τῷ ἐν ἀγίοις πατρὶς ἡμῶν Μάρκῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ἐρέσθ; τῷ πικλῆν Ἐυγενικῷ

Τὸ κατ' ἐξαίρετον καὶ χεδὸν μόνε προμάχου καὶ φύλακος, τῆς ἀμωμότη καὶ ἀγιωτάτης ἀποστολικῆς καὶ πατροπαράδοτη ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν τῶν Γραικῶν, ἀθροισθέντα μὲν ὅπωςδήποτε ὑφ' ἐν, καὶ ἐν εἶδει βίβλ; πολιτείας λογογραφηθέντα, ὑπὸ τῷ ἐν ἱερομονάχοις ἀναξίτῳ καὶ ἁλαχίτῳ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΟΥ

ἐκδοθέντα δὲ καὶ τύποις διὰ συνδρομῆς καὶ φιλοτίμου δαπάνης τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ μεσιτικωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνοις κυρ Νικηφόρῳ Γωάννῃ τῷ πικλῆν Ἐργουζῆ ἐκ Σικίνου ὀρωμένῳ μιᾶς τῶν Κυκλάδων Νήσων

πρὸς κοινὴν εὐδησίαν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν ἀπαξασπάρτων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

1194

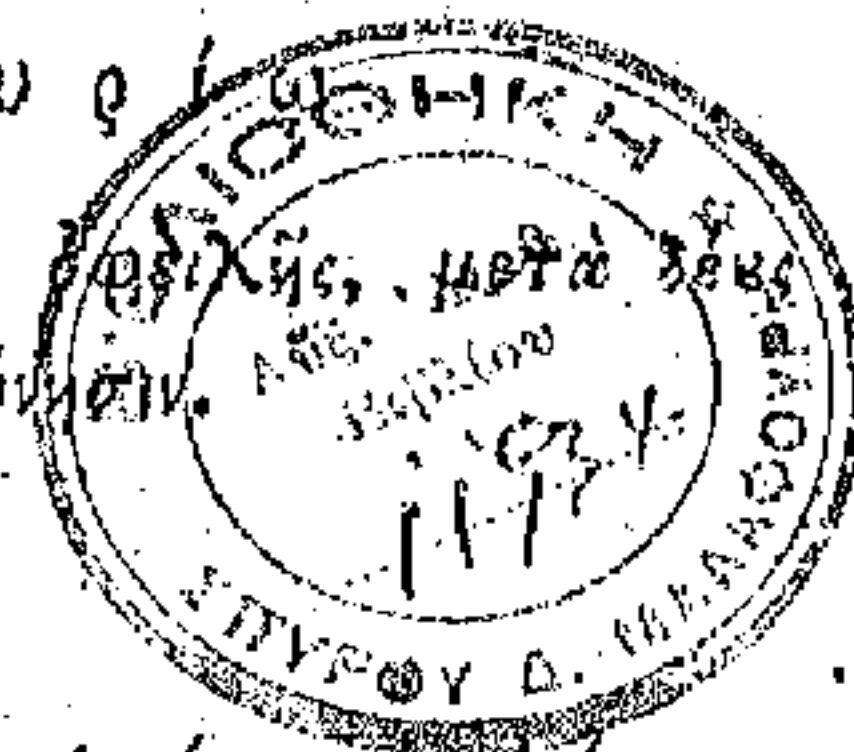
αἴτη. ΕΝ ΕΤΕΙ 1785.

ΕΚ

Τῷ Παναγιωτάτῳ θειοτάτῳ ἐλλογιμοτά-
τῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ μοι Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ,
καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Κυρίω Κυρίῳ

ΓΑΒΡΙΗΛ, τὴν ἐξ ἀπάσης ἐπιλήθους, μετὰ θεοῦ
ἀπονέμω προσκύνῃσιν.

Ἄν ἔχει καὶ ὁ Πάπας, θειότατε Δέσπο-
τα, τὸν ἐδικόν τε ἀντίπαπαν, (κα-
θὼς καὶ ἔχει μάλισσά πολλὰς) ὁ κυρίως καὶ
κατ' ἐξοχήν, κατὰ ἀλήθειαν ἄλλος δὲν ἴμ-
πορεῖ νὰ εἶναι, ἔτε πρέπει εἰς κανένα ἄλ-
λου, νὰ σεμνύνεται μὲ τὰ ὑπὲρ πάντα
τῆτο ἐπίσημον, πάρεξ εἰς τὸν τῆς Ἐφέσου
Μάρκου ἐκεῖνον τὸν εὐγενικόν, ἐπειδὴ ἕκα-
στος τῶν ἄλλων ἐκείνων ἐκ μέρους, καὶ μακρό-
θεν, καὶ ἐν ἀδύτοις κρυπτόμενοι, ἐρρίψαι
τὰ κατ' αὐτὰ βέλγητες. Φανεροὶ γὰρ γενό-
μενοι, ἢ τοῦ πυρός ἐγένοντο παρανάλω-
μα, ἢ ὡς αἰρετικοὶ συνοδικῶς κατεκρίθησαν
(ὡς οἱ περὶ τὸν λέβηθου). καὶ ἡ παπικὴ
ὄφρυς πάλιν ὑψωμένη, καὶ πάλιν ἐπισημένῃ
ὑπὲρ

ὑπὲρ ἄνω τῶν ἀσέρων, καὶ ἀήττητος μένε-
σα, ποτὲ δὲν ἠκούσθη καὶ ἐκφωνήσῃ με-
ἀθεραπευτοῦ κατ' αἰσχύνην, „ ΕΠΟΙΗ-
ΣΑΜΕΝ ΟΥΔΕΝ. ἐξεφώνησε τὴν ἀσί-
διμον ταύτην φωνὴν εἰς μόνον τοῦ Μάρ-
κον, ὅταν παρὰ πάσας ἐλπίδας εἶδεν ἀ-
πὸ μιᾶς ἐγκρεμισμένα εἰς τὴν γῆν, ὅ-
λα τε θνεῖνα τὰ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μηχαν-
νήματα, καὶ τὸν τῆς χαλάνης πύργον, καὶ
αὐτὴν ἀκόμα τὴν παπικὴν τε τιάραν, ἀπὸ
τὴν ἠρωϊκὴν καὶ ἀμαχου σεβρότητα ἐκείνου
μόνε, καὶ ἕδενός ἄλλα, ἀλλ' ἰμὴ μόνον τοῦ συν-
αὐτῷ, καὶ ἐν αὐτῷ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐνεργ-
γοῦντος, καὶ λαλοῦντος θεοῦ πνεύματος.
ὅθεν καὶ ἀντίπαπας δικαίως τὸ ἡμέτερον
καύ-

καύχημα, ὅχι ὁμῶς ἀπλῶς, ἀλλὰ κατ'
ἐξοχήν, ὁ Ἀντίπαπας. καὶ ἡ ἐπωνυμία
εὐλογος, εἰς τὸ καὶ φυλάττει δηλονότι
διακονίῃσαν τὴν μνήμην τῆς ὑπερφυῆς ἐ-
κείνης ἀριστείας του. κατ' ὃν τρόπον καὶ
παρὰ τοῖς ἔξω οἱ ἀργεῖφόνται, καὶ οἱ
γιγαντολέτορες, καὶ οἱ σμινθεῖς, καὶ ἐν
τοῖς κάτω χρόνοις, οἱ ἀφρικανοὶ, καὶ γοθθι-
κοὶ, καὶ Καίσαρες παρονομάζονται. καὶ τελευ-
ταῖον οἱ τρεσμελίδες εἰς τὰς ἡμέρας μας,
παρὰ δὲ τῆς θείας γραφῆς, σχεδὸν δὲν εἶναι
ὄνομα, χωρὶς τὸν σκοπὸν τοῦτου καὶ τὸ
τέλος λεγόμενου. ἐπειδὴ δὲ οἱ μεταγενέ-
τεροι αἰῶνες τὴν ἐπωνυμίαν ἀκούοντες, ζη-
τοῦσι καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὀνόματος, ζη-
λη

λω διαπύρω φλεγόμενος ὁ ἐλάχιστος ἐγὼ,
 πρὸς τὸν ἡμέτερον τοῦτον ἥρωα, τὸ παρὸν
 εἰς αὐτὸν συμέταξα ὑπομνημάτιον, ὅχι βέ-
 βαια καδῶς ἔπρεπεν, ἀλλὰ καδῶς ἐγὼ ἐ-
 δυνήθηκα. συντάξας δὲ τοῦτο, εὐλογου
 ἔκρινα ἐκ παντός τρόπου, καὶ τὰ ἀναθήσω,
 καδῶς καὶ ἐνεργεία αὐτὰ ἀνατίθημι, εἰς τὸ ἐν-
 θεον **ΥΨΟΣ ΤΗΣ ΥΜΕΤΕΡΑΣ** προσκυνητῆς
 καὶ σεβασμιωτάτης μοι **ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ**
 ἀκρότητας. καὶ ἂν ὁ Κόσμος ἀπορή, πόθεν
 ἐγὼ ἀπὸ τὴν τόσῃν με ἐξουσίαν, ἐτόλμησα καὶ
 παρῶσθαι, καὶ καὶ ἀποθήσω εἰς τα-
 θεϊάτης γόνατα τὸν εὐτελέστατον τοῦτον
 γόνου μου, ὡς μάθην οἱ πάντες, καὶ παντα-
 χου ὡς γένη ἀκασθῶν, πῶς τὸ ὅλον αἴτιον
 εἶναι

εἶναι ἢ ἐδικήτης ἐμφυτος ἐπιείκεια καὶ καλο-
 κάγαθία. καὶ γὰρ ἐντεῦθεν κινεμένη εὐνοεῖ
 καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν οὐδαμινότητα, ἀφορμὴν
 ἔχουσα, πῶς με γνωρίζει ἀπὸ τὴν λαμπρῶν
 καὶ πανευδαίμονα πατρίδατος τὴν μεγαλό-
 πολιν Σιμύρην, ὅταν ἐκεῖ πάλαιποτε διέ-
 τριψα ἐξουσίαν εἰς τὸ σχολεῖον, τεχνολο-
 γούμενος, καὶ ὠφελούμενος, ἀπὸ τὸν λα-
 τροφιλόσοφον καὶ ἀγαπητόντης ἀδελ-
 φον, τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενον κύ-
 ριον Χρυσόδελον. καὶ ὅτι ἀληθῶς λέγω, δη-
 λαδῆ, πῶς ἐκ μόνης ἐκείνης τῆς Παλαιφάτης
 γνωριμίας, σώζει εἰς τὸν ταπεινόντης δούλου
 ἐμὲ δεσποτικὴν εὐνοίαν καὶ εὐμένειαν, τὸ ἔρ-
 γον ἀλαλήτοις φωναῖς μαρτυρεῖ, ἐπειδὴ ἐυ-
 θῶς

5.
Σὺς ὁποῦ θεία ψήφω, πανυπερλάμπρως ἀ-
νήχθη, ἕς τὸν πανυπέρτατον τῆς οἰκεμένης
θρόνου, ἐμνήσθη τῆς ἐμῆς ἐχατίας, ἐλυπή-
θη τὴν ἐμὴν πολιάν, ἔδειξε τὸν φιλοδίκαιον
ζῆλόντης, καὶ τέλος, ἐπρυτάνευσε συνοδικῶς
ἐκ τῆς πλούτης τῆς χρηστότητος καὶ εὐθυδικίας
της, τὴν ἐμὴν ἀθώωσιν, (τὴν ὁποίαν, διὰ ση-
μεῖον αἰδίου εὐγνωμοσύνης ἐδιώρισαν νὰ τυπωθῆ,
μετὰ τὸ τέλος τοῦ παρόντος βιβλιαρίου). Ἴδόν
λοιπὸν, ἀπὸ ποῖον θάρρος ἐγὼ παρακινημένος
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΕ ΔΕΞΙΟΤΑ, προσφέρω
χρεωτικῶς, εἰς τὴν σεβαστὴν καὶ ἀκαταφρόνη-
τον προσασίαν της, τὸν ἐδικόν μου τοῦτον Ἀν-
τίπαπαν, παρακαλῶντάς την ἐκτενῶς νὰ τὸν
φυλάττη ἀνεπιβούλευτον ἀπὸ τὰς ἐπιρρῆας -
τῶν

3.
τῶν καιθάρων, καθὼς καὶ προλαβοῦσα ἡ ἁ,
γιωτάτη Ἐκκλησία τοῦ διεφύλαξες, μετὰ τὸ ἐν-
ταῦθα τετυπωμένον τῆς αὐτοῦ ἀγιότητος ἱε-
ρώτατον σηλογράφημα. ἔχει γὰρ χρεῖαν καὶ
ὁ ἀντίπαπας, ἀπὸ τὴν ἀυθεντίαν τῆς ἀποσο-
λικῆς Καθέδρας, ὅχι διὰ λόγους, ἐπειδὴ αὐ-
τὸς σαλπίζει ὅλον ἕνα τὰ νικητήρια, ἀλλὰ διὰ
νὰ μὴν ἐμποδίζαν τῆς πνευματικῆς ταύτης
Σάλπιγγος τὸ μέλος, τὰ ποιηρὰ ἐκεῖνα
ζωῦφια μετὰ τοὺς βόμβους των. ἀλλὰ, κα-
θὼς νομίζω καὶ περιττῶς δεομαι, διὰ τὴν
σύβασιν τοῦ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἡμῶν
καὶ συσῆσαντος, καὶ τιμήσαντος. διὰ τοῦ-
το, τὸ σχῆμα τοῦτο συσείλας, ἐξαποῦμαι
ὑπὲρ

ΗΨ

No. 100
1885

ὑπὲρ ἑμαυτοῦ τῆς παναγίας καὶ θεοπειθεῖς
αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὑποσημειού-
μενος

ΤΗΣ ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΘΕΟΔΟΞΑΣΤΟΥ ΚΑΙ
ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΗΣ ΜΟΙ
ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

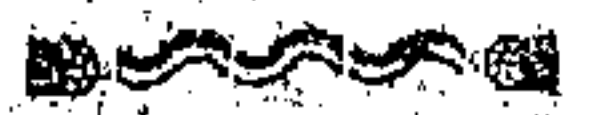
1785 Ἰανν. 27.

δῶλος ταπεινός καὶ τέκνον εὐπειθές
Ἀθανάσιος Ἱερομ. ὁ Πάριος.

Τοῖς

Τοῖς ἀπανταχῶς γῆς ἐν Χριστῷ μοι ἀδελ-
φοῖς, τὴν μετ' εὐλαβείας προσκύνησιν, καὶ τὸν
ἐκ ψυχῆς ἀσπασμόν.

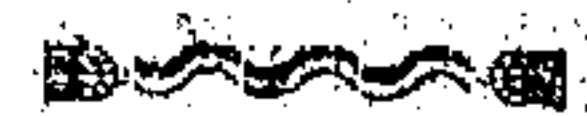
Ο περίφημος καὶ πανταχῶς περιβόητος ἐκεῖνος Μάρ-
κος ὁ Ἐφέσος ὁ εὐγενικός, παρρησιάζεται
ἀπὸ ἐμένα σήμερον, μετ' τὴν ἐπιγραφὴν „ Ἀντί-
παπας, ἡ μοναμάχος ἀψευδής. ὁ ὀρθόδοξος φιλα-
καγνώσης θέλει λάβῃ τὴν ὑπαμονὴν νὰ ἀναγνώσῃ
τὸν παρόντα λόγον, εἴτε βιβλίον, καὶ τότε θέλει
κα-

κλήμ τὴν ἀπόφασιν, ἀνίσως ἔχει λόγον, ἢ ὄχι, πρὸς αὐτόν μία τοιαύτη ἐπωνυμία. ἢ ὀνοματοθεσία δὲν εἶναι βέβαια τῶν τυχόντων ἴδιον. ἀλλ' ἐκεῖ ὅπῃ φωνάζην τὰ πράγματα, καὶ οἱ πλέον ἀπαιδευτοὶ εἰς τὸ ὀνοματοθετεῖν εὐρίσκονται δοκιμώτατοι. ἔτις ὁ θεάνθρωπος ἐκλήθη μὲν Ἰησοῦς ἀπὸ τὸν χρηματισμὸν τῷ ἀγγέλου, ἔτι καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως, ἐκλήθη δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἑμμανήλ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, κινημένων εἰς τῆτο, ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. καὶ τῶσον ὀρθῶς καὶ προσφυῶς, ὥστε ὅπῃ καὶ πρὸ πολλῶν αἰώνων, ὁ προφήτης προηγόρευσε μίαν τοιαύτην ἔνομισίαν.

Τῆτο καὶ ἐγὼ διίσχυρίζομαι διὰ τὸν ἡμέτερον Ἀντίπαπαν, ἢ μονομάχον, ὅτι τὰ πράγματα τῷ δίδασσι δικαίως τὸν τίτλον τῆτον. ποῖα εἶναι ταῦτα; δεῦτε καὶ διηγῆσομαι ὑμῖν αὐτά. διηγῆσομαι δὲ, ἔτε τὰ πάντα κατὰ πλήθος, ἔτε ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἀξίαν. ὅτι εἰς ἐμέ, καὶ τὸ ἓνα εἶναι ἀδύνατον, καὶ τὸ ἄλλο. ἐγὼ, (καθῶς καὶ μέσα εἰς τὸν λόγον θέλεις μετ' ἀκρίβους ὅπῃ ὁμολογῶ τῆτο τὸ ἴδιον) δὲν ἐκινήθηκα εἰς τῆτο ἀπὸ καμμίαν ἔπαρσιν καὶ αὐθάδειαν, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν ἀπὸ ἕνα

ὑπέρο-

ὑπέρομετρον ζῆλον, εἰς τὸ νὰ παρρησιάσω τὴν τέτη θεϊότητα καὶ ἀγιότητα εἰς ὅλον τὸ θεάτρον τοῦ Κόσμου, διὰ δύο αἴτια. ἓνα μὲν διὰ ἀφέλειαν τοῦ κοινῷ λαῷ, καὶ ἄλλο διὰ κατασχύνην τῶν ἐχθρῶν τε τῶν μιαιωτάτων παπιστῶν. ἢ ἀφέλεια εἶναι νὰ μάθῃ ὁ κοινὸς λαὸς ἐκεῖνα ὅπῃ δὲν ἤξευρε πρῶτον, διὰ τῆτον τὸν ἅγιον. καὶ ἔτω νὰ τὸν τιμᾷ χρεωσικῶς, καὶ νὰ τὸν δοξάζῃ, ὡς ἀληθινὸν θεὸν θεράποντα, καὶ νὰ τὸν μιμῆται καὶ αὐτὸς καθ' ἓνας, ὅταν τύχῃ λόγος καὶ χρεία περὶ πίσεως, παρακαλῶντάς του μετ' εὐλαβείας καὶ πίσεως, νὰ τοῦ γίνεταί ἑτοῖμος προσάτης καὶ βοηθός εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ χρείας τῆς παρῆσης ζωῆς.

Κατασχύνη δὲ τῶν μιαιωτάτων παπιστῶν καὶ ὄντως μεγάλη καὶ ἀθεράπευτος γίνεται, τὸ νὰ εἶναι καὶ νὰ κηρύττεται ἅγιος δεδοξασμένος παρὰ θεῶν, ὁ ἄκρος αὐτῶν ἐχθρὸς, καὶ ἄσπονδος πολέμιος, καὶ τί ἄλλο περισσόταρον, παρὰ ὁ Ἀντίπαπας; Μάρκος ὁ Ἀντίπαπας ἅγιος. καὶ ποῖα ἄλλη ἐντροπή μεγαλιτέρα ἀπὸ τῆτην; ποῖα ἄλλη σαγίτα πλέον φαρμακερὰ ἀπὸ αὐτήν; ὁ Ἀντίπαπας ἅγιος. καὶ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι καθὼς ὀρθόδοξος εἶναι Ἀν-

τί-

1β
τίπαπας. ὁμοίως τῆτος δὲν εἶναι Ἀντίπαπας, ἀλλ' ὁ Ἀντίπαπας. Μάρκος ὁ Ἀντίπαπας ἅγιος.

Τὸν μικρὸν δὲ καὶ εὐτελή μου τῆτον κόπον τὸν ἀνέγνωσαν μὲν καὶ ἄλλοι, τὸν ἀνέγνωσαν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι Θεοφιλέσιμος καὶ ἐλλογιμώτατος ἅγιος Καμπανίας κύριος κύρ Θεόφιλος, καὶ ὁ Θεοφιλέστατος καὶ ἐλλογιμώτατος ἅγιος Σερβίων κύρ Ἰγνάτιος, καὶ μετ' ἐκείνους καὶ ὁ μακαρίτης οἰκονόμος ἐκεῖνος ὁ τῆς Κοζάνης, ἄνδρες ἔστωι καὶ οἱ τρεῖς ἱκανοὶ διὰ τὰ δώσαν γνώμην, ἂν εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἄξιον φωτός, τὸ ἀναγνωσκόμενον. καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐκσυμφώνη καὶ οἱ τρεῖς τῷ ἔκαμαν οὐ μέτριον ἔπαινον, ἐκ τέρτου καὶ ἐγὼ ἔλαβα τὸ θάρρος διὰ τὰ τὸ κοινολογῆσω καὶ εἰς τὰς ὁμογενεῖς ἅπαντας μετ' τὸ μέσον τῶν τύπων. ὁθεν καὶ ζητῶντας κανένα ζηλωτὴν καὶ πρόθυμον διὰ τὰ κάμη τῷ τύπου τὰ ἔξοδα, ἐκεῖ ὅπῃ κατὰ πρῶτον ἀπέβλεψα δὲν εὐδόκησεν ὁ Θεός. εὐρέθη ὁμοίως, εἰς ἐμετ' τοιοῦτος ἀνέλπισα, ἦγεν καὶ ζηλωτὴς καὶ πρόθυμος μετὰ πάσης χαρᾶς, ὁ προσειρημένος ὁ σιώτατος καὶ μουσικώτατος ἐν ἱεροδιακόνοις κύρ Νικηφόρος Ἰωάννης ὁ Ρ' αὐγουζῆς ἐκ τῆς Σικίνης Νήσου. αὐτὸς ἠθέλησεν

ἐκ.

1γ
αὐτοπροαιρέτως νὰ ἔμβη εἰς τὴν κοινωφελῆ ταύτην δαπάνην, ἀπὸ τὰ πονοκεφαλίσματα καὶ τὰς ἰδρωτάς τῷ ἐπαγγελματόσ τε, τὸ ὁποῖον εἶναι διπλὴν ἢ τριπλάσιον μουσικῆ καὶ ἡ ἀρετῆ καὶ μεθοδικωτάτη παιδαγωγία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μετέρχεται ὑπὲρ πάντας καὶ παρὰ πάντας, καὶ τῆς ὁποίας τὴν ὠφέλειαν ἤδη πάμπολλα ἔτη ἐδοκίμασε καὶ δοκιμάζει ἡ μεγαλόπολις Θεσσαλονίκη, μετ' ὅλον τὸν ἔπαινον καὶ τὴν εὐχαρίστησιν. καὶ λοιπὸν, ἐάντινας τῶν ὀρθοδόξων λάβῃ καμμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ τῆν ἀνάγνωσιν τῆ βιβλιαρίας, πρῶτον ἂς ἀποδώσῃ τὴν χρεωσμένην δόξαν εἰς τὸν Θεόν, τὸν αἴτιον καὶ δοτῆρα παντός καλῆ. δευτέρου, ἂς ὁμολογῇ εὐγνωμόνως τὰς χάριτας καὶ εἰς τὸν ἀφειδήσαντα δαπάνης διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. καὶ τρίτου, ἂς εὐχεται πρὸς κύριον καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν, συμπαθῶν ἡμῶν ἀνθρώπων, ἂν δὲν ἐδυνήθῃμεν νὰ γράψωμεν ἄξιως τῆς τοιαύτης καὶ τηλικαύτης ὑποθέσεως, καὶ ἔτι διὰ ὅσα ἄλλα συναντήσῃ ἐν τῷ λόγῳ ἀγνοήματα καὶ ἀκρίσια σφάλματα. ὡς γὰρ εἶπομεν πολλακις, ἐπειδὴ μέχρι τῆς σήμερον, τινὰς ἄλλος δὲν ἔκαμεν εἰς τὸν μέγαν τῆτον Ἠρώα, τὸ δικαίον ὑπόμνημα, ἐτόλμησα ὁ ἀνάξιος ἐγὼ, νὰ προβάλω εἰς τὸ κοινὸν τὸν σμικρὸν καὶ ταπεινόν μου

τῶτον κόπον, διὰ μόνον τὴν πᾶν ἀπλυσέρων ὠφέ-
λειαν, καὶ ὄχι, διὰ τῆς πεπαιδευμένης καὶ εἰδήμονας.

Ἀνάγνωσον ἐν παρακαλώσε τὸ βιβλίον με' ὑ-
πομονὴν ἕως τέλους, καὶ θέλεις βεβαιωθῆς ὑπεραρ-
κετὰ καὶ διὰ τὰ δύο, χαρίζοντας ἡμῖν συγγνώμην
εὐγνωμόνως, ἢ διὰ τὰ ἐλλείμματα, ἢ διὰ τὰς
δοκίμας παρεκβάσεις. ἐπειδὴ ἠθέλησα με' τὸ μέ-
σον τῆ ἱερῆ τάξε βίβ, νὰ δώσω περιληπτικῶς καὶ
εἰς τῆς ἀπλυσέρας μίαν εἰδήσιν τῶν τότε συμ-
βάντων, ἢ ὅποια χριστιμεύει μὲν ἀπλῶς εἰς ὅλην
τῆς μὴ εἰδότας, εἰς δὲ τῆς κατοικῆντας ἐν ταῖς
τόποις τῶν παπολατρῶν, καὶ μετὰ τῶν φράγγων
συζῶντας ὀρθοδόξως, σχεδὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖα,
διὰ νὰ μὴν ἀπατῶνται ἀπὸ τῆς ἀπατεώνας, ὅπου
κηρύττεσιν ὡς ἀγίαν σύνοδον τὸ λησρικὸν καὶ τυραν-
νικὸν καὶ ἀντίχριστον ἐκεῖνο συνέδριον.

Τῶτος εἶναι ὁ σκοπός μου, ὅπως ἐτόλμησα τὰ
ὑπὲρ δύναμιν, καὶ λοιπὸν δεχθῆτε προθύμως καὶ με-
τὰ χαρᾶς τὴν ἡμέτερον Ἀντίπαπαν καὶ μονομάχον,
καὶ ἀναγινώσκοντες αὐτὸν ἐπιμελῶς, καὶ ὠφελόμεναι

ἐκ

ἐξ αὐτῆ τῆ εἰκότα, ὑπερεύχεσθε ἐ τῆς ἐμῆς ἐ-
ναξιοτήτος.

Τῆς ὑμετέρας ἀγάπης
Ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ ταπεινὸς ὑπηρέτης

1789 Αὐγύστου 10,

Αἰ. Γερμ. ὁ Πάριος.

ΑΝΤΙΠΑΠΑΣ, Η' ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ

ήτοι

Βίος & άγώνες τῆ ἐν άγίοις Πατρὸς ἡμῶν προμά-
χου & φύλακος τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν,
Μάρκου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἐφέσου, τέτυκτον
Εὐγενικῆ.

Ἀπολυτίκιον εἰς αὐτὸν τὸν μέγαν Ἱεράρχην.

Ἦχος γ'. Θείας Πίστεως

Θείας Πίστεως ὁμολογία, μέγαν εὐρατο ἡ Ἐκκλη-
σία, ζηλωτὴν σὲ Θεῖε Μάρκε πανεύφημε,
ὑπερμαχῶντα πατρῶν φρονήματος, & καθικ-
ρῶντα τῆ σκόττει ὑψώματα ὁδὸν ἀρεστῆν,
Χριστὸν τὸν Θεὸν Ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τοῖς
σὲ γεραίρασι.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ.

Πανοπλίαν ἄμαχον ἐνδεδυμένος, τὴν ὄφρυν κα-
τέσπασας τῆς δυτικῆς ἀνταρσίας, ὄργανόν τῆ πα-
ρακλήτα γεγεννημένος, προμάχος τῆς Ἐκκλησίας
προβεβλημένος. διὰ τῆτο σοὶ βοῶμεν, χαίροις Μάρ-
κε τὸ μέγα πλῆος τῶν ὀρθοδόξων & καύχημα.

ΠΡΟΟΪΜΙΟΝ.

Ἡ ὑπερφυῆ & παράδοξα τῆς Θεῖας Πίστεως
ἀποτελέσματα, εἶναι βέβαια κατ' αὐτὸ
τῆτο & ἀνώτερα ἀπὸ κάθε τῶν & δια-
νοικῶν. διὰ τῆτο & δύνανται ἀναυτιρρήτως, & εἰς τῆς
ἄσε.

Α

Εἰς τὸν ἐν ἱεροδιακόνοις ὀσιώτατον καὶ μου-
σικώτατον κῦρ Νικηφόρον Γωάννη Ρ' αὐγυζῆ
Ἐπίγραμμα ὀφειλόμενον.

Τὸν Νικομάχε & τῆς Φαιίδος Ἐκγεγαῶτα
Δινείτω πᾶς τις· & γὰρ ἔφη σκαπέειν,
Οὐχ ὅτις μεγάλης ἔφυ, μάλλον δ' ἄξιος εἶη.
Ἐκ Σικίνου γὰρ φύς, τῆς ἐπέχεις Πτόλιος,
Εἶ μέγ' ὄνεικρ ἐπιφροσύνησι τεῆσι & Κόσμος,
Μολπῆ μὲν δέλγων, γράμμασι δ' ὕιας ἄγων.

ΑΝΤΙ-

ἀσεβείς νὰ δειχνοσι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, ἢ μόνον διημιουργὸν τῆς κτίσεως, καθὼς εἰς τὰς ἡμέρας τῶν θείων Ἀποστόλων, ἢ τῶν ἁγίων Μαρτύρων, ποταμιδὸν ἐπέσρεφον τὰ ἔθνη ἐλκόμενα ἀπὸ τὰ παραδόξα ἔργα τῆς Πίσεως, τῷ κυρίῳ συνεργῆτος ἢ τον λόγον βεβαιῶντος, διὰ τῶν ἐπακολυθῆντων σημείων. δύνανται δὲ αὐτὰ τὰ ἴδια νὰ ὀδηγῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, ἢ ἐκείνης τῆς χριστιανῆς, ὅσοι κακῶς ἢ ἀφρόνως μὲ τὰς αἰρετικῶν πλάνας ξεμακρύνουσιν ἀπὸ τὴν μίαν ἢ ἀληθινὴν πίσιν, τὴν ὁποίαν κοινῶς ὀνομάζομεν ὀρθόδοξίαν ἢ εὐσεβίαν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὑπερφυσικά ἔργα τῆς θείας πίσεως, διὰ νὰ ἀφήσω κατὰ τὸ παρὸν ὅλα τὰ ἄλλα, εἶναι, ἀδελφοί μου ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἢ ἀγιότις τῶν ἀνθρωπίνων λειψάνων, ἢ ἀπλῶς εἰπεῖν, τῶν ἀνθρώπων. Τῆτο ὅταν δοθῆ, ἢ ὁμολογηθῆ, δηλονότι, πῶς ὁδεῖνα ἄνθρωπος ἠγίασε, πῶς τὰ λειψανά τε ἐκπέμπουσιν εὐωδίαν ἀρρήτων ἢ ἀσύγκριτον, πῶς θαύματα ἐνεργεῖ παραδόξα ἢ ἐξαισία, τῆτο λέγω, ὅπῃ εἶναι ἓνα θαῦμα πηγὴ μυρίων ἄλλων θαυμάτων, τῆτο ὅπῃ δὲν δύναται νὰ τὸ καυχῆθῆ καμμία ἄλλη ἀπὸ τὰς ψευδωνύμους ἐκείνας θρησκείας, τῆτο, ὅπῃ ἐξάπαντος δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ μίαν κρίσιν τῆ ἀδεκάστη βραυῆ, τῆτο λέγω δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ μίαν λαμπρὰ ἢ ἀναντήρητος ἀπόδειξις, ἢ ὁποία ὑψηλότερον ἢ μεγαλοφωνότερον ἀπὸ καθε Σιάλπιγγα βοᾷ ἢ κηρύττει εἰς ὅλα τὰ πεπλανημένα γένη καὶ συστήματα τῶν αἰρετικῶν, πῶς μίαν εἶναι ἢ καθαρὰ ἢ ἁγία πίσιν, ἢ θεία ἢ θεῶ εὐάρετος. αὐτὴ δηλαδὴ ἢ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. ἐπειδὴ, ἀνίσως, ἢ κατὰ τὴν ἁγίαν γραφὴν, μακρὰν ἀπὸ ἀμαρτωλῶν ἀπέχει ὁ Θεός, πῶς εἶναι δυνατόν, ἐκ τῆ ἐναντίας ἢ νὰ ἀποτελῆ μάλισα ἁγίος, ἀνθρώπος αἰρετικός,

κῆς, βλασφήμης ἢ εὐσεβείας. διὰ νὰ ἀποδείξη ἄνθρωπον ἁγίον εἰς μίαν Ἐκκλησίαν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἐπαναπάυεται εἰς αὐτὴν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τίς δὲν τὸ ἠξούρει; διατὶ αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι ἢ μίαν ἢ μόνην Ἐκκλησίαν ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς ὑπεσχέθη νὰ σείλῃ τὸ Πνεῦμά τε, ἢ νὰ μένῃ μὲ αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.

Αἰρετικοὶ λοιπὸν ἢ κακόφρονες ἄνθρωποι, ὅσοι ἀφρονέστατα, ἢ εἰς τὸ ὕψος τῆς ὑπερβολῆς ἢ ἀκαταλήπτα θεότητος, λαλεῖτε ἄδικα, ἢ εἰς τὴν ἀρρήτων οἰκονομίαν τῆ μονογενῆς, βέβηλον ἢ μιανὴν κινεῖτε γλώσσαν, πύλαι, ἢ σώματα τῆ Ἀδῆ, καθὼς σᾶς ὠνόμισεν, ὁ ὕψ ὑμῶν βλασφημιμένος Δεσπότης, ἀκῆσατε ὅλοι ἢ μάθετε· μίαν εἶναι μίαν ἢ μόνην ἢ Ἐκκλησίαν, ἢ Ἐκκλησίαν ἢ ἀληθινὴν, ἢ νύμφην ἢ καλὴν ἢ Ἐκλεκτὴν, καθὼς τὴν ὀνομάζει ὁ νυμφίος τῆς, μίαν εἶναι λέγω ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν ἐπαναπάυεται τὸ πνεῦμά τε τὸ ἅγιον· εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ἀπαταταμιευμένους τῆς θησαυρῆς τῶν θείων τε χαρισμάτων· ποία εἶναι τῆτη; αὐτὴ ἢ ἐδικήμας ἁγία μήτηρ, τῆτ' ἔστιν ἢ Ἀνατολική· πόθεν δῆλον; ἀπὸ τὴν ἀγιότητα τῶν τέκνων τῆς· Ἄγλια ἢ ρίζα, ἅγιοι ἢ οἱ καρποί· ἐπειδὴ ἢ δύναται δένδρον σαπρὸν, ποιεῖν καρπὸς καλῆς· δὲν πίστευεται; ἐξ ἀριδμήσομαι αὐτῆς, ἢ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται.

Ἄλλ' ἐγὼ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἀφίνοντας ἐκείνης νὰ πλανῶνται ἀθλίως μέσα εἰς τὰ σκότη τῶν αἰρέσεων τῆς, ὅσοι ἐθελόκακως κλείοντες τῆς ὀφθαλμῆς τῆς ψυχῆς βλέποντες δὲν βλέπασιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, εἰς ἑσᾶς ἢ δὴ σέβω τὸν λόγον, ἢ ἑσᾶς ἐρωτῶ·

Α α ἀνί-

ἀνίσως πρέπει νὰ κηρύττωμεν κάθ' ἄλλον ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας μας, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀγίας μας πίστεως, ἐναντίον τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων αἱρέσεων, δὲν πρέπει νὰ ἀνακηρύττωμεν περισσότερο τῆς νέας ἀγίας μας, ἐναντίον τῶν αἱρέσεων τῆτων, ὅπῃ καὶ μᾶς πλησιάζαν, καὶ μᾶς πολεμῶν ἀκαταπαύτως τὴν σήμερον, ὅτι λογῆς εἶναι μάλιστα οἱ δυσεβέστατοι λατίνοι; οἱ ὅποιοι τόσον μαίνονται, καὶ τόσον λυσσῶσι κατ' ἡμῶν, ὡσεὶ ὅπῃ, διὰ νὰ μᾶς παραστήνουν τελείως ἀπωλεσμένης, ἀυθαδιάζουσι καὶ κηρύττωσιν οἱ ἀνάισχυνοι, πῶς ἀπὸ τὸν καιρὸν, ὅπῃ ἐχωρίσθησαν αὐτοὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἡ Ἐκκλησία μας δὲν ἐκαρποφόρησε πλέον κανένα ἁγίον, συκοφαντῖαν καὶ ψεῦμα τόσον φανερόν, ὅσον, ἐδὲ δύναται κατὰ ἀλήθειαν τινὰς νὰ ἐπαριθμήσῃ τῆς ἀγίας, τόσον ὅτις, καὶ ἱεράρχας, ὅσον καὶ μάρτυρας, οἱ ὅποιοι μετὰ τὸ σχίσμα, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς σχίσματος, ἔλαμψαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας; Λοιπὸν διὰ νὰ ἐμφραττωνται τὰ ἀπύλωτα τῆτων σώματα, καὶ νὰ μὴν ἀπατώσῃ τῆς ἀπλαστέρας τοιαῦτα συκοφαντῆντες, πρέπει ὅσον εἶναι δυνατόν, τῆς μετὰ τὸ σχίσμα τῆτων ἀγίας μας, νὰ προβάλλωμεν καὶ νὰ περιροτούμεν περισσότερο, εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας μας.

Ἀλλὰ πόσον περισσότερο ἤθελαν φραγῆ ἐκεῖνα τὰ βλάσφημα σώματα, καὶ πόσον περισσότερο ἤθελαν καταισχυρῆσθαι οἱ πάντολμοι καὶ ἱετικοί, ὅταν τῆτοι οἱ ἐδικοί μας ἁγιοί, δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνης, ὅπῃ ἐφρυγαν εἰς τὰς ἐρήμους, μακρὰν ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ τὰς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ζήσῃν ἐκεῖ μετὰ τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ ἀταραξίαν τῆς ἡσυχίας, μόνοι μόνω θεῷ συλλαλῆντες, καὶ διὰ τῆς ἰσχύος ἡσυχίας τὰς καλὰς ἀναβάσεις τῶν θεῶν ἐμφά-

φάσεων καὶ ἐλάμψεων, εἰς τὴν καρδίαν τῆς διατιθέμενοι, ἕως ὅτα καὶ τὸ τέλειον τῆς θεώσεως ἐφάταν; ὅταν λέγω αὐτοὶ οἱ νέοι ἁγιοί μας, δὲν εἶναι τῆς ἐρήμους θεῶματα, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, ὅπῃ καὶ μετὰ λόγους, καὶ μετὰ διαλέξεις, καὶ μετὰ συγγράμματα, καὶ μετὰ διαφόρους ἀγῶνας καὶ τρόπους, ἀντέστησαν, ἐπολέμησαν, καὶ πανταχῶς τῆς οἰκμένης ἐκαταστηλίτευσαν, τὰς ἐδικὰς τῶν κακοδοξίας καὶ ἀθεωτάτας αἱρέσεις; πόσον λέγω περισσότερο ἤθελαν καταισχυρῆσθαι, ὅταν αὐτῆς ἐκείνης, διὰ νὰ εἰπῶ μετὰ ἐνὸς λόγον, τὰς ἐδικὰς τῶν ἐχθρῶν, ὁ Θεὸς ἐδόξασε καὶ ἐτίμησε τοσοῦτον, ὡσεὶ ὅπῃ καὶ ἀγίας εἰς τὸν Κόσμον τῆς ἀνέδειξε, φανερώωντας μετὰ τῆτος, πῶς ἐδέχθη ὡς ὁσμὴν ευωδίας, ὅλας ἐκεῖνας τοὺς ἀγῶνας, ὅπου ἐσυγκρότησαν ἐναντίον αὐτῶν τῶν δυσεβῶν;

Τοιαῦτον λοιπὸν ἐγὼ, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἀνάμεσα εἰς πολλὰς ἄλλας, ἢ νὰ εἰπῶ καλλιτέρα, καὶ ὑπερπολλὰς ἄλλους τοιαύτας ἀγίας, εἰς ὅλα τὰ ὀρθόδοξα τῶν πιστῶν συστήματα τὸν ἀγιώτατον Μάρκον τῆς Ἐφέσου παρῆνσιάζω σήμερον. Μάρκον ἐκεῖνον λέγω, τὸν ὅποιον ἡ Ἀνατολή ἀνέτειλεν, ἀλλ' ἡ Δύσις ἐφρίξε. Μάρκον ἐκεῖνον τὸ κάυχημα τῆς Ἀσίας, καὶ Μάσιγας τῆς Ἑυρώπης. Μάρκον ἐκεῖνον τὸν φωστῆρα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ κεραιὸν τῆς δυτικῆς ἀγερωχίας. Μάρκον ἐκεῖνον, τὸ σῶμα τῶν θεολόγων, τὴν δόξαν τῶν ὀρθοδόξων, τὸν ὑπερδάμασον ἀθλητὴν, τὸν μόνον ἀήττητον καὶ ἀδαμάντινον ἄνθρωπον. Μάρκον ἐκεῖνον λέγω, τὸ θαῦμα τῶν αἰώνων τὸν ὅποιον πολλοὶ καὶ πάνπολοι κηρύττωσι καὶ λέγουσι, μὰ ὅλοι κατὰ πρόπει δὲν τὸν ἠξέουσι. Τῆτον λέγω σήμερον ἐγὼ παρῆνσιάζω εἰς τὸ θεῶτρον ὅλης τῆς οἰκμένης. Μάλ-

λου δὲ, ὄχι ἐγώ, ἐπειδὴ πόσις ἐξουσίας ἀνδρωπος εἶ-
μαι τὸ κάθαρμα ἐγώ, διὰ νὰ παραστήσω ἕνα τοῦ-
τον ἔργον; ὄχι λέγω ἐγώ· ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία
τῆ Χριστοῦ, ταυτὸν εἶπεν ὁ ἕρανὸς ἀνώθεν· τῆ ὁ-
ποία τὴν ἀπόφασιν ἀκολυθῆσα πάντοτε, ἐκείνης
μόνης ἔμαθε νὰ κανονίζῃ διὰ ἀγίας, ὅσας εἶδε,
πῶς ἐδόξασεν ἀνώθεν, διὰ τῶν ὑπὲρ φύσιν θαυμα-
σίων ἢ τερατουργῶν δεξιὰ τῆ ὑφίστη.

Εἶπα, πῶς ὅλοι καθὼς πρέπει δὲν τὸν ἡξεύ-
ρησι· διατὶ δὲν ἀμφιβάλλω, πῶς εἶναι πολλοὶ, καὶ
πάμπολλοι, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ, σχεδὸν οἱ πάντες,
ὅπῃ δὲν ἡξεύρησι, πῶς αὐτὸς εἶναι βεβαιότατα ἕ-
νας μέγας ἅγιος, καὶ κατὰ ἀλήθειαν πατὴρ Θεο-
φόρος, καὶ διδάσκαλος ἀπλανῆς τῆς Ἐκκλησίας μας,
καὶ τὸ αἴτιον, ἐπειδὴ εἰς τὰ μινολόγια, καὶ ὠρολό-
για δὲν εὐρίσκεται ἡ ἱερὰ μνήμη τῆς ἡμέρας ταῦ· τὸ
ὅποῖον εἶναι ἀδύνατον, πρῶτον μὲν, διατὶ εἶναι πολ-
λὰ ὑπερινός· δεύτερον δὲ, ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα
τυπώνονται εἰς τὴν Βενετίαν, ἢ γινῶν ὑποκάτω εἰς
τὰ ἔμματα τῶν ἄκρων τῆ ἀγίης τούτου ἐχθρῶν.

Λοιπὸν, ἅς ἡξεύρη, καὶ βέβαιος ἅς εἶναι κά-
θε ἀνατολικὸς χριστιανός, πῶς ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἡ ἀ-
γία μας Ἐκκλησία, τὸν ἱερὸν Μάρκον τῆτον, καὶ
ὡς ἅγιον τὸν ἐγνώρισεν, καὶ μὲ ἐτήσιον ἑορτὴν ἐτι-
μάτο εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἡ μνήμη ταῦ, πρὸ τῆ
δηλαδὴ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀσεβῶν μὲ
τὴν ἀλωσιν. Μαρτυροῦσι τῆτο καὶ ἄλλοι πολλοὶ,
μαρτυρεῖ δὲ μάλιστα ὁ ἱερὸς Νεκτᾶριος ὁ ἱεροσο-
λύμων, ὅστις λέγει τὸ ἤκησεν ἀπὸ ἀνδρωπον,
ὅποῖος ἕτος ἀνδρωπος νέος ὢν, τὸ ἤκησεν ἀπὸ
ἐκείνου, ὅπῃ ἔφθασε νὰ ἴδῃ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν
λαμπρῶς τελημένην εἰς τὸν Γαλατᾶν τῆς Πόλεως
ἠνομάζετο δὲ ἕτος, ὅπῃ ἔφθασε τὴν ἑορτὴν, Ἀρ-
σέ-

σένιος κύπριος, φθάσας εἰς ἡλικίαν χρόνων ἑκατὸν
εἴκοσι· μὲ τὸ νὰ συνέβῃ ὅμως ἡ κοινὴ καταστροφὴ
τῆς ἀλώσεως εἰς ἐκείνην τὴν Βασιλεύσαν, μετὰ
ὀλίγου χρόνου ὑσερον, ἔφερε τέλος καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν
αὐτὴν, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα πάμπολλα κατὰ,
πλὴν τῆς εὐσεβείας. Ἐντεῦθεν ἠκολούθησε νὰ μὴν
εἶναι καὶ εἰς τὰς πάντας γνωστὴ ἡ ἀγιότης ταῦ, μὲ
τὸ νὰ ἠφανίσθησαν ἀπὸ πανωλεθρίαν τῆς αἰχμα-
λωσίας, καὶ ὁ βίος καὶ τὰ ἐγκώμια, καὶ ἡ ἀκο-
λουθία τῆς ἱερᾶς του μνήμης, πρὸ τῆ νὰ διαδο-
θοῦν εἰς τὰ ἔξω μέρη τῆς Πόλεως.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπῃ δύναται νὰ συκώσῃ κάθε
λογίης ἀμφιβολίαν, καὶ νὰ βάλῃ εἰς καθ' ἕνα, καὶ
εἰς ἅπαντας τὴν τελειοτάτην πληροφορίαν, εἶναι
χωρὶς ἄλλο ἡ ἀυθεντία τῆς Συνοδικῆς Ἀποφά-
σεως, ἡ ὅποια κατὰ τὸ ἀφλδ. ἐξεδόθη περὶ αὐ-
τῆ, ὄχι τάχα διὰ νὰ τὸν Θεσπίσῃ τότε πρῶ-
την φοράν ἅγιον, ἐπειδὴ φαίνεται νεωστὶ ἐκδε-
δομένη, δηλαδὴ τῶρα εἰς τὸν ἐδικὸν μας αἰῶνα,
ἀλλὰ διατὶ ἐδόθη αἰτία, τὴν ὅποιαν εὐρισκόμε-
θα χρεῶσαι νὰ τὴν φανερώσωμεν εἰς τὰς ἀπλε-
τέρας, καθὼς τὴν εὐρισκόμεν εἰς αὐτὸ μέσα τὸ
συνοδικὸν Θεσπισμα· ἔχει δὲ ὅτως.

Εἰς τὴν Νῆσον τῆς περιβοήτου Κεφαλληνίας,
κάποιος Συμῶν βυζάντιος ἐπονομαζόμενος, διὰ τὴν
πρὸς τὸν ἅγιον τῆτον εὐλάβειαν, ὅπῃ εἶχεν, ἡ-
θέλησε νὰ τῆ ἐπιτελέσῃ ἑορτὴν, πεπεισμένος ὢν
δηλαδὴ αὐτὸς εἰς τὴν αὐτῆ ἀγιότητα. τινὲς ὅμως
τῶν ἐκείσε χριστιανῶν, ὅπῃ δὲν εἶχον τὴν αὐτὴν
περὶ τῆ Θεῆ Πατρὸς πληροφορίαν, τὸσον Ἐκκλη-
σιαστικοὶ, ὅσον καὶ λαϊκοὶ, ἀντέστησαν ἰσχυρῶς λέ-
γοντες, ὅτι δὲν ἦτον τὸ ἐπιχείρημα ταῦ νόμιμον,
ἐπειδὴ ὁ Μάρκος ἕτος, ἔλεγον, ἡ δὲν εἶναι παι-
τε.

τελῶς ἅγιος, ἢ καὶ ἂν εἶναι, ὅμως εἶναι ἀπὸ τὴν
 Ἐκκλησίαν ἀκανόνιστος· καὶ ὅσον κατὰ τῆτο, αὐτοὶ
 μὴν ἠξεύροντες, ἔλεγον ὁρθῶς· ἐπειδὴ ἀληθῶς
 οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, πάν-
 τοτε προσμένοντες εἰς τὰ τοιαῦτα τὴν θεῖαν ἀπό-
 φασιν τῆς Ἐκκλησίας των. ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι ἠξεύ-
 ροντες καλῶς τὰ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ-
 κλησίας, δὲν ἐσυγχωρῆσαν τὴν ἑορτὴν ἐκείνην,
 ὡς δὴθεν ἀκανόνιστον· καὶ λοιπὸν φιλονεικίας ἐνταῦ-
 ρεν ἐγενεθῆσθε μεγάλης, περὶ τῆς τῆ Ἐφέσῃ
 ἁγιότητος, ἢ ἁγία Ἐκκλησία μαθῆσα ταῦτα,
 καὶ ἄτοπον κρίνασα καὶ μὲν ἄγνωστος ὁμέγας
 τῆς Ἐκκλησίας φωστὴρ καὶ διδάσκαλος, τύπον ἐ-
 ξέδωκε καθολικὸν καὶ ἀπόφασιν διαλαμβάνουσαν,
 ὅτι καὶ ἦτον καὶ εἶναι ἅγιος παρὰ θεῶν δεδοξασμέ-
 νος ὁ ἱερός ἄγιος Μάρκος, ὁ τῆς Ἐφέσῃ ἀξιόγα-
 στος ποιμὴν. καὶ ὁ βηλόμενος, ὡς τὸν ἑορτάζει ἀκω-
 λούτως, πολλὰ καὶ μεγάλα ἐγκώμια εἶπῆσα περὶ
 αὐτῆ, καὶ τέλος, προσθεῖσα καὶ φρικτότατα ἐπιτί-
 μια καὶ ἀναδέματα ἐναντίον εἰς τὴν ἀντιφερομένην,
 καὶ πολεμῶντας τὴν εἰς αὐτὸν ὀφειλομένην δόξαντα
 καὶ τιμὴν.

Ταῦτα ὡς ἐκ τῆ συνοδικῆ γράμματος, τὸ δ.
 ποῖον καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆ παρόντος ἐγχειρήμα-
 τος, ὑποσχόμεθα καὶ αὐτολεξεῖ καὶ τὸ κατασρώ-
 σωμεν ἐνταῦθα χάριν τελείας εἰδήσεως.

Λοιπὸν, ἀφ' ἧ ἐκ τῆτων δύναται κατ' ἕνα
 καὶ βεβαιωθῆ περὶ τῆς αὐτῆ ἁγιότητος, μένει τώ-
 ρα εἰς ἐμὲ καὶ παραστήσω, κατ' ὅσον δύναμαι, τὰς
 ἀρχάς, καὶ τὰ μέσα, καὶ τὰ τέλη τῆς πανοσίου
 ζωῆς τῆς δείχνωντας ἐν εἰδει διηγήσεως, τίς καὶ
 ποῖος ἐσάθη, τί ἐπραξε, καὶ ποῖον ἔδωκε τέλος,
 διὰ καὶ λάβῃ κατ' ἕνα τὴν πρέπυσαν ὑπόληψιν καὶ

ἐυλάβειαν, εἰς ἕνα τοιαῦτον Τρισμακάριστον καὶ
 θεϊότατον Ἱεράρχην, ὅπως ἐσάθη, διὰ καὶ εἰπῶ
 ἔτζη, τὸ μόνον ἀσυλον ταμῆιον τῆς ὁρθοδόξου ἡ-
 μῶν Πίσεως, κατῶς ἐν καιρῷ θέλει τὸ δείξει ὁ
 λόγος σαφέστατα.

Παρακαλῶ δὲ τὴν ἀναγινώσκοντα, καὶ χαρί-
 σθη εἰς ἐμὲ ἀδελφικὴν συγγνώμην, ἂν εἰς πολλὰ
 τῆς διηγήσεως ταύτης φαίνομαι ἐλλειπής· ἐπειδὴ
 κατῶς προλαβὼν εἶπα, ἢ κοινὴ δυσυχία τῆ ἡμε-
 τέρου γένους, μᾶς ἐσέρισεν ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ εἰδή-
 σιν τῆς ἀρχῆς καὶ προχωρήσεως τῶν ἀσκητικῶν καὶ
 ἑσιακῶντα κατορθωμάτων· τὰ ὅποια, καὶ τὰ ἀ-
 κλόηθα τῆτων, περιδείχεν ἀναμφιβόλως πληρέστα-
 τα ὁ τότε συγγραφεὶς βίος τῆ συγγνώμην, λοι-
 πὸν ἀδελφοὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν, ἐπειδὴ τόσα μόνον
 θέλωμεν εἰπῆ, ὅσα σποράδην ἐδώ καὶ ἐκεῖ δύ-
 νάμεθα εἰς ἄλλας καὶ εὐρωμεν, καὶ καὶ τὰ συνάψω-
 μεν εἰς ἕνα εἰρήμον· ὡν τὰ πλείστα θέλει μοι χο-
 ρηγῆσαι Σίλβεστρος ὁ μέγας ἐκκλησιαρχὴς ὁ κα-
 λόμενος Συρόπαλος, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν τῇ
 Ἰταλίᾳ ψευδοεναύσεως.

Ἄλλ' ἢτε κάλλη φράσεων καὶ χάριτας ρη-
 τορικὰς ἐγὼ ἐνταῦθα ἐπαγγέλλομαι. αἶδε γὰρ
 ὁ τῶν κρυπτῶν γνώσης θεός, καὶ ἐτι ἢ μακαρία
 ψυχὴ τῆ θεῖμα τέτα πατρός, ὅτι μόνος ὁ δια-
 καῆς τῆς καρδίας μου ζῆλος διήγειρε τὸ πνεῦμά
 μου εἰς τὸ ἔργον τῆτο, Ἄμα μὲν διὰ καὶ παραστή-
 σω εἰς ὅλας, πόσον εἶναι τὸ χρέος μου, εἰς τὸν
 μέγιστον καὶ θεϊότατον τῆτον εὐεργέτην μου, καὶ ἐν-
 ταῦτα, διὰ καὶ κηρύττεται πανταχῆ εἰς δόξαν
 Θεῶ, ὅτι μόνη ἢ ἐδικήμας ἁγία Ἐκκλησία τρυγῆ
 καὶ ἀπολαμβάνει εὐτυχέστατα τῆς καρπῆς τῆ ἁγία
 Πνεύματος. τὸ ὅποιον, ὅσον ἀποδείχνη αὐτὴν

περιφανή κ' ἔνδοξον, ὡς μόνην ἀληθινὴν ἴσαν κ' ὀρθόδοξον, ἄλλο τόσον ἀποβαίνει εἰς αἰώνιον καταισχύνην κ' ὄνειδος τῆς ἀντικειμένης κ' ἐχθρᾶς τῆς, ὅπῃ δὲν πύεται ἀπὸ τὸ νὰ συκοφαντῇ ἀκατάπαυστα, τὴν ἐδικήν τῆς ἀδωότητα κ' ἀγιοτητα.

2. 21-

Λοιπὸν, διὰ νὰ ἀρχήσω, ὅθεν ἀρχεῖται σύνηθες, Πατέρι μὲν τῷ θεῷ τῷ τῷ ἀνδρῶς, ἢ πάλαι κ' νῦν τῶν πόλεων βασιλεύουσα ἐγένετο, ἢ Κωνσταντινὴ πόλις λέγω, ἢ ποτὲ μὲν ὡς μήτηρ Σάρρα, ἀγαθὴ κ' φιλότατη, νῦν δὲ ὡς εἰς Ἄγαν μετασφραγίσσα τὴν βάρβαρον, μισητὴ κ' ἐπαχθῆς μητρῷ. γονεῖς δὲ αὐτῆ τίνες κ' ποῖοι τάχα νὰ ἐσάθισαν, δὲν εἶναι φανερόν ἐξ ἰστορίας, διὰ τὴν ἀνω εἰρημένην αἰτίαν, τῆτο δὲ εἶναι ὁμολογούμενον, ὅτι κ' χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἦσαν κατὰ τὸ σέβας, κ' λαμπροὶ ἔτι κατὰ τὸν βίον. τὸ ὅποιον, ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐπωνομίαν τῶν εὐγενικῶν συμπεραίνεται (εὐγενικοὶ γὰρ κατ' ἐξοχὴν ἐπ' ὀνομάζοντο οἱ γενάρχαι τῷ Μάρκῳ κ' πρόγονοι) ἀλλὰ πολὺ περισσώτερον δυνάμεθα νὰ τὸ σοχασθῶμεν, κ' ἀπὸ τὴν εὐγενεσέραν ἀγωγὴν κ' ἀνατροφὴν τῶν παιδίων τῆς ἐπειδὴ ἂν ἢ παιδεῖα, κατὰ τὸν εἰπόντα σοφόν, κ' καθὼς μᾶς τὸ δείχνει ἢ καθημερινὴ δοκιμὴ, χρειάζεται δαπάνην ἢ σμικρὰν, ἢ δὲ τῶν πτωχῶν κατὰστασις, δὲν συγχωρεῖ νὰ προχωρῶν εἰς πολλὰ κ' μεγάλα κ' πολυχρόνα μαθήματα, ἂν ἔτι ὡς ἔχει λέγω τὸ πρᾶγμα, καθὼς κ' ἔχει, φανερόν εἶναι λοιπὸν, πῶς οἱ γονεῖς τῆτι, δὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἄσημοι κ' εὐτελεῖς, ἀλλὰ κ' περιφανεῖς μάλις, κ' λαμπροὶ κατὰ τὸν βίον· ἐπειδὴ τόσον ὁ ἱερός Μάρκος, ὅσον κ' ἓνας ἄλλος ἀυτάδελφος τῆτι Γωάν-

νης

νης τὸ νόμα, δὲν ἐσάθισαν μετρίας παιδεύσεως ἄνθρωποι· μάλις ἐχρημάτισαν κ' τόσον θαυμαστοί, ὡς ὅπῃ ἀναμεταξὺ εἰς τὰς πρώτας τῆ τότε καιρῷ, αὐτοὶ δὲν εἶχον τὰ δευτερεῖα εἰς κάθε εἶδος μαθήσεως.

Ἐπειδὴ, ἀγκαλὰ κ' ἔπνεε τὰ λόγια ἢ Βασιλεία τῶν ῥωμαίων κατ' ἐκείνας τῆς καιροῦς, κ' τὰ πρᾶγματα εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἐσχάτην ἀκαταστασίαν, κ' οἱ φόβοι τῶν προφανῶν κινδύνων πανταχόθεν τὰς περιεκύκλωναν, ὅμως κ' μὲ ὅλα ταῦτα, τὸ φιλομαθέςτατον γένος μας, δὲν ἔπασχον τότε ἔτε τόσην ἀνορεξίαν εἰς τὰ μαθήματα, ἔτε τόσην σέρησιν ἀπὸ ἀνδρῶς ἐπιστήμονας καθὼς τὴν σήμερον· ἠκμαζον τότε οἱ χρυσοῦχοι, οἱ γεμιστοὶ, οἱ σχολάριοι, οἱ Βρυένιοι, οἱ Θεόδωροι γαζαῖοιτε καὶ ἀγαλλιανοὶ, κ' ἄλλοι πάμπολοι, τότε δὲ κ' ἢ εὐγενικὴ αὐτῆ ξυνορίε ὁ Μάρκος λέγω κ' Γωάννης, μὲ ἄλλους μὲν ἐξίστηντο, κ' τὰ πρωτεῖα ἐν τοῖς πρώτοις εἶχον, ἄλλους δὲ κ' πολλῶ τῷ μέτρῳ ὑπερέβαινον κ' ἄκροι φιλόσοφοι κ' ἐπιστήμονες ἐγνωρίζοντο κ' ἐκηρύττοντο. ὅτι δὲ ἀληθῶς λέγω, τὴν μὲν σοφίαν τῷ θεῷ Μάρκου, κ' αὐτοὶ οἱ ἐδικοῖτε λόγοι κ' οἱ ἀγῶνες μαρτυροῦσι, κ' πολλοὶ συγγραφεῖς ταύτην ὑπερθαυμάζουσιν. ὁ δὲ Γωάννης τόσον ὁμολογεῖται πεπαιδευμένος εἰς τὸ ἄκρον, ὡς κ' ἐπωνομίαν ἔλαβε τὸν φιλόσοφον, κατ' ἐξοχὴν ἔτι καλέμενος κ' γνωρίζομενος, καθὼς μαρτυροῦσι κ' πολλοὶ τῆτι πρὸς θεὸν εὐχαί, πανταχῶ τὴν Γωάννη τῷ φιλοσοφῆ κ' εὐγενικοῦ ἐπιγραφὴν φέρουσαι· δηλοῖ δὲ ἔτι μᾶλλον τὴν τῆτι σοφίαν ἢ εὐσοχωτάτη κ' περιδέξιος ἀντήρησις εἰς τὸν ψευδάνυμον ὄρον τῷ φλωρεντινῷ συνεδρίῳ, εἰς τὸν Γόμον εὐρισκομένη τῆς Κατάλλαγις.

Λοι-

Λοιπὸν οἱ τόσον λαμπροὶ καὶ περιφανεῖς τὴν
 σοφίαν, ἐπεταὶ ὅτι καὶ γεννητόρων ἦσαν λαμπρῶν
 καὶ περιφανῶν, δυναμένων εἰς δαπάναις ἐξαρκεῖν τό-
 σον πολλὰς καὶ ἀναγκαίας, ὅσον ἐζητεῖ καὶ ὁ τοσαύ-
 τος ὄγκος τῆς μεγάλης ταύτης ἐμπορίας διηλαθῆ
 τῆς μαθήσεως. Ἀλλὰ τί συμβάλλεται καὶ νὰ
 ἠξεύρωμεν, ἂν ἐκεῖνοι ἦσαν, ἔχι χαμουργεῖς καὶ ἐν-
 δεεῖς, ἀλλ' ὑψηλοὶ καὶ πλείσιοι; μάλιστα καὶ συμ-
 βάλλει λέγω ἐγὼ τὰ μέγιστα πρὸς ἔπαινον. Ἐ-
 πειδὴ δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ εἶναι τινὰς γυμνασμένους
 εἰς τὴν σκληρὰν καὶ ταπεινὴν ζωὴν, ὡσάν ὅταν γεν-
 νηθῆ μέσα εἰς τρυφὰς καὶ ἀναπαύσεις· καὶ ἔπειτα θε-
 ληματικῶς νὰ τὰς ἀποσραφῆ, καὶ νὰ προτιμῆσῃ τὰς
 κακοπαθίας τῆς ἐπιπόνου ζωῆς, διὰ τὴν αἰώνιον·
 καίτοι λοιπὸν οἱ καλοὶ ἄνθρωποι ἐκ τοιούτων ὀρμώμενοι,
 ὅμως κατέπτυσαν ἅπαντα οἱ μακάριοι, καὶ γένος, καὶ
 πλοῦτον, καὶ τρυφὰς, καὶ ἡδονὰς, καὶ τὰς ἐκ βασιλέ-
 ων τιμὰς καὶ δόξας, εἰς τὰς ὁποίας τὰς ἐκάλει, καὶ
 τὰ γένος ἢ λαμπρότης, καὶ τῆς μεγάλης τῶν προ-
 κοπῆς ἢ ἀξιοῦτης· καὶ ἔδεν τήτων ἐδυνήθη νὰ ταπει-
 νώσῃ τὸν ὑψηλὸν τῆς ψυχῆς τῶν λογισμὸν, ἀλλὰ
 σκύβαλα ἠγύσαντο πάντα, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπό-
 στολον, ἵνα μόνον τὸν Χριστὸν κερδήσωσιν. ὅθεν καὶ
 ἀποταξάμενοι Κόσμον καὶ τὰ ἐν Κόσμῳ, ἐπροτίμη-
 σαν προθυμότερα νὰ συγκώσῃ τὸν ελαφρὸν ζυγὸν
 τῆς κυρίας, καὶ νὰ σαυρώσῃ τὴν σάρκα σὺν τοῖς πα-
 θήμασι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, μετὰ τῆς ἀγῶνας τῆς ἀ-
 γίας καὶ ἀγγελικῆς σχήματος. τὸ ὁποῖον καὶ τῶντι
 ἐκατέρωθον θαυμασιώτατα. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ
 τῆς φιλοσόφου Γωάννης, τὸν ὁποῖον καὶ διάκονον καὶ
 Νομοφύλακα τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας εὐρίσκομεν
 ἐπιγραφόμενον, ἐχέτωσαν τέλος ἐνταῦθα, τὰ
 δὲ περὶ τῆς ἱερῆς τῆς Μάρκας, ἃς φέρωμεν εἰς μέ-
 σον, καθὼς ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος ὑπέσχετο. Ἀλλ'
 ὡς τύχη φθονερά, καὶ χρόνος πανδαμάτωρ, καὶ τῶν κα-
 λῶν

λῶν ἀπάντων ἀφανιστικέ· δὲν ἔχομεν ἀδελφοὶ σα-
 φῶς νὰ εἰπῶμεν, πᾶ ἔζησε τὴν παλαιότητα τῶν ἀ-
 σκητικῶν τε ἀγῶνων, μετὰ τὴν ἀποταγὴν τῆς
 κοσμικῆς ματαιότητος, ἔτος ὁ ἑρανόφρων ἄνθρωπος
 ἀγνοῶμεν τὰ κατὰ μέρος ἠρωϊκά τε παλαίσματα.
 δὲν ἠξεύρωμεν καταλεπτῶς, πῶς, καὶ πόσον ἠγωνί-
 αδι εἰς ἀπονέκρωσιν τῶν παθῶν. πόσῃ ἐπίτασιν
 ἔδειξεν εἰς τὰς νησεῖας· πόσῃ καρτερίαν εἰς τὰς
 ὀλονυκτίας ἀγρυπνίας. τὴν κατάνυξιν· τὰ δάκρυα.
 τὰς ἱερὰς ἀναβάσεις τῆς ψυχῆς τε, καὶ ὅσα ἄλλα
 τοιαῦτα, ἢ καλὴ καὶ θεῖα Μήτηρ ἠσυχία ἠξεύρει
 νὰ γεννᾷ, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐδικῶν τῆς ἐρασῶν
 τῶν ὁποῖων ὅλων τήτων ἕνα εἶναι τέλος ἢ μακα-
 ρία θεωρία καὶ θέωσις, καθὼς μᾶς τὰ ἐξηγῶν, ἐ-
 κείνοι ὅπῃ μὲ τὸ ἔργον τὰ ἐδοκίμασαν· ἀλλὰ καὶ
 μετ' ὅλον ὅπῃ ἱστορικῶς καὶ κατὰ μέρος, μένουν ἀγ-
 νωστα εἰς ἡμᾶς τὰ ἀσκητικὰτε κατορθώματα, ἔ-
 χομεν ὅμως κεφαλαιωδῶς παρὰ πολλῶν ἀξιοπείρων
 ἀνδρῶν τῆς ἐδικῆς καιροῦ, τῆτο ὀμολογούμενον,
 ὅτι ὅσα δύναται νὰ συζητήσῃ καὶ νὰ χαρακτηρι-
 σθῇ μίαν ἀγίαν ζωὴν, ὅλα μὲ θαυμάσιον τελειό-
 τητα, πρὸ τῆς ἀρχιερωσύνης τὰ ἐκατέρωθον.
 ἔσω πρώτος εἰς μαρτυρίαν, κάποιος Γερομνήμων,
 ἄνθρωπος θεοσεβῆς, τῆς εὐσεβείας ζηλωτῆς, δι-
 δασκαλὸς ἐν Βυζαντίῳ μετὰ φήμην πολλήν, ἔως καὶ
 εἰς τὰ ἔξω μέρη τῆς Πόλεως, καὶ σύγχρονος τῆς
 ἀγίας τῆς ἀνδρός. ἔτος κάμνει ἕνα διάλογον μετ'
 ἕνα μοναχὸν ξένον ἀπὸ τὰ εὐχάϊτα, ἐπάνω εἰς
 τὴν ἤδη γνωσμένην ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ ψευδοσύνο-
 δον, περὶ τῆς ὁποίας ὁ μοναχὸς ὡς ξένος ἠρώτα
 νὰ μάθῃ τὰ γενόμενα. ὁ λόγος ἔφερεν εἰς τὸ μέ-
 σον τῆς Ἐφέσας τὸ ὄνομα, καὶ ὁ μοναχὸς ἔρωτᾷ τὸν
 Γερομνήμονα μετὰ αὐτὰ τὰ λόγια, ὅτι ἀκούω περὶ
 τῆς ἀνδρός τῆς Ἐφέσας λέγω, φήμην μεγά-
 λην καὶ ἐπαινετήν· καὶ ὁ Γερομνήμων ἀποκρίνεται μετ'
 τὰς

τὰς λέξεις αὐτάς, ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ ἀνθρώπου, (ἢ τοῦ Ἐφέσου) πᾶσι πνευματικοῖς χαρίσμασι κεκοσμημένος, καὶ παντοίας θείας σοφίας ἀνάπλεως, πρὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης βίον ἀσκήσας ὁσιακόν. Ἀκῆτε Χριστιανοὶ τί ἐμαρτύρησεν ἄλλος ὁ καλὸς διδάσκαλος περὶ αὐτῆς; ἦτον, λέγει, θαυμασίος, διὰ τὸ ὅτι ἦτον ἐσολιθμένος μετὰ τὰ διάφορα χαρίσματα τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ἀλλὰ πῶς ἠξιώθη τῶν τῶν χαρισμάτων; μετὰ τὸ νὰ ἠσκήσῃ καὶ ἠγωνισθῇ εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἀπέκτησεν ὁσιακὴν ζωὴν, διὰ τὸ καὶ ἡ φήμη τε ἦτον μεγάλη, καὶ πανταχῶς ἐξαπλώνετο, καθὼς ἔλεγεν ὁ ξένος ἐκεῖνος μοναχός· ἀλλὰ καὶ κατωτέρω εἰς ἄλλο μέρος, ὁ αὐτὸς Ἱερομνήμων, ἀφ' οὗ εἶπεν, ὅτι πάντες ἐπρόδωκαν τὴν εὐσέβειαν, πλὴν τῷ ἁγίῳ Ἐφέσῳ, διὰ τὸ νὰ μὴ νομιώθῃ, πῶς τὸν εἶπεν ἅγιον, καθὼς καὶ ἄρχιερέα νὰ λέγωμεν συνηθίζομεν, εἶπε κατόπιν καὶ τὸτο, ὅτι καὶ ἀγιότητι βίβη καὶ σοφίᾳ λόγῳ ἐκεκόσμητο.

Ἐξω δευτέρως μετὰ τὸν Ἱερομνήμονα, Γεώργιος ὁ σχολάριος, σύγχρονος καὶ αὐτὸς τῷ ἁγίῳ, ὅστις καὶ μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐχρημάτισε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεννάδιος μετονομασθεὶς ἐπὶ τῆς Βασιλείας κρατήσεως πρότερον ἄλλος εἰς τὸ σημεῖωμα, ὅπῃ κάνει περὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς γενομένης κατὰ Ἰωάννη τὸν Βέκκη τὸ κακῶς πατριαρχήσαντος εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Βασιλείας Μιχαὴλ παλαιολόγου τῆς λατινόφωνος, εἰς τὸ σημεῖωμα ἐκεῖνο λέγω, ἀφ' οὗ πολλὰς ἀγίας καὶ θείας διδασκάλας ἐπαρίθμησεν, ὅπῃ ἐδέχθησαν καὶ ἐσυμφώνησαν μετ' ἐκείνην τὴν Σύνοδον, τελευταίον, καὶ περὶ τοῦ θείου τῆς πατρὸς λέγει, δι' οὗ καὶ ἄλλος ὁ ἱερώτατος Ἐφέσα Μάρκος τοῖς μακαριοῖς ἐκεῖνοις προσέειπεν, ἃ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις τῶν ἀρίστων ἀπο-

λει-

λειπόμενος, ἀρετῇ δηλονότι, καὶ σοφίᾳ, καὶ λόγων δυνάμει· ἰδὲ καὶ αὐτὸς ὁ μέγας διδάσκαλος τί ἐμαρτύρησεν, ὅτι δὲν ἦτον λέγει κατώτερος, ἀπὸ ἐκείνων ὅπῃ ἐσάθησαν ἄριστοι, κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ὅπῃ γράφει ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς ἱερός Νεκτᾶριος ὁ Ἱεροσολύμων, εἶναι τάχα ἀπόβλητα, ἀγχαλὰ καὶ νὰ μὴ εἶναι τῷ ἁγίῳ σύγχρονος; ὄχι βέβαια, διὰ τὸ ὄντας καὶ αὐτὸς ἕνας σοφώτατος Πατριάρχης, καὶ φιλαληθέστατος εἰς τὰ μάλισμα, δὲν εἶχεν ἀνάγκη νὰ γράφῃ ψεύματα, εἰς ὑπόθεσιν ὅπῃ ἠμποροῦσε νὰ ἐλεγχθῆ ψευδόμενος, ἂν ἐψεύδετο. λέγει λοιπὸν καὶ αὐτὸς ρητῶς ἔτω, Μάρκον ἡμεῖς διὰ θαύματος ἄγομεν, βίβη λαμπρότητι διαπρέψαντα, καὶ διαγωγῆς ἀσκητικαῖς προκαταρθέντα, καὶ παντοίας ὅσαις ἀρεταῖς κοσμηθέντα, καὶ ἕδεν τῶν εἰς ἀγιότητα ἀναγόντων ἀπολειπόμενον.

Συμπεραίνεται λοιπὸν, καὶ δεικνύται πάντα ἀναμφισβόλως ἐκ τῶν ἀξιοπίστων τῶν μαρτυριῶν, καὶ ἐκ τῶν πραγματικῶν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἐκ τῶν φανερῶν κινδύνων, ὅπῃ μετὰ ταῦτα ἀνεδέχθη περὶ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως, ὅτι ὑπερέβη τὰ μέτρα καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς κοινῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τὴν μοναδικὴν ἀσκήσιν, μιμητὴς ἄκρος γενόμενος τῶν πάλαι ὁσίων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν. ὁ δὲν καὶ θαύμασιος, καὶ ἄριστος, καὶ κατὰ πάντα ἰσοστάσιος μετ' ἐκείνας, καὶ ἐγνωρίζετο καὶ ἐκηρύττετο ἐντεῦθεν λοιπὸν, ἠγὼν ἐκ τῆς Ἱερᾶς ἐκείνης λέγω ἀσκήσεως, τῆς ἀθλητικῆς κανόνας ἄριστα διδάχθεις, ἄριστος γέγονεν ἀθλητὴς καὶ πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα ἀγῶνας τῆς Πίστεως. ἐντεῦθεν ἐχαλκεύθη τῷ πνεύματι μάχιμα διὰ τὰ ζιζάνια. ἐντεῦθεν ἐκατασκευάθη Σάλπιγξ ἡράνιος ἠχῆσαι τρανῶς καὶ κηρύττωσα τῆς θείας φωνῆς τῷ πνεύματι.

τος· ἐντεῦθεν ἐχρημάτισεν ἀληθῶς σκεῦος ἐκλογῆς, διὰ τὴν βασιάνην καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον τὸ ὄνομα τῆς Χριστῆ, ἐνώπιον Βασιλέων καὶ ἑθνῶν· καθὼς θέλει δείξει ταῦτα πάντα ὁ λόγος ἐν ἰδίῳ καιρῷ ἀψευδέστατα καὶ τελειότατα.

Ἄφ' ἧς λοιπὸν μὲ τῆς ὁσιακῆς ἐκείνης ἰδρωτῆς ἔφθασεν εἰς τὰ μέτρα τῆς πνευματικῆς τελειότητος, δέχεται καὶ τῆς ἱερωσύνης τὸ χρίσμα, καὶ χειροτονεῖται πρεσβύτερος· ἀλλὰ πῶς, καὶ πότε, καὶ ὑπὸ τίνος, εἰς τὸ ἀκριβῶς εἰπεῖν ἔχομεν· πλὴν ὅτι τόσον ἦτον περιφανῆς, διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς τε ἀρετῆς τε καὶ τῆς σοφίας τε, ἢ μόνον εἰς τῆς πλησίον καὶ βλέποντας αὐτὸν, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς τῆς μακρὰν ἀπόντας, ὅτι καὶ ἱερομόναχον ἔτι ὄντα, ὁ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχης, τῆς ἐγκρίτης Μητροπολίτης καὶ τῆς ὑπερτίμης τῶν ὑπερτίμων παραδραμῶν ἀπαντας, τῆτον ἐδιάλεξε τοποτηρητήν τε, εἰς τὴν μελετωμένην οἰκουμενικὴν σύνοδον· τοσαύτης καὶ τοιαύτης ὑπολήψεως καὶ φήμης, ἔτι καὶ πρὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἦτον παρὰ πάνσιν ὁ Μάρκος· ἐπειδὴ δὲ, καθὼς ὕστερον ἔδειξαν τὰ πράγματα, αὐτὸς μόνος ἔμελλε νὰ ἀναδεχθῆ τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως καθόλη ἀγῶνα, καὶ νὰ γένη σῶμα τῶν θεολόγων, καὶ νὰ φανῆ σῦλος ἀκλόνητος τῆς Ἐκκλησίας, προφθάνει καλῶς ἢ ἀνωτάτω πρόνοια, ἢ πρόρωθεν προκαταβάλλουσα τὰς τῶν μεγάλων πραγμάτων ἀρχάς, καὶ τὸν ἀνεβάσει προσέτι καὶ εἰς τὸν ὑπερμέγιστον τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὸν· τὸν γὰρ ὄντα τότε Ἐπίσκοπον Ἰωάννα τὸ ὄνομα, καὶ πρὸς τὴν σύνοδον ἐτοιμαζόμενον, εἰς τὰς ἐκεῖσε μετασῆσασα μονάς, τῆτον αὐτὸν ἐκείνῃ προχειρίζεται, ἢ τίθει τὸ μέγα τῆτος φῶς, τῆς τῆς Μάρκου λέγω ἀρετῆς καὶ σοφίας,

εἰς

εἰς τὴν ὑψηλὴν λυχνίαν τῆς Ἐφεσίων Μητροπόλεως· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, πυρσὸν ὅλης τῆς οἰκουμένης, καὶ σῦλον ἄλλον φῶτος, τῆς ὀρθοδόξου λαοῦ προηγέμενον· ἐπειδὴ τρία τινα ζητῶνται ἀναγκαιότατα, πρὸς κατορθώσιν καθῆς λογῆς καλῆ· τῆς ἔρι, σοφίας, δυνάμεις, καὶ ἀγαθῆ βέλησις.

Ὅθεν δὴ καὶ ἡ θεία πρόνοια, ἢ τὰ πάντα πρὶν γενέσεως ἐπισταμένη, τὴν μεγάλην σοφίαν ἐυρούσα τῆς Μάρκου, καὶ τὸν ζῆλον τὸν διακαέστατον ὑπὲρ τῶν πατρῶων δογμάτων, συνέζευξε μὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκ τῶν θεῶν παρρησίαν καὶ δύναμιν, διὰ τὴν εἶναι καὶ νὰ φανῆ μετὰ ταῦτα καὶ θεολόγος ἀπαράγραπτος, καὶ πρέμαχος τῆς ὀρθοδόξου ἀληθιότητος.

Ἀλλὰ τί αἰσθάνομαι ἔξαφνα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, φιλιαναγνώσαι ἀδελφοί; βλέπω τὸν λόγον εἰς πέλαγος ἀπειρον καὶ ἀχανές προβαίνειν ἐπιχειρῶντα, καὶ κατὰ ἀλήθειαν δειλιῶ, καὶ ἰλιγγιῶ, μήπως ἤθελα πάδη παρόμοια μὲ ἐκείνης, ὅπῃ ἀναδιδάσκει νὰ πλεύσῃν μέγα πέλαγος μὲ δίκωπον πλοιάριον· ὅτι καὶ ἡ ἐδικήμας δύναμις καὶ εἰδησις, τοιαύτη εἶναι βεβαιότατα, ὡς πρὸς τῆς ἀγῶνας καὶ τὰ κατορθώματα τῆς ἀγίας τέτης, ὅπῃ τολμῶ νὰ διηγηθῶ· ὅθεν καὶ φοβῶμαι τὰ μέγιστα, μήπως δὲν ἤθελα δυναθῶ νὰ τυπώσω εἰς τὴν ἐδικήμας διάνοιαν ἐκείνην τὴν ἀξίαν ὑπόληψιν, τὴν ὅποσαν πρέπει κατὰ χρέος νὰ ἔχη ὅλος ὁ Κόσμος εἰς ἓνα τοῖτον καὶ τηλικῆτον ἥρωα· ἀλλ' ἐπειδὴ, κατὰ τὸν θεολόγον, καὶ θεῶ φίλον τὸ καταδύναμιν, καὶ ἀπὸ τῆς δυνατῆς καὶ ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καλλίτερα καὶ πληρέστερα δὲν ἐξεδόθησαν εἰς τὸ κοινόν, διὰ τῆτος καὶ τολμῶ λοιπὸν ἐγὼ νὰ προσφέρω τὰ ἐδικήμα ψελίσματα, πεποιδῶς εἰς τὰς ἀγίας

B

γίας

γίας ευχάς τῷ Θεῷ καὶ μεγάλῃ Πατρὸς, διὰ τῆς
 ὁποῖα τὸν ζῆλον, ἐπεχείρησα εἰς τὰ ὑπὲρ δύνα-
 μιν· καιρὸς εἶναι λοιπὸν τῶρα, νὰ εἰπῶμεν, ποί-
 ῃ ἦτον αὐτὴ ἡ Σύνοδος· διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς
 τὸν ἱερὸν Μάρκον ἐχειροτόνησεν ἐν ταύτῳ, καὶ μητρο-
 πολίτην, καὶ τοποτηριτὴν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅλης
 τῆς Ἀνατολικῆς Συνόδου ἑξαρχον· (ἀγκαλιὰ καὶ τὸ
 τέλος ἐκείνης τῆς Συνόδου, δὲν ἀπέβη κατὰ Θεόν),
 διὰ νὰ ἴδῃμεν ἐπομένως καὶ τί ἐκατόρθωσεν ὁ ἅγιος
 εἰς αὐτήν, καὶ ὑσερα ἀπὸ αὐτὴν· καλὸν δὲ φαίνε-
 ται μοι πρὸς εἰδησιν τῶν ἀπληξέρων, νὰ ἀναβά-
 σωμεν μικρὸν ἀνωτέρω τὸν λόγον, διὰ νὰ γένη καὶ
 σαφέστερος καὶ πληρέστερος· καὶ παρακαλῶ, ἅς μοι
 συγκυρώσῃσι οἱ πεπαιδευμένοι καὶ λόγιοι τὴν τοιαύ-
 τῃ συγκατάβασιν, ἐπειδὴ ὁ λόγος ἀφορᾷ εἰς
 κοινὴν ὠφέλειαν.

Τὸ ἕθνος τῶν τῶν Λατίνων, τὸ ὁποῖον ἡ
 κοινὴ συνήθεια ὀνομάζει φράγγικον, ἀπὸ φραγγίας
 δηλαδὴ τῆς νῦν καλεμένης Φραντζίας, δὲν ἦτον
 ἕτι χωρισμένον ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ λόγου μας. ἢτε ἦ-
 πον δύο Ἐκκλησίαι ἀντίμαχοι ἀναμεταξύτων ἢ
 ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ, καθὼς εἶναι τὴν σήμερον·
 ἀλλ' ἦτον καὶ ἕλεγετο μία καὶ ἡ Ἀνατολικὴ καὶ
 Δυτικὴ, ὡς ἂν μία νύμφη ἐκλεκτὴ, ὡς ἂν ἓνα σώ-
 μα καλὸν, ἔχουσα θυμῖον ἕρῳνιον, καὶ κεφαλὴν ἀ-
 θάνατον τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ
 Θεόν· ἡ Ρώμη τότε δὲν ἦτον διὰ ἡμᾶς τὸ εἶμα
 τῆς Ἀθῆναι, ἦτον μάλις θυρὰ τῆς ἕρανθ, οἱ φράτο-
 ρες, ἀληθῶς ἦσαν φράτορες, τῆς ἕσαν ἀδελφοί,
 ὅχι καθὼς εἶναι τὴν σήμερον ἀδελφοκτόνοι κατὰ
 τὸν Κῆν, σκέυη τῆς Σατανᾶ, ὑπηρετῶν τῆς Ἀθῆναι,
 καὶ ἄγγελοι σκοτεινοὶ τῆς Ἀντιχρίστου· ἐκράτησεν
 αὐτὴ ἡ καλὴ ἐνότης τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡ ἀδελ-

φία.

Ὁ Πάπας, ὅχι μόνον ἔδωκε προσοχὴν, ἀλλ'
 καὶ μάλις ἐνόμισε, πῶς ὁ ἕρανθ τῆς ἕσαν ἕσει-
 λην ἐκείνην τὴν ἐυκαιρίαν, διὰ νὰ δυναμωθῇ εἰς
 τὴν ἀσθένειαν, ὅπῃ εὐρίσκετο καὶ ἐκεῖνος, ὅχι ὀ-
 λιγώτερον ἀπὸ τὸν ἴδιον βασιλέα, ποῖα ἦτον ἡ
 ἀσθένεια τῆς Πάπας; Σύνοδος μεγάλη ἀπὸ ἑπτα-
 κοσίως Λατινεπισκόπους συνθεμένη, με συνδρομὴν
 ἕλων τῶν βασιλέων καὶ ῥηγῶν τῆς ἕρωπης,
 εἶχε συζητῆ εἰς μίαν Πόλιν τῆς Γερμανίας Βα-
 σιλείαν καλημένην, διὰ νὰ συζητηθῇ καὶ νὰ διορθώ-
 σῃ, τὰ ἄτοπα τῆς ἕταλίας, καὶ μάλις τὰ
 σκάνδαλα, ὅπῃ ἕτάραττον τὴν ἕκκλησίαν τῆς
 Δύσεως, ἀπὸ τῆς εἰρημένης τρεῖς Πάπας· αὐτὴ ἡ
 σύνοδος εἶχε μινύσῃ τὸν Πάπαν ἕυγένιον, ἀλλ'
 λέως νὰ μὴ κάμῃ παρὰ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ
 προσώπικως, ἢ ἀνίσως δὲν ὑπάγῃ ὁ ἴδιος, νὰ εἰ-
 λῆ ἕγγράφως τὴν γνώμην τῆς, δηλαδὴ νὰ ὁμολο-
 γῇ, πῶς ἡ Σύνοδος εἶναι νόμιμος καὶ κανονικὴ, καὶ
 ἕτι ἕθελεν ἀποφασίσῃ, πῶς εἶναι ἕτοιμος νὰ τὰ
 ἕσχητῇ, ὅποιασσομένως εἰς αὐτήν, ὡς ἂν ὅπῃ (κα-
 θὼς ἐκεῖνοι ἕφρόνῃ) ἦτον οἰκουμενικὴ. Ταῦτα ἕ-
 γραψαν οἱ συνοδικοὶ, φοβερίζοντες τὸν ἕνταυτῶ,
 ὅτι ἂν δὲν κάμῃ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο, ἕξἕπαντος
 θέλει δοκιμάσει τὴν δίκαιαν ὀργὴν τῆς συνόδου
 με τὴν τελείαν τῆς καθάρσεως.

Ὁ ἕυγένιος μὴ θέλωντας νὰ ὑποταχθῇ εἰς
 τὴν Σύνοδον, ἡ ὁποῖα ἕτύπωνε καὶ ἀπεφάσιζε
 τὰ ἕναντὶα εἰς τὴν φαντασίαν τῆς, καὶ εἰς τὴν ἕδικ-
 κήν τῆς μεγαλειότητα, καὶ ἀπὸ τὸ ἕλλο μέρος φο-
 βόμενος τὴν ὀργὴν μιᾶς συνόδου τὸσον μεγάλης καὶ
 φοβερᾶς, με τὴν ὁποῖαν ἕσεκαν ὅλοι οἱ βασιλεῖς
 τῆς ἕρωπης, καὶ οἱ περισσότεροι καὶ ἐκλεκτότεροι
 ἀπὸ τῆς Καρδιναλίας, ἕυρέθη καὶ αὐτὸς, καθὼς καὶ
 ὁ ἕδικός μας Βασιλεὺς, εἰς δύο εἰνά· ὅθεν ἐπειδὴ

εἰς

εις ένα τοιαύτον καιρόν, τῆ ἐσάλθη ἀπὸ τὴν Κων-
 σταντινέπολιν ἢ πρεσβεία, ὅλας ἐυελπίς γενόμε-
 νος, εἰς μὲν τὴν ἐν βασιλείᾳ δυτικὴν σύνοδον, ο-
 σον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐσεῖλε τὸ γράμμα, ὅπῃ
 τῆ ἐζήτει, ὑποσχόμενος νὰ δεχθῆ, ὅτι ἤθελεν
 ἀποφασίσαι ἐκείνη. εἰς δὲ τὸν βασιλέα καὶ εἰς τὸν
 Πατριάρχην τὰς ἐδικὰς μας ἐσεῖλεν ἀποκριτικὰ
 γράμματα καὶ πρεσβείας, ἀποκρινόμενος, ὅτι μετὰ
 πάσης χαρᾶς ἀποδέχεται νὰ κάμῃ σύνοδον μετὰ
 τὰς, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐξετασθῆ ἢ περὶ πί-
 σεως διαφορά, καὶ νὰ γένη εἰς τὴν σύνοδον ἐκείνην,
 ὅτι ἤθελε δώσει ὁ Θεός. τέτοιας λογῆς, ἤτοι
 θείως ὁμιλῆσαν οἱ χωρὶς Θεῶ κινούμενοι. ἐζήτησε
 δὲ νὰ γένη ἡ σύνοδος εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκεῖ
 πλησίον τε, ὑποσχόμενος νὰ στείλῃ κάτεργα πολ-
 λά, ἄλλα διὰ φύλαξιν τῆς Πόλεως, ἕως νὰ ἐπι-
 στρέψῃν ἐκεῖθεν, καὶ ἄλλα διὰ νὰ φέρουν εἰς τὸν
 διωρισμένον τόπον, ὅσοι ἤθελαν ἐτοιμασθῆ διὰ τὴν
 σύνοδον.

Καὶ ἐπειδὴ γνωστοὶ ἦτον, πῶς εἶναι πάνπ-
 τωχοι, ὑπέσχετο ἀκόμα νὰ κάμῃ ἀπὸ λόγου τε,
 ὡ τῆς ἀνεκίας γενναίότητος, καὶ ὅλας τὰ ἐξο-
 दा, ἕως νὰ ἐπιστρέψῃν εἰς τὴν Κωνσταντινέπολιν,
 πάντε γένη, πάντε μὴ γένη ἢ ἔνωσις. ὅλον τῆ-
 το ἐπιμελήθη νὰ κατορθώσῃ ὁ πονηρότατος, διὰ
 νὰ συγκροτήσῃ αὐτὸς πληρεσέραν σύνοδον, καὶ κα-
 τὰ ἀλήθειαν οἰκουμενικὴν, ἔχοντας εἰς τὸ μέ-
 ρος τα δηλονότι καὶ τῆς ἀνατολικῆς, καὶ ἐξαιρέτως
 μαλιστα τὸν αυτοκράτορα καὶ τὸν Πατριάρχην τῆς
 Κωνσταντινπόλεως, ἐποχῆν, ὅπῃ δὲν δύνανται νὰ
 τὴν καυχήθῃν οἱ ἀπερασμένοι αἰῶνες, ἔτε εἰς το-
 πικὴν, ἔτε εἰς οἰκουμενικὴν Σύνοδον. ὅλον τῆτο λέ-
 γω ἐπιμελήθη, διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ ἀφετήσῃ τὴν
 ἐν

ἐν βασιλείᾳ προειρημένην σύνοδον. τὸ ὁποῖον καὶ ἐ-
 κάμεν, ἤγυν ἰδὼν τὸν ἑαυτὸν τε συζητημένον, καθὼς
 ἠθέλησε, μετὰ τὴν ἐδικὴν τε σύνοδον, ἀπεκήρυξεν ἐ-
 κείνην ὡς ἀποστατικὴν καὶ παράνομον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐ-
 κείνη ὀργισθεῖσα διὰ τὴν ἐδικὴν τὴ ἀπείδεικν, τὸν
 ἐκάθισεν, καὶ προεβίβασεν ἄλλου ἀντ' αὐτῆ εἰς τὴν
 παπικὴν ἀξίαν, Φίληκα λεγόμενον. τὸ ὁποῖον καὶ
 τῆτο, ὡς ἐν παρόδῳ χρησιμεύει εἰς τὸν φιλικὴν
 γνώσιν, ὅτι ἡ ψευδοσύνοδος ἐκείνη, κατὰ, ὅπῃ ἐ-
 σάθη παράνομος διὰ τὰ δυσσεβῆ τῆς δόγματα, εἶ-
 χε προσέτι καὶ τῆτο τὸ ἐλάττωμα, ὅτι ὁ Πάπας
 τῆς ἦτον καθηρημένος, ἀπὸ μίαν τόσην μεγάλην ἐ-
 δικὴν τῆς σύνοδον.

Αὕτη εἶναι ἐκείνη ἡ τόσον διαβόητος καὶ πολυ-
 θύλητος σύνοδος, ἡ κακῶς καὶ παραλόγως παρὰ
 τῶν λατίνων ὀνομασθεῖσα ὀγδοή, διὰ τὰ ὅποια ἐ-
 διηγῆθημεν ὅλα τὰ ἀνωτέρω, ἐξηγήσαντες καὶ παρα-
 σήσαντες ἀπ' ἀρχῆς ὅλα τὰ αἴτια καὶ τὰ μέσα, εἰς
 τὸ νὰ γένη, ὡς μὴ ἄφειλεν. Πρὸς ταύτην λοιπὸν
 ἀποφασίσας νὰ ἀπέλθῃ ὁ Ἀπηνλισμένος Βασι-
 λεύς, εἰς μόνον τὸν Πάπαν, καὶ ὄχι εἰς τὸν θεὸν ἐλ-
 πίζοντας, γράφει γράμματα εἰς τὰς ἀπόντας ἀρ-
 χιερεῖς νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν βασιλεύσαν φανε-
 ρῶναι καὶ εἰς τὰς Πατριάρχας τῆς ἀνατολῆς τὴν βα-
 λήν τε, καὶ ζητεῖ καὶ παρ' ἐκείνων νὰ διορίσῃν τοπο-
 τηρητὰς τῶν προσώπων τῆς, διὰ τὴν αὐτὴν σύνοδον.
 συνηχθῆσαν κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα οἱ ἀρ-
 χιερεῖς. ἐδιορίθησαν τοποτηρηταὶ ἄλλοι ἄλλων. καὶ
 δὴ καὶ ὁ ἱερεὺς Μάρκος κατὰ πρώτην φοράν ἱερομόνα-
 χος ἐστὶ ὡν ἐκλέγεται ὑπὸ τῆ Ἀλεξανδρείας. κα-
 τὰ δεύτερον ὑπὸ τῆ Ἱεροσολύμων. καὶ τρίτον ἀρχιε-
 ρεὺς τῆς Ἐφέσε γινόμενος διορίζεται ὑπὸ τῆ Ἀντιο-
 χείας. τόσον ἦτον ὀνομαστός καὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ
 κατὰ τὴν σοφίαν τε, ὡς καὶ πρότερον εἶπομεν, ὡσε

καὶ μακρὰν ὄντα, εἰς τῆτον ἀπέβλεψαν καὶ οἱ τρεῖς Πατριάρχαι, διορίσαντες αὐτὸν χωριστὰ ἕκαστος ἀπὸ τὸν θρόνοντα.

Δὲν θέλει φανῆ ἴσως ξένου τῆς ὑποθέσεώς μας, ὅσον διὰ τὰς πολλὰς, κατὰ παρέκβασιν μετρίαν, νὰ κάμωμεν ἐδῶ ἕνα σοχασμὸν, ἐπάνω εἰς τὸ ἐπιχείρημα τὰτα τῆ βασιλείας, εἰπόντες ὑπερόν καὶ ἐκεῖνα τὰ ἴδια λόγια ὅπῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βελῆς ταύτης, εἶπε καὶ ἅπαξ καὶ πολλάκις ὁ Πατριάρχης. ὁ σοχασμὸς εἶναι τῆτος.

Α'. ὅτι εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, ὅπῃ κατὰ καιρὸς ἐγίνοντο ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν, οἱ μὲν ὀρθόδοξοι ἦσαν τὸ πλῆθος τὸ μέγα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ ὅλον, οἱ δὲ αἰρετικοὶ ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἡ σύνοδος ἐγίνετο εἰς τὰς τόπας τῶν ὀρθοδόξων.

Β'. ὁ καιρὸς ἦτον ὀλίγος, ἢ δέκα, ἢ εἴκοσι, ἢ τὸ πολὺ πολὺ, χρόνοι τριάκοντα, ἀφ' ἧ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνέκυπτε καμμία αἵρεσις.

Γ'. οἱ βασιλεῖς μὲ τὸ μέρος ὄντες τῶν ὀρθοδόξων, δὲν ἀφῆσαν τὰς αἰρετικὰς νὰ αὐθαδιάζην ἐναντίον εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἱερῶν συνόδων, ἀλλὰ κρατύνοντες καὶ ἐπισφραγίζοντες τὰς λόγους καὶ τοὺς ὅρους αὐτῶν, ἐπαίδευσον μάλιστα μὲ βασιλικὴν ἐξουσίαν τὰς ἐναντίας τῆς ὀρθῆς Πίστεως.

Δ'. οἱ συναγόμενοι τότε, ἢ ἐτρέφοντο ἀπὸ τὸ βασιλικὸν ταμεῖον, ἢ ἐξώδυσον ἀπὸ ἐδικὰ τῆς. δὲν τὰς ἔκαναν οἱ ἴδιοι αἰρετικοὶ τὰ ἔξοδα ὅθεν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων, καὶ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆ καιρῆ, καὶ διὰ τὴν βασιλικὴν δύναμιν, καὶ διὰ τὴν ἰλευθερίαν τῆ λέγειν ἐν ταῖς διαλέξεσι, κρίνοντες

καὶ ἀνακρίνοντες τὰ τῆς ὑποθέσεως, ἔκαναν καὶ συμπέρασμα, καθὼς ἔπρεπε, καὶ τὴν μὲν ἀποστολικὴν καὶ ἀνεκὰθεν εὐσέβειαν ἀνεκέρυττον, τὴν δὲ ἀναφυεῖσαν αἵρεσιν κατέκρινον καὶ ἀνεθεμάτιζον. καὶ ἕτως ἡ Ἐκκλησία ἐδιορθώετο καὶ εὐθύνεεν.

Α'ς σοχαθῶμεν καὶ τὰ τῆς παρέσης συνόδου εἰς αὐτὴν ἐσίγνυρον ὅλα τὰ ἐναντία.

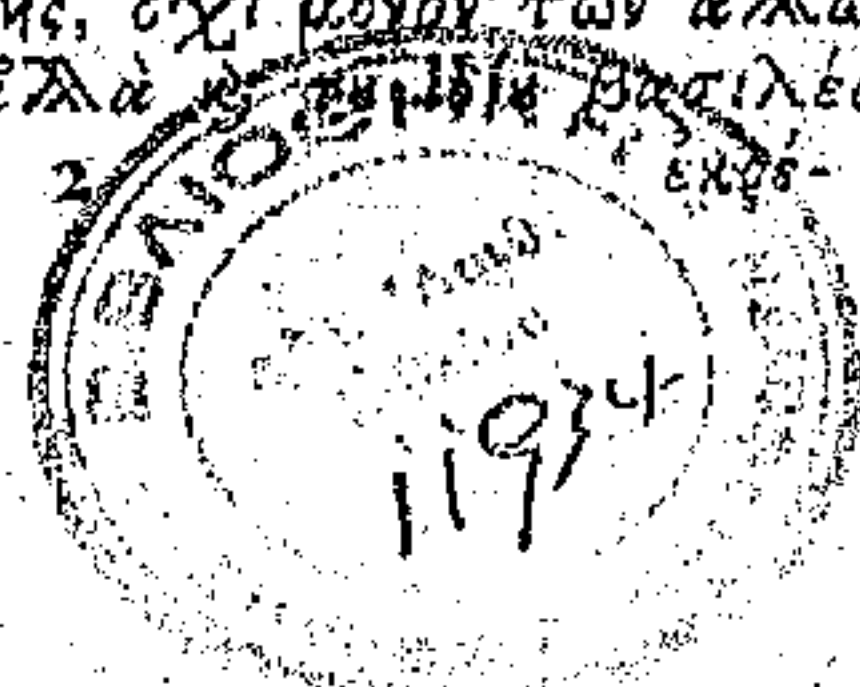
Α'. διὰ νὰ ἀρχήσω ἐκ τῆ χρόνῃ, τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, ἦτον τὸσον πολυχρόνιον, ὅπῃ σχεδὸν ἕως τότε ἐμετροῦντο χρόνοι πεντακόσιοι, ἴσως καὶ ἐπέκεινα, ἀφ' ἧ αἱ δύο Ἐκκλησίαι ἐσχίσθησαν.

Β'. αἱ λατινοὶ ὅπῃ ἦσαν οἱ κρίνομενοι, ὡσάν ὅπῃ μὲ τὴν καινοτομίαν τὰς ἔκαναν τὸ τὸσον φοβερὸν σχίσμα, ἦσαν ἔθνη σχεδὸν ἀναρίθμητα, εἰς τὸσον, ὅτι, εἰν ἦθελαν, ἐδύναντο νὰ συναχθῶσι καὶ χίλιοι ἐπίσκοποι. οἱ δὲ ἡμέτεροι ἀρχιερεῖς μόλις ἐφθάναν τὰς εἴκοσι. μετὰ δὲ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἱερομονάχων, καὶ τῶν ἡγυμένων, ἴσως ἐγίνοντο καὶ πενήκοντα.

Γ'. ἡ σύνοδος ἐγίνετο εἰς τὰς τόπας ἐκείνων, εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἰταλίας, ἡγυν τὰ παπισμοῦ, ὅπῃ καὶ οἱ λίθοι σχεδὸν ἦτον ἐχθροὶ.

Δ'. ὁ ἐδικός μας βασιλεὺς, δὲν εἶχε παρὰ μικρὰν ἐξουσίαν ὀλότεια, εἰμὴ μόνον ἐπάνω εἰς τοὺς ἐδικὸς του.

Ε'. ἡ σύστασις τῆς ζωῆς, ὄχι μόνον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῆ Πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ τῆ βασιλείας

ἐκρέματο ἀπὸ τὸ χέρι τῆ Παπά, τὸν ὁποῖον ἐπὶ-
γαινῶν διὰ τὰ διορθώσῃν.

Ἀκέσατε τῶρα καὶ τί ἔλεγεν ὁ Πατριάρχης εἰς
τὴν ἀρχὴν, ὅπῃ ἐμελετᾶτο τέτῃ ἢ σὺνάδος. „ λέ-
γασι γενέσθαι τὴν σὺνάδον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἀπελ-
θεῖν τῆς ἡμετέρας ἐκεῖσε, καὶ καρτερῆσαι ἐν τῇ συ-
νόδῳ, ἔχειν τὰς ἐξόδους καὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῶν σιτηρε-
σίων παρ' ἐκείνων, ἐν γὰρ τῷ ἀπελθεῖν ἢ τῷ καὶ ἐκ-
δέχεσθαι, καὶ τὴν ἡμερησίαν τροφὴν ἐξ ἐκείνων, ἡδὴ
γίνονται δῆλοι καὶ μιᾶτοι, ἐκεῖνοι δὲ κύριοι· καί-
περ ἅπας δῆλος τὸ θέλημα τῆ κυρίᾳ αὐτῇ ὀφείλει
ποιεῖν, καὶ πᾶς μιᾶτος τὴν ἐργασίαν τῆ μιᾶντος
αὐτὸν ἐργάζεται· καίπερ ὁμιᾶν τινὰ, τέτῃ χά-
ριν τὸν μιᾶν παρέχει, ἵνα ὁμιᾶντος πληροῖ πᾶν
ὅπερ ὁμιᾶν αὐτὸν προσάξει. εἰ δὲ μήγε ἢ πα-
ρέχει αὐτῷ τὸν μιᾶν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι κρατήσουσι
τὸ σιτηρέσιον, τί ποιήσῃσιν οἱ ἡμέτεροι; καὶ εἰ ἢ ἡ-
λήσασιν ὑποσρέψαι τῆς ἡμετέρας δι' ἰδίων ἐξόδων
τε καὶ πλευσίμων, τί ἄρα ἔξῃσιν ἢ τοῖ ποιῆσαι; κα-
τὰ τί ἂν συμφέρει τέτῃς τῆς ὀλίγας, τῆς ξένους,
τῆς πένιτας, ἀπελθεῖν εἰς τῆς πολλὰς, τῆς πλου-
σίας, τῆς ὑπερηφάνης, τῆς ἐντοπίας, καὶ εἰς αὐτῆς
δελωθῆναι; εἶτα καὶ περὶ πίστεως καὶ εὐσεβείας συ-
ζητεῖν, καὶ διδάσκειν αὐτῆς; ἢ ἐνὶ τέτῳ καλὸν, ἢ ἐ-
νὶ, ἐμοὶ δοκεῖ. ὅτι ἢ ὅλως συμφέρει ἡμῖν τέτῳ „

Ὅταν λοιπὸν ὁ Πατριάρχης, ὁμῆ με' πολλὰς
ἔκανε τοιαύτην σοφωτάτην καὶ ἀξιοθαύμαστον κρίσιν
εἰς τὰ πράγματα, ἔπειτα παραδόξως μεταβαλό-
μενος ὑψέρον, ἐνρέθη τόσον πρόθυμος, (καθὼς θέ-
λομεν τὸν ἰδῆ μετὰ ταῦτα) εἰς τὴν γνώμην τῆ βα-
σιλέως, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες σιωπῇ φερόμενοι ἐπη-
κολούθησαν, δὲν φαίνεται φανερά, πῶς νὰ ἐσάθη
μία Θεῷ ἐγκατάλειψις, καὶ ἀληθῶς, κατὰ τὸ γε-

γραμ-

γραμμένον εἰς τὰς βασιλείας, πνεῦμα πλάνης τῆς
ἐκυρίευσσε, ὡς νὰ φθάσαν εἰς τόσην μωρίαν, ὅπῃ
κατὰ ἀλήθειαν ἐκίνησαν ἐπίτηδες, διὰ νὰ ὑπάγουν
νὰ προδώσαν τὴν πίσιν τῆς; νὰί βέβαια ἔτως ἔχει.
καὶ τέτος εἶναι, καθὼς εἶπα, ὁ ἐδικός με σοχασμός.
τέτον αὐτὸν ἐξηγεῖ καὶ βεβαιώνει ἔτι περισσότερον,
καὶ ὁ ἀνωτέρω ρηθεῖς διδάσκαλος ὁ Ἱερομνήμων εἰς
τὸν ἐδικόν τε διάλογον, λέγων ἔτως αὐτολεξεῖ.

Ὅ δὲ τῆ ἡμετέρας Ἐθνεῖς ἀρχηγός (ἦ γὰρ ὁ
βασιλεὺς), καὶ οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας προσά-
ται, μὴ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν ἀπιδόντες, μηδὲ
συνιέντες ἐν οἷα τῶν δυσυχίων ἐσχατιᾷ κατηνέχ-
θησαν, μηδ' ὅτι πάντων ἀπαξάπλως ἐσέρηνται,
τόπων, Πόλεων, Ἐθνῶν, Νήσων, Ἀνατολῆς καὶ
Δύσεως· ἔτι δὲ χρημάτων, κτημάτων, στρατευμά-
των τῶν κατ' ἡπειρον, στρατευμάτων τῶν κατὰ θά-
λασσαν, δυνάμεως, Πλάτῃ, φαντασίας, ἵνα μὴ καὶ
τῶν ἰδίων εἰπω σωμάτων, διὰ τὰς ἡμετέρας ἴσως ἀ-
μαρτίας, ἐξ ὧν ἦν δυνατόν ἡμᾶς συνιέναι τὴν καθ'
ἡμῶν τῆ Θεῷ ἀγανάκτησιν, καὶ πάντων ἀφεμένους,
αὐτῷ τῷ Θεῷ προσέχειν, καὶ ἰλασμὸν τῶν ἐπταισ-
μένων αἰτεῖν τοῖς προσήκασιν τῶν τρόπων, εἶτα καὶ
τὴν τῶν πραγμάτων διάρθρωσιν τῶν οἰκείων, καὶ με-
τὰ ταῦτα τῶν ἀλλοτρίων, οἱ δὲ τὰ ὑπὲρ αὐτὰς
φρονήσαντες, καὶ τῆ οἰήσει φουσηθέντες, καὶ πλέον
δυνήσεσθαι οἰηθέντες, ἢ οἱ ἅγιοι, ἢ οἱ ἄγγελοι, ἢ
αὐτὴ ἡ θεία δύναμις, εἰς Ἰταλίαν ἀποπλευσαι
διενοήθησαν, ἐπὶ διορθώσει τῆς πίστεως τῶν ἐκείσε
φερόμενοι, τίνες; οἱ μὴδὲ πλοῖον δίσελμον παρασ-
κευάσαι ἰσχύοντες. τίνες θεολόγους ἐπιφερόμενοι;
ἀλλ' ἴλεως γενέμοι κύριε, καὶ μὴ πρὸς ἐξήγησιν τῶν
ἀρετῶν αὐτῶν ἐξάξῃς με· πλὴν γὰρ τῆ ἀγία Ἐφέ-
σα· ὅτι καὶ βίω ἀγίω, καὶ σοφίᾳ λόγων κεκόσμητο.

καὶ ἄλλων τινῶν λίαν εὐχαριστημάτων, βίβη σεμνότητι
δηθεν μετερχομένων, ἀλόγων δὲ, οἱ ἄλλοι πάντες
ἵνα εἶπω ἦσαν ἀνάγκαστοι τοῖς τοιούτοις ἐκ πολλῶν, καὶ
πειρασ ἢ δ' ἠστινοσέν μετοχοί, *)).

Ἀρκετὰ μᾶς ἐπαράσθησε διὰ τῶν ὁ συνετός
ἔτος διδάσκαλος τὴν ἐσχάτην ἀφροσύνην ἐκείνη τῆ
τοιούτη ἐγχειρήματος, ὁ γὰρ τὰ καλὰ ἐκεῖνα προ-
λέγων Γωσήφ ὁ Πατριάρχης, ἀφ' ἧ ὁ βασιλεὺς,
καὶ οἱ παρὰ τῆ Πάπα σαλέντες ἰδίᾳ καὶ μουσικῶς μετ'
αὐτῆ συνωμίλησαν, καὶ τῆ ἐπρόβαλαν, ὅτι θέλει
λάβη ὅλα ἐκεῖνα, ὅπῃ δύναται νὰ εὐχαρισήσῃ
μίαν φιλόδοξον ψυχὴν, ἐξαίφνης μεταβαλλόμενος,
καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀρχισε νὰ ἐτοιμάζεται, καὶ τὰς μὴ
θέλοντας νὰ τὸν ἀκοληθῆσιν σφοδρῶς ἐπαρακίνησι,
καὶ παντοίαις τρόποις ἠνάγκαζε, καὶ τὰ ἐναντιώτατα
τῶν προτέρων τε λόγων, ὑπερον ἔλεγε, εἰς ἐκείνας
ὅπῃ ὀρθῶς βλεπούμενοι, δεινὴν καὶ ἀσύμφορον ἐσο-
χάζοντο τὴν μετὰ τῶν λατίνων συνέλευσιν καὶ συ-
ζήτησιν.

„ Ἐγὼ, τὰς ἔλεγεν, ἔχω πολὺ θάρρος καὶ
πληροφορίαν, καὶ ἀπὸ γραμμάτων, καὶ ἀπὸ λόγων
τῶν ἐρχομένων ἐκείθεν, ὡς ἀπελθόντων ἡμῶν ἐκεῖ-
σε σὺν Θεῷ, ὑποδέχονται πάντας μετὰ πολλῆς τι-
μῆς καὶ ἀγάπης, καὶ μεγάλως θεραπεύσασιν ἡμᾶς.
καὶ ἔξομεν πᾶσαν ἀδειαν καὶ ἐλευθερίαν λέγειν, ἀ-
περ ἂν ἐθέλωμεν, καὶ ἀποδείξομεν τὴν ἡμετέραν δό-
ξαν, τῆ τῆ Χριστῆ χάριτι, καθαρωτάτην, καὶ λαμ-
προτάτην, καὶ ὅσον εἰς τὰ περὶ τῆς δόξης, διδάσ-
καλοι ἐκείνων φανήσονται οἱ ἡμέτεροι, καὶ πείσθησον-
ται, καὶ σέρξῃσι τὴν ἡμετέραν δόξαν, καὶ ἥτως ἐνω-
θισόμεθα, καὶ ὑποσρέψωμεν νικηταὶ καὶ τροπαιῆχοι.

Ἄς

*) Ὅρα πόσον ἀδύνατος ἦν ἡ τῶν λατίνων διόρθωσις.

Ἄς παραβάλη τῶρα κατ' ἕνα τὰ ὑπερινὰ τε-
τα λόγια τῆ Πατριάρχης, μετ' ἐκεῖνα, ὅπῃ ἔλεγε
πρότερον, διὰ νὰ ἴδῃ φανερά, καθῶς εἶπα, τὴν
ἐσχάτην ἀφροσύνην τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων εἰς τὴν
ὀργίαν τὰς ἐγκρέμισαν οἱ σκοποὶ καὶ τὰ τέλη τὰ
αἰθαλώπινα τῆ ὀλητῆτι ἢ διήγησις, καὶ ὁ σαχισμὸς
ὅπῃ ἐκάμμεν, θέλει δείξει ἔπειτα τὰ θεῖα Μάρκα
τὴν ὑπερβαύμασον ἀρετὴν καὶ εὐσάθειαν εἰς τὴν ἀ-
λήθειαν.

Ἄς λοιπὸν, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς, διὰ τὰς ματαίας
ἐλπίδας, ὅπῃ ἔτρεψεν εἰς τὴν ἀσυνλόγιστον ψυχὴν
τε, ἐσπένδαζε νὰ φθίσῃ, ὡς διφύσα ἔλαρος εἰς
τὴν θολερὰν πηγὴν τῆς Ἰταλίας, ἐμίσευσεν τέλος
πάντων μετὰ τὴν ἀνατολικὴν σύνοδον, πέρνωντας ἀν-
τάμα καὶ τὸν ἱερόν Μέρμον, πλὴν ὅχι ἐκασίως, κα-
θῶς ὑπερον θέλωμεν τὸ ἀκῆσι ἀπο τὸν ἴδιον, διὰ
νὰ συντέμνω τὰ μεταξὺ, ἔφθασεν εἰς Βενετίαν,
ἐκείθεν ἀπέρασεν εἰς τὴν Φερράραν πόλιν τῆς Ἰτα-
λίας, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειτο ὁ Πάπας καὶ εἰς τὴν
ὁποίαν ἔμελλε νὰ συγκροτηθῆ καὶ ἡ σύνοδος. Ὁ Βα-
σιλεὺς εἶχε προλάβη, καὶ μαθὼν ὅτι ἔφθασε καὶ ὁ
Πατριάρχης, τὸν θέλει παρευθεῖ τὴν εἰδησιν ταύ-
την μέσῃ εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἠέσχε τὸν λέγει,
παναγιώτατε δέσποτα, ὅτι ὁ Πάπας ζητεῖ ἀπα-
ραιτήτως νὰ τῆ ἀσπαθῆ τὸν πόδα, καὶ σὺ καὶ οἱ
λοιποὶ ἅπαντες, καὶ ἰδὲ τί ἔχεις νὰ κάμῃς. ἐγὼ ἔ-
χω τρεῖς ἡμέρας ὅπῃ ἀγωνίζομαι ὑπὲρ σῆ νὰ μὴ
γενῆ τῆτο, καὶ ἰδὲ μὴνῶ τῆτο τῆ μεγάλη ἀγιω-
σύνη σου, ἵνα ἴδῃς, πῶς ἂν προσέλθῃς αὐτῷ.

Τῆτι εἶναι ἡ πρώτη ἀγάπη, τῆτι εἶναι ἡ πρῶ-
τη τιμὴ, τῆτι εἶναι ἡ πρώτη θεραπεία, ἀπὸ ὅσα
ἐφαντάσθη νὰ λάβῃ παρὰ τῆ Πάπα ὁ ματαϊόφρων
Πατριάρχης. ὡς μέτριοι διαλογισμοὶ καὶ φαντασίαι
τῶν

τῶν ἀνθρώπων. τόσον θάρρος, καὶ τόσην πληροφορίαν εἶχεν εἰς τὸν Πάπαν, ὅπως ἔτι ὦν εἰς τὴν Βενετίαν, δὲν ἔλειψε νὰ εἰπῇ εἰς κάποιον οικειακὸν τῷ Πάπα, ὅτι ἐγὼ ἀπεφάσισα μὲ τὸν ἑαυτόν μου, ὅτι ἂν ὁ Πάπας εἶναι πρότερός μου κατὰ τὰς χρόνας, νὰ τὸν ἔχω, ὡς πατέρα μου. ἂν εἶναι ἴσος μὲ ἐμὲ κατὰ τὰς χρόνας, νὰ τὸν ἔχω ὡς ἀδελφόν μου. εἰδὲ καὶ εἶναι νεώτερος, θέλω τὸν ἔχω, ὡς υἱόν μου· καὶ θέλω τὸν συμβιλέω τὰ πρέποντα, καὶ θέλω τοῦ εἶναι τῆτο εἰς μεγάλην ὠφέλειαν. ἐπειδὴ ἠξεύρω, πῶς δὲν ἔχει κοντὰ τῷ συμβολάτορας καλῆς,...

Τοιαῦτα ὄνειρατα ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ ἐφυντάζετο ὁ μάταιος γέρον, καὶ ἄλλα πολλά καὶ μεγάλα ἠλπίζεν. ἀλλ' ὅταν ἤκαστε τὸν τῷ ποδὸς ἀσπασμόν, ἐξεπλάγη ὁ δειλαιός. ἐταράχθησαν, καὶ ἀπώλλοντο οἱ διαλογισμοὶ τῷ. ἔμεινεν, ὡς λύκος μὲ τὸ σῶμα ἀνοικτὸν, κατὰ τὴν παροίμιαν.

Ἀλλ' ὅμως, ὅσον διὰ τὴν ἐδικήν τε τιμὴν, ἀντέστη ὅλαις δυνάμεσιν. ἐξάθη εἰς τὸ πλοῖον ἕνα ὀλόκληρον ἡμερονύκτιον. ἐπῆγαν, καὶ ἤλθαν οἱ σπυδασαὶ τῆς παπικῆς μεγαλειότητος, ἀγωνιζόμενοι καὶ πάντα ποιῆντες καὶ πράττοντες, νὰ μὴ ζημιωθῇ ὁ Ἰσίδρος Πάπας τὴν ὥραν ἐκείνην, ἢ ὅποιε ἠθελε παραδώσῃ μίαν αἰδίμον ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικά τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ὁ οικημενικός Πατριάρχης, μὲ ὅλην τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, πρὸντες προσεκύνησαν καὶ ἠσπᾶσαν τὸν πόδα τῷ Πάπα. ἀλλ' ὅμως, καθὼς εἶπον, ὅσον εἰς τῆτο, ἔδειξε τόσην ἀνδρείαν, καὶ τόσην ἀντίστασιν, ὥστε τέλος πάντων, διὰ νὰ μὴ στραφῇ ὀπίσω, καθὼς ἦτον ἔτοιμος, ἔσκησαν, ὅτι ἔτε εἰς αὐτὸν, ἔτε εἰς κανένα ἀπὸ τὰς ἐδικὰς τε Ἐκκλησιαστικῆς, τῆτο νὰ γένη. τὸ ὅποιον, πόσον ἔθλιψε καὶ ἐλύπησε τὰ σπλάγ-

χνα

χνα τῷ ἀγιωτάτῳ παντίφικος, καὶ τῶν περι' αὐτὸν ἔτε, ἔδειξαν οἱ τόσοι ἀγῶνες, ὅπως ἔκαμαν, διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν ἕνα τοῖστον ἐὼσφορικὸν καὶ τυραννικὸν ἀσπασμόν.

Ἀλλὰ ἂς πλησιάσωμεν καὶ εἰς τὰς πράξεις τῆς συνόδου, ὑπερὸν ἀπὸ τόσον μακρὰς παρεκβάσεις. ἕως νὰ συναχθῶσιν οἱ λατινοεπίσκοποι, κατὰ τὸ γράμμα τῆς εἰδήσεως, ὅπως ἐξεῖλεν ὁ Πάπας εἰς τὰ ἀπανταχῆ γένη τῆς Δύσεως, ἔδοξε κυλὸν καὶ εἰς τὰ δύο μέρη τῷ, τῷ παπικὸν καὶ τὸ Ἀνατολικόν, πρὸ τῷ νὰ ἀνοίξῃ ἡ καθολικὴ σύνοδος, νὰ διορισθῶν ἄνθρωποι, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, οἱ ὅποιοι νὰ συνέρχωνται εἰς ἕνα Ναὸν ἀντάμα, καὶ ἐκεῖ νὰ ἐξετάζων κάποια μικρὰ καὶ μερικὰ ζητήματα. τὰ ὅποια, ἐκ μέρους ἐκείνων, εὐρίσκονται ἀναμεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὡς μικρὰ διαφοραὶ. τοῦτο ἐσυμφωνήθη νὰ γίνεταί τρεῖς φοραὶς τὴν ἐβδομάδα, διὰ νὰ μὴ κάθηνται ἀργοί. ταυτὸν εἶπεῖν, διὰ νὰ μὴ τρώγωσιν ἀργοὶ τὰ φλωρία τῷ Πάπα οἱ Ἀνατολικοί. ἐσυμφωνήθη γὰρ καθ' ἕκαστον μῆνα, ὁ βασιλεὺς νὰ λαμβάνῃ τριάκοντα. ὁ ἀδελφός τε εἰκοσι· ὁ Πατριάρχης εἰκοσιπέντε. καὶ οἱ συμπαραγενόμενοι μετὰ τῷ βασιλέως καὶ τῷ Πατριάρχῃ, ἀνὰ τέσσαρα. οἱ δὲ ὑπηρεταὶ καὶ ὑποχείριοι, ἀνὰ τρία καὶ ὀνομάθη τῆτο σιτηρέσιον. ἐδιωρίσθησαν λοιπὸν ἐκ τῶν τῷ Πάπα δέκα, καὶ δέκα ἐκ τῶν ἡμετέρων. ἐδιωρίθη καὶ ὑπόδεσις, τὸ πυργατόριον, ἢ τοῖ τὸ καθατήριον πῦρ, τί δὲ εἰς τῆτο, εἶναι χρεῖα νὰ τὸ φανερώσωμεν εἰς τῆς μὴ εἰδότας.

Τρεῖς

Τρεῖς τάξεις φρονῶσιν οἱ λατίνοι διὰ τὰς ψυχὰς, ὅπῃ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν παρθσαν ζωὴν. ὁ ἕνα εἶναι ὁ Παράδεισος, εἴτε βασιλεία τῶν Οὐρανῶν· δεύτερος εἶναι ἡ αἰώνιος κόλασις τῆ Ἀδᾶ· τρίτος, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εἶναι πῦρ καθαρτήριο, τὸ ὁποῖον ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἡ Ἀνατολική, οὔτε παρέλαβε, ἕτε τὸ δέχεται παντελῶς. δογματίζουσι λοιπὸν αὐτοὶ ἕτως, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον, αἱ μὲν καθαρὰ καὶ πάσης κηλίδος ἐλεύθεροι ψυχαί, ἡγνὴν τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀγίων, εὐδύς ἀπέρχονται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆ Παράδεισου, καὶ κληρονομήσουσι τῆς προητομασμένης αὐτοῖς εἰρήνης. αἱ δὲ ψυχαί, ὅπῃ ἐτελείωσαν μετὰ θανάσιμον ἁμαρτίαν, ἢ μετὰ τὴν προπατορικὴν, καθὼς οἱ ἔθνη, εὐδύς ἀπέρχονται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Ὅσαι δὲ ψυχαί μετὰ τὸ βάπτισμα, ἔπρασεν μὲν εἰς διαφόρῃς ἁμαρτίας, ἐξομολογήθησαν δὲ γνησίως, ἀλλὰ δὲν ἐζησαν νὰ τελειώσῃν τὸν κενόν, ὅπῃ τὸς ἔδωκεν ὁ πνευματικός των, καὶ νὰ κέμωσι καρπὸς ἀξίως τῆς μετανόιας πρὸς ἐξίλευσιν τῶν ἁμαρτιῶν τῆς, αὐταὶ αἱ ψυχαί, καθὼς λέγουσι, πέμπονται ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς ἕνα πῦρ, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς Κολάσεως, καὶ δι' ἐκεῖνη τῆ πυρὸς καθαρίζονται, αἱ μὲν ὀγληγορώτερον, αἱ δὲ αργότερον καὶ περισσότερον, κατὰ τὰ ἁμαρτήματα ὅπῃ ἔχουσι, καὶ κατὰ τὰς ἐλεημοσύνας καὶ λειτουργίας, ὅπῃ γίνονται δι' αὐτάς.

Τῆτο δὲ τὸ Παργατέριον, ὅπῃ καθὼς εἶπα, ἡ Ἀνατολική Ἐκκλησία παντελῶς δὲν τὸ δέχεται, μάλιστ καὶ τὸ σοχάζεται διὰ ἕνα μῦθον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, διὰ ἕνα πλάσιον μεταλλεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκπερισσίας συγκροτεῖται καὶ συνίσταται ἡ Τράπεζα τῆ Πάπας, καὶ τῶν περὶ τὸν Πάπαν, τῆτο, λέγω

ἐδίω-

ἐδιωρίθη ὑπόθεσις καὶ ὕλη τῶν μερικῶν ἐκείνων διαλέξεων. τῆτο ἐσάθη ἡ πρώτη ὑπόθεσις τῶν ἀγώνων τῆ ἱερῆ Μάρκος. καὶ τῆτο τὸ ἴδιον ἐσάθη ἡ πρώτη ἀφορμὴ, ὅπῃ ἔδειξε τὴν μικροψυχίαν, διὰ νὰ μὴ λέγω εὐδύς εὐδύς τὸν φθόνον ἄλλων τινῶν, ὅπῃ ἔπρεπε νὰ εἶναι οἱ βοηθοί τε. ὁ πρῶτος βέβαια, ὅπῃ ἐδιωρίθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐκ μέρους τῶν ἀνατολικῶν, ὁ Μάρκος ἦτον.

Ἀλλὰ τρίτος ἀπὸ αὐτὸν, ἦτον καὶ κάποιος Βησσαρίων Νικαίας Μητροπολίτης νεώτερος τὴν ἡλικίαν, πολὺ νεώτερος τὸ φρόνημα, καὶ φιλότιμος εἰς τοὺς λόγους. εἰς μερικὰς διαλέξεις, ὅπῃ ἐγιναν διὰ ζήματος, ὁ Μάρκος ἀπεκρίνετο, ὁ Μάρκος ἀνεσκαύαζεν, ὁ Μάρκος ἔλυε τὰς ἀπορίας. κάποιόντι ἐκ μέρους, δὲν ἔλειπε νὰ βοηθῆ καὶ ὁ Νικαίας, ἀγκαλιὰ καὶ ἀμυδρῶς. ἠθέλησαν ὁμοῦ οἱ λατίνοι καὶ ἐγγράφως νὰ ἐξηγήσῃν καὶ νὰ παραστήσῃν τὴν δόξαν τους. ὁ λόγος ἀνεφέρθη εἰς τὸν βασιλέα, ὁ Βασιλεὺς κελεύσει νὰ γράψῃν καὶ αὐτοῖς, δηλαδὴ τὴν ἀντίρρησην. καὶ ταῦτα λέγων ἀπέβλεπεν εἰς τὸν Ἐφέσου (ῥητῶς ἠτο γράφει ὁ Συρόπουλος). τῆτο ἐσάθη πρώτη ἀφορμὴ διχονοίας καὶ σκανδάλου τῆ Νικαίας πρὸς τὸν ἄνθρωπον τῆ Θεῆ Μάρκον, ὅχι μόνον διὰ τὸ Βασιλεὺς ἀπέτεινε τὰς ὀφθαλμάς τε εἰς τὸν Ἐφέσον, δηλαδὴ προκρίνωντάς τον ἀπὸ ὅλης τῆς ἄλλης, καθὼς καὶ ἔπρεπε, ἀλλὰ καὶ διὰ ἄλλην αἰτίαν ἀκόμα, τὴν ὁποῖαν εὐδύς θέλετε τὴν ἀκῆσι.

Ὁ Νικαίας ἔτος, εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅπῃ οἱ λατίνοι ἐπρόβαλον τὸ ζήτημα τῆτο, καὶ εἶπαν, ὅτι εἰς τῆτο νὰ γίνωται αἱ διαλέξεις, ὡμολόγησεν ἐνώπιον τῆ βασιλέως, ὅτι ἐγὼ ἐκ ἕχωτι λέγουσι περὶ αὐτῆ. εἰς μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς δόξης ἕχωτι λέγουσι ἴσως. εἰς τῆτο δὲ ἐκ οἰδατί λέξω. αὐτὸς λοιπὸν,

ὅπῃ

ὅπῃ πρῶτον δὲν ἤξευρε τί νὰ εἰπῆ εἰς τοιαύτην ὑ-
πόθεσιν, ὕψιστον ἔχων καὶ χωρὶς νὰ τῷ δοθῇ προσαγωγή, ἐυ-
ρέθη πρόθυμος εἰς τὸ νὰ γράψῃ. ἀλλὰ διατί, καὶ
πόθεν; εἶναι γνωστὴ ἡ τὰτα ἢ αἰτία. ἦτον εἰς τὴν
σύνοδον ἐκείνην, ἡ ἓνας πνευματικὸς, ἀάτανικὸς δὲ
μᾶλλον, Γρηγόριος τὸνομα, ἄνθρωπος πρηνερότατος
κακοτροπώτατος, καθὼς ἀκριτῶς περιγράφει τὰ
κακομήχανα ἠθῆτα ὁ ἱστορικὸς Συρόπαλος, ἕτος ἀ-
πὸ ἐδαμινῆς καὶ φανύλας αἰτίας εἶχεν ἐχθρὴν μεγα-
λωτάτην πρὸς τὸν Εἰφέσσα. ἕτος λοιπὸν διὰ τὸν πρὸς
τὸν δίκαιον φθόνον τῆ, παρακινεῖ τὸν Νικαῖας μὲ κάθα
τρόπον εἰς τὸ νὰ γράψῃ. πείθεται ὁ φιλότιμος ἐ-
κεῖνος καὶ γράφει ἕτος ὁ κακομήχανος Γρηγ. τὸ
λαμβάνει, καὶ παρευθὺς τρέχει εἰς τὸν βασιλέα. τὰ
δείχνει εἰς αὐτὸν, τὸ ἐπαινεῖ, τὸ ὑπερυψώνει, καὶ
παρακινεῖ σφοδρῶς τὸν βασιλέα αὐτὸ νὰ εἰλήμῃ πρὸς
τῆς Λατίνους, ὡς δῆθεν φιλοτιμότερον κατὰ τὴν φρά-
σιν καὶ ρητορικώτερον.

Ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν ὁ δόλιος καὶ τὴν κρίσιν τῆ
βασιλέως κατὰ τὴν γνώμην τῆ. ἐπειδὴ ὅταν ὁ βα-
σιλεὺς εἶδε καὶ τὰ δύο, ἐπήνεσε μὲν καὶ τὸ τῆ Νι-
καῖας, ἀλλὰ κατὰ τι, καὶ μόνον κατὰ τὸ προοίμιον,
ὑπερύψωσε δὲ τὸ τῆ Εἰφέσσα, διὰ τὰ ἰσχυράτου
ἐπιχειρήματα, διὰ τὰς ἐντέχνους τε κατασκευὰς, καὶ
διὰ τὰς πολλὰς τε παραστάσεις καὶ μαρτυρίας. ὅθεν
καὶ αὐτὸ εἰς τῆς Λατίνους πρὸς ἀποκρίσιν ἐσείλεν.

Ἐντεῦθεν ὁ Νικαῖας συνέλαβε πόνον κατὰ τῆ
ἀγίη καὶ ὁ φθόνος τῆ πνευματικῆ ἀνερίπιζε καὶ ἐξά-
νκπτεν εἰς μέζονα φλόγα τὸν τῆ Νικαῖας. ὅθεν
λέγων καὶ πράττων αἰεὶ κατὰ τῆ δίκαιη καὶ ἀρίστη ἀν-
δρός, καὶ τὸν Νικαῖας ὑπερεπαινῶν καὶ ὑπερυψώνων
ἐπίτηδες ὁ τῆ πρῶτα διαβόλη μμητής, εἰς τόσην
διχόνοιαν τῆς ἔφερε, καὶ τόσον δὲν ἠθέλεν εἰς τὸ εἰ-
ἶς

ἔης νὰ συμφωνῆ ὁ Νικαῖας μὲ τὸν Εἰφέσσα, ὡς ὁ-
πῆ καὶ ἐμπράκτως ἔδειξε τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀποστροφὴν,
ὅπῃ εἶχε πρὸς τὸν ἀγίον.

Ἐπειδὴ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς διαλέξεις ἐκεῖνας (ὅτι
ὁ βασιλεὺς δὲν ἄφηκε τὸν Εἰφέσσα νὰ ἐξηγήσῃ εἰς
τῆς Λατίνους καὶ τὴν δόξαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας,
τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνοι σφοδρῶς ἐζήτην) τῆ βασιλικῆ
καταφρονήσας προσάγματος ὁ Νικαῖας, ἐγὼ, εἶ-
πεν, ἔχω ἐξουσίαν νὰ εἰπῶ καθὼς θέλω τὴν γνώμην μου.
καὶ λέγωντας καθὼς ἠθέλησε τὴν γνώμην, ὅπῃ εἶ-
χε περὶ τῶν ψυχῶν, ὀλίγοντι ἀναμείνας, ἀνεχώρησεν
ἀπὸ πλησίον τῆ Εἰφέσσα, καὶ ἀπελθὼν ἐκάθισεν εἰς
ἄλλον τόπον, ὅπῃ ἐκάθηντο ἄρχοντες συγκλητικοὶ
πρὸς εὐταξίαν τῶν διαλέξεων, δείχνοντάς ἐμπράκ-
τως μὲ τὴν ἀναχώρησιν τῆ τόπῃ, τὴν ὄσῃν διχό-
νοιαν καὶ ἀπέχθειαν εἶχεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆ κατὰ τῆς
ἀγίας ἐκεῖνης ψυχῆς. καὶ ἀγκαλὰ καὶ προτῆτερα ὀ-
λίγη ἦτον ἡ βοήθειά τῆ, τότε ὅμως καὶ πάντελως
λειποτακτῆσας ἄφησε μόνον τὸν μέγαν τῆτον ἀθ-
λητὴν ἐν τῷ σαδίῳ ἀγωνιζόμενον.

Ἀλλὰ τί τάχα ὁ μέγας ἕτος ἀγωνιστής; τά-
χα ἐσυγχίδη διὰ τὴν προδοσίαν τῆ συναγωνιστοῦ
τῆ; τάχα ἔδειλιάσε τὴν ἐφοδὸν τῶν ἐχθρῶν; τά-
χα ἐμικροψύχησε βλέπωντας μόνον τὸν ἑαυτὸν τε
πρὸς πολλὰς ἀντιπαραταττόμενον; ὄχι ὄχι. μὴ τῆ-
το σοχαθῆτε ἀδελφοί. τότε μάλιστα ἔδειξε τὴν
σαθερότητα τῆς ψυχῆς τῆ. τότε ἐσύναξε τὰς δυ-
νάμεις τῆ. καὶ εἰς ὧν ἔτρεπε καὶ ἐνίκα πολλὰς. Μάλι-
σα ἐνίκησε καὶ κατέβαλεν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον, ὡς
ἀκρόπολιν, ἡ μᾶλλον εἶπεῖν ὡς ἄλλον Γολιάθ, εἰς
εἰς μονομαχίαν οἱ ἐναντίοι τῆ ἐπρόβαλον, καὶ διὰ νὰ
καταλάβετε ποῖον λέγω, θέλω ἐξηγήσω τὸν λό-
γον

γονμα, ἔσον εἶναι δυνατόν σαφέστατα, καὶ προσέ-
χετε, διατὶ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι προσοχῆς ἄξιος.

Ἀπὸ τῆς διωρισμένης δέκα εἰς τὰς διαλέξεις
ἐκ μέρους τῶν Λατίνων, ἦτον ἕνας Καρδινάλιος Γου-
λιανὸς ὀνομαζόμενος. ἦτος εἶχε τὴν δύναμιν εἰς
τὰς λόγους, καὶ μὲ τὸσον ἐνδυμητικὸν τὸν ἐσόλισεν
ἢ φύσει, ὅπῃ καθὼς λέγουσιν οἱ Ἕλληνες, εἰς τὸν
νῦν ἦτον δαιμόνιος, ἦγεν ὑπερφυῆς καὶ παράδοξος·
ἐπειδὴ ὅταν ἤθελεν ἀκῆσθαι ἕνα ὀλόκληρον λόγον,
ὑπερον ἀπὸ τὸ τέλος ἀποκρινόμενος ἔλεγεν, ὅλα
τὰ κεφάλαια τῆς λόγου σα ἦτον δέκα, ἢ δεκαπέντε,
ἢ εἴκοσι. τὸ πρῶτον ἦτον τὸδε τὸ νόημα, τὸ δεύ-
τερον τὸδε, τὸ τρίτον τὸδε, καὶ καθεξῆς ἕως εἰς τέ-
λος. ἔπειτα ἔκανε ἀρχὴν ἀπὸ τὸ πρῶτον λέγων-
τας, εἰς τὸ πρῶτον σα κεφάλαιον, ὅπῃ εἶπες τὸδε,
σῶ ἀποκρίνομαι τῆτο· εἰς τὸ δεύτερον, ὅπῃ εἶπες
τῆτο, σῶ ἀποκρίνομαι τὸδε· καὶ ἕτως ἔκανε ἕως εἰς
τὸ τέλος εἰς ἕνα ἕκασον κεφάλαιον.

Τάχα δὲν εἶπα ἀληθῶς, πῶς ἦτον εἰς τὴν ἀγ-
χίνοϊαν δαιμόνιος; τί νομίζετε λοιπὸν, καὶ τί προσ-
μένετε νὰ ἀκούσετε, ἀκροαταί; πῶς τάχα αὐτὸς
ὁ Καρδινάλιος εἶναι ὁ τῶν Λατίνων Γολιάθ, μὲ
τὸν ὁποῖον ὁ Μάρκος ἐμονομάχησεν; ὄχι δὲν εἶναι
τῆτος ἦτος ὁ τοσῶτος καὶ ἀσύγκριτος νοῦς, δὲν
ἔκρινεν ἱκανὸν τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τῆς ἀγῶνας τῆτους
μὲ τὸν ἱερὸν Μάρκον; καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσητε, πῶς
δὲν λέγω ἀλήθειαν, ἀκούσατέ το ἀπὸ τὸ ἴδιον
τε εἶμα, ὅπῃ δὲν αἰσχύνεται νὰ ὁμολογήσῃ τὴν
ἀλήθειαν.

Μέχρι τῆ παρόντος, λέγει, εἶπον, ὅσα δῆτα
καὶ εἶρηκα· τῆς δὲ ἐφεξῆς ἀναδέξεται λόγους ὁ τοῦ
Γερῶ Παλατίε διδάσκαλος· καὶ εἶρε καὶ ἀποδώσει τῆ-
τας ἀρκέντως καὶ καλῶς, κατὰ τὴν εἴδωσαν αὐτῷ σύ-
νεσιν καὶ σοφίαν. καὶ ἀγωνιεῖται ἱκανῶς τὸν περὶ τῆτου
ἀγῶνα· ἐγὼ γὰρ ἐκείμιν ἱκανὸς κατ' αὐτὸν, καὶ ἐ-
παύσατο. ἄς σοχασθῆ τῶρα καὶ ἕνας, πῶτος ἦτον
εἰς τὴν σοφίαν ἐκεῖνος ὁ διδάσκαλος (Γιῶάννης ἑκα-
λεῖτο, τὸ γένος Ἴσπανός) ἄς ὅπῃ ἢ τὴν τὴν δεινό-
της τῆ Ἰθλιανῆ συγκρινομένη μὲ τὴν σοφίαν ἐκεῖνε,
καθὼς ἐκεῖνος ὁ ἴδιος ὁμολόγησεν, εὗρισκετο μικρὰ
καὶ ἀδυνάμει. αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ φοβερός Γίγας, ὅ-
πῃ εὐγῆκε διωρισμένος νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν ἱε-
ρὸν Μάρκον.

Τάχα μήπως ἐφοβήθητε χριστιανοί, διὰ τὸν
ἐδικὸν μας ἀγωνιστὴν; τάχα μήπως ἐφρίξατε τὴν ὑ-
περβολὴν τῆ ἀνταγωνιστῆ; τάχα μήπως ἠσχύνη-
μεν εἰς τὴν μονομαχίαν τῆ Ἴσπανῆ Γολιάθ; ὄχι·
θαρσείτε ἀδελφοί· μετ' ἡμῶν ἡ νίκη.

Ὁ Ἴσπανός ναί ἦτον πολὺς τὴν σοφίαν. ἦτον
δεινός ἐν τῷ διαλέγεσθαι. ἦτον ποικίλος καὶ πανῆργος
τὸν νῦν, καὶ εἰς τὴν τῶν λόγων μεταχείρισιν ἑυερω-
φος, καθὼς τὸν περιγράφει ὁ πολλὰκις ῥηθεὶς μέ-
γας Ἐκκλησιαάρχης ὁ ἀληθέστατος ἐκείνων τῶν συμ-
βάντων ἱστορικός. ἦτον λέγω τοῖστος.

Ἄλλ' ἢ σοφία τε ἦτον αὐτῆ ἢ κοσμική, αὐτῆ
ἢ θελική, ἢ μωρὰ καὶ πεπατημένη, καθὼς τὴν ὀνο-
μάζουσι οἱ θεῖοι διδάσκαλοι, δὲν ἦτον δηλαδὴ ἢ θελα
καὶ πνευματική, τὴν ἠπρίαν μόνος ἀπὸ ὅλας εἶχεν
ὁ Μάρκος. ὅθεν ἐξ ἀνάγκης ἢ σοφία τῆ Κόσμου,
ἔπρεπε νὰ φανῆ μωρία καὶ ἀφροσύνη, παρήσιαζομέ-
νης

νης διὰ τῆς Μάρκας τῆς σοφίας τῆς πνεύματος. Ἰδὲ τὰ ἴδια λόγια τῆς φιλαληθεστάτης Ἱστορικῆς.

„Οὗ δὲ Ἰσπανός Γωάννης φιλονεικότερον διελέγετο τῷ Ἐφέσῃ, καὶ ἀπὸ τῆς προκειμένης ὕλης τῶν λόγων (ὅπῃ ἦτον δηλαδὴ τὸ Παργατόριον) ἐφ' ἑτέρα μετέβαινε (μὴν ἔχοντας δηλονότι, ὡς κατήσχυμένος τινὰ ἀποκριθῆ) καὶ προβλήματα προέτεινε, μὴδ' ὅλως τῷ προκειμένῳ σκοπῷ ἀνήκοντα. ἡμεῖς δὲ ἐθαυμάζομεν, πῶς ὁ Ἐφέσῃ, εὐθύς ἐδίδε τὰς λύσεις, μετὰ παραστάσεων γραφικῶν, μὴ προειδώς, ἃ προέβητο προτείνειν ὁ Γωάννης.

Ωὗ Νίκη. ὡς τρόπαια. ὡς δόξα τῆς γένους τῶν Ῥωμαίων. δέκα ἦσαν οἱ διουρισθέντες, ὡς εἶπομεν, εἰς τὰς διαλέξεις ταύτας. ἐκ τῆτων, ἀπεφάσισεν ὁ βασιλεὺς, οἱ δύο μοναχὰ νὰ διαλέγωνται, ἦται ὁ Ἐφέσῃ καὶ ὁ Νικαίας, ἂν τύχη καμμία ἀπορία, τότε νὰ συμβαλεύωνται, καὶ νὰ συζητῶν καὶ μετὰ τῆς ἄλλης, τῆτ' ἔσι μετὰ τῆς ἑκτῆς, διὰ νὰ εὐρίσκων τὴν προσήκουσαν ἀπόκρισιν ἐκ τῆς κοινῆς σκέψεως.

Ὁ Βησσαρίων, ὡς εἶδομεν φθόνῳ κεντῆμενος ἀπέστη, ἐλσιποτάκτησε, καὶ ἠδὲ παραμικρὰν βοήθειαν δὲν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν συναγωνιστὴν τα. μάλιστα καὶ εἰρωνεύετο, παράμερα κατῆμενος, καὶ ἀπόκρυφα ἐπεριγέλα ὁμῶς μετὰ τὸν σατανικὸν Γρηγόριον, τὸν τῆς ἀληθείας ἀδελιτὴν ἐν μέσῳ τῆς αἰδέως ἀγωνιζόμενον. οἱ λοιποὶ, καθὼς εἶπεν ὁ Ἱστορικός, ἀπὸ τῆς ὁποίας, ἕνας ἦτον καὶ αὐτός, ὡς ἀρετὰ πεπαιδευμένος καὶ λόγιος, ὅχι μόνον δὲν ἐβοήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐθαυμάζον λέγει.

Δια

Διατὶ ἐθαυμάζον; ὅτι καὶ μετὰ ὅλον ἀπῆ, ὁ τὸσον περιβόητος ἐκεῖνος ἀντίπαλος πειραστικῶς καὶ κακοτρόπως ἐμεταχειρίζετο τὰς διαλέξεις τα. μετὰ ὅλον ὅπῃ δὲν ἔσχεκεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν λόγων του, καθὼς πρέπει εἰς τὰς ἀληθινὰς καὶ τιμημένας φιλοσοφίας καὶ θεολόγας, μετὰ ὅλον ὅπῃ τῆς ἐπρόβαλλεν ἕξαφνα πολλὰ καὶ διάφορα ζητήματα καὶ προβλήματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν εἶδησιν, πῶς τῆτο δηλαδὴ καὶ τῆτο ἔχει νὰ τῆς προβάλη, διὰ νὰ ἐτοιμαθῆ καθὼς κάνουν ἄλλοι εἰς ἄλλας ὑποθέσεις, ὁμῶς καὶ μετὰ ὅλα ταῦτα, ὁ πάνσοφος καὶ θαυμαστός Μάρκος, εἰς ὅλα ἔδιδε λέγει, τὰς λύσεις παρευθύς, ὡσαν νὰ ἤθελεν εἶναι ἐτοιμασμένος πρὸ ἡμερῶν.

Ἀλλὰ πόθεν καὶ πῶς ἔκανε τὰς λύσεις τα; μετὰ παραστάσεων λέγει γραφικῶν, ὅχι δηλαδὴ ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος, ὅχι ἀπὸ τὴν ἕξω σοφίαν τὴν καταπεπατημένην καὶ μωρὰν, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐθεντίας τῶν ἁγίων γραφῶν. ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν, λέγω, ὅπῃ εἶναι ὁ θησαυρὸς τῆς ἀληθείας, τὸ ἀκένωτον ταμεῖον τῆς ὄντως σοφίας, ἡ ἀκαταμάχητος πανοπλία τῆς πνεύματος. ἐκεῖθεν, ἐκεῖθεν λέγω ὁ τῶντι σοφός καὶ μέγας Μάρκος ἀπεσόμισε, καὶ κατήσχυσε τὸν φλύαρον καὶ σοφιστὴν μάλλον, ἢ σοφόν. ἐκεῖθεν λαβὼν λίθους ἀπεσφουδόνισε καὶ κατέβαλεν, ὁ νέος Δαβὶδ τῆς δυνάμει τῆς πνεύματος, τὸν δυτικὸν ἐκεῖνον καὶ ἀλαζόνα Γολιάθ. ἐπειδὴ, τὸ νὰ μεταβάλῃ, ἀπὸ τὴν προκειμένην ὕλην εἰς ἄλλα, καὶ τὸ νὰ προτείνῃ ζητήματα, μὴδ' ὅλως τῷ προκειμένῳ σκοπῷ συντείνοντα, ὅτι λογῆς ἦτον, καὶ τὸ νὰ ἐρωτᾷ, πῶς ἀπετῶν οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀπὸ ποίας ὕλην ἔχει νὰ ἀνάψῃ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τῆς Κολάσεως, ὅπῃ μέλλει νὰ δεχθῆ τῆς ἀμαρτωλῆς.

Διὰ

D

Διὰ τὰ ὁποῖα ἀνόητα καὶ δυσσεβῆ ἐρωτήματα, καὶ ἕνας κάποιος Γάγαρις ὀνομαζόμενος, εἰς τῶν παρακαθημένων συγκλητικῶν, εἶπεν μετ' ἀγανάκτησιν πολλήν, γινώσεται τῆτο ὁ ἐρωτῶν, ὅταν ἐκείσε παραγένηται, θέλει καταλάβῃ ἀπὸ ποῖαν ὕλην ἀνάπτει ἐκεῖνο τὸ πῦρ, ὅταν πέσῃ εἰς αὐτὸ, ἐκεῖνος ὁπῆ κάνει τοιαῦτα ἐρωτήματα. τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀγανακτῶν ἔδωκεν ὁ καλὸς Γάγαρις· ὅταν λέγω ὁ φλύαρος ἐκεῖνος, τοιαύτας φλυαρίας ἐπρότεινεν, ἔξω παντάπασιν ἀπὸ τὸ προκείμενον, καὶ πολλῆς ἀνοησίας γεμάτας, δὲν εἶναι φανερόν, ὅτι ὡς νικημένος καὶ κατὰ τροπωμένος, ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ἀλήθειαν τῶν τῆ Μάρκε λόγων, ἔλεγε ταῦτα, ὅσον μόνον διὰ νὰ μὴ φανῆ, πῶς ἐνικήθη, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν ὁ μέγας Γίγας τῶν παπιστῶν; ἔτις ἔχει ἡ ἀλήθεια λάμπει ὑπὲρ τὸν ἥλιον.

Ἄλλὰ τί; αὐτὰ ἦσαν, ὡσάν νὰ εἰπῆ τινὰς ἀκροβολισμοί. ὁ πόλεμος ὁ μέγας ἀκόμα δὲν εἶχε συγκροτηθῆ. ἡ καθολικὴ σύνοδος ἀκόμα δὲν εἶχεν ἀνοίξῃ, καὶ τέλος πάντων, μετὰ ὀκτῶ μῆνας σχεδόν, ὁπῆ ἐταλαιπωρῆντο δεινῶς εἰς τὴν φεβρουάριον, ἦλθε καὶ τῆς τελείας συνέδα ὁ καιρὸς. ἐπέση ἡ διωρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ γένη πρώτη συνέλευσις· καὶ ἐγένετο, ὅχι εἰς Νεὸν, καθὼς ἦτον σύνηθες εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, ἀλλ' εἰς τὸ παλάτιον τῆ Παπᾶ, διατὶ λέγει ἦτον ἀπάδον καὶ ἀνάρμοςον εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆ Παπᾶ, νὰ φαίνεται εἰς τὰ πλήθη πορευόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποῖα δὲν ἦτο μακρύτερον, ἀπὸ μίαν βολὴν λίθου. ἐκεῖ λοιπὸν γενομένης τῆς συνοδικῆς συνελεύσεως, ὁ Μάρκος ἀνεδέχθη τῶν ἀγῶνα τῶν διαλέξεων, καὶ εἰς τὴν πρώτην τῆ διάλεξιν προαναφωνεῖ, πῶς ὁ λόγος τῆ θέλει εἶναι εἰς τὸ ἔξῃς, περὶ τῆς προσηφίας, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ ἀναγνωσθῆν πρῶτον οἱ ὅροι τῶν οἰκουμενικῶν

συνόδων, καθὼς ἔκανε καὶ καθέμια ἀπὸ ἐκεῖνας, διὰ νὰ φανῶμεν, λέγει, καὶ ἡμεῖς σύμφωνοι τοῖς ἐν ἐκεῖναις Πατράσι, καὶ ἡ παρῆσα σύνοδος ἐκεῖναις ἀκόλουθος.

Τὸ ζήτημα τῆτο, παντελῶς δὲν ἄρσεν εἰς τὰς λατίνους. μάλιστα καὶ μετὰ κάθε τρόπον ἐσπέδαζον νὰ κάμνῃ ἀπολογία, καὶ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁρθῶς καὶ εὐσεβῶς ἔκαμαν εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τὴν προσηφίαν. ὅχι ἔλεγεν ὁ Μάρκος. ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ ἐγκαλῶντες. ἡμεῖς πρέπει νὰ εἰπῆμεν πρῶτον, ὅσα εἶναι ἀρμόδια εἰς τὸν ἐγκαλῶντα νὰ εἰπῆ, καὶ τότε μένει εἰς ἐσᾶς νὰ φέρετε εἰς τὸ μέσον τὰς ἀπολογίας σας· καὶ λοιπὸν γίνεται λογοτριβὴ μεγάλη, τῆ θεῖς Μάρκε ζητῶντος νὰ εἰπῆ, εἴτι ἐβέλετο κατὰ τῆς προσηφίας, καὶ τὰς ὅρας ἀπαιτῆντος τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, τῶν δὲ λατίνων ὅλαις δυνάμεισι πρὸς ἀπολογία ὁρμώντων, καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὅρων μὴδ' ἀκροῖς ὡς παραδεχομένων.

Τόσον δὲ βαρὺ καὶ κακὸν ἐφαίνετο ἡ ἀνάγνωσις τῶν συνοδικῶν ὅρων εἰς τὰς λατίνους, ὡς ὁποῦ, καὶ ἀφ' ἧ ἐλύθη ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἡ συνέλευσις, ἔδραμον εὐθὺς οἱ καρδινάλιοι καὶ πολλοὶ λατινεπίσκοποι εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην εἰς τὸ κελλίον τῆ Πατριάρχῃ παρόντων καὶ τῶν ανατολικῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐκεῖ ἔβαλαν ὅλα τὰς τὰ δυνατὰ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν· καὶ τί θέλετε κερδήσει, ἔλεγον, ἀνίσως ἀνακηρύξετε ἐναντίον μας τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τὸ ἀνάθεμα; τῆτο δὲ ἔλεγον, ἐπειδὴ κήρυχθεῖσις τῆς συνοδικῆς συνελεύσεως, συνέδραμον ἐκεῖ πλήθη ἀνθρώπων, καὶ ὅλα τὰ μέρη τῆ Παλατίου, ἄνωτε καὶ κάτω, καὶ πανταχόθεν, ἦτον πλήρη ἀνθρώπων.

Διὰ τῆτο καὶ ἔλεγον, πῶς ἡ ἀνάγνωσις ἐκεί-
νη, ἦτον ὄχι μόνον περιττὴ καὶ ἀνωφελής, ἀλλὰ καὶ
σκανδάλων πρόξενος. καὶ τέλος πάντων, εἰάν θελή-
τε, εἶπον, ἀναγνώστέ τῆς ἀναμεταξύσας εἰς τὴν
ἐδικήν σας συνέλευσιν.

Οἱ ἐδικοί μας λοιπὸν, βλέποντες, ὅτι τὸ ζή-
τημα τῆ θεοσόφου Μάρκου ἦτον ὁ ἐγκρεμισμὸς τῆς
λατινικῆς ἐπίσεως καὶ αὐθαδείας, ἀντέστησαν καὶ αὐ-
τοὶ συμφώνως μετ' αὐτόν. καὶ τόσον τῆς ἠνάγκασαν
να σέρξην νὰ ἀναγνωσθῆν εἰς τὴν κοινὴν συνέλευσιν
εἰς τὸ Παλάτιον τῆ Πάπης, ὡς ὅτ' ἀπεφάσισαν,
ὅτι ἂν δὲν ἀναγνωσθῆν πρῶτον οἱ ὅροι, ἀδύνατον εἶ-
ναι νὰ γένη ἄλλη συνέλευσις.

Οἱ ἐναντίοι λοιπὸν βλέποντες τὴν τόσῃν ἀντί-
στασιν καὶ ἐπίθεσιν, καὶ σανικῶς τῆς ἐσυγχώρησαν
τέλος πάντων νὰ γένη ἡ τῶν ἀνάγνωσις εἰς τὴν
κοινὴν σύνοδον.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τόσον ἀναγκαία ἐκρίθη εἰς τῆς ἐ-
δικῆς μας ἡ τῶν ὅρων ἐκείνων ἀνάγνωσις, καὶ ἐδὴ τὰ-
ρα πολλὰκις τῆς ἀνεφέρμεν, φαίνεταί μοι, πῶς εἶ-
ναι χρεία, διὰ τῆς μὴ σπηδαίει, νὰ εἰπῆμεν, ὡς
ἐνπαρόδῳ τί εἶναι αὐτοὶ οἱ ὅροι τῶν οἰκουμενικῶν συ-
νόδων, διὰ νὰ καταλάβῃ καὶ οἱ ἀπλῆστεροι, πόσον
μέγα κακὸν ἐτόλμησαν οἱ πάντολμοι λατίνοι.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἠξεύρη κατ' ἕνα, ὅτι εἰς
τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανωσύνης, δὲν ἦτον ἀκόμα ἐγ-
γραφὸς ἡ πίσις εἰς τὸν Κόσμον. λέγω δὲ ἀρχὰς
τῆς χριστιανωσύνης, τριακοσίαις χρόναις καὶ ἐπέκεινα
ἀπὸ Χριστοῦ.

Ἐπει-

Ἐπειδὴ, ὅταν ἐπίσευε τινὰς, ἐδιδάσκετο καὶ ὠ-
μιλοῦσε τὴν Πίσιν διὰ σώματος μόνον, καθὼς οἱ
θεῖοι Ἀπόστολοι παρέδωκαν, καὶ οἱ μεταγενέστεροι
παρέλαβον, καὶ ἔτιωσ ἐβαπτίζετο.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἡ συνα-
θροισθεῖσα ὑπὸ τῆ μεγάλης Κωνσταντίνου, κατὰ τῆς
ἀθεωτάτης ἀρέσεως τῆ Ἀρείου, ἐκίνη πρώτη ἐσύν-
θεσεν ἐγγράφως τὴν πίσιν τῶν χριστιανῶν, καὶ τὴν
παρέδωκεν εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. ἦσαν ἐκεῖνοι τρια-
κόσιοι δεκαοκτὼ ἀρχιερεῖς, ὅλοι θεοφόροι πατέρες.
ὅλοι ἅγιοι. ὅλοι πλήρεις θείας σοφίας καὶ χάριτος.
ὅλοι σημειοφόροι καὶ τερατουργοὶ.

Ἐκεῖνοι οἱ τοσῶτοι τὸν ἀριθμὸν οἱ τοσῶτοι
τὴν ἀγιότητα, καὶ τὴν θείαν σοφίαν, πᾶσαν ἐπιμέ-
λειαν καὶ προποχὴν πνευματικὴν καταβαλόντες ἐγρα-
ψαν τὴν Πίσιν. ἦσαν μέσα εἰς ὀλίγαις ἀρέδας ἐ-
περικλείσαν θεοσόφως, ὅλα ἐκεῖνα τὰ δόγματα
τῆς χριστιανικῆς Πίσεως, τὰ ὅποια κατὰ πᾶσαν ἀ-
νάγκην, πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ, ἐκεῖνος, ὅπου ἔρ-
χεται νὰ γένη χριστιανός, καὶ ἔτιω νὰ βαπτίζεσται.

Τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅτ' ὀνομάζομεν ἁγιον σύμ-
βολον τῆς Πίσεως. δηλαδὴ τὸ πισεύω εἰς ἕνα θεόν
καὶ τὰ ἐξῆς ἕως εἰς τὸ τέλος. μετὰ ὀλίγαις χρόναις
ὑστερον, ἐσάθη ἄλλη φοβερὰ αἵρεσις τῆ πνευματο-
μάχου Μακεδονία. ἔτος ἐβλασφήμει εἰς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον, λέγων αὐτὸ δῆλον καὶ κτίσμα τῆ υἱοῦ,
καθὼς ὁ Ἀρειοὺς ἔλεγε τὸν υἱόν, κτίσμα τῆ Θεῶ
καὶ πατρός, αὐτὴ ἡ αἵρεσις ἐγένετο αἰτία, νὰ συναχ-
θῇ εἰς τὴν Κωνσταντινῆ πόλιν ὑπὸ τῆ μεγάλης Θεο-
δοσίας ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος, ὀλιγω-
τεροι μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τὴν πρώτην, ἐπειδὴ ἦσαν
ἐκα-

ἐκατὸν πενήκοντα, ὅχι ὅμως ὀλιγώτεροι καὶ κατὰ τὴν σοφίαν καὶ ἀγιότητα, καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ χαρίσματα τῆς ἁγίας πνεύματος. καὶ διὰ τὴν μὴ ἀναφέρω ἄλλης, φθάνει νὰ εἰπῶ, πῶς ἦτον εἰς ἐκείνην τὴν σύνοδον, καὶ ὁ πολὺς καὶ μέγας τὴν θεολογίαν Γρηγόριος.

Οὗτοι οἱ θεῖοι πατέρες, ἐπειδὴ συνήχθησαν διὰ τῆτο καὶ μόνον, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φύσιν καὶ τὸ εἶναι τῆς ἁγίας πνεύματος, ὅπως ἐβλασφημεῖτο καὶ ὑβρίζετο ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν, διὰ τῆτο καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἁγίας πνεύματος φωτιζόμενοι ἐξηκρίβωσαν καὶ ἐξηγήσαν μετ' ὅλην τὴν τελειότητα, κατὰ τὰς θείας γραφάς, ὅλην τὴν θεολογίαν τῆς ἁγίας πνεύματος. ὁθεν, ἐπειδὴ τὸ σύμβολον τῆς πρώτης συνόδου, ἔλεγε, „πιστεύω καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον, καὶ τόσον μόνον, καὶ ὅχι περισσότερον, μετ' ὅν νὰ μὴ εἶχε γεννηθῆ ἀκόμα τότε, ἡ πικρὰ τῶν πνευματομάχων αἰρέσεις, ἐπειδὴ λέγω, τόσον μόνον ἔλεγε τὸ τῆς πρώτης σύμβολον, διὰ τῆτο ἡ δευτέρα θεοσόφως κινημένη ἐπρόσθεσε καὶ ταῦτα, ἡ γὰρ, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆς πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ ὑπὸ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλήσαν διὰ τῶν προφητῶν. λέγουσιν οἱ θεολόγοι τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ὅτι ὅλα αὐτὰ περιέχονται μέσα εἰς τὸ σύμβολον τῆς πρώτης συνόδου, ἀλλὰ συνεπτυγμένως, ἡ γὰρ μετ' ὅλην θεολογίαν καὶ συσκιασμόν.

Ὅθεν ἡ δευτέρα σύνοδος, ἄλλο δὲν ἔκαμε, λέγουσι, παρὰ ἀνέπτυξεν, ἡ γὰρ ἐξηγήσα καὶ ἐφανέρωσεν τὸ περὶ τῆς ἁγίας πνεύματος δόγμα, μέσα εἰς ἐκεῖνο τὸ τῆς πρώτης σύμβολον.

Α' φ' ἔ' λοιπὸν ἡ ἁγία αὕτη σύνοδος τὸ ἐσαφήνισε, καὶ τὸ ἀνεπλήρωσε, καὶ τὸ ἐκατάσκησε τοῦτον, καθὼς τὴν σήμερον ὅλοι τὸ λεγόμενον, ἡ γὰρ οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ ἐξῆς πλέον τινὰς δὲν εἶχεν ἄδειαν μέσα εἰς αὐτὸ νὰ προσθέσῃ καὶ νὰ γράψῃ, ἔτε ἓνα ἰῶτα.

Διατὶ τάχα; ἐπειδὴ ἡ ἁγία οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος, ἡ ὁποία μετὰ ταῦτα ἐσυνήχθη εἰς τὴν Ἐφεσον κατὰ τῆς χριστομάχου Νεστορίου, αὕτη λέγω θεῖω πνεύματι κινήθεισα ἐμπόδισε καθ' ἓνα μετ' ἑρεῶν ἀπόφασιν, ἀπὸ τὸ νὰ τολμήσῃ τινὰς, ἡ νὰ προσθέσῃ, ἡ νὰ ἐυγάλη ἀπὸ αὐτὸ, ἔως καὶ ἐν ἰῶτα, ἐπιφέρουσα καὶ ἄρας καὶ ἄλλα ἐπιτήμια φρικτότατα. ἡκολάθησε τὴν ἀπόφασίν τῆς, καὶ ἡ τέταρτη ἁγία καὶ μεγάλη οἰκουμενικὴ σύνοδος ὁμοίως καὶ ἡ πέμπτη, καὶ ἡ ἕκτη, καὶ ἡ ἑβδόμη, καὶ τελευταία καὶ ἡ ὄγδοη, καθὼς καὶ προεἶπομεν.

Ὅλαι ἡκολάθησαν μία τὴν ἄλλην κατόπιν βεβαιώνας καὶ σερεώνοντας μετ' ἑρεῶν ἀναθέματα τῆς τρίτης τὴν θεῖαν ἀπόφασιν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ χρεῖα ἦτον, κάθε μία νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀληθινὴν πίσιν, καὶ νὰ διδάξῃ τὸν κόσμον, τὰ ἐναντία τῆς αἰρέσεως ἐκείνης, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ σύνοδος ἐγένετο, τί ἔκαμαν οἱ θεῖοτατοι πατέρες ἐφεύρηκαν τρόπον, διὰ τῆς ὁποίας καὶ τὴν τότε χρεῖαν ἐθεράπευον, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον ἐφύλαττον ἀπαρσάλευτον· τίς ἦτον ἔτος ὁ τρόπος; εἰς ξεχωριστὸν χάρτην ἐκατάσκησαν τὴν ὑπόθεσίν τῆς, ἐξηγῶντες τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐσυνήχθησαν. καὶ πρὸ τῆς νὰ ἀποφασίσῃν ἄλλοτι, ἔγραφον ὀλόκληρον τὸ ἅγιον σύμβολον.

Ἐπειτα ἐδιώριζαν τί ἔπρεπε νὰ φρονῆν, ἐναντίου τῆς τότε αἰρέσεως. καὶ ὅτι νὰ μὴ ἀμετάβλητον καὶ ἀπαρσάλευτον τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως, προσθέτοντες ἀρὰς καὶ ἀναδέματα ἐναντίον εἰς ἐκείνης, ὅπῃ ἤθελαν τολμήσῃ νὰ προσέσῃ, ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτὸ. τήν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν, τὴν ὑπέγραψον ὅλοι οἱ θεῖοι πατέρες καὶ ἑκάστη συνόδῃ. καὶ τῆτο εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ὄρος.

Ὅθεν μέσα εἰς τὴν ὄρην τήτης τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, περιέχονται τὰ φρικτὰ ἀναδέματα, κατ' ἐκείνων, ὅπῃ τολμήσῃ νὰ βάλῃ τὸ μικρὸν τῆς χεῖρι μέσα εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς Πίστεως. καὶ ἀγκαλὰ εὐγῆκαμεν καμπόσον ἔξω τῆς ὑποθέσεώς μας. ὁμῶς τώρα βεβαιότατα καταλαμβάνετ' ἀλλῶς, διὰ ποίαν αἰτίαν καὶ ὁ ἱερός Μάρκος ἐζητήσεν ἀναγκαίως τὴν ἀνάγνωσιν τήτων τῶν ὄρων, καὶ οἱ λατῖνοι ὅλαις δυνάμεσι τὴν ἀπέφευγον.

Ἐπειδὴ, πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ ἀκένῃ μὲ εὐχαρίστησιν τῆς, τὰ συνοδικὰ ἀναδέματα, τὰ ὁποῖα ἀμέσως, καὶ χωρὶς πολλὴν ἐξήγησιν, ἐπιπτον ἐπάνω εἰς αὐτὴς, ὅπῃ ἐτόλμησαν οἱ πάντολμοι, καὶ ἐπαρσάλευσαν τὸ ἁγιώτατον σύμβολον, μὲ τὴν μικρὰν τῆς προσθήκην;

Ἀλλὰ τέλος πάντων, καθὼς ἀνωτέρω εἶπον, βλέποντες τὴν πολλὴν ἐπιμονὴν τῶν ἐδικῶν μας, ἐσερξάν καὶ μὴ θέλοντες, νὰ γένη παρήρησις εἰς τὰ ὦτα ὅλων τῶ πλήθους ἢ τήτων ἀνάγνωσις. ἀλλ' ὁμῶς, διὰ νὰ δείξῃν, πόσον ἦτον λυπηρὸν καὶ πικρὸν εἰς αὐτὰς τὸ τοῖστον ἔργον, τί ἐπενόησαν;

Πρῶτον μὲν ἔκαμαν τρόπον νὰ μὴ εἶναι ἐκεῖ ὄλον ἐκεῖνο τὸ πλήθος, ὁποῦ καὶ πρότερον ἐσυνάζετο.

Δεύτερον, τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅπῃ εἰς τὰς ἄλλας συνελεύσεις ἐκεῖτο εἰς τὸ μέσον ἀνοικτὸν, τότε ἔκαμαν νὰ ἐυρεθῇ κλεισμένον.

Τρίτον, αἱ λαμπάδες ἦσαν ἐσβεσμένα, ὅχι ἱναμμένα, καθὼς πρότερον.

Τέταρτον, τὰ ἀγάλματα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος, δὲν ἦτον ὄρθια ἱσάμενα εἰς τὸ ἀλτάριον, καθὼς πάντοτε, ἀλλὰ γυρισμένα ὑπτια ἦγαν ἀνάσκελα. ὄντως, καὶ κατὰ ἀλήθειαν, (ἐγὼ λέγω) ἦτως ἔκαμαν, καθὼς ἔπρεπε νὰ κάμῃν.

Ἐπειδὴ τὸ νὰ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον ἀνοικτὸν, δύναται νὰ σημαίῃ ἴσως, πῶς εἶναι ἔτοιμος ὁ Ἰησοῦς μὲ τὰς ἀγκαλὰς ἀνοικτὰς, διὰ ἐκείνης, ὅπῃ δὲν ἀθετῶσι τὰ θεῖα τῶ λόγια. μὰ διὰ ἐκείνης, ὅπῃ τὰ διατρέφῃ, καὶ διὰ τῆτο καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἀναδεματίζῃσι, καὶ πρὸ τήτων ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος λέγων, „εἴτις ὑμᾶς εὐαγγελίζῃται, παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάδεμα ἔσω, διὰ τήτης βέβαια, τὰς ἔχει κλησμένας. καὶ τῆτο χωρὶς ἄλλο, ἐσημάδευε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῶ Εὐαγγελίου τὸ κλείσιμον, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴ τὸ ἐπετήδευσαν ἐκεῖνοι μὲ τοῖστον σκοπὸν.

Πλὴν τῆτο λέγω ἐσήμαινε, πῶς δηλαδὴ, ἀφ' ὃ οἱ λατῖνοι, μέσα εἰς οἰκουμενικὴν σύνοδον, ταῦτον εἶπειν εἰς τὸ καθολικὸν κριτήριον, ἐσερξάν νὰ δεχθῶν εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν, ὅλων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων.

νόδων τὰς ἀναθεματισμῆς, καὶ τὰς φρικτωτάτας ἀ-
ράς, καὶ πρὸ τῆτων ἀκόμα τὸ παρὰ τῷ Ἀποστόλου
Ἀνάθεμα, ἐσήμαινε λέγω, πῶς εἶναι ἀδύνατον εἰς
τὸ ἐξῆς νὰ ἔχην αὐτοὶ εἴσοδον εἰς τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν, τὴν ὁποίαν καταγγέλει, καὶ ἐπαγ-
γέλλεται εἰς τὰς ὀρθοδόξους χριστιανὸς τὸ ἱερὸν
Εὐαγγέλιον.

Ἐκόλον εἶναι ἐκ τῆτων νὰ καταλάβωμεν, καὶ τῶν
ἐσβεσμένων λαμπάδων τὸ σημαίνον, πῶς δη-
λαδὴ ὄντες ἀφορισμένοι καὶ ἀναθεματισμένοι ἀπὸ ὅ-
λας τὰς οἰκουμένης συνόδους, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ
τοῦ Ἀποστόλου, ἔπεται νὰ εἶναι καὶ σκοτεινοὶ καὶ ἐ-
σβεσμένοι ἀπὸ θεῖαν ἑλπίαν ἐπειδὴ τὸ φῶς τῶν
λαμπάδων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καθὼς ἐξηγεῖ ὁ
θεῖος Γερμανὸς ὁ ὁμολογητὴς, τὸ φῶς δηλοῖ τῆς
θεῖας χάριτος.

Τὸ δὲ πῆσιμον τῶν ἀνδριάντων, ἦτοι τῶν εἰκό-
νων Πέτρου καὶ Παύλου, τί ἄλλο ἤθελε νὰ σημά-
νη παρὰ πῶς ὁ θεοσυγῆς Πάπας ἐκλότρησε καὶ ἀ-
νέτρεψε τὴν ἀποστολικὴν τῆς θεολογίαν, καὶ κατήσ-
χυσε τὸ ἀποστολικὸν τῆς ἐπάγγελμα, πέρνωντας
αὐτὸς ἐξουσίαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, ὡς διάδοχος τάχα
ἐκείνων, τὴν ὁποίαν εἰς ἐφαντάσθησαν ἐκείνοι οἱ
Τρισμακάριοι; Ἀλλ' ἄς εἰδῶμεν λοιπὸν, τί ἐκατόρ-
θωσεν ὁ ἱερὸς Μάρκος, μετὰ τῶν συνοδικῶν ὄρων τὴν
ἀνάγνωσιν.

Ἦτον βέβαια ἀρκετὴ μὴν καὶ γυμνὴ ἡ τῶν ὄρων
ἀνάγνωσις, νὰ ἐπιφέρῃ κατὰ τῶν Λατίνων τὴν τε-
λείαν κατάγνωσιν. Ἀλλὰ δὲν ἐσάθη εἰς τόσον
μόνον ὁ πνευματικὸς ἐκείνος ῥήτωρ τῆς ἡμετέρας
Ἐκκλησίας, εὐ΄ γαγεν εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τὸν πνευ-
ματικὸν θησαυρὸν, ὅσα ἦτον ἀναγκαῖα, ἡγῆν ἐπ-
ροοι-

ροοιμάζον εἰς κάθε ὄρον, μετὰ τὰ ἀρμόδια προλε-
γόμενα, ἔκανε εἰς τὸ τέλος τῆ καθ' ἑνὸς χρεω-
δεσάτας καὶ ὠφελιμωτάτας ἐπεξεργασίας, καὶ σοχασ-
μῆς δικαίας καὶ ἀκολούθως, ἐξηγῶντας καὶ σαφηνίζων-
τας τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἔλαβε κάθε μίαν ἀπὸ ἐκείνας
τὰς συνόδους νὰ προδέσῃ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ
ὅμως ὄχι μοναχὰ νὰ προδέσῃ δὲν ἐτόλμησε καμ-
μία, ἀλλὰ μάλιστ' ἐπεριείχισαν καὶ τὸ περιέ-
φραξαν ὅλαις ὁμοφώνως, μετὰ τρομερᾶς κατάρτας καὶ
ἀναθέματα, καὶ ταῦτα λέγων καὶ τὰ τοιαῦτα τί ἐκα-
τόρθωσεν; αὐτολεξεῖ δὲ νὰ τὸ ἀκῶσθε ἀπὸ
τοῦ φιλαληθέςατον ἱστορικοῦ, τῆ ὁποία τὰ λόγια
εἶναι τῆτα. „ ὅσοι δὲ παρέτυχον ἐκεῖ τῶν ἐγκρί-
των λατίνων, ἢ τῶν ἐναρέτων μοναχῶν (πολλοὶ γάρ
εἰσι παρ' ἐκείνοις (ἦσαν τότε, ἢ καὶ σήμερον) τὴν
ὄντως μοναχικὴν μετιόντες διαγωγὴν) ὡς ἤκουσαν
τὰς ὄρας, καὶ τὰ ἐπὶ τῆτοις παρὰ τῷ Ἐφέσῃ λεγό-
μενα, ἔλεγον, ὅτι ἡμεῖς, ἔτε εἶδομεν, ἔτε ἠκούσα-
μέν ποτε τοιαῦτα. ἠδὲ οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν ἐδίδαξαν
ἡμᾶς περὶ τῆτων. νῦν δὲ ὁρῶμεν, ὅτι οἱ γραικοὶ
(γραικῆς ὀνομάζουσιν ἐξ ἀρχῆς οἱ λατῖνοι ἡμᾶς τῆς
ἀνατολικῆς) νῦν δὲ ὁρῶμεν, ὅτι οἱ γραικοὶ λέγου-
σιν ὀρθότερον, ἢ ἡμεῖς, καὶ πάντες τὸν Ἐφέσῃ ἐθαύ-
μαζον, „ αὐτὰ λέγει ὁ Συρόπτελος.

Ἀλλὰ τί τάχα νὰ ἔλεγον ἐκεῖνα τὰ πλήθη
τὸν Ἐφέσῃ θαυμάζοντες; τὰ ἔγραψεν ὁ ἀγαπητὸς
τῶν ἀδελφῶν ὁ ῥηθῆς Ἰωάννης ὁ νομοφύλαξ, εἰς
τὸ δέκατον κεφάλαιον τῶν θαυμασῶν τῆ ἀντιρρητι-
κῶν εἰς τὸν ψευδώνυμον ὄρον τῆς ἀσυστάτης ἐνώσεως.
ἦγαν, „ αἰωνίασε ἡμνήμη ἅγιε Ἐφέσῃ. καὶ πάλιν.
εὐσοὶ ὦ Μακάριε τῷ Θεῷ ἀνδρωπε. καὶ πάλιν,
πνεῦμα ἅγιον διὰ τῆ σῶματος τῆτα φθέγγεται.
αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια εὐφημῶντες ἔλεγον, δεινῶς
κα-

καταπλαγέντες & εξαπορέμενοι, διὰ τὴν ἐναργῆ & λαμπρὰν τῶν λόγων ἀλήθειαν.

Κατὰ ἀλήθειαν, ἂν ἡ ἐωσφορικὴ ὑψηλοφροσύνη, & τὸ σατανικὸν παπικὸν πείσμα, δὲν ἔσεκον ἐμπόδιον, τίποτας δὲν ἔλειψε, διὰ νὰ γένη ἐκείνη τὴν ἡμέραν θεοφιλῶς & ἀποστολικῶς, ἢ τόσον μυριοπόδιτος ἔνωσις. ἠπέδειξε ὁ θεόσοφος διδάσκαλος τρανώτατα μὲ τὸ μέσον τῶν συνοδικῶν ὄρων, ταῦτ' ἔπειν μὲ ὀρατὰ & φιλαφητὰ, διὰ νὰ εἰπῶ ἕτως, ἐπιχειρήματα, ὅτι καθε λογῆς προσθήκη εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον, ἂς εἶναι & ἀληθινὴ, ἐμποδισμένη εἶναι ἀπὸ τὴν ἀυθεντίαν τῶν ἱερῶν συνόδων, & ὁ ποιῶν τῆτο εἶναι αυτοκατάκριτος, πολλῶ μᾶλλον, ὅταν ἡ προσθήκη εἶναι ψευδὴς & βλάσφημος.

Διὰ τῆτο & πάντες τὸν Εἴφρονα ἐθαύμαζον. & δικαίως ἐθαύμαζον, διατὶ σχεδὸν πεντακοσίαις χρόναις ὑπερον, μέσα εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἰταλίας, εἰς τὸ κέντρον τῆ λατινισμῆ, εἰς τὸ πρόσωπον τῆ Ἰσοθέου πάπα, ὁ θεόσοφος ἕτος ῥήτωρ ἐσηλίτευσεν τὸν παπισμὸν, ἐκήρυξε & ἐξέβησε κατὰ τῶν λατίνων ὄλων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τῆς ἀναθεματισμῆς, & ἀπέδειξε σαφέστατα & ἀναντιρρήτα, ὅτι φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν ἡμεῖς, λέγει, οὔτε εἶδαμεν, ἕτε ἠκῆσαμεν ποτε τοιαῦτα ἕδε οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν ἐδίδαξαν ἡμᾶς περὶ τῆτων & πάντες τὸν Εἴφρονα ἐθαύμαζον, λέγοντες δηλαδὴ ἐκεῖνα, ὅπῃ ἀνωτέρω εἶπαμεν.

Τὸ ἐπρόβλεπαν τῆτο πολλὰ καλὰ οἱ προσάται τῆ ψεύδης, & διὰ τῆτο & μὲ ὅλα τῆς τὰ δυνατὰ ἠγωνίσθησαν διὰ νὰ τὸ ἐμποδίσαν. ἀλλὰ & τὸ αἰδοῦνθησαν ἀκόμα περισσότερο, ὅταν ἔμαθον & ἤκθον, πῶς ἐσκανδαλίζοντο τὰ πλήθη, βλέποντες φανερά, πῶς εἶναι πλανεμένοι, διὰ τῆτο & ἐσπῆδαν τὸ ὀγληγορώτερον, τάχα νὰ ἀπολογηθῶν, εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀναντιρρήτα δίκαια.

Ἀλλ' ἡ ἀπολογία τῆς εἰς ἄλλο δὲν ἐχρησίμευσαν, παρὰ νὰ καταβαρύνῃ & νὰ καταφορτώσῃ τῶν πολλῶν τὰς ἀκοάς, μὲ τὰς φλυαρίας & ἀπεραντολογίας τῶν, λέγοντες ἀράδα τρεῖς ἡμέρας, εἰς τόσον ὅτι, (καθὼς γράφην τὰ ἴδια πρακτικὰ τῆς ψευδοσυνόδου ἐκείνης) οἱ διωρισμένοι ἐκεῖσε γραμματικοὶ διὰ νὰ γράφην τῆς λόγας τῶν διαλεγομένων, βλέποντες, πῶς τὰ λεγόμενα δὲν ἐχρησίμευσαν παντελῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἕτε νὰ τὰ γράφην δὲν ἔκριναν ἔυλογον.

Ἦσαν ἀπὸ τὰς μακρὰς ταύτας φλυαρίας, ἀνεδέχθη τὸν ἀγῶνα τῆς διαλέξεως ὁ προῤῥηθεὶς ἐκεῖνος Ἰβλιανός, ὅπῃ καθὼς τὸν ἐπεριγράψαμεν, ἦτον & μνημονικώτατος & διαλεκτικώτατος. ἀλλ' εἰς μάτην ὁ μάταιος ἐσηκώθη κατὰ τῆς ἀληθείας, & ὅσον μόνον διὰ νὰ καταισχυνθῆ ἕκ δευτέρου & αὐτός, & οἱ τῆτα ὁμόφρονες.

Ἐπ' αὐτῆ & τῆτος ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔπαθε προλαβῶν & ὁ σοφιστὴς Ἰωάννης ὁ Ἰσπανός, ἠγυν μὴν ἔχωντας τί νὰ ἀποκριθῆ εἰς τὰς θεοπνεύστους ἐρωτήσεις τῆ Μάρκου, ἔυγαινε ἀπὸ τὸ προκείμενον, & ἔξω τῆς ὑποθέσεως ἀπεκρίνετο.

Α' Ψ' ὁ θεῖος Μάρκος τὸν ἐστυχῶρει δυνατὰ, καὶ εἰς τὸ προκείμενον νὰ ἀποκρίνεται, καὶ μὲ ὀλιγο-
λογίαν νὰ κἀνῃ τὰς ἀποκρίσεις τε.

Α' Ψ' ἐκεῖνος σοφιστικῶς ἐξέφευγε, καὶ ἄλλα ἀντ'
ἄλλων ἀπεκρίνετο. μάλιστα καὶ εἰς μῆκος ἀμετρον ἐ-
ξεμάκρυνε τὰς ἀποκρίσεις τε, διὰ νὰ μὴ γνωρίζε-
ται, πῶς δὲν ἠξεύρει τί ἀποκρίνεται.

Α' Ψ' ἀπὸ τί πάλιν ἐκ τέτων ἠκολούθησε; πάλιν
οἱ ἐκεῖ παρόντες ἀκροῦται, διακρίνοντας ὡς λογικοὶ
τὴν ἀλήθειαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐρημίται καὶ ἐγκλησιο-
μοναχοί, ὅπῃ τότε ἀφήνοντας τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐ-
τρεχαν ἐκεῖσε διὰ τὴν χρεῖαν τῶν περὶ τῆς πίστεως
διαλέξεων, ἔτοι, λέγω, πάντες φανερά, καὶ παρ-
ρησια εἶπεν, ὅτι ὁμολογημένως οἱ γραῖκοι τῆς
ἀληθείας ἀντέχονται πίστεως, καὶ τὰ ὑγιῆ τετηρηκα-
σι δόγματα.

Ο' Ψ' ἐπειδὴ τῆτο φανερά ἐδιαφημίζετο, οἱ αὐ-
λικοὶ τῆ Πάπα μεγάλως ἀγανακτῶντες, ὅτι δια-
κρίνοσι καὶ καταλαμβάνουσιν ἄλλοι τὴν ἀλήθειαν, τὴν
ὁποίαν αὐτοὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συσκιώσῃν μὲ ὄλας
τὰς μακρολογίας καὶ φλυαρίας των, ἔκραξαν τὲς μο-
ναχῆς, καὶ ἄλλες μὲν ἀπεδίωξαν, ἄλλες ἐκαταστέγα-
σαν, καὶ μὲ ἀπειλὰς καὶ προσαγὰς τῆς ἔκαμαν νὰ
σιωπῆν, λέγοντές τες πῶς εἶναι ἀπαίδευτοι, καὶ θεο-
λογίας ἀμέτοχοι, καὶ διὰ τῆτο εἰς τὸ ἐξῆς νὰ σιω-
πῆν, καὶ νὰ μὴν ὁμιλῆν, καὶ ταραττῆν τὸν λαόν.

Γ' δὲ ἠκῆσατε, τί ἐκατόρθωσαν εἰς τὰς παρήσας
διαλέξεις, ὁ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας θεόσοφος
ρήτωρ ἠγῆν φανερά καὶ ὁμολογημένως τῆς ἀπέδειξε
πῶς εἶναι ὑπὸ τῶν ἱερῶν συνόδων τὰ ἀναθέματα εἰς
τὰ ὁποῖα καὶ θέλῃσι μένει εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Α' Ψ'

Α' Ψ' οἱμοὶ συνοχὴν καὶ θλίψιν αἰσθάνομαι εἰς
τὴν ψυχὴν μου, διὰ τὰ ἐξῆς τῆς διηγύσεως. ἔως ἐ-
δῶ ἔσεκον μὲ τὸν ἱερὸν Μάρκον καὶ οἱ λοιποὶ ὄλοι
σχεδὸν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀγκαλὰ αὐ-
τὸς ἦτον ὁ ἐξοχος ἀγωνιστής, καὶ τῶν ἄλλων, ἢ ἔδῃ
μία, ἢ ὀλοτελα ὀλίγη ἦτον ἡ βοήθεια ἄλλα τοῦ
λάχιτον δὲν ἦτον ἐχθροί. δὲν ἐπολεμεῖτο καὶ ἀπὸ
τῆς ἐδικῆς τε.

Α' Ψ' εἰς τὸ ἐξῆς, φεῦ, ἔχι μόνον δὲν ἐβοήθησαν
οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ἐχθροί, καὶ πολέμιοι αὐτῆ, μάλ-
λον δὲ τῆς ἀληθείας, ἀρχισαν καὶ νὰ εἶναι καὶ νὰ
γνωρίζωνται, ἢ μῖν γὰρ τοῖς ὀφείλοσιν αὐτῶ συμ-
μαχεῖν, ἀντὶ τοιούτων, φεῦ, πολέμοις ἐχρήτο, ἢ
εἶναι λόγια τῆ σοφωτάτη Σχολαρία.

Ο' Νικαίας ἀφ' ἧ εἶπεν ἕνα λόγον σύνθεμα
τῆ εἰρημένῃ Σχολαρία, καθὼς ὁ ἱστορικός μαρτυρεῖ,
ἐπαύσεν, ἐβράβη εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ μόνον ἀρχισε νὰ
φαντάζεται τὴν καρδιναλικὴν Πορφύραν, ὁ ἀποστά-
της καὶ μάταιος, μὲ τὴν ὁποίαν, ὡς λέγουσιν τινες, ὑ-
πέσχοντο νὰ τῆ ἐμπλήσαν τὴν φιλοδοξίαν τε.

Ο' εἰρημένος Γρηγόριος ὁ σατανικός μάλλον, ἢ
πνευματικός, καὶ ἕνας κάποιος Ἀμηνρέτζης διδάσκα-
λος, φθόνω τικόμενοι πρὸς τὸν ἅγιον τῆ Θεῖ ἄν-
δρωπον, εἰς μίαν συνέλευσιν, ὅπῃ τὸν σοφιστὴν καὶ
ἀπεραντολόγον Ἰβλιανὸν ἐπνιγε, μὲ τὴν ἀκατα-
μάχητον δύναμιν τῶν λόγων τε, καὶ εἰς τὸ μέσον
τῆς συνόδου μὲ τὴν ἀλήθειαν ἐθριάμβευσε, καὶ τῆς καλῆς
ἐκείνης κρότης, παρὰ τῶν ἐγκρίτων λατίνων καὶ μονα-
χῶν, ταῦτον εἰπεῖν παρὰ τῶν ἐναντίων, ἐδέχετο,
καὶ πνευματοφόρος ἐγνωρίζετο, καὶ ἐκηρύττετο, τῆ-
τε λέγω τότε, οἱ τρισκακοδαίμονες ἐκεῖνοι ὁ πνευ-
ματικός, καὶ ὁ Ἀμηνρέτζης, εἰς ἕνα μέρος καθίσαντες

α)

καὶ οἱ δύο, ἤγουν ὀπίσθον μὲν πάντων καὶ μακρὰν, ἀ-
πέναντι δὲ καὶ καταντικρὺ τῆς ἀγίας, ἐκεῖ λέγω κα-
θήμενοι, εἰρωνεύοντο ἐμπαίζοντες καὶ περιγελῶντες
ἀπόκρυφα τὰ παρ' αὐτῆς λεγόμενα.

„ Οὕτω συνηγόρησαν καὶ συνηγωνίζοντο οἱ ἡμέ-
τεροι τῷ τῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας προασις, ἐν τῷ
σαδίῳ ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγωνιζόμενοι „.

Αὐτολεξεῖ λέγει ταῦτα, ὁ φιλαληθέςατος
συρόπαλος· ὅστις ἐκεῖ παρῶν καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ τὸν
τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνιστὴν καὶ προασις ἤκουε, καὶ
τῶν προδοτῶν ἐκείνων τὰς εἰρωγείας καὶ τὰ ἄσημα
σχήματα ἔβλεπεν. ὅθεν καὶ ἀγανακτῶν ὁ δυσυχής,
καὶ σφόδρα λυπημένος ὄρων τὴν τότε ἀθλιότητα, με-
δάκρυα καὶ ἀναστεναγμὸς μᾶς ἀφῆτε γραμμένον αὐτὸ
τὸ ἐπιφώνημα τὸ „ ἔτω συνηγόρησαν, καὶ συνηγωνίζον-
το οἱ ἡμέτεροι τῷ τῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας προασι-
ς, ἐν τῷ σαδίῳ ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγωνιζόμενοι „.
τὸ εἶπε καὶ δεύτερον, διατὶ ἀγκαλιὰ καὶ εἶναι λυπη-
ρὸν διὰ τὴν ἐπιβελίην ἐκείνων καὶ ἀγνωμοσύνην, ὅμως
ἐνταῦτ' εἶναι καὶ χαροποιὸν, διατὶ φανερώσει ἄκρον
ἔπαινον τῆς ἡμῶν προκειμένης εἰς ἔπαινον. καὶ ὁ φθόνος
τῶν ἐχθρῶν τε, ἄλλο δὲν ἐκατόρθωσε, παρὰ νὰ
δείξῃ ἐστὶ μᾶλλον λαμπρότερον καὶ ἐνδοξότερον, τὸν
ὑπ' αὐτῶν φθονόμενον.

Ὅθεν καὶ δικαίως ἐκεῖνοι μὲν ὀνομάζονται καὶ
φθονεροὶ, καὶ ἐπίβηλοι, καὶ προδοταὶ τῆς ἐδικῆς των
Ἐκκλησίας, κτίσματα πονηρὰ, καὶ σκέυη κατηρτισ-
μένα εἰς ἀπώλειαν, ἦτος δὲ ἀθλητὴς ἄριστος, γεν-
ναῖος ἀγωνιστής, καὶ πρόμαχος ἀκατάπληκτος καὶ ἀνι-
κητός τῶν πατέρων τε, καλῶν διδασκάλων καλῶς
μαθητής, καὶ κάυχημα καὶ δόξα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ-
κλησίας.

Α' Λ'

Α' Λ' ἐκεῖνοι μὲν, ὡς εἶπον, ὑπὸ τῆς διαβολικῆς
φθόνου κεντόμενοι, ἔτως ἐφέροντο πρὸς τὸν ἅγιον,
μᾶλλον δὲ κατὰ τῆς εὐσεβῆς πίστεως, ὑπὲρ τῆς ὁ-
ποίας ἔτω θερμῶς ἐκεῖνος ἠγωνίζετο, εἰς τὸ ἐξῆς
ὅμως καὶ ἄλλοι πάμπολλοι, τὸ καῦμα τῶν πειρασ-
μῶν, ἤγουν τὰς ἐκεῖ κακοπαθίας καὶ τολαιπωρίας μὴ
δυνάμενοι νὰ βασάξουν, ἄλλοι δὲ καὶ τὰ νεύματα τῆς
βασιλέως θεραπεύοντες, ἀρχίσαν κατ' ὀλίγον νὰ
προδίδαν τὴν πατρῴαν εὐσεβείαν, καὶ νὰ ἐσκλίβουν
ἐκόντες ἄσκοιτες εἰς τὸν παπισμὸν.

Ὅθεν ὁ προσάτης τῶν ὀρθῶν δαγμάτων εὐρέ-
θη τέλος πάντων μόνος, ὑπὸ πάντων σχεδὸν ἐγ-
καταλελειμμένος. ὅθεν ἐξ ἀνάγκης καὶ εὗρισκε πο-
λεμίας, ὅχι μόνον τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐχθρὰς ἤγουν τὰς
παπιστὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐδικῆς τε ὁμοπίστες, καὶ ὁμο-
γενεῖς, καὶ ὁμοταγεῖς, τὸ χεῖριζον. „ ἡμῶν γὰρ τοῖς
ὀφείλασι συμμαχεῖν, ἀντὶ τοιούτων, φρεῦ, πολεμίοις
ἐκέχρητο „.

Α' Λ' καλὸν εἶναι, καὶ ὁ καιρὸς ἴσως τὸ καλεῖ,
ἐπειδὴ τὰς κακοπαθίας ἐκεῖνας ἀνεφέραμεν, νὰ εἶ-
πῆμεν καὶ περὶ αὐτῶν ὀλίγου τι, ὅσον συμβάλλει
εἰς τὴν παρῶσαν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ φανῇ καὶ ἡ ἐμπι-
σοσύνη καὶ καλοκἀγαθία τῶν παπιστῶν πρὸς τὰς ἡ-
μέτερας, καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐγένετο τέλος
πάντων, καὶ ἡ κακίση καὶ ψυχοφθόρος ἀκείνη ἐνωσις.

Ἐξ ὧν μάλιστα θέλει ἀναλάβῃ τῆς ἡμετέρου
ἠρώς τὸ γενναϊότατον καὶ ἀηττον φρόνημα. ὅτι τὰ
μέσα ἐκεῖνα, ὅπῃ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας, ἐγέναν μέσα
προδοσίας καὶ ἀπωλείας, εἰς τῆτον ἐσάθησαν μέσα
ἄκρας ὑπομονῆς καὶ καρτερίας, καὶ δόξης ἀθανάτου καὶ
μακαρίας παράιτια.

Ε

Ὅταν

Όταν ἔφθασαν εἰς τὴν Βενετίαν οἱ ἡμέτεροι, ἀφ' ἧς ὁ Δῶξ καὶ οἱ ἔγκριτοι τῆς Βενετίας τὰς ἐδέχθησαν καὶ τὰς ἀνέπαυσαν μὲ πολλὴν τιμὴν καὶ φιλοφροσύνην, τὰς ἐδίδαν ὕπερον καὶ συμβαλὴν, ὅτι νὰ μὴν ὑπάγῃν εὐθύς εἰς τὸν Πάπαν, ἀλλὰ νὰ σταθῆν καὶ νὰ συμβουλευθῆν μὲ ὑπομονὴν, πῶς τῆς συμφέρει καλλίτερα νὰ ὑπάγῃν, εἰς τὸν Πάπαν; ἢ εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ σύνοδον; διὰ τὴν ὁποίαν καὶ προτίπομεν. ἔλεγον δὲ τῆτο, ἐπειδὴ ἤξευραν, ὅτι ἀκόμα εἰς τὴν Κωνσταντινέπολιν ὄντες, ἐμήνυσαν καὶ εἰς τὴν σύνοδον ἐκείνην, ἀνίστως καὶ τὰς δέχονται, νὰ ὑπάγῃν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖ μὲ ἐκείνους νὰ διαλεχθῆν περὶ τῆς πίσεως. τὸ ὁποῖον καὶ μετὰ χαρᾶς τὸ ἐδέχθησαν οἱ συνοδικοὶ, καὶ συμφωνητικὰ γράμματα ἔκαμαν ἀναμεταξύτων, καὶ κάτεργα ἐξεύλαν καὶ ἔξοδα, καὶ ὅλα τὰ χρειάζόμενα διὰ νὰ κινήσῃν. τὰ ὁποῖα ὅλα τὰ ἠδέτησαν ὕπερον, διὰ νὰ ὑπάγῃν εἰς τὸν Πάπαν, καθὼς τὰς ἐκατάπεισαν οἱ παρὰ τῷ Πάπα ἀποσταλέντες.

Διὰ τῆτο λοιπὸν οἱ ἄρχοντες τῆς Βενετίας τὰς ἔλεγον, νὰ σταθῆν μὲ ὑπομονὴν, μήπως τὰς συμφέρει καλλίτερα νὰ ὑπάγῃν εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ σύνοδον. Ταῦτα μαθόντες οἱ σπυδαῖαι τῷ Πάπα, διὰ νὰ μὴ τύχη καὶ ὑπάγῃν εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ σύνοδον, ὅπως ἦτον ἐναντία καὶ πολέμιος τῷ Πάπα, ἐβάλλθησαν νὰ προτρέπῃν καὶ νὰ διεγείρῃν δυνατὰ τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην, διὰ νὰ κινήσῃν μίαν ἄραν προτιήτερα.

Οὕτως καὶ διὰ νὰ κερδήσῃν τὴν γνώμιν τῆς, καὶ πρὸ τῷ νὰ τὰς ζητήσῃν ἔξοδα, ἐμοίραζαν τὰ φλωρία πλυσιοπάρροχα.

Βασιλεῦ, (εἶπεν ὁ διορισμένος εἰς τὴν ἐπισκοπίαν τῆς διανομῆς) προσαγὴν ἔχω ἀπὸ τὴν μακαριότητάτε, διὰ νὰ δώσω ὀλίγων ἡμερῶν ἔξοδα, πύσσα ὀρίζει ἡ Βασιλεία σε νὰ τὴν δώσω.

Οὗ Βασιλεὺς ἀπεκρίθη, ἐπειδὴ εἶναι διὰ ὀλίγας ἡμέρας, δὸς πεντακόσια. ὁ δὲ παπιστὴς ἀπεκρίθη, ὅτι ὤρισας πεντακόσια, ἐγὼ δὲ ἤδη δίδωμι ἑξακόσια. ἠρώτησε τὸν Πατριάρχην, καὶ εἶπε τριακόσια. ὁ δὲ πάλιν εἶπεν, ὤρισας τριακόσια, ἐγὼ δὲ ἤδη δίδωμι τετρακόσια. ὡς τῆς προθυμίας καὶ τῆς ἀφθονίας.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται ἄλλος ἀπὸ τὸν Πάπαν, συνεργῶν καὶ σπυδαίων καὶ διεγείρων αὐτὰς, διὰ νὰ κινήσῃν τὸ ὀυληγορώτερον, καὶ πάλιν φλωρία καὶ πολλὰ καὶ χωρὶς νὰ ζητηθῆν, εἰς τὸν Βασιλέα 1600 εἰς τὸν Πατριάρχην 1600 καὶ περιπλέον χωριστὰ εἰς τὸν Πατριάρχην σκατέλλας ἀργυράς, καὶ λεκάνην ἀργυρᾶν διὰ νίψιμον τοῦ προσώπου τε.

Οὕτως μὲ τοιούτης τρόπου καὶ τοιαῦτα μέσα δολωθέντες ἐπέρασαν εἰς τὸν Πάπαν. ἐκεῖνοι λοιπὸν, ὅπως εἰς τὴν Βενετίαν ἐμοίραζαν μὲ τὴν γυναιότητα τὸν χρυσὸν, εἰς τὴν Φερράραν δὲν εἶχον πλέον τὴν αὐτὴν προθυμίαν.

Ἄλλ' εὐθύς, ὅπως οἱ ἐδικόμας ἀντέστησαν εἰς εἰς τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῷ Πάπα, διατὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ἐζήτησι νὰ καθίσῃ ὑπὲρ ἄνω τῷ Βασιλέως, εὐθύς λέγω ἐκράτησαν τὸ σιτηρέσιον. καὶ μὲ ὄλον ὅπως ἐγγράφως εἶχον συμφωνήσῃ νὰ δίδεται καθ' ἕκαστον μῆνα, ὡς εἶπομεν. καὶ ἔως ὅπως οἱ ἐδικοί μας δὲν ἔσπεργον νὰ διορίσῃν τὰς

καθέδρας, καθὼς ἐκεῖνοι ἤθελον, ἕδὲ τὸ σιτηρέσιον δὲν ἐδόθη.

Ἀλλὰ τότε μόνον ἐδόθη, ὅταν ἔσησαν τὸν ἑωσφορικὸν τῆ θρόνον, καθὼς ἠβέλοντο. Τῆτον τὸν τρόπον ἐβάσαξαν εἰς τὸ ἔξῃς, καὶ ποτὲ μὲν δύο μῆνες, ποτὲ δὲ τρεῖς, ποτὲ δὲ καὶ πέντε παρήρχοντο, καὶ μνήμη σιτηρέσιον παντελῶς δὲν ἐγίνετο.

Ἀλλὰ τί εἶπα μνήμη; ἐζητεῖτο, καὶ ἐζητεῖτο ἐπιπόνως, καὶ μετὰ πολλῶν δειξέων, μὰ εἰς μάτην ἐγίνετο κάθε δειξίς. ἔπρεπε νὰ συγκατανεύσασιν πρῶτον, εἰς ὅ,τι δήποτε ἤθελον ἐκεῖνοι, καὶ τότε νὰ δοθῆ, ἀλλὰ καὶ τότε ἐλλίπες, καὶ ὄχι τέλειον. ὅθεν καὶ ἠναγκάζοντο οἱ δυσουχεῖς, ἄλλοι νὰ πωλῆν, ἂν εἶχον τίποτας ἀξιόλογον, ἄλλοι νὰ βάνωσιν ἐνέχυρον τὰ ἀρχιερατικάτων, καὶ αὐτὰ τὰ ἰδιότων φορέματα, διὰ νὰ κάμωσιν μερικά ἔξοδα νὰ ζήσουν, καὶ νὰ μὴν ἀποδάνη ἀπὸ τὸν λιμὸν. ἀφίνω νὰ λέγω τὰς χαμευνίας καὶ χαμαικοιτίας τῶν περισσοτέρων, ὅπῃ δὲν εἶχον, ἔτε κρεββάτι, ἔτε στῶμα, διὰ νὰ ἀναπαυθῆν μικρὸν, καὶ τὸν καιρὸν τῶν παγετῶν. καὶ ὄχι δέκα ἡμέρας, ἢ τρεῖς ἐβδομάδας, ἢ ἐξάμηνον τὸ πολὺ πολὺ. ἀλλὰ σχεδὸν χρόνος τρεῖς ἔκαστον οἱ ταλαίπωροι τὰς πολλὰς ταύτας καὶ μακρὰς κακοκαθίας, καὶ τὰ ἀθεράπευτα ἐκεῖνα κακὰ.

Ἀθεράπευτα βέβαια, διατὶ καὶ νὰ φύγη τις καὶ νὰ γλυτώσῃ δὲν ἐδύνατο. ἐπειδὴ πρόσαγμα ἐδόθη βασιλικὸν εἰς τὰς θυρωρὰς τῆς πόλεως, γραικὸν, ὅπῃ δὲν ἔχει βέβηαν, ἦτοι πασαπόρτι ἀπὸ τὸν Βασιλέα, νὰ μὴ τὸν ἀφήνωσι νὰ εὐγαίνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν Πόρταν.

Καί.

Κάποιοι κληρικοὶ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βιαζόμενοι ἐφεύρον τρόπον καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Κωνσταντινέπολιν. καὶ ὁ Πατριάρχης ἐγραφευ εὐθύς εἰς τὸν ἐπίτροπόν τε νὰ τὰς κάμῃ ἀργίας, καὶ ἂν καταφρονήσεν τῆς ἀργίας, καὶ λειταργῆν, νὰ προσάξῃ τοὺς ὑπηρετάς νὰ τὰς εὐγάλην εἰς τὴν λεωφόρον τὴν λεγομένην τῆ Μιλίε, καὶ ἐκεῖνα τὰς ἔρωσι κατὰ γῆς.

Ἰδὲ μὲ ποῖας τρόπος ἐπὶ χωρῆσεν ἡ μισρὰ ἐκείνη σύνοδος εἰς τὸ τέλος τῆς, ἦγυν εἰς τὴν ἔνωσιν, τὰς ὁποῖας καὶ ἔτι μᾶλλον τὰς ἠύξησαν, ἕως ὅπῃ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην τὰς ἀθλίαις τὰς ἐκατάστησαν.

Ἐπειδὴ μαθὼν ὁ Βασιλεὺς τὴν ἀπόκρυφον φυγὴν ἐκεῖνων τῶν κληρικῶν, καὶ φοβηθεῖς νὰ μὴν ἀκολυθῆσιν τὸ παράδειγμα ἐκεῖνων καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ἅμα δὲ καὶ θέλωντας νὰ εὐνοχωρήσῃ ἄκόμα περισσότερον τὰς ἐναντιμένους εἰς τὰς ἐδικὰς τὰ σκοποὺς, ββλέυσται μετὰ τῆ Πάπα καὶ ἀποφασίζην νὰ μετατοπίσῃν εἰς τὸ βαδύτερον μέρος τῆς Ἰταλίας τὴν σύνοδον, καὶ ἐκεῖ νὰ διαλεχθῆν, ὄχι πλέον περὶ τῆς προσηνίας, ἢ καλῶς ἐγίνεν, ἢ κακῶς εἰς τὸ ἁγίου σύμβολον, ἀλλὰ περὶ τῆς δόξης, καθὼς ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας προτήτερα τῆτο ἐζήτησαν με ἄκραν σπυδῆν οἱ παπισαί. ἦγυν ἂν ἀληθῶς ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκ τῆ υἱῆ, ἢ ἔχι ἀληθῶς. ὅπῃ θέλει νὰ εἰπῆ με συντομίαν, ἐκεῖ ἀπεφάσις νὰ κάμῃ καὶ τὴν ἔνωσιν.

Δεινὸν καὶ πάρα πολλὰ δεινὸν ἐφάνη τῆτο εἰς τῆς περισσοτέρους, τῆτ' ἔσι, καὶ τὸ νὰ ἀφήσιν κατὰς περὶ τῆς προσηνίας διαλέξεις, ὅπῃ ἦτον τὸ ἰσχυρότατον ὄπλον διὰ λόγους, καὶ τὸ νὰ παρῶσιν πάλιν εἰς ἄλλην πόλιν, καὶ ἐκεῖ νὰ κατατρέβην εἰς μά-

μάτην τὰς ἡμέρας των, μὴν ἠξεύροντες, πῶς ἐκεῖ ἐδιανοεῖτο ὁ ἀσύνητος νὰ κάμῃ καὶ τὴν κακίαν ἐνωσιν.

Ἀλλὰ τέλος πάντων ἡ βαλὴ τῆ βασιλείας καὶ τότε ὑπερίσχυσε, καὶ ἀπέρασαν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἀπὸ τὴν ὀπίσθιαν, καὶ Φλωρεντινὴ σύνοδος ὠνομάσθη τὸ ἀποστατικὸν ἐκεῖνο καὶ ἀντίχριστον συνέδριον. καὶ τότε δὴ μόνον, ὅταν ἐσυγκατένευσαν καὶ εἰς τὰ δύο, τὰς ἐδόθη καὶ τὸ σιτηρέσιον, ὅχι ὅμως ὅσον τὰς ἔλειπε, ἦγυν μινῶν πάντε, ἀλλὰ τεσσάρων. μετὰ ὀλίγας λοιπὸν ἡμέρας, ἀρχίσαν καὶ τὰς διαλέξεις, καθὼς οἱ λατῖνοι μετὰ σφοδροῦ πόθου ἐζήτησαν.

Ἀλλ' ἐδῶ ἴσως τινὲς ἀπειροὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, ἠδεύαν ἀπορήσει, διὰ ποίαν αἰτίαν, οἱ μὲν λατῖνοι ἐπιπόνως ἐζήτησαν, οἱ δὲ ἡμέτεροι δὲν ἦτον πρόθυμοι διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὰς τοιαύτας διαλέξεις; καὶ ἡ ἀπόκρισις εἶναι τέτη. ὅτι εἰς τὴν προσθήκην ἐγίνοντο αυτοκατάκριτοι, καθὼς καὶ ἐγίναν, ἀπὸ τὰς ὄρας τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ὅπῃ ἀυθεντικῶς ἀποφασίζην μὲ φρικτότατα ἀναδέματα, τινὰς ἔτε νὰ ἀφαιρέσῃ, ἢ τε νὰ προσθέσῃ ἢ τε ἐν ἰῶτα εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον.

Ὅθεν ἀγκαλιὰ καὶ νὰ ἐφλυάρισαν πολλὰ, ὡς εἰπομεν, θέλοντες νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπύρατον προσθήκην τῆς, ὅμως ἐπειδὴ ἐκαταλάμβαναν καὶ φανερά ἔξω εἰς τὸ κοινὸν ἐλέγετο καὶ ἠκέτο παρρησία, πῶς ἡ νίκη τῆς ἀληθείας εἶναι εἰς τὰ χέρια τῶν γραικῶν, διὰ τῆτο ἠγωνίσθησαν μὲ ὅλης τῆς τρέπης, νὰ περάσῃν εἰς τὰς περὶ τῆς δόξης διαλέξεις. διὰ τὸ μέρος τῆτο εἶναι μία ὕλη ευρυχωρο-

τά-

τάτη καὶ διὰ τὸ ἓνα μέρος καὶ διὰ τὸ ἄλλο, ἦγυν τόσον διὰ τῆς ἀνατολικῆς, ὅσον καὶ διὰ τῆς δυτικῆς.

Εἶναι μία ὕλη, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐδύναντο νὰ παραβιάσῃν καὶ νὰ παρεξηγήσῃν καὶ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς. ἐδύναντο νὰ φέρῃν καὶ μαρτυρίας ἀπὸ θεῖους πατέρας παλαιὰς, ἄλλα μὲν ἀμφίβολα κατὰ τὴν ἐννοίαν, ἄλλα δὲ νόθα καὶ παρέγγραπτα. καὶ τὸ πλέον κράτισον καὶ ἰσχυρότατόν τῆς βοήθημα ἦτον, ὅπῃ ἔλεγον, πῶς ἔχουσι δυτικῶν ἁγίων παλαιῶν λατινικὰ ῥητὰ, ὅπῃ φανερά λέγεται τάχα, πῶς ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκ τῆ ὑιοῦ.

Ὅταν λοιπὸν αὐτοὶ ἠδεύαν προβάλλῃ τὰ τοιαῦτα ῥητὰ (καθὼς καὶ μετὰ τὸ ἔργον ἐγένεν ὕπερον) καὶ ὅπως δήποτε ἠδεύαν μεταχειρισθῆ, κατὰ τὴν ἐδικὴν τῆς ἐριμνείαν, καὶ τὴν αὐθεντίαν τῆς θείας γραφῆς, ἀκόλαστον ἦτον καὶ νὰ κηρύξῃν, πῶς ἀπέδειξαν τὴν ἐδικὴν τῆς δόξαν λαμπροτέραν καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἥλιον. ὅθεν ἀκόλαστος ἦτον ἀνάγκη, ἢ νὰ πεισθῆν οἱ ἐδικοί μας εἰς τὰς ἐδικὰς των λόγους, καὶ νὰ δεχθῆν ὡς ὀρθοδοξίαν τὴν κακοδοξίαν τῆς, ἢ ἂν δὲν ἠδεύαν συγκατανεύσῃ νὰ δεχθῆν τὴν πλάνην τῆς, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ τῆς κηρύξῃν ὡς αἰρετικὴς καὶ κακόφρονος, καὶ νὰ δώσῃ ἄδειαν ὁ Πάπας νὰ τῆς σκλαβώσῃν, καὶ ἴσως ἴσως καὶ νὰ τῆς φονεύσῃ ὡς ἐχθρὸς τῆς πίστεως, καὶ ἀπειθεῖς καὶ καταφρονητὰς τῆς παπικῆς τῆ μεγαλειότητος. ὅλα ταῦτα οἱ δυσυχεῖς ἀνατολικοὶ τὰ ἐσοχάζοντο καὶ πρὶν κινήσῃν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινὴπολιν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ ἐσοχάζοντο καὶ τὰ ἐκατάλαβαν, ἀφ' ἧ ἐμπράκτως τῆς ἐδοκίμασαν, καὶ εἶδαν πόσον εἶναι πεισματικοὶ καὶ φιλόνοιχοι.

Οἱ ὅποιοι καὶ με' ὄλον ὅπῃ φανερά καὶ ὁμολογούμενως κατησχύνθησαν, καὶ ἔγιναν ἀναπολόγητοι ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συνοδικῶν ὄρων, καὶ ἀπὸ τῆς θεοσόφου λόγου τῆ ἀγιωτάτη Ἐφέσου, καθὼς οἱ ἴδιοι ὁμογενεῖς τῶν παρρησίᾳ τὸ ὁμολόγησαν, καὶ με' ὄλον λέγω, ὅπῃ τοιαυτῶς ἀπεσομίσθησαν καὶ κατησχύνθησαν, ὁμῶς αὐτοὶ δὲν ἠσχύοντο νὰ καυχῶνται ὄλον τὸ ἐναντίον, ἤγουν, πῶς ὑπεραρετὰ ἀπελογήθησαν, καὶ πῶς ὅλα ἐκεῖνα, ὅπῃ εἶπεν ὁ Ἐφέσου, με' ἀναντίρρητα ἐπιχειρήματα τὰ ἔλυσαν, καὶ σαφῶς ἀπέδειξαν, ὅτι καλῶς καὶ εὐλόγως ἐποίησαν τὴν προσθήκην εἰς τὸ σύμβολον.

Ἰδὲ λοιπὸν πόια εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἡμέτεροι ἀπέφυγον ἐκεῖνας τὰς διαλέξεις, ὅχι δηλαδὴ ἀπὸ ἔλλειψιν ἀληθείας, μὴ γένοιτο (ὅτι καθὼς δὲν εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὸν ἥλιον νὰ λείψῃ τὸ φῶς, ἔτω δὲν εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆ Χριστοῦ, νὰ λείψῃ ἡ μλύθεια), ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμπράκτως ἐκατάλαβαν, πῶς ὅχι μόνον εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταβάλῃ γνώμην ἐκεῖνο τὸ ἔθνος, καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ φανῆν, πῶς τοσούτοι αἰῶνας ἦτον πλανημένοι, ἀλλὰ μάλιστα ἐπρόβλεπον, ὅτι εὐθύς ὅπῃ πῆσθον εἰς ἐκεῖνας τὰς διαλέξεις, ἔχει νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐναντίον, καθὼς καὶ ἠκολούθησεν.

Ναὶ τὰ ἐσυλλογίσθησαν καλῶς αὐτὰ ὅλα καὶ πρότερον καὶ ὕστερον, ἀλλὰ βασιλεῖ ἀντιλέγειν δὲν ἠδύναντο. ὅθεν καὶ εἰς τὴν φλωρεντίαν, ὡς ἐδηλώσαμεν, μετέβησαν, καὶ τὸν ἀγῶνα τῆτον τῶν διαλέξεων ἐκεῖ ἀνεδέχθησαν.

Ἀλλὰ

Ἀλλὰ διατὶ εἶπα ἀνεδέχθησαν; τὸν ἀνεδέχθη καὶ τῆτον μόνος ὁ ἱερός καὶ μέγας Μάρκος ὁ καλός, καὶ λαμπρός καὶ μόνος ἄξιος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγωνιστής. ὅστις καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς, καὶ διὰ τὴν ἐπισιμότητα τῶν διπλῶν τε χαρακτήρων, τῆς ἱεραρχίας λέγω, καὶ τῆς τοποτηρησίας ὄλων τῶν τῆς Ἀνατολῆς θρόνων, καὶ ἑξαιρέτως διὰ τὴν ἰκανότητα, καὶ τὴν ἀμαχον ἰσχύον τῶν λόγων τε, ἑξαρχος, καὶ προηγμένων, καὶ κορυφαῖος τῆς τῶν ἀνατολικῶν συνελύσεως, ὁ ἀνὴρ καὶ ἦτον καὶ ἐγνωρίζετο.

Εἶναι ἀδύνατον ἐδῶ, ἤγουν ὅσον εἰς τὴν παρῆσαν ὑπόθεσιν, νὰ περιγράψωμεν καὶ νὰ ἐξηγήσωμεν κατὰ μέρος τὰ τότε γεγόμενα. διὰ τῆτο μὲ ἀκραν συντομίαν φανερώνω τὸ μέγα θαῦμα τῆ μεγίστου ἡρώος. ἑπτὰ συνελύσεις ἔγιναν καθολικαὶ εἰς τὸ παλάτιον τῆ Πάπα. εἰς ὅλας αὐτὸς μόνος ἐφαίνετο ἀγωνιζόμενος, αὐτὸς μόνος ἀπεκρίνετο, αὐτὸς ἤλεγχε τὰ σοφίσματα καὶ τὰς παρεξηγήσεις. καὶ αὐτὸς μόνος ἐφαίνετο εἶμα τῶν θεολόγων, καὶ ὑπερμαχος τῆς πατροπαράδοτα πίστεως. καὶ διὰ νὰ σολίσω με' τῆς μαργαρίτας τῆ σοφωτάτη Σχολαρίου τὴν ἱεράν τε κεφαλὴν „ὑπερήσπιζε, λέγει, τῆς Πατρὸς δόξης, ἐν μέσοις λατίνοις μόνος. ἡμῖν γὰρ τοῖς ὀφείλωσι συμμαχεῖν, ἀντὶ τοιούτων, φεῦ, πολεμοῖς ἐκέχρητο „.

Ἀλήθινά, μῦθος εἶναι, ἀνύπαρκτος ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔλεγον οἱ Ἕλληνας, ὅτι ὑποκάτω εἰς τὸ σύσημα τῆ πάντος, εἶναι ἓνας κάποιος Ἄτλας ὀνομαζόμενος, ὁ ὅποιος βασιάζει ἐπάνω του ὄλον τὸν Κόσμον.

Ἀλλ'

Ἄλλ' εἰν ἐκείνο ἦτον μῦθος, ὁ Μάρκος τῆς Ἐφῆσαι βεβαιότατα ἐσάθη πραγματικώτατος καὶ ἀληθινώτατος Ἄτλας, ἐπειδὴ αὐτός, αὐτός μόνος ἐβάσταξεν ἐπάνω εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν ὅλον τὸ σύστημα τῆς Ἀνατολικῆς, ἢ νὰ εἰπῶ ὀρθότερον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἐξέκλιναν καὶ ἠχρηώθησαν, ἄλλοι ἀπὸ φόβου, ἄλλοι ἀπὸ κωλακείας καὶ ματαίας ὑποσχέσεις, καὶ οἱ περισσότεροι, ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς μακρᾶς ταλαιπωρίας, καὶ τῆ ἀπαραιτήτη λιμῆ, ἀπὸ τὰ ὅποια κανένα δὲν ἐδυνήθη νὰ κάμῃ παρά μικρὰν ἐνέργειαν καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἀδαμαντίνην ψυχὴν.

Ἄλλ' διὰ νὰ μὴ φανῶ, πῶς ἐγὼ ἐπιχειρῶ νὰ ἐγκωμιάσω τὸ μέγα τῆτο θεῖον τῆς οἰκουμενικῆς, πράγμα ἀδύνατον εἰς τὸ σφηνὸν με κωνδῆλι ἀπὸ κάθ' ἑδρόσον ρητορικῆς εὐγλωττίας, ἀκολαθῶ μόνον με τὴν λιτὴν με γλώσσαν τὴν ἀπλὴν τῆ λόγου διήγησιν, λέγωντας, ὅτι τέλος πάντων, με ἓνα ὁλόκληρον λόγον, τὸν ὅποιον ἐσύνθεσε με τὴν σοφίαν τῆ πνεύματος, καὶ τὸν ὅποιον εἶπεν εἰς τὴν ἐσχάτην, ἦτοι εἰς τὴν ἐβδόμην συνέλευσιν, με αὐτὸν ἐκείνον τὸν λόγον, ἐπαράσχησε λαμπρότατα ἐκ τῶν θείων γραφῶν, καὶ ἐκ τῶν οἰκουμενικῶν ἀγίων συνόδων, καὶ ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἀγίων καὶ ἐγκρίτων διδασκάλων, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔχει καὶ φυλάττει ἐκείνην τὴν ἰδίαν πίσιν τὴν ὅποιαν ἐπαράδωκαν εἰς τὸν Κόσμον οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ἠγνὴν τὴν εἰλικρινῆ, τὴν ἀληθινὴν, καὶ ὀρθόδοξον. καὶ τῆτον εἰπὼν τὸν λόγον εἰς τὸ μέσον τῆς συνόδου, ἐσιώπησεν εἰς τὸ ἐξῆς, ἐπειδὴ ἐκατάλαβε καὶ ἐπληροφόρηθη, ὅτι οἱ παπισαῖ, ἴσα σχεδὸν με τὸν διὰ βολὸν προαιρῶνται νὰ μένωσιν εἰς τὴν κακοφροσύνην τῆς, μόνον διὰ νὰ μὴ φανῶσι, πῶς ἴσφαλαν.

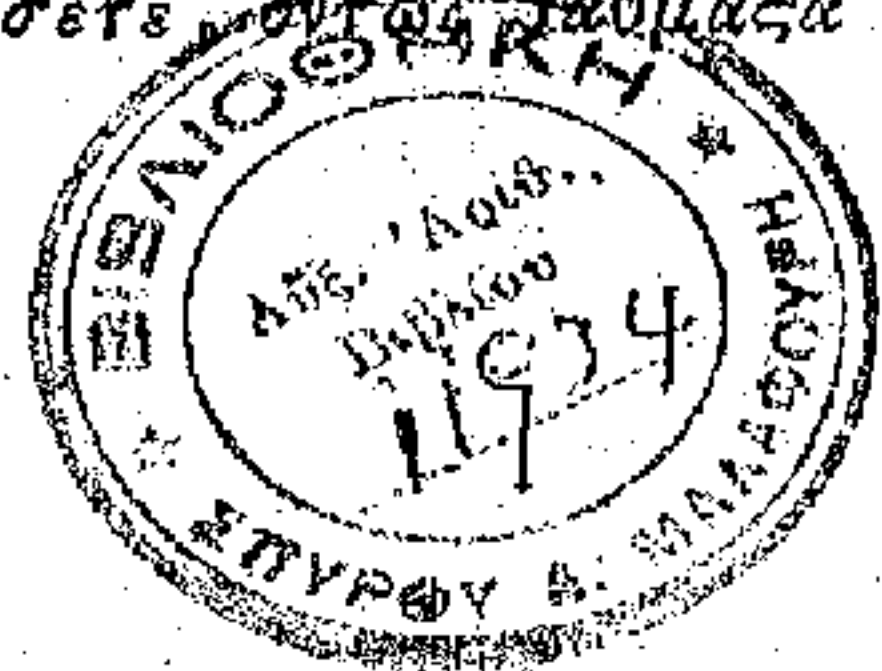
Ἰδιώ-

Ἰδιώμα κατὰ ἀλήθειαν παλαιὸν τῆ ἔθνης τῆτε, λέγω τῶν λατίνων, ἢ ὑπεροφία καὶ οὐκισι. καὶ μάρτυς αξιοπιστότατος ὁ μέγας τῆς οἰκουμενικῆς διδασκαλὸς ὁ ἑρανοφάντωρ Βασίλειος ὅπῃ ἠκμαζεν εἰς τὸν τέταρτον αἰῶνα, λέγων περὶ αὐτῶν, ὅτι ἔτε ἠξέυρσι τὴν ἀλήθειαν, ἔτε νὰ τὴν μάθωσι καταδέχωνται.

Σιωπήσαντος λοιπὸν τῆ θεῖο Μάρκου, ἐξ ἀνάγκης καὶ αἱ διαλέξεις ἔπαυσαν. ἐπειδὴ οἱ ἀγωνιζόμενοι δὲν εἶχαν εἰς τὸ ἐξῆς τὸν ἀνταγωνιζόμενον. μάλιστα καὶ ἐπῆγε πλέον εἰς τὰς κοινὰς συνέλευσεις, ὅπῃ ἀκέμα ἔγιναν ἄλλαι δύο. ἀλλὰ τοῦτο λέγασιν νὰ τὸ ἔκαμα, καὶ δὲν ἐπῆγεν, ἐκ προσάγματος βασιλικῆ.

Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἄρα τελείως ἐσιώπησε καὶ ἐκλείσθη τὸ θεολογικώτατον ἐκείνο σῶμα; τάχα καὶ αὐτὸς ἐμιμήθη τρόπον τινα τῆς λειποτάκτας καὶ προδότας ἐκείνης τῆς πατροπαραδότῃ πίστεως; ὄχι, μὴ γένοιτο νὰ λάβῃ τινας τοιῦτον ἀτοπώτατον λογισμὸν, διὰ τὸν ἢ μέτερον Τρισαρισέα. μάλιστα ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ, ὅτι ἐδῶθεν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἀρχινῶν τὰ ὑπερθεύματα καὶ ὑπερφύητε ἀγωνίσματα καὶ παλαίσματα. διατὶ ἐσιώπησε νὰ πρὸς τῆς λατίνους;

Ἄλλ' ἠνοίξε καὶ ἐπλάτυνε τὸ θεῖον ἐκείνο σῶμα πρὸς τῆς λατινόφρονας. ἔπαυσε τὰς διαλέξεις ἀπὸ τῆς δυτικῆς, ἀλλὰ τὰς ἀναψεν ὑπερον με τῆς ἀνατολικῆς, καὶ ὁ πόλεμος τῶν ὁμογενῶν, διεδέχθη ἐκείνον τῶν ἑτερογενῶν· τὸ δὲ πῶς, προσέχετε, νὰ ἀκίσετε τὸν ἑαυτῶν καὶ ἐξαισια πράγματα.

Κα-

Καθώς πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπρόβλεπον τὰ πράγματα, ἤτω δὴ καὶ ἠκολούθησαν. ἤγουν, παυσαμένων τῶν διαλέξεων, ἐπαρρησίασαν οἱ λατῖνοι, τέλος πάντων, τὰ ῥητὰ ἐκεῖνα, ὅπῃ διεφύμιζον, πῶς ἔχον, τὰ ὁποῖα λέγουσιν, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς υἱῆς. τὰ δὲ ῥητὰ ἐκεῖνα, ἔλεγον αὐτοὶ, πῶς εἶναι παλαιῶν ἀγίων δυτικῶν, ἤγουν, ὅπῃ εἶναι δεκτοὶ καὶ εἰς τὰς δύο Ἐκκλησίας, δηλαδή καὶ εἰς τὴν δυτικὴν, καὶ εἰς τὴν ἀνατολικήν. ὅθεν καὶ μετὰ πολὺ θάρρος παρρησιαζόμενοι, ἰδὲ, ἔλεγον, φανερὰ λέγουσιν οἱ δυτικοὶ ἅγιοι, ὅτι καὶ ἐκ τῆς υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τί ἀποκρίνεσθε λοιπὸν; δότε ἀπολογία εἰς αὐτὰ, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, τὴν ἀπολογία ἠποσμένοντες.

Ὁ Βασιλεὺς, κατὰ πρῶτον, εἶπε, πῶς πρόπει νὰ κάμνῃ οἱ ἡμέτεροι τὴν ζητημένην ἀπολογία, καὶ τὸ βάρος τῆτο πάλιν εἰς τὸν μέγαν τῆτον διδάσκαλον ἀνέθηκεν. ἐκεῖνος ἀπεκρίθη εἰς τὸν Βασιλέα μετὰ αὐτὰ τὰ λόγια. „ὁρῶ, λέγει, ὡς αἰτιαῦται διαλέξεις πέρασ ἔχ ἔξασί ποτε, ἕτε τί ἀγαθὸν προξενήσῃν ἡμῖν. διὸ ἔδὲ προαιρέμαι λέγειν εἰκῆ, καὶ μάτην διαμάχεσθαι. ἐπεὶ καὶ τῆτε χάριν ἔλαβον παρὰ τῆς ἁγίας Βασιλείαςσε ἐνδοσιν, ἵνα εἶπω, ὅσα ἐν τῇ τελευταίᾳ ὁμιλίᾳ εἶρηκα, καὶ παύσομαι. εἰ ἦν ὀρέξεις, εἰπάτω καὶ ἕτερός τις, καὶ δότω ἀπολογία.

Ὅτως εἶπεν ὁ μέγας. ἄλλὰ ποῖος ἄλλος εὐρίσκετο ἱκανός, καὶ ποῖος εἶχε τόσην δύναμιν, διὰ νὰ κρατήσῃ κατ' ἀξίαν τὸν ἐκεῖνα τόπον; ἄλλὰ τί εἶπα κατ' ἀξίαν; ἔδὲ παρὰ μικρὸν δὲν εὐρέθη ἄλλος νὰ ἀποκριθῆ, ὕστερα ἀπὸ αὐτόν.

Μά-

Μάλισα καὶ ὁ Βασιλεὺς, ὅπῃ ὅλως δι' ὄλυ ἀπέβλεπε πρὸς ἔνωσιν, καὶ ὄχι πρὸς διάσασιν καὶ χωρισμόν, ἐπειδὴ ἐσοχάσθη, πῶς ἀνίσως ἀναγκάσῃ αὐτόν νὰ κάμῃ τὴν ἀπόκρισιν, θέλει γράφει καθὼς ἤξευρε νὰ γράφῃ, ἤγουν ἔμελλε νὰ ἀποκριθῆ πῶς τὰ ῥητὰ ἐκεῖνα τῶν δυτικῶν ἀγίων, ἢ ἀνατολικῆ Ἐκκλησίας δὲν τὰ δέχεται, πρῶτον μὲν, διατι ὑποπτέυει, μήπως εἶναι νόθα ἤγουν ψευδοπίγραφα, ἢ διεφθαρμένα.

Δεύτερον, ὅτι καὶ ἀληθινὰ εἶναι, πάλιν δὲν τὰ δέχεται, διατι προτιμᾷ πρῶτον μὲν τὸ θεσποτικὸν σῶμα τῆ Χριστοῦ, ὅπῃ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος λέγει διορισμένως καὶ κατ' ἐπιστροφὴν, ὁ παρὰ τῆ πατρὸς ἐκπορεύεται, δεύτερον ἀκολουθεῖ τὴν αὐθεντίαν τῶν ἑπτὰ ἀγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, ὅπου ὅλαις ἀναγινώσκουσι τὸ ἅγιον σύμβολον χωρὶς τὴν προσηγήκην.

Τρίτον τὴν συμφωνίαν, ὅλων τῶν ἐγκρίτων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας τῶσων ἀνατολικῶν, ὅσων καὶ δυτικῶν, εὐγάνωντας τὰς τρεῖς ἐκεῖνες ἢ τέσσαρας δυτικὰς τῶν ἐποίων λέγουσι πῶς εἶναι τὰ ῥητὰ αὐτὰ. ὅθεν ἀφροσύνη μεγάλη εἶναι νὰ ἀφήσῃ τινὰς τὸ ἀπειροὺν πλῆθος τῶν θεολόγων, τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, καὶ πρὸ πάντων τὸ σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε τὰς ἀνθρώπους τὴν Πίσιν, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ δύο ἢ τρεῖς ἀγίους, οἱ ὁποῖοι ἔξω ἀπὸ ἄλλας πολλὰς αἰτίας, ὅπῃ ἐδύναντο νὰ λάβῃν, διὰ νὰ ὁμιλήσῃν τοιούτης λογιῆς (δηλαδή ἂν εἶναι καὶ ἐδικὰ τες τὰ ῥητὰ) καὶ τῆτι ἀκόμα εἶναι μία ἀρκετὴ αἰτία, ἢ ἀνθρωπίνῃ ἀσθένειᾳ, ὅπῃ ἐδύναντο νὰ λανθασθῆν καὶ ἐκεῖνοι ὡς ἀνθρώποι, καὶ ὄχι ἀπὸ κακογνωμίαν τες. σοχαζόμενος λέγω ὁ Βασιλεὺς, πῶς τοιούτης λογιῆς ἐμελλεν ὁ μέγας

θεο-

θεολόγος να ἀποκριθῆ, καθὼς καὶ τὸ εἶπε, τὸ ὁποῖον βεβαιότατα ἦτον ἐναντίον τῆς γνώμης του, διὰ τῆτο δὲν ἔδωκεν ἄδειαν τῆ λοιπῇ να ἔλθῃ εἰς διαλέξεις. ἄρχισε δὲ να σοχάζεται, ἂν εἶναι δυνατὸν ἴσως, να εὐρεθῆ κανένας τρόπος καὶ κανένα μέσον, διὰ να ἐνωθῆν, χωρὶς να γένη ἕνα ἀπὸ τὰ δύο ἀδύνατα, ἢ γυν ἔτε οἱ λατῖνοι να ἐυγάλην τὴν προσηκῆν, ἔτε οἱ ἀνατολικοὶ να τὴν δεχθῆν.

Ἐκ τῆτο ἄρχισαν τὰ μουσικὰ συμβάλια. καθ' ἡμέραν δὲν ἔλειπε να συμβαλέυεται πότε μετ' τὸν Ρωσῖας Γρηγόριον, τὸν ὑπερον εἰς τὸ τῆ Καρδινάλια ὑψωθέντα βάραθρον. πότε μετ' τὸν Νικαίας Βησσαρίωνα. καὶ ἄλλοτε μετ' τὸν πνευματικὸν Γρηγόριον, τὸν ὁποῖον καὶ μέγαν πρωτοσύγγελλον ἀνέδειξε, διὰ να ἔχη ἐντεῦθεν καὶ πλείονα ἰσχὺν ὁ λόγος τῆ. αὐτοὶ ἦσαν οἱ πλησιάζοντες. αὐτοὶ οἱ καθημερινοὶ τῆ συμβλάτορες, ἢ μάλλον εἰπεῖν οἱ δεξιοὶ αὐτῆ περισκελισαί. μετ' αὐτῆς λοιπὸν συμβαλεύόμενος, διὰ να εὐρη τῆς ἐνωτικῆς τρόπης καὶ τῆς μεσότητος, αὐτῆς καὶ ἡγάπα, αὐτῆς καὶ ἐτίμα, καὶ πάσης εὐμενεῖας καὶ ἀποδοχῆς ἠξίωεν. οἱ δὲ λέγοντες, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν να εὐρεθῆ ἄλλο μέσον εἰς τὸ να ἐνωθῶμεν, παρὰ να εὐγη ἢ προσηκῆ ἀπὸ τὸ σύμβολον, αὐτοὶ ὠνειδίζοντο καὶ ἐκαταφρονῆντο, καὶ θυμῶ καὶ βάρης ἐδέχοντο ὑβρεῖς, ὡς δὴ δὲν ἀπειθεῖς καὶ μὴ συνεργῶντες εἰς τῆς ἐνωτικῆς τρόπης, καὶ μηδὲ τὸ καλὸν ἀγαπῶντες, ὅπῃ τάχα ἔμελλε να γένη παρὰ τῆ Πάπα εἰς τὴν πατρίδα μετὰ τὴν ἐνωσιν.

Οὐδεν

Οὐδεν καὶ συναχθέντων πάντων ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὰ Βασίλεια ἐκ προσάγματος βασιλικοῦ, ἐδημηγόρησε λέγων, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς πρέπει να ἡξεύρη κατ' ἕνας, πῶς ἀνίσως ἐναντιωθῆ τινὰς εἰς τῆς τρόπης ὅπῃ ζητῶν να εὐρη, καὶ γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐνωσιν, ὅτι ἔχει να λάβῃ τὴν πρέπασαν συσολῆν καὶ ποιήν εἰς τὴν αὐθάδειάν τῆ, διὰ να γνωρίζῃ λέγει τὰ μέτρα τῆ, καὶ να ἀκολουθῆ εἰς τὴν γνώμην τῶν πλειόνων. Ἀλλὰ τίς να μὴ θαυμάσῃ, καὶ να μὴν ἐκπλαγῆ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν γενναϊότητα τῆ Θεοῦ Μάρκου; εὐθύς ἐκείνην τὴν ὥραν, μετὰ τὴν ἀυσηρῆν καὶ φροβερῆν ἐκείνην διμηγορίαν, αὐτὸς μόνος εὐρέθῃ ἐναντίος εἰς τὰς ἐδικάστας βελάς. ἠρώτησε τῆς παρόντας ὁ Βασιλεὺς λέγων, ἂν οἱ λατῖνοι δέχωνται τὸ ρητὸν τῆ ἁγίου Μαξίμου, ἐκ τῆς πρὸς Μαρτῖνον ἐπισολῆς, τάχα δὲν εἶναι καλὸν ἵνα δι' αὐτῆ ἐνωθῶμεν μετ' αὐτῶν; καὶ παρευθὺς τὰ δοχεῖα τῆ Σατανᾶ, ὁ Ρωσῖας, ὁ Νικαίας, καὶ ὁ μέγας πρωτοσύγγελλος, ναὶ εἶπον, βασιλεῦ, κάλλιστον. καὶ ἠγωνίζοντο να τὸ συστήσαν ὡς καλὸν, καὶ πάντα να καταπέσῃσιν διὰ να τὸ δεχθῆν.

Ἀλλ' ὅχι, ἀπεκρίθη μόνος ὁ Μάρκος. δὲν εἶναι τῆτο καλὸν. ὅτι οἱ λατῖνοι δοξάζουσι, τὸ ἐναντίον, ὅπῃ λέγει ὁ ἅγιος Μαξίμος. καὶ πῶς θελομεν ἐνωθῆ μετ' αὐτῆς, ἀνίσως φέρειπεῖν μόνον μετ' αὐτῶν λέγουσιν, ὅτι σέργουσι τὸ ρητὸν τῆ ἁγίου Μαξίμου, εἴτα αὐτοὶ να δοξάζουσι τὸ ἐναντίον, μάλλον δὲ ἐπ' Ἐκκλησίας τὸ ἐδικόν τῆς φρόνημα να κηρύττωσιν; ὅχι λέγει τῆτο δὲν γίνεται. ἀλλὰ πρέπει πρῶτον αὐτοὶ να ὁμολογήσῃν τὴν ἡμετέραν δόξαν σαφῶς καὶ ἀνευδοιάσως, καὶ ἔτω να ἐνωθῆν μετ' ἡμᾶς. εἶδες ἐντασιν ἀγαπητῆ; εἶδες ἀφροβῖαν, καὶ σερρότητα γνώμης; εἶδες φρόνημα ἐντῶς Ἐκκλησιαστικόν,

σικόν, ἢ πατρῶον; ἐκεῖνοι λέγουσι νὰ ὁμολογήσουσι τὴν ἡμετέραν δόξαν, ἢ πῶς, σαφῶς ἢ ἀνευδοιάσως. ὄχι δηλαδὴ συσκιασμένα, ὄχι με' σοφίσματα, ὄχι με' τέχναις ἢ δόλοις. ἀλλὰ σαφῶς ἢ ἀνευδοιάσως. ἢ ἔτω τί νὰ γένη; νὰ ἐνωθῶν ἐκεῖνοι με' ἡμᾶς. ὄχι με' ἐκείνης ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνοι με' ἡμᾶς. ὅτι ἡμεῖς χάριτι Χριστοῦ ἐσηκάμεν καλῶς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ἀληθινὸν Ἰερμελίον τῆς πίστεως. ἡμεῖς ἴδεν ἐξεκλίναμεν, ἀπὸ τὴν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν. ὄθεν ἐκεῖνοι οἱ ξεκλίναντες, οἱ ἀποσχισθέντες, οἱ πλανηθέντες μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ἐκεῖνοι νὰ ἐπιστρέψωσιν, ἐκεῖνοι νὰ ἐνωθῶσι με' ἡμᾶς. ὦ τῆς μεγάλης ἢ θείας ψυχῆς. ὦ τῆς ὑψηλῆς ἢ ἕρανόφρονος διανοίας.

Ἄλλ' ὅμως, ἢ με' ὅλον ὅπῃ τόσοι ἀκριβέστατα ἢ ἀγιώτατα ἐλάλησεν ὁ θεῖος ἔτος διδάσκαλος, οἱ περὶ τὸν βασιλέα ἰσχυρὰν, λέγοντες, ὅτι εἰάν δεχθῆν τὴν ἐπιστολὴν τῆ Μαξίμου, ἐπειδὴ ἦτον ἐλλειπῆς, ἐνύμεθα δι' αὐτῆς με' αὐτῆς, ἢ ἐψιδῆ ἀμφιβολία ἔτρεχε, μήπως δὲν τὴν δεχθῆν, ἀρχίσαν νὰ σοχάζωνται ἢ δι' ἄλλας τινὰς μεσότητας ἢ τρόπων ἐνωτικῆς. ἀλλ' ὁ θεῖος διδάσκαλος ἠξεύρωντας, πῶς ἄλλο μέσον ἀκίνδυνον πρὸς ἐνωσιν δὲν εἶναι, παρὰ νὰ ἐυγάλωσι τὴν προδήκην ἀπὸ τὸ σύμβολον, ἀντέλεγε φανερὰ ἢ ἀνυποσώλως, εἰς τῆς τρόπους ὅπῃ ἐκεῖνοι ἐφεύγισκον, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ με' τὰ ἴδια λόγια τῆ ἰστορικῆς, φιλονεικίᾳ προσβαίνειν. ὄθεν οἱ ἀντιλέγοντες εἰς αὐτὸν, ὡς ἢ με' τὸ κἀδισμάτους ἔδειξαν τὸ πάθος τῆς. ἐπειδὴ ἐκάθηντο ἀπαντικρὺ αὐτῆς, ἢ με' ὀρμὴν ἄκραν πάθος ἀμετρον ἐφέροντο κατ' αὐτῆς.

Ἐδῶ

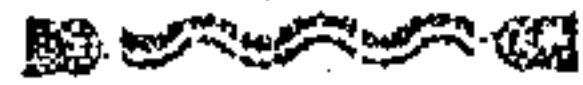

Ἐδῶ ὁ δυσυχῆς Ἡρακλείας βλέπωντας τὸ ἔμπαδες ἢ φιλονεικίον τῶν ἀντιλεγόντων, εἶπε πρὸς αὐτῆς, ὅτι μετὰ ἀληθείας, πρὸς πάθος λέγετε πάντες ὑμεῖς. τόσοι ἐφθάσε νὰ εἰπῆ. ἢ παρσυθῆς ὁ Νικαίας, ἢ ὁ Ρωσίας με' θυμὸν ἀπεκρίθησαν, σκόπει, ὡς ὑβρίζεις ἡμᾶς. ἢ τί κακὸν λέγομεν, ἢ ὑβρίζομεθα παρὰ σῆ; ἢ ἐπεχείρησαν ὁ Ρωσίας ὀχληρῶς φέρσθαι κατὰ τῆ Ἡρακλείας. ἢ ὁ Βασιλεὺς σιωπῆν ἐπιτάξας τῷ Ρωσίας, ὅλος αὐτὸς φέρσται κατὰ τῆ Ἡρακλείας ἐν θυμῷ. ἢ διὰ νὰ μὴ λέγω αὐτολεξεῖ τὴν καταφορὰν τῆ Βασιλέως, λέγω με' συντομίαν, ὅτι με' τὸ ἔργον ἔκαμε, καθὼς προεῖπεν εἰς τὴν προλαβασάντα διμηγορίαν, καὶ ἐτίμησεν ἀρετὰ τὸν τοποτηρητὴν τῆ Ἀλεξανδρείας, ἢ πρόεδρον τῶν ὑπερτίμων, ὀνομάζωντάς τον ἀγνωστον, ἀπαίδευτον, χωρῆτην, ἢ ἀναίσχυτον, ἢ ἰδιώτην, ἢ βάνουσον, ἢ ἀναιδῆ, ἢ ἄλλα πάμπολλα, τὰ ὅποια με' ἀμτρον θυμὸν ἢ ὀργὴν δύω ἢ τρεῖς φορὰς τὰ ἴδια λέγωντας, ἐξώδευσε μίαν ἢ ἡμίσειαν ὥραν, δείχνωντας με' τῆτο, ἢ με' τῆς πολλῆς ἐκείνης φοβροισμῆς, πόσῃν ὀρμῇν εἶχε πρὸς τὴν ἐνωσιν, ἢ ἄς ἐγίνετο, ὅπως ἢ ἂν ἐγίνετο, ἢ πόσον ἐδυσσαρεσεῖτο ἢ ὀργίζετο ἐναντίον εἰς ἐκείνης, ὅπῃ τὴν ἐμπόδιζον.

Ἄλλ' ἐδῶ γενῶται μία ἀπορία. τί μέγα κακὸν ἐλάλησεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς, ἢ ἤκουσε παρὰ τῆ Βασιλέως, ὅσα ἢ ἤκουσε; τῆ Ἡρακλείας ὁ λόγος ἦτον ὀλίγος. εἰς διαλέξεις δὲν ἦτον ἀρετός. ἢ τί μέγα λοιπὸν ἐμπέδιον ἔκανε πρὸς τὴν ἐνωσιν, ἢ ἔχυσσε κατ' αὐτῆ τόσοι ὀργὴν ὁ Βασιλεὺς; τὴν ἐνωσιν ὅπῃ αὐτὸς ἐζητεῖ, ἄλλος δὲν τὴν ἐσύγχριζε, ἢ δὲν τὴν ἐμπόδιζε τόσοι φανερὰ καὶ σερρα ἢ πᾶσι τρόποις, παρέξ ὁ Ἐφέσος. ἢ πῶς λοιπὸν τῆτον ἀφίνωντας τὸν φανερῶς ἢ ὁμολογοῦ-

F

μέ-

μένως ἐναντιόμενον εἰς τὸν σκοπόν τῆ, κατὰ τῆ πτω-
 χῆ Ἡρακλείας ἐξεκένωσεν ὅλην τὰ τὴν ὄργην; βε-
 βαιότατα δὲν ἦτον ἄλλο τὸ αἴτιον, ὅπῃ τὸν υπέ-
 φερειν, ἀλλὰ διατὶ δὲν τὸν ἐσοχάζετο, ὡς ἓνα τῶν
 λοιπῶν ἀρχιερέων, ἀλλὰ τῆ εἶχε μίαν ξεχωριστὴν
 ὑπόληψιν. δηλαδὴ, τὸν ἠυλαβεῖτο, καὶ τὸν ἐτίμα,
 καὶ ὡς σοφώτατον καὶ ὡς ἀγιώτατον, καθὼς καὶ ἐμ-
 πρᾶκτως μετὰ τὸ τέλος τῆς συνόδου τὸ ἔδειξε. ὅ-
 τι δὲ ὁ Μάρκος ἐμπόδιζε σχεδὸν μόνος τὴν ἐνω-
 σιν, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἐκείνης τῆς ἰστορίας τὸ μα-
 θάνομεν.

Ἐκάθηστο λέγει πάσχοντες καὶ ταλαιπωρού-
 μενοι, καὶ ὑπὸ τῆ λιμῆ κατατιχόμενοι, ἐπειδὴ πάλ-
 λιν ὁ ἕρανὸς τῆ Πάπᾶ ὠργισμένος πρὸς τὴν σκλη-
 ροκαρδίαν τῶν γραικῶν, ἐκλείδῃ ἐπὶ πολὺ, καὶ δὲν
 ἔβρεχε τὸ σιτηρέσιον. καὶ ὅλοι μὲν ἀπλῶς ἐπάσ-
 χον, ἀλλὰ πλέον τῶν ἄλλων οἱ τῆ βασιλέως Για-
 νιτζαροὶ, ὡς ἐνδεέστεροι καὶ πένητες εἰς τόσον, ὅτι
 ἄλλος ἔβαλεν ἐνέχυρον τὰ πτωχικάτου φορέματα,
 ἄλλος ἐπώλησε τὰ ἄρματά τε, καὶ ἄλλος ἄλλοτι ἠ-
 ναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῆ, διὰ νὰ μὴν ἀποδάνωσιν
 ἀπὸ τὸν λιμὸν. ἀλλὰ τέλος πάντων, ἐπειδὴ τὸ
 κακὸν δὲν ἦτον μέτριον, ὑπὸ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης
 βιαζόμενοι προστρέχουσιν εἰς τὸν μέγαν πρωτοσύγ-
 κελλον, ὡσάν ὅπῃ τὸν ἔβλεπον, πῶς εἶχε μεγά-
 λην παρρησίαν εἰς τὸν Βασιλέα, νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς
 τὴν βασιλείαν τε, διὰ νὰ τῆς ἐλεήσῃ μετὰ τὰ αναγ-
 καῖα ἔξοδα. ὁ δὲ παρακαλέσας δις καὶ τρίς, ἐκα-
 τώρθωσε τὸ ἕδεν.

Ὅθεν ἐπειδὴ καὶ πάλιν καὶ πάλιν προσήρχοντο,
 μὴ δυνάμενος νὰ υπομένῃ τὴν ἐνόχλησιν, ὑπάγε-
 τε, τῆς ἀπεκρίθη εἰς τὸν Ἐφέσον, καὶ εἰς τὸν μεγαν
 Σα.

Σακεδάριον, καὶ κάμετε μετὰ αὐτῆς, καθὼς ἠξέου-
 τε. ὅτι ἐκεῖνοι ἐμπόδιζον τὴν ἐνωσιν, καὶ δι' αὐτοὺς
 πάσχετε καὶ ἐσεῖς, καὶ ἡμεῖς ὅλοι. καὶ ἔδε θέλομεν
 δυναθῆ νὰ ὑποσφραξωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας. Τί
 ἔκαμαν ἔπειτα οἱ Γιανιτζαροὶ, καὶ ὅτι Θεὸς προνοῖα
 δὲν ἐπέτυχον εἰς τὸ κατάλυμά τε τὸν ἄγιον, δὲν
 εἶναι τόσον χρειώδη, καὶ διὰ τῆτο τὰ παρατρέχω-
 πλὴν ἐπιφέρω, πῶς τόσον ἦτον φανερός ὁ Μάρ-
 κος, εἰς τὴν ἐναντίωσιν τῆς ἐνώσεως.

Ἄλλ' ὁ ἐπίβηλος καὶ κακομήχανος ἐκεῖνος ἀντά-
 μα μετὰ αὐτὸν συνῆψε καὶ τὸν μέγαν σακεδάριον,
 ἴσως διὰ καμμίαν ἄλλην ἔχθραν πρὸς αὐτόν, ἐπει-
 δὴ καὶ τῆς ἀγῶνας ἐκείνης τῶν διαλέξεων, παντε-
 λῶς δὲν φαίνεται ἡ χρησιμότης τε, ἔδε ἡ λογικὴ
 ἀντίστασις. καὶ ὅσον κατὰ τῆτο ἀδίκως ὁ ἀδίκος τοῦ
 ἀπέδωκεν ἐκείνην τὴν τιμὴν, ἡ ὁποία τῶντι εἰς τὸν
 ἐδικὸν μας Ἡρώα παρὰ πάντων ἀποδίδεται, καθὼς
 καὶ μετὰ ταῦτα, ἄλλη ὁμοία περίστασις θέλει τὸ
 δηλώσει σαφέστερον. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκαίμενον ἐ-
 πάνελθωμεν.

Ἡμέραι ἀπέρασαν πολλαὶ, καὶ ἔτε ἀπολογία
 εἰς τὰ λατινικὰ ἐκεῖνα ῥητὰ ἐδίδετο, ἔτε τρόπος καὶ
 μεσότης ἐνώσεως ἠμπορεῖτε νὰ εὐρεθῆ. μετὰ ὅσα ἐ-
 σοχάσθησαν ἀναμεταξύτων οἱ ἀνατολικοὶ. μετὰ ὅσα
 καὶ ἂν ἐσυζήτησαν καὶ ἐβυλεύθησαν μετὰ τῶν λατί-
 νων, καθὼς τὸ ἐζήτησεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ συνήρχον-
 το ἐν πολλαῖς ἡμέραις δέκα ἐκ τῆ ἐνός μέρους καὶ δέ-
 κα ἐκ τῆ ἑτέρας, ἴσως λέγει ἐκ τῶν πολλῶν σχε-
 ψεων ἠθέλεν εὐρεθῆ ἐκεῖνο τὸ ἀρκετὸν μέσον πρὸς
 τὴν ἐπιθυμητὴν ἐνωσιν. μετὰ ὅλα ταῦτα λέγω δὲν
 ἠμπορεῖτε νὰ εὐρεθῆ ἄλλο μέσον, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο
 ὅπῃ ἔλεγε ὁ μέγας διδάσκαλος, ἠγαν τὸ νὰ ἀ-

προβληθῆ ἢ προσθήκη ἀπὸ τὸ σύμβολον τῆς Πί-
σεως.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τῆτο ἐκ μέρας τῶν λατίνων ἦταν
τὸ πλέον ἀδύνατον (ὅτι ἀποφασιστικὰ ἔλεγον, λεί-
ψετε ἀπὸ τῆτο τὸ ζήτημα, ὅτι ἀπᾶς προσεδέν,
ἀδυνάτως ἔχει νὰ ἐκβληθῆ). διὰ τῆτο κ' ἀρχισαν
οἱ ἀνατολικοὶ ἐπιπόνως νὰ ζητῆν, κ' μετὰ δακρύων
κ' θερμῶν δεήσεων πρὸς τὸν βασιλέα, νὰ ἐπιστρέψαν
εἰς τὰ ἴδια. ἐταράχθη τῆτο μαθὼν ὁ Πάπας. ἐσει-
λε παρευδὺς Καρδινάλις κ' Ἐπισκόπος εἰς τὸν Βα-
σιλέα, κ' συνηγμένων ἐκείσε πάντων ἐκ προσάγμα-
τος βασιλικῆ, ἐδιμηγόρησαν πλέον ἀπὸ δύο ὥρας,
πικρῶς κ' αὐστηρῶς ὀνειδίζοντες τὰς ἡμετέρας διὰ τὴν
ἀμέλειάν τας, λέγοντες κ' καταριδιμῆντες, τὰ ὅσα
ἀπ' ἀρχῆς ἕως τότε τὰς ἔκαμεν ὁ Πάπας. ἤγουν,
πῶς τὰς ἐφίερεν ἐκείσε με' κάτσεγα κ' ἐξοδα ἐδι-
κάτε, ὅπῃ δὲν ἦτον μία εὐκαταφρόνητος ἐξοδία διὰ
τόσον λαόν. πῶς τὰς ἐδέχθη κ' τὰς ἀνεπαύσε με'
ἄκραν ἀγάπην κ' τιμὴν. πῶς τὰς ἐτρέφε με' κα-
θημερινὰ σιτηρέσια ἐδικάτα, ἤδη ὑπὲρ τῆς δύο
χρόνας. πῶς δὲν ἔλειψε ποτε ἐκεῖνος, ἀπὸ ὅσα
ἦτον ἀναγκαῖα κ' χρήσιμα εἰς τὸ θεῖον ἔργον τῆς
ἐνώσεως. κ' τέλος εἶπαν κ' ἀπεφάσισαν, πῶς εἶναι
ἀνάγκη, ἢ νὰ δεχθῆν τὰς μαρτυρίας τῶν ἀγίων,
ὅπῃ τὰς ἐπρόβαλαν, κ' ἔτω νὰ ἐνωθῆν. ἢ ἀνίσως
κ' ἀμφιβάλλων εἰς αὐτάς, εἶπαν, ὅτι πρέπει νὰ
διαλέγανται, ἕως νὰ λυθῆν ἢ ἀπορίαιτων, κ' νὰ
πληροφορηθῆν εἰς τὴν λατινικὴν ἀλήθειαν, κ' ἔτω
πάλιν νὰ ἐνωθῆν. αὐτὰ εἶπον, θέλοντες νὰ τοὺς
δώσαν με' αὐτὰ νὰ καταλάβαν, ὅτι κ' καλά, χω-
ρὶς νὰ γένη ἐνωσις, εἰς μάτην ἐφαντάζοντο κ' ἐζη-
ταν τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον. ἤθελε βέβαια κ' ε-
δίψα τῆτο ὁ Βασιλεὺς, κ' ὁ Πατριάρχης ἀντίμα,
ὁ ὁποῖος πάντα ἔδειχνε, πῶς δὲν ἀρέσκειται εἰς τὰ

τῆ βασιλέως κινήματα, κ' πάντα ἠκολάθει, ὡς δῆ-
λος ἀργυρώνητος. ἤθελεν κ' ἄλλοι τρεῖς, ἢ τέσσα-
ρες, κ' περισσότεροι, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ λόγους καὶ
πρὸ καιρῶ ἐσπεύδον εἰς τὸν λατινισμόν, κ' τὸν ἴδιον
Βασιλέα, ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ τὸν ἐσπροχναγ, ἀλλὰ
δὲν ἦτον ἔυκολον κ' τὰς ἄλλας ἀπαντας νὰ διασφί-
ψαν, κ' ἐξαιρέτως μάλιστα τὴν ἀδαμαντίνην τῆ Μάρ-
κα ψυχὴν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μάλιστα κ' οἱ ἄλλοι ἐ-
δυναμώνοντο κ' ἀντέσεκον εἰς τὰς προσβολὰς μέχρι
τινὰς.

Ὅθεν ἀρχισαν νὰ γίνωνται συχνότερα τὰ μυ-
σικὰ συμβῆλια μεταξὺ τῆ βασιλέως κ' τοῦ Πα-
τριάρχου, κ' τῶν συσπιδασῶν αὐτῶν. ἀρχισεν ὁ
Πατριάρχης νὰ ὁμιλῆ πρὸς τὰς ἄλλας περὶ συγκα-
ταβάσεως, κ' νὰ ἐπινητῆ τὴν ἐνωσιν κ' εἰρήνην τῶν
Ἐκκλησιῶν ὡς ἀναγκαῖαν, κ' ἀφέλιμον εἰς τὸ γέ-
νος. ὁθεν κ' τὰς ἐπαρακίνει πατρικῶς νὰ μεταχει-
ρισθῆν ἐξ ἀνάγκης κάποιαν οἰκονομίαν, κ' νὰ κάμνῃ
κάποιαν συγκατάβασιν, διὰ νὰ εὐρωσιν ἐκ τῆς ἐνώ-
σεως μεγάλην βοήθειαν τῆς Πατρίδος κ' σύσασιν.
τῶν δὲ παρόντων κ' ἀκρόντων τὰς τοιαύτας πρεβι-
βασμὰς κ' προδιαθέσεις εἰς τὸν λατινισμόν, Πατ-
ρητῆ πρὸς αὐτὸν ἀποκριθέντων, ὅτι δὲν χωρεῖ εἰς
τὰ τῆς πίστεως συγκατάβασις, αὐτὸς πάλιν ἀπε-
κρίθη, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ γένη κ' τῆτο, ἀν' ἀποβλέ-
ψωμεν εἰς τὸ μέγα κέδος, ὅπῃ θέλομεν ἀποκτή-
σσι διὰ τῆς συγκαταβάσεως.

Τῆτων λεγομένων κ' μελετωμένων, ἰδὲ ζέλλ-
λασι οἱ λατῖνοι πρὸς τὸν βασιλέα ἐκθεσιν πίστεως,
λαμπρῶς ἀνακηρύττεσαν κ' τρανῶς τὴν ἐδικὴν τοὺς
δόξαν, λέγοντες ἀποφασιστικῶς, ὅτι ἀνίσως δεχθῆ-
τε κ' ὁμολογήσητε τὰ ἐν αὐτῇ, εὐθύς ἐνωθησό-
μεθα.

Ο Βασιλεύς ἔτυχεν ἄρρωστος, καὶ ἡμερῶν παρελθουσῶν τιῶν, ἠκόσθησαν τὰ ἐναντιῆ, καὶ πάντες μικρῶ ἔξεπλήττοντο καὶ ἑταράσσοντο, ἀκόντες, πῶς θέλει τὰς κράξει ὁ Βασιλεύς νὰ λάβῃ ἐγγράφως τὴν γνώμην τῆς.

Καὶ δὴ συνήχθησαν μετὰ τῆ Πατριάρχου ὁρισμῶ βασιλικῶ εἰς τὰ βασιλεία. τὰς εἶπεν ἐκεῖνο ὅπῃ ἦτον ἀληθές, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀρρωσίαν τε δὲν τὰς ἔκραξεν εὐθύς· εἶτα ἐκ προσάγματος ἀνεγνώσθη τὸ λατινικὸν ἐκεῖνο γράμμα, καὶ παρευθὺς ἅπαντες, πλὴν τῶν τεσσάρων ἐκείνων τῆ Ρωσίας, λέγω, καὶ τῆ Νικαίας, καὶ τῆ Μιτυλήνης, καὶ τῆ μεγάλης πρωτοσυγγέλλῃ, ἅπαντες λέγω οἱ ἄλλοι μετὰ πολλῶ δορύβκ καὶ τραχηῆς ἐβόησαν, πῶς εἶναι τρόπος νὰ δεχθῶμεν τοιαύτην ἔκθεσιν, ἢ ὅποια διαλαμβάνει ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅπῃ δοξάζει ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία; τότε ἀπεκρίθησαν καὶ οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἐὰν ἀλλάξωμεν κάποια τινὰ ἀπὸ τὰ ἐναντιῆ, δὲν θέλωμεν τὴν δεχθῆ; καὶ ποία ποτε ἐναλλαγῆ, ἀπεκρίθησαν οἱ ἡμέτεροι, δύναται νὰ διορθώσῃ αὐτὴν; ἀδιόρθωτος εἶναι ἀπὸ μιᾶς.

Ἀλλ' ὁ Ρωσίας καὶ ὁ Νικαίας ἀρχισαν εὐθύς νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, καὶ νὰ ἀποδείχνουν, πῶς δύναμεθα νὰ τὴν δεχθῶμεν, ἐπειδὴ, εἶπον, τὸ διὰ τῆ υἱῆ εἶναι ἰσοδύναμον μετὰ τὸ ἐκ τῆ υἱῆ. οἱ ἀνατολικοὶ ἄγιοι λέγουσιν, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τῆ πατρὸς διὰ τῆ υἱῆ, οἱ δυτικοὶ λέγουσιν ἐκ τῆ πατρὸς καὶ ἐκ τῆ υἱῆ· καὶ οἱ μὲν διὰ τῆ υἱῆ λέγοντες, οἱ δὲ ἐκ τῆ υἱῆ, συμφωνοῦσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν, ἐκεῖνοι μὲ τὴν ΔΙΑ πρόθεσιν καὶ οὗτοι μὲ τὴν ΕΚ.

Ἐντεῦθεν ἐρράγη ὁ πόλεμος ὁ μέγας καὶ σκληρός. ἐντεῦθεν ἐξήφθη εἰς ὕψος μέγα ἡ φλόξ τῶν διαλέξεων, ὅχι πρὸς τὰς λατίνους, ἀλλὰ πρὸς τὰς λατινοφρονάς. ἀλλὰ ποῖος ἀπὸ ὅλης εὐγῆκεν εἰς τὸ σάδιον; ποῖος ἀνεδέχθη ὅλον τῆτον τὸν φοβερὸν ἀγῶνα; ναί, εἶπον ὅλοι ὁμῶ πῶς δὲν ἐδέχοντο τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν. εἶπον ὅλοι ὁμῶ, πῶς εἶναι ἀδιόρθωτος. ἀλλὰ κατ' ἰδίαν ποῖος ἐδείξε τόσῃ γενναϊότητα, ὥστε εἷνας μόνους νὰ παλαίῃ μετὰ πολλῶν, καὶ μάλιστα ἐναντίος εἰς τὴν βαλὴν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆ Βασιλείας, ὅπῃ δὲν ἐβλεπε τὴν ὥραν, πότε νὰ γένη ἡ ἐνωσις, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐντεῦθεν τὴν παπικὴν βοήθειαν; ἀλλὰ ποῖος ἄλλος παρέξ, ὁ ἀκριβὴς γνώμων τῆς θεολογίας, καὶ γνησιώτατος τῶν ἁγίων πατέρων ἐξηγητής; ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ μέγας ἀνυποκόλως ἐνώπιον τῆ Βασιλείας, δὲν λέγεται τῆτο ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας οἱ ἄγιοι, ἄλλῃν ἐννοίαν δηλοῖ ἡ ΕΚ, καὶ ἄλλῃν ἡ ΔΙΑ. καὶ λοιπὸν πίπτουσιν εἰς τὴν τὴν διαφορὰν, καὶ γίνεταί λόγος πολὺς, καὶ ἀγῶν μέγας ἐπάνω εἰς αὐτὴν. καὶ τρεῖς μὲν ἐξ ἐκείνων ὁ Νικαίας ὁ Ρωσίας καὶ ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος ἔλεγον καὶ ἐδιίσχυρίζοντο, ὅτι τὴν αὐτὴν ἐχουσιν ἐννοίαν, μόνος δὲ ὁ θεῖος Μάρκος ἀπεδείκνυεν, ὅτι ἄλλο καὶ ἄλλο σημαίνουσιν. ὁ Πατριάρχης ἀνεχώρησεν ὡς νοσῶν, ὁ Βασιλεύς κείμενος εἰς τὸ σῶμα ἐθεώρει, καὶ μετὰ πολλὴν ἀκρίβειαν καὶ προσοχὴν ἐβλεπεν εἰς τὰς λέγοντας, καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ἐκόντων ἐπεριεργάζετο. ὁ δὲ λόγος ὁ περὶ τῶν προθέσεων ἐπλατύνετο, καὶ εἰς ἀγῶνα μέγαν προσβαίνας, καὶ ἐπ' ἀπειρον ἐχώρει, καὶ μόνη ἡ ὥρα τοῦ γεύματος ἐδυνήθη νὰ κάμῃ τὴν διακοπὴν. ὁρισμὸς δὲ ἐδόθη, καὶ μετὰ τὸ γεῦμα νὰ συναχθῶν. καὶ τότε διὰ προσάγματος συνεισηλθόν καὶ οἱ τῆ Πατριάρχου γραμματικοὶ διὰ νὰ εἶναι, καὶ αὐτοὶ πολέμιοι τῆ Ἐφέσου, ἢ μάλλον εἰπεῖν τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴ καὶ

κινήθωντων πάλιν τῶν αὐτῶν λόγων, συνεμάχην
 ἔβουθον τότε τὸν Ρωσίας, τὸν Νικαίας, τὸν μέ-
 γαν πρωτοτύγκελλον, ἔῃ ἄλλοι πολλοί, ἔῃ ἐξαιρέ-
 τως μάλισα ὁ προσηρημένος Ἀμηρέτζης διδάσκαλος
 ἔῃ φιλόσοφος, ὄχι ευκαταφρόνητος.

Οὗτοι ὄλοι ἐν σύνταγμα ἔῃ μία φάλαγγε γε-
 νόμενοι ἔῃ ἀλλήλοισι συνασπίζοντες, πρὸς τὸν μακά-
 ριον ἐκείνον ἐφέροντο, ὁ δὲ μόνος πρὸς τοσάτας ἀν-
 τιπαρτασόμενος, χωρὶς νὰ ταραχθῆ, χωρὶς νὰ
 σακίσῃ, χωρὶς νὰ ἀποδειλιάσῃ παντελῶς, ἀλλὰ
 θεμελιωμένος μάλισα ἐπάνω εἰς τὴν θεῖαν ἐλπίδα,
 ἔῃ τῆ δυνάμει πεφραγμένος τῷ Πνεύματι, ὡ τοῦ
 θαύματος, ἰλιγγιᾷ με ὁ νῆς, ὑπερίσχυε πάντων,
 ἔῃ πλείσας Μαρτυρίας τῶν ἁγίων, εἰς σύστασιν τῶν
 εαυτῆ λόγων, εἰς μέσον προέφερε, ἔῃ τῶν ἐναντιῶν
 τὰ ἀπύλωτα ἔφραττε ἔῃματα· εἰπόντος δὲ τῆ ἁ-
 γίῃ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ἔῃ τὸ τῆ ἁγίῃ Μαξίμῃ ρη-
 τὸν, διὰ τὸ ὁποῖον ἔῃ ἀνωτέρω εἶπομεν, ὁ Νικαίας
 ὄλος λατινισμὸν πνεύων, δὲν τὸ δεχόμεθα ἀπεκρί-
 θη, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκειται τελεία ἢ ἐπιτολή, ταυς
 ἐπρόβαλεν ἔπειτα ρητὸν τῆ θεῖῃ Γωάννῃ τῆ Δα-
 μασκηνῆ, τῆ Δαμασκηνῆ λέγω ἐκείνη, τὸν ὁποῖον
 ἢ καθολικὴ Ἐκκλησία ἐγνώρισεν ἀνακεφαλαίωσιν
 τῶν θεολόγων, ἔῃ ἢ ἁγίῃ οἰκημενικῇ ἐβδόμη σύνο-
 δος τὸν ἀνακηρύττει κοινὸν διδάσκαλον, ἔῃ πρὸς τὸν
 Θεὸν εὐχεται νὰ ἀξιοθῆ νὰ ἰκολεθῆ ἔῃ νὰ φυλάτ-
 τη πάντοτε τὰ θεῖα τῆ φρονήματα ἔῃ δόγματα, ἐ-
 κείνα λέγω τῆ τοιάτα ἔῃ τοσάτα θεολόγα ἔφερον
 εἰς τὸ μέσον ρητὸν ἔῃ σαφέστατον ἔῃ συντομώτατον
 τὸ λέγον ἔῃ ἔῃ ὡς ἐξ αὐτῆ, ἀλλ' ὡς δὲ αὐτῆ ἐκπο-
 ρευόμενον, μόνος γὰρ αἴτιος ὁ πατήρ. τῆτο εἰπὼν
 ἔῃ με ἀρίστην ἐξήγησιν ἔῃ θαυμάσιον πλατυσμὸν ἐ-
 δείχνη τὴν διαφοράν τῆς ΕΚ ἔῃ τῆς ΔΙΑ.

Ἀλλὰ

Ἀλλὰ ἔῃ με ὄλον τῆτο, πάλιν ὁ ἀναίσχυτος
 Νικαίας, ἔῃ αὐτὴν τὴν ἀπαράγραπτον μαρτυρίαν τὴν
 ἀπέδοκίμασε λέγωντας, ἔνας εἶναι, ὅπῃ τὸ λέγει,
 ἔῃ ἀπὸ ἐνὸς μαρτυρίαν δὲν ἀποκρεμώμεθα. εἶπε ἔῃ
 ἄλλων μαρτυρίας, ἂν ἔχῃς, τότε πάλιν ὁ καλὸς
 Ηρακλείας ζήλω κινήθεις λέγει πρὸς τὸν Βασιλέα,
 ὅτι ἡμεῖς ἀκούμεν ἔῃ τὰ λεγόμενα ἔῃ καταλαμβάνο-
 μεν ἔῃ τας διαθέσεις τῶν λεγόντων, ἔῃ γνωμοδοτή-
 σομεν, ὅταν δεήσῃ. ἔγινε δὲ ἁγίων πολὺς ἔῃ μέ-
 γας μέχρι τῆς ἐσπέρας. τότε γὰρ μόλις διελύθη
 ὁ σύλλογος, ἔῃ πάλιν ἐκπροσάγματος συνελθόντες
 ἔῃ τῆ ἐπαθρίον, οἱ αὐτοὶ ἔῃ πάλιν ἐκινήθησαν λό-
 γοι, ἔῃ διὰ νὰ εἰπῶ με συντομίαν, ὄλητας ἢ σπυ-
 δῆ ἔῃ ὁ ἁγίων ἦτον, ἢ νὰ καταπέσωτιν, ἢ νὰ κα-
 τασιγάσῃ τὸν Ἐφέσα. ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ἀνθίστα-
 το ρήσεις προκομίζων τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας δι-
 δασκάλων, ἔῃ δὲ αὐτῶν συνιστῶν τὰ παρ' εαυτῆ λε-
 γόμενα, ἀγκαλιὰ ἔῃ νὰ μὴν ἐπέιδοντο οἱ ἀντιλέ-
 γοντες, ἔῃ τότε δὲ κοντὰ εἰς τὰ τόσα ἄλλα, ὅπου
 ἔλεγεν εἰς σύστασιν τῶν εαυτῆ λόγων, διὰ νὰ δεῖ-
 ξῃ, πῶς οἱ ἁγιοὶ μάλισα μεταχειρίζονται τὴν
 ΔΙΑ ἔῃ τὴν ΜΕΤΑ εἰς μίαν ἐννοιαν, εἶπε καὶ τὸ
 θεολογικώτατον ρητὸν τῆ θεῖῃ Γρηγορίῃ τῆ Νύσ-
 σης τὸ λέγον ἔῃ Πατήρ μὲν ἀναρχος ἔῃ
 ἔῃ ἀγέννητος, ἔῃ αἰεὶ πατήρ νοεῖται. ἐξ αὐτῆ δὲ
 ἔῃ κατὰ τὸ προσεχῆς ἀδιαστάτως ὁ μονογενῆς
 ἔῃ υἱὸς τῷ πατρὶ συνεπινοεῖται. ΔΙΑΥΤΟΥ
 ἔῃ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ, πρὶντι κενὸν ἔῃ ἀνυ-
 ἔῃ πόστατον διὰ μέσῃ παρεμπροσθεῖν νόημα εὐθύς
 ἔῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἁγιον συνημμένως καταλαμ-
 ἔῃ βάνεται, ἔῃ ὕψιζον κατὰ τὴν ὑπαρξιν μετὰ
 ἔῃ τὸν υἱὸν, ὡς ποτε τὸν μονογενῆ δίχα τοῦ
 ἔῃ πνεύματος νοηθῆναι. Ἀλλ' ἔῃ μὲν τῆ Θεῆ
 ἔῃ τῶν

τῶν ὅλων καὶ αὐτὸ τὴν αἰτίαν ἔχον τῆ εἶναι,
 ὅθεν καὶ τὸ μονογενές ἐστι φῶς, διὰ δὲ τῆ ἄλη-
 θινῆ φωτὸς ἐκλάμψαν, ὅτε διασηματι, ὅτε
 φύσεως ἐτερότητι τῆ πατρὸς, ἢ τῆ μονογε-
 νῆς ἀποτέμνεται. Τῆτο εἰπόντος τῆ Θεοῦ
 Μάρκα, εὐθὺς πάλιν ὁ Νικαίας, προκόμιστον λέ-
 γει, εἰάν ἔχης, καὶ ἄλλα ῥητὰ σύμφωνα με' αὐτὰ,
 καὶ τότε σρέξομεν καὶ τῆτο, ὅπῃ τῶρα ἐπρόβαλες.
 ὦ, τί νὰ ἐκφωνήσω περισσότερον καὶ δικαιότερον;
 τὴν ἀνάδειαν τάχα καὶ θρασυότητα τῶν τρισαφλίων
 ἐκείνων ἀποστατῶν, ἢ τὴν ἀμετρον ὑπομονὴν καὶ τὸν
 ἀκένωτον πλεῖτον τῆς εἰλικρινῆς Θεολογίας τῆ φύ-
 λακος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; βέβαια καὶ τὰ δύο εἶ-
 ναι ἀσύγκριτα καὶ ἐκείνων ἢ τῆς κακίας ὑπερβολή,
 καὶ τῆτου ἢ ὑπερφαύματος ἐισασις καὶ Θεολογία.

Ἀπὶ τῆτοις ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς τὴν φλόγα τῆς
 φιλονεικίας ἐπὶ μῆζον ἐξάπτισαν, εἶπεν ἡμεῖς ἔχο-
 μεν ἀνάγκην νὰ ἀποφασίσωμεν τί πρέπει νὰ ἀπο-
 κριθῶμεν πρὸς τῆς λατίνες, τὰς δὲ φιλονεικίας βλέ-
 πω, ὅπῃ προβαίνουσιν ἐπ' ἀπειρον, λοιπὸν διορίσα-
 τε τὴν πρὸς τῆς λατίνες ἀπολογία, ὅπῃ τὴν ζητῆν
 ἀπαραιτήτως, τῆς δὲ τοιάτης λόγου εἰς τὸ ἐξῆς
 ταμιεύσατε. ἀπεκρίθη παρευθὺς ὁ Ρ'ωσίας, εἰάν
 εὐρεθῶσι ῥητὰ τῶν ἀνατολικῶν ἀγίων, ὅπῃ νὰ λέ-
 γωσι περὶ τῆτου, καὶ δύνανται νὰ μᾶς συμβιβάσῃν,
 δὲν θέλομεν σέρξῃ αὐτὰς; καὶ δύνασαι, εἶπεν ὁ Βα-
 σιλεὺς, ἐσὺ νὰ μᾶς δείξῃς τῆτο τὸ μέγα καλόν;
 καὶ παρευθὺς ἐδείξε ψευδοτετραδίου γεμάτων ἀπὸ
 κάθε λογῆς παραφθοράν. τῆτο εἶχε τὸ συνδέση
 κάποιος Γωάννης Βέγκος, περὶ ἧ καὶ προείπομεν. ὅς
 ἐν ταῖς ἡμέραις τῆ λατινόφρατος Μιχαὴλ τῆ βασι-
 λέως λατινοφρονήσας ἐπρόβληθη παρ' αὐτῆ Πατρι-
 ἀρχης Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ὅποιον καὶ ἐκάθηρε
 μετὰ τὸν θάνατον τῆ Μιχαὴλ, σύνοδος μεγάλη καὶ
 ἁγία,

ἁγία, καὶ ἐξοριθεὶς κακῶς ὁ κακὸς ἐτελεύτησεν. ἐκ
 τῆτου ὁ Ρ'ωσίας αὐτὸς ἀνέγνω ῥητὰ πολλὰ, τινὰ
 μὲν παρεφθαρμένα, ἕτερα κεκολοβωμένα, καὶ μισο-
 κεκομμένα καὶ ἐκόμπαζε λέγων, πῶς ὅλον τὸ βι-
 βλίον ἦτον γεμάτων ἀπὸ τοιαῦτα ῥητὰ. ἐχάρη
 πρὸς τῆτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἄφρατε, εἶπε τὰ πολλὰ.
 ἠμαλλέξετε ἀπὸ ὅλα ἕνα, ἢ δύο, καὶ γράψετε με'
 αὐτὰ ἐδικήν σας ἐκθεσιν πίστεως, ἵνα ἐκείνην πρὸς
 τῆς λατίνες πέμψωμεν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ παραδράμω ἐγὼ τὰ μεταξὺ πάν-
 τα, πόσοι καὶ ποῖοι διοριθέντες τὴν ἐγγραψαν, καὶ ὅ-
 πως ἀφ' ἧ ἐτελειώθη, πρὸς τῆς λατίνες σαλθεῖσα
 δὲν ἄρσεν, ἀλλ' ἐζήτησαν ἐξηγήσεις εἰς αὐτὴν εἰς
 δώδεκα κεφάλαια, καὶ ὅτι ἐμήνυσαν ἐγγράφως, πῶς
 εἶναι χρεια ἐξ ἀνάγκης, ἢ εἰς αὐτὰ ὅλα νὰ δώσουν
 ἀρκετὴν πληροφορίαν με' σαφεῖς καὶ καθαρὰς ἐξηγή-
 σεις, ἢ χωρὶς ἄλλο νὰ δεχθῆν ἐκεῖνο τὸ γράμμα,
 ὅπῃ τῆς ἐσεῖλαν ἐκεῖνοι προτήτερα, καὶ ὅτι ὁ βασι-
 λεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν λαβόντες τὴν ἀπόκρισιν ταύ-
 την τῶν λατίνων ἔπεσαν εἰς ἀπορίαν, καὶ ἐν πολλαῖς
 ἡμέραις τὴν ἐφύλαττον μουσικὴν, συμβουλευόμενοι
 με' ποῖα τρόπος νὰ μεταχειρισθῆν τὴν ὑπόθεσιν,
 ἵνα λέγω, ταῦτα πάντα παραδράμω χάριν συντο-
 μίας, τῆτο μόνον ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνων εὐρισκόμε-
 νον λέγω, τὸ ὅποιον εἶναι εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ
 ἡμετέρου Ἠρώος.

Ἐλείπετο, λέγει, καὶ πάλιν τὸ σιτηρέσιον, καὶ
 τετραμῖνος καιρὸς ἐπέρασεν, ὅπῃ πολλὰ καὶ πολ-
 λάκις μετὰ θερμῶν δεήσεων χειρότερα ἀπὸ τῆς ζη-
 τήτης τὸ ἐζητῆσαν, καὶ ἔδωκάν ἀποκρίσιν δὲν τῆς
 ἡξίωσαν. μόλις δὲ ποτε, ἀφ' ἧ εἶδαν, ὅτι κινδυνεύ-
 σι καὶ πρὸς θάνατον ἀπὸ τὴν πείναν, ἐσυγκατάνευ-
 σαν

σαν & τὰς ἔδωκεν μόνον διὰ δύο μῆνας. εἰς ἐκείνην τὴν διανομὴν, ὃ τῷ Πάπᾳ Καμεράριος Χρῖστοφόρος τέτομα δίδοντας τὰ φλωρία, ἃς δοθῆ, εἶπε με πολὺν τὸ πόνον. ἃς δοθῆ & τῆτο τὸ ψυχικὸν τοῦ Πάπα ὡσαν & νὰ ἐρρίπτετο εἰς τὴν θάλασσαν. & τῆτο εἰπὼν ἐπρόσαξε νὰ μὴ δοθῆ μηδὲν τῷ Ἐφέσῳ, ὡς ἐοδίουτι, λέγει κατὰ τὸν Γάδαν, τὸν ἄρτον τοῦ Πάπα, & ἐναντιουμένῳ & ἐχθραίνοντι αὐτῷ. σάββαν δὲ μᾶλλον (ἦτοι σχοινί διὰ κρέμασμα) εἶπε, πῶς πρέπει νὰ τῆ δοθῆ. ἔτως ἐλήρησε κατὰ τοῦ δικαίου ὃ φαῦλος ἐκεῖνος. εἶναι τὰ ἴδια λόγια τῷ ἱστορικῷ.

Φανερὰ λοιπὸν ἐδῶ βλέπει κατ' ἑναὶς με' αὐτὰ τὰ λόγια, πόσῃς ὑπολήψεως ἄνθρωπος ἦτον ὁ Μάρκος. διατὶ ἀγαθὰ & εἶναι ἐχθρικά & ὑβριστικά, ὅμως αὐτὰ ταῦτα μάλιστα τὸν δείχνουσι μέγαν κατὰ ἀλήθειαν & θαυμασίον, & περιβόητον, & ἀκρότατον τῆς ἀληθείας ἀγωνιστὴν. ἢ ἀκρίβεια τῆς θεολογίας τὴν ἐσύντατε μετὰ τῶν πατέρων του. ἢ ἀγχόνη, ὅπῃ τὸν ἐφοβέρισεν ὁ φονικὸς παπολάτρις, τὸν ἐσυναρίθμει με τῆς ἀγίας ὁμολογητῆς & μάρτυρας. & ἢ πρὸς τὸν ἀντίχριστον Πάπαν ἐναντιότης, τὸν ὑψωνεν εἰς ἄκραν οἰκειότητα & φιλίαν τοῦ ἀρχιεπίσκοπος Χριστοῦ. εὖγε θειότατε ἱεράρχα, θεολόγε, ὁμολογητῆ, & φίλε γνήσιε τῷ ποιμενάρχῃ Γητῷ Χριστῷ· ἡαῖσοι παπολάτρις ταλαίπωρε, λοιδορε τῶν ἀγίων, ἐχθρε τῆς ἀληθείας, & σκεῦος ἐπιτήδειον τῷ Σατανᾷ.

Ἀλλὰ, διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν σειράν τῷ λόγῳ, ὃ Βασιλεὺς θέλωντας νὰ κατασκευάσῃ τὴν ἐνωτικὴν, συνῆξε πάλιν τὰς πάντας, & τέλος πάντων, τὰς ἐφανέρωσε, πῶς οἱ λατίνοι ζητῶσιν ἐξηγή-

γῆ.

γῆσεις, εἰς τὸ γραμματίον, ὅπῃ τὰς ἐσείλαμεν, ἀλλ' εἰν πέσωμεν εἰς ἐξηγήσεις, θέλωμεν εὖγη, φησὶν, εἰς ἀπειρον πέλαγος τῶν λόγων. ὅθεν, λέγει, ἐμοὶ δοκεῖ, νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς κάποιόντι ἐνωτικόν. & λοιπὸν σοχαθῆτε, ἀνίσως ἐνδέχεται νὰ σέρξωμεν & ἡμεῖς τὸ ἐκ τῷ υἱῷ, & τί ἄλλο ἐμελέτα καὶ ἐσκέπτετο εἰς πολλὰς ἡμέρας, με' τὰς κακὰς ἐκείνης συμβελάτορας, παρὰ τῆτο; βεβαίότατα τῆτος ἦτον ὃ ἐξ ἀρχῆς τὸ σκοπός. λοιπὸν, ἀρχισαν εὐθὺς νὰ ἐξετάζον τὸ περὶ τῆτος, ἦγεν, πῶς νὰ κάμην διὰ νὰ δεχθῶν τὸ ἐκ τῷ υἱῷ, ἦτοι τὴν δέξαν τὴν λατινικὴν. & κατὰ τὸ φαινόμενον, πάλιν ἢ σκέψις ἐκινήθη τῆς ΕΚ, & τῆς ΔΙΑ. Ἀλλ' ἢ σκέψις μετέβη εἰς φιλοσοφίαν, μεταξὺ πάλιν τῶν αὐτῶν ἐκείνων, & τῷ Ἐφέσῳ. ἔως τότε οἱ βασιλικοὶ ἄρχοντες ἦτον ἐμποδισμένοι ἀπὸ τὸ νὰ ἐμβαίνην εἰς τὰς τοιαύτας συνελεύσεις. & τότε μόνον εἰς ἐκείνην τὴν συνέλευσιν, ὤρισεν ὁ Βασιλεὺς & εἰσηλθόν κακεῖνοι λέγων, ἀπὸ τῷ νῦν θέλω ἵνα συνέρχωνται & οἱ ἄρχοντες, διὰ νὰ βλέπωσι & ἐκείνοι, πῶσοι σπυδαῖσιν ὑπὲρ τῷ συμφέροντος τῆς Πατρίδος, & ποῖοι τὸ ἐναντιῶνται, ἴτως διὰ νὰ παραστήσῃ, ὡς τοιαῦτον τὸν κατὰ ἀλήθειαν τῷ Θεοῦ ἄνθρωπον. ὃ προειρημένος Ἰαγάρης, εἰς τῶν εἰσελθόντων ἀρχόντων, ἰδὼν, λέγει, τρεῖς ἀντ' λέγοντας τῷ Ἐφέσῳ, ἐκεῖνον δὲ μόνον ἀπολογημένον & ὑπερισχύοντα (ὡ' τῆς ὑπερφυῖς ἰσχύος & δυνάμεως τῷ θαυμασίῳ ἀγωνιστῷ) ἔφη πρὸς τὰς πλησίον· ἔτος ἐσὶν, ὃν ἔλεγον, ὅτι ἐγένετο ἔκφρασι; ἐγὼ λέγει, ἀπορῶ, εἶπερ ἠδύνατο ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν ἕνα, αὐτὸς δὲ ἀπολογεῖται πρὸς πάντας.

Διεφῆμισαν γὰρ πρότερον, οἱ ὄντως παράφρονες ἐκεῖνοι & ἀσύνατοι, ὅτι ὁ Ἐφέσῳ παρεφρόνησε,

ἢ ἔκοιθε τί λέγει. Ἐγὼ βέβαια, ἂν ἤθελα νὰ
 ἐγκωμιάσω τὸν μέγαν τῆτον ἱεράρχην, ἔπρεπε νὰ
 εἰπῶ, καθὼς ἢ τὸ εἶπα, ἢ τῇ ἀληθείᾳ τὸ λέγω,
 πῶς δὲν ἔχω τόσην δύναμιν, διὰ νὰ πλέξω ἐκείνης
 τῆς σεφάνης τῶν ἐπαίνων, ὅπῃ κατ' ἀξίαν πρέπη-
 σιν εἰς μίαν τοιαύτην Ἡρωϊκὴν ἢ ὑπεραξίαν Κορυ-
 φήν. μὰ ἐπειδὴ τὰ ἐγκώμια, καθὼς λέγουσιν οἱ
 διδάσκαλοι τῆς τέχνης, δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ αὐ-
 τὰ ἐκεῖνα τὰ λαμπρὰ προτερήματα ἢ κατορθώμα-
 τα τῆ ἐγκωμιαζομένη, ἐρωτῶ λοιπὸν ἐγὼ χριστιανοὶ
 εὐσεβέστατοι, τί σᾶς φαίνεται ὅπου ἀκέετε τοιαύ-
 τὴν μαρτυρίαν ἀφρηδῶς περὶ τῆ ἱερῆ τῆς ἀνδρός,
 ἀπὸ τὸν συνετὸν ἐκείνον ἄρχοντα; πόσην τέρψιν;
 πόσην χαρὰν ἢ εὐφροσύνην δὲν προξενεῖ εἰς τὸν ζη-
 λωτὴν ἀναταλικόν, ὅταν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος βλέπῃ
 τόσα κακὰ θηρία, με' ὄλην τὴν ὀρμὴν ἢ τὴν θηριό-
 τητα, πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας ἀγωνιστὴν ἀντιβαίνον-
 τα, ἢ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος αὐτὸν μόνον πρὸς τοσή-
 τες ἀντιπαλαίοντα ἢ ὑπερισχύοντα; ἠπόρησεν,
 ἐκστατικὸς ἔμεινε, ἢ ὁ εὐσεβὴς ἐκείνος συγκλητι-
 κός, διὰ τὴν παράδοξον πάλιν, ἢ τὴν παραδοξο-
 τέραν ὑπερίσχυσιν. ἢ περὶ πλεον ἀπόρησε διὰ
 τὴν ἄκραν μοχθηρίαν ἐκείνων τῶν πολεμίων τοῦ
 θείου ἀνδρός, μᾶλλον δὲ τῆς ἀληθείας αὐτῆς. ὅτι
 ἐκεῖνοι ὅπῃ κατὰ ἀλήθειαν ἐγίναν παράφρονες, ἀθετή-
 σαυτες ἀφρόνως τὴν πατριὸν ὑγιᾶ ἢ ὁρθόδοξον πί-
 σιν, τὸν καλῶς ἢ εὐσεβοφρόνως ταύτης ὑπερασπι-
 ζόμενον ὀνόμασαν παράφρονα. χαίροις πάτερ ἡμέ-
 τερ, ἢ καυχίμα τῆς κατ' ἡμᾶς ἁγίας Ἐκκλησίας.
 μακάριος τῶντι ἢ τρισμακάριος, διατὶ σαφῶς καὶ
 ἀνευδοιάσως ἢ σὺ μετεῖχες τῶν ὀνειδισμῶν τοῦ
 Χριστοῦ ἢ ποῖος θέλει ἀμφιβάλλει ποτε, ὅτι καθὼς
 ἐγίνες κοινωνός τῶν ἐκείνου παθημάτων ἄτως ἐγι-
 νες ἢ τῆς θείας τῆ δόξης μέτοχος. σαμαρεΐτης ἢ

δαί-

δαιμονισμένος ὀνομάσθη ἐκεῖνος δι' ἡμᾶς. ὀνομάσθης
 ἢ σὺ παράφρων ἢ δαιμονιάρης δι' αὐτὸν, καὶ πῶς
 δὲν εἶναι τῆτο εἰς τὴν ἱεράν σου κορυφὴν σεφάνος ἀ-
 κείρα τιμῆς;

Διαλυθείσης λοιπὸν ἢ ταύτης τῆς συνελεύ-
 σεως, εἰς τὴν ὅποσαν ἄδεν ἄλλο ἐγίνε, παρὰ, πῶς
 ἔδωκαν γνώμας οἱ πλείονες (πλείονες γὰρ εἶναι πάν-
 τοτε εἰς τὸ κακὸν οἱ ῥέποντες) καθὼς ἐζήτησεν ὁ
 βασιλεὺς, ἠγνεν, ὅτι τὰ ρητὰ ἐκεῖνα τῶν λατίνων
 εἶναι γνήσια τῶν δυτικῶν ἁγίων, ἢ χωρὶς νὰ ἠξεύ-
 ρην, ἂν εἶναι, ἢ δὲν εἶναι γνήσια, με' τὸ νὰ μὴν
 ἐδύναντο ὡς ἀλλόγλωσσοι νὰ ἀναγνώσθην τὰ βι-
 βλία ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔλεγον, πῶς εἶναι
 εὐγαλμένα ἐκεῖνα τὰ ρητὰ, διαλυθείσης λέγω ἐ-
 κείνης τῆς συνελεύσεως, πάλιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας
 προσκαλῆνται εἰς τὰ βασίλεια. ἢ τότε πάλιν ἐ-
 προκατασκεύασεν ἄλλο ὁ βασιλεὺς, ἠγνεν ἔκαμε νὰ
 μὴ γνωμοδοτῆν ἄλλοι ἀπὸ τῆ νῦν, πᾶρξέ ἀρχιερεῖς
 ἢ ἀρχιμανδρίται, καθὼς, λέγει, ἢ εἰς τὰς σαμαρε-
 νικάς συνόδους ἐγίνετο. τῆτο δὲ ἐπενόησε διὰ νὰ
 ἐμποδίση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἄρχοντας, ἠγνεν τὸν
 μέγαν τῆτον Ἐκκλησιαρχὴν ἢ τῆς λοιπῆς, οἱ ὅ-
 ποιοι πολλοὶ ὄντες δὲν ἐκλιναν εἰς τὴν γνώμην τοῦ
 ἐπόμενου μᾶλλον τῷ ἐξάρχῳ ἢ προμάχῳ τῆς Ἐκ-
 κλησίας, καθὼς ἢ ἀνωτέρω εἶπομεν, ὅθεν καὶ τοῦ
 ἔκαναν μέγα ἐμπόδιον. ἀφ' ἧ λέγω ἀπεφάσισεν
 οἱ τοῖστοι νὰ μὴ λέγην γνώμας εἰς τὸ ζητούμενον,
 πάλιν εὐθύς τίθεται εἰς μέσον τὸ ἐκ τῆ υἱῆ, ἢ ἀ-
 γωνίζονται οἱ λατινόφρονες με' ὄλας τῶν τὰς δυνά-
 μεις νὰ δείξην τὸ ἐκ τῆ υἱῆ, ταυτὸν τῷ διὰ τοῦ
 υἱῆ ἢ τὴν ΕΚ ἰσοδύναμον με' τὴν ΔΙΑ. ἢ τῷ
 θεῷ Ἐφῆσα μετὰ πολλῆς ἀντιλέγαντι ὀρμῆς καὶ
 σφοδρότητος. τότε δὴ ἢ ὁ δυσυχὴς Ἡρακλείας
 θέλωντας νὰ δείξῃ εἰς τὸν βασιλέα κάποιον βι-
 βλίον,

βλῖον, διὰ τὴν ἀναγνωσθῆναι ὡς χρήσιμον εἰς τὴν προ-
κειμένην ζήτησιν, εὐθύς σκώπτει τῆτον ὁ μέγας πρω-
τόσυγκελευτος, μετὰ μεγάλῃ θυμῷ λέγων ἐνώπιον
τῆ Βασιλέως, καὶ νῦν ἔφερες αὐτὸ ἀναγνωσθῆναι
ἐπὶ συνόδῃ; πρῶτον ἀναθεμάτισον τὸν Καβάσιλαν,
καὶ ἕτως ἀνάγνωδι αὐτό. νῦν εὔρες αὐτό; ὅτε ἦσθε
ἐν τῇ Κωνσταντιναπόλει ἔδειτε δεικνύειν αὐτό, ἢ
μὴν δὲ ἐνταῦθα, εἶα, ἴδετε τί ἔφερον ἀναγνωσ-
θῆναι ἐν τῇ συνόδῳ. εἰ βάλει, ἀναθεμάτισον τὸν
Καβάσιλαν, καὶ ἕτως ἀνάγνωδι αὐτό. ἰδὼν λοιπὸν
ὁ Ἡρακλείας τὴν ἰταμότητα καὶ δρασύτητα αὐτοῦ, καὶ
τὰς διαφάσεις τῶν περὶ αὐτὸν δεινῶς κυμαινῶσας, καὶ
κείνον τῷ θυμῷ ζέοντα, ἔτι δὲ καὶ τὴν τῆ Βασι-
λέως ἀποστροφὴν, συσρέψας τὸ βιβλίον ἐσιώπησεν.
ἢ πρὸς τὸν λατινισμὸν λοιπὸν ἔξαψι, ἡμέρᾳ τῇ
ἡμέρᾳ ἐγένετο λαμπρότερα, καὶ φανερά πλεον ἄρ-
χησαν καὶ νὰ ἐπαινῶν τὴν δόξαν τῶν λατίνων. ὅθεν
εἰς μίαν συνέλευσιν ἐνώπιον τῆ Πατριάρχῃ, δὲν
εἶναι τίποτας εἶπον, ὀλίγη εἶναι ἡμεταξὺ ἡμῶν καὶ
τῶν λατίνων διαφορά, καὶ ἂν θελήσῃ οἱ ἡμέτεροι
εὐκόλῃ θέλει διορθωθῆ. (ἦγεν εὐκόλῃ θέλομεν
ἐνωθῆ) καὶ πάλιν εὐθύς ἔτοιμος ὁ διάπυρος τῆς εὐ-
σεβείας ζηλωτῆς καὶ διδάσκαλος, ὄχι, εἶπε, δὲν εἶ-
ναι ὀλίγη, καθὼς τὴν θέλετε· μάλις εἶναι με-
γάλη ἡ διαφορά. δὲν εἶναι αἵρεσις, ἀπεκρίθησαν
ἐκεῖνοι, ἔδδ' δύνασαι νὰ τὴν ὀνομάσῃς αἵρεσιν, ὅτι
ἠδὲ ἄλλοι ἀπὸ τῆς πρὸ σὲ ἑλλογιμῆς καὶ ἁγίου
ἀνδρῆς, ἐκάλῃσαν αὐτὴν αἵρεσιν. ναί, ἀπεκρίθη ὁ
πρόμαχος τῆς ὀρθοδοξίας. αἵρεσις εἶναι, καὶ ἕτω τὴν
ἐσοχάζοντο καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν διδάσκαλοι. πλὴν δὲν
ἠθέλων νὰ διαμβεύσῃ τὰς λατίνους ὡς αἵρετικούς,
τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν ἐκδεχόμενοι, καὶ τὴν φιλίαν
τῆς πραγματευόμενοι· καὶ εἰάν θέλητε, ἐγὼ νὰ πᾶς
ἀποδείξω, πᾶς τις εἶχον οἱ πατέρες μας διὰ αἵρε-
τικῆς· τί; τόσον ἔφθασε νὰ εἰπῇ τῆς ὀρθοδοξίας

ὁ ὁμολογητῆς. εὐθύς γίνονται πλήρεις θυμῷ, ὅτε
Μιτυλήνης καὶ ὁ Λακεδαιμονίας. καὶ τίς ἄνθρωπος εἶ-
σαι ἐσὺ, τὸν λέγῃσι, καὶ ὀνομάζεις τῆς λατίνους
αἵρετικῆς; συκῶνεται εἰς τὰς πόδας των, καὶ ἐγγύ-
τερον αὐτῷ ἐλθόντες τὸν ὑβρίζον ἀδεῶς καὶ ἀναιδῶς
με' λόγους καὶ σκώμματα ἐνώπιον τῆ Πατριάρχῃ.
καὶ ἕως πότε, τὸν ἔλεγον, θέλομεν σὲ ὑπομένει
νὰ λέγῃς τοιαῦτα; καὶ μόνον, ὅπερ δὲν ἐπιπτον ἐ-
πάνω τε νὰ τὸν κατεξουσίῃσιν καὶ με' τὰ ὀδόντια-
των καὶ με' τὰς χεῖράς των. τέλος πάντων, διὰ νὰ
δείξῃν, πόση ἦτον ἡ πρὸς αὐτὸν μακίαις, καὶ
πάσον θάρρος καὶ παρρησίαν εἶχον εἰς τὸν Πάπαν·
ἔχε ὑπομονὴν, τὸν λέγῃσι, καὶ θέλεις ἰδῆ, νὰ εἰ-
πῆ μεν ἡμεῖς εἰς τὸν Πάπαν, πῶς λέγεις αὐτὸν αἵ-
ρετικόν. καὶ ἢ νὰ ἀποδείξῃς αὐτό, ἢ νὰ πάθῃς ἐκεῖ-
νο, ὅπερ σὺ πρέπει νὰ πάθῃς. καὶ με' τὸ πνεῦμα τῆ-
το τῆς μακίας καὶ τῆς ταραχῆς εὐγῆκαν ἔξω, καὶ ἔ-
φυγον, ἀληθῶς ὡς ὑπὸ δαίμονός τινος ἐλαυνόμε-
νοι. ὁ δὲ καλὸς Πατριάρχῃς ὑπέφερε μεγαλοψύ-
χως, ἕτως ἀτιμαζομένη ἐνώπιόν τε τῆ ἑξουχῆ τῆς
συνόδῃ, τῆ τοποτηρητῆ τῶν ἀνατολικῶν θρόνων,
καὶ προασιπῆ τῆς εὐσεβείας.

Ἀληθῶς λοιπὸν εἶπεν ὁ σοφώτατος σχολά-
ριος, ὅτι ἡμῖν γὰρ τοῖς ὀφείλωσι συμμαχεῖν, ἀντὶ
τοιαύτων, φεῦ, πολεμοῖς ἐκέχρητο. καὶ καθὼς βλέ-
πετε, πρῶτον μὲν ἐφάνησαν ἐχθροὶ τε δύο μονα-
χῆ, ὑπερον τρεῖς, ὑπερον τέσσαρες, καὶ ἔπειτα πέν-
τε καὶ ἕξ, καὶ τελευταῖον, σχεδὸν ἅπαντες. ἀλλ'
ὅμως ὁ θαυμασιός, ὡς ἂν ἄκμων ἀνάλωτος, καὶ ὡπὲρ
ἀδάμας σερρῶς ἐφάνετο εἰς τὰς ἐκείνων ὀργὰς, καὶ ὄρμας,
καὶ κατ' ἕδρα τρόπον δὲν ἐσεργε νὰ παρασκαλεύσῃ. ἠ-
δὲ τὸ παρὰ μικρὸν, ἀπὸ τῆν σερρον τῆς ἀληθείας
θεμέλιον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπάνω ὠκοδόμησε καλῶς
τὴν οἰκίαν τε.

Μετὰ δύο ἡμέρας πάλιν εἰς τὸν Πατριάρχην συναχθέντων, καὶ πάλιν λόγων πολλῶν περὶ τῆς ἐνώσεως κινήσεων, ἄρχισαν ἄλλως νὰ τὸν ὀμιλοῦν. ἤγουν ἄρχισαν νὰ τὸν παρακινῶν, καὶ νὰ τὸν παρακαλῶν εἰρηρικῶς καὶ ταπεινῶς νὰ μεταχειρισθῆ κάποιαν οἰκονομίαν· νὰ κάμῃ κάποιαν συγκατάβασιν· ὁ δὲ κολιδιμος ἐκεῖνος ἀπεκρίνετο, δὲν δέχονται συγκατάβασιν τὰ τῆς πίσεως. καὶ πάλιν ἐκεῖνοι σφοδρότερον ἐπετίθεντο δεόμενοι καὶ ζητῶντες τὴν παρ' αὐτῶ συγκατάβασιν, καὶ ὀλίγη, τὰ ἔλεγον εἶναι ἡ διαφορά, καὶ μία ὀλίγη συγκατάβασις θέλει μᾶς ἐνώσει, εἴν δελήσης καὶ σὺ νὰ τὴν μεταχειρισθῆς. τότε δὴ ὁ καλὸς μιμητὴς τῶν πατέρων τῆ, καὶ τέλειος τῆς ἀληθείας ὁμολογητὴς, παρόμοιον, εἶπεν, εἶναι τῆτο, ὅπῃ μὴ λέγεται νὰ κάμω, με' ἐκεῖνο, ὅπῃ εἶπεν ὁ Ἐπαρχος εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν γλαπτόν. εἶπε γὰρ ὁ Ἐπαρχος τῷ ἁγίῳ, ὅτι μίαν καὶ μόνην φορὰν συγκοινωνήσατε με' ἡμᾶς, καὶ ἄλλο τίποτας πλέον δὲν ζητῶμεν ἀπὸ λόγουτας. πορεύεσθε δὲ ὅπῃ ἀγαπάτε. ὁ δὲ ἅγιος ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν, ὦ Ἐπαρχε, παρόμοια λέγεις, ὡσάν καθὼς τινὰς, ἤθελεν εἰπῆ εἰς ἄλλοντινα, δὲν σε ζητῶ ἄλλο τίποτας, παρὰ τὴν κεφαλὴν σε νὰ κόψω μίαν καὶ μόνην φορὰν, καὶ μετὰ ταῦτα πήγαινε, ὅπῃ ἀγαπᾷς. τῆτο λέγει τώρα ζητεῖτε, καὶ ἐσεῖς ἀπὸ λόγου με' ἄλλὰ τῆτο νὰ ἡξεύρετε εἶναι ἀδύνατον, ἐπειδὴ εἰς τὰ πίσεως, δὲν εἶναι μικρὸν ἐκεῖνο ὅπῃ φαίνεται εἰς ἡμᾶς μικρὸν. εἶδτε χριστιανοὶ καθαρότητα συνειδήσεως; εἶδτε ὁμολογίαν πίσεως καὶ ἕσασιν ἁθλιτικὴν; εἶδτε ποίως εἶχε παραδείγματα, καὶ εἰς πόσιων ἴχνη κατόπιν ἐβάδιζε;

Ταῦτα εἰπὼν ὁ θεῖος Μάρκος ἠρέδισεν εἰς ὄργην, τὰς πρὸ ὀλίγου παρακαλῶντας, καὶ ἀπὸ τῆς εἰρηρικῆς δῆθεν αἰτήσεως καὶ ἀξιώσεως, ἐξήφθη φλόξ φιλονεικίας. καὶ ὁ ἀναιδὴς Νικαίας ἀναιδῶς πάντη ἔσκωπτε καὶ ὑβρίζει τὸν ἅγιον. καὶ μετὰ τὰ πολλὰ ταῦτα, ὡς ὑποδαίμονος κεντέμενος ἀναστὰς, εἶπε, περιττῶς κάθημαι καὶ φιλονεικῶ με' ἄνθρωπον δαιμονιάρην. αὐτὸς εἶναι ἔξω φρενῶν. καὶ τί νὰ φιλονεικῶ με' αὐτόν; καὶ με' ἐκεῖνον τὸν θυμὸν εὐγῆλα καὶ ἐφυγεν. εἰς τοῖστον δὲ καὶ τοσῶτον ἐπισιβασμὸν ὕβρεων, τί τὸν ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος; παιδί εἶσαι, τὸν εἶπε, καὶ ὡσάν παιδί λαλεῖς. τόσον μόνον, καὶ οὐδὲν πλέον, ὁ ἀνεξίκακος καὶ τῶντι γνήσιος τῷ Χριστοῦ μαθητὴς. ὁ δὲ Πατριάρχης, καὶ τότε, καθὼς καὶ πρότερον, ὄργων καὶ ἀκῆων τὴν τσαυτὴν ἀταξίαν καὶ ἀναίδειαν, ὡς ἰχθύς ἐφαίνετο ἄφρονος· ἴσως ἴσως καὶ νὰ ἐδυσχέραινε, πῶς δὲν ἐδύναντο τοσῶτοι ὄντες νὰ ἐπισομίσαν ἕνα τῆτον, ὅπῃ τῷ ἐμπόδιζε τὴν ἐπιθυμητὴν τῆ ἐνώσιν.

Τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, ἐλθόντος τῆ βικιλιέως εἰς τὸν Πατριάρχην, συνήλθον ἐκ προσάγγματος καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες· καὶ πάλιν οἱ περὶ τῆς ἐνώσεως κινουῦνται λόγοι, καὶ πάλιν ὁ πολέμιος τῆς ἐνώσεως ἔτοιμος. καὶ τέσσαρες ὁμῶ με' κοινὸν συνασπισμὸν, ἤγουν ὁ Ρωσίας, ὁ Νικαίας, ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος, καὶ ὁ Ἀμυρῆτζης, διεμάχοντο πρὸς αὐτὸν ἰταμώτατα καὶ σκληρότατα. θελήσαντος δὲ τῷ ἁγίῳ νὰ ἀναγνώσῃ μέρος ἐκ τῶν λόγων τῷ Καβάσιλα, περὶ τῆ προτεθέντος ζητήματος, εὐθύς εἶπεν ὁ Ρωσίας, ἡμεῖς διὰ ἐνώσιν καὶ εἰρήνην ἤλθομεν ἐνταῦθα, καὶ διὰ σχίσμα καὶ διάσασιν, θέλομεν λοιπὸν, ἵνα ἀναγνώσκωμεν τὰς ἐνωτικὰς, ὅχι τὰς σχισματικὰς καὶ χωρίζοντας. ὁ Καβάσιλας εἶναι σχισματικὸς καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἀναγνώσκηται. ἐ-

πῆρε τὸν λόγον καὶ ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ τί ἔχομεν, λέγει, τὸν Καβάσιλαν; ἡμεῖς ἢ ἔχομεν αὐτὸν ἄγιον, ἀρχιερεὺς ἦν, καὶ ἔχομεν κἀκείνον, ὡς ἓνα τῶν νῦν ὄντων ἀρχιερέων, ὡς τὸν Μουεμβασίας τυχόν, ἢ ἄλλον τινα. ἔδω ἀνάγκη ἔχομεν γέργειν τὰ ἐκείνα συγγράμματα. τότε ἀποκριθεὶς καὶ ὁ ἅγιος εἶπε, λοιπὸν νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸν Καβάσιλαν, ὡς ἀναγινώσκωμεν καὶ τὸν Βέκκον.

Ὁ Θεὸς καὶ ἀγανακτήσας διὰ τὴν ἰταμότητα καὶ τὸ θράσος αὐτῶν τὸ ὑπερβολικόν, καὶ καταλαβὼν, ὅτι πάντες σχεδὸν ἦσαν προδεδωμένοι καὶ ἑτοιμοὶ πρὸς τὴν συγκατάθεσιν τῆ λατινισμῆ, ἐσιώπησε. καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πολλῶν συνελεύσεων γενομένων, καὶ πολλῶν περὶ τῆς ἐνώσεως κινημένων λόγων, βλέπων ὁ μακάριος, πῶς πλέον δὲν μένει ἐλπίς ὠφελείας, ἔδεν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἐκάθητο μόνον σιωπῶν, καὶ ἀλγῶν, καὶ ὀδυρόμενος κατὰ ψυχὴν, τὴν ἐλευσίνην καὶ ἀθλίαν τῆς Ἐκκλησίας κατάσασιν. ὡς τίς νὰ μὴ ἀνασενάξῃ; τίς νὰ μὴ συνθρηνήσῃ ὁμῶς με' ἐκείνον τὰ τότε γεγόμενα; ὄντως ποιμένες ἢ φρονεῦσαντο, κατὰ τὸν προφήτην Ἰερεμίαν. ὄντως περὶ τῶτων εἶπε κύριος, ποιμένες ἠσέβησαν εἰς ἐμὲ, καὶ οἱ προφῆται ἐπροφῆτευσον τῷ Βάαλ (τῷ Πάπα), καὶ ὀπίσω ἀνωφελῶς ἐπορεύθησαν. καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου ἐξεδένωσαν, ἐξέστη ὁ ἕρως ἐπὶ τῶτων, καὶ ἐφρίξεν ἐπὶ πλεῖον σφόδρα λέγει κύριος. ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου, ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ἔρυξαν ἐαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἱ ἐδυνήσονται ὕδωρ συνέχειν. λαὸς πολὺς ἀληθῶς, Ἐκκλησία πλήρης, σύνοδος τῆς Ἀνατολῆς, συγκακροτημένη ἀπὸ τῆς λογάδας ὅλης σχεδόν, με' τὸν οἰκουμενικόν τῆς Πατριάρχην σεμνυνομένη, με' αυτοκρατορικὸν διάδημα λάμπουσα, ἐκίνησεν ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δυσμᾶς, διὰ νὰ ἀλλάξῃ

με' συντομίαν τὴν πίσιν τῆς, διὰ νὰ ἐνωθῇ με' ἐκείνας, ὅπῃ ἤδη πεντακοσίας χρόνους εἶχεν ἀποβεβλημένος, καὶ πολλάκις ὡς αἰρετικῆς τῆς ἀνεθεμάτιζε, καὶ ἐτησίως μάστιγα τῆς ὀρθοδοξίας Κυριακῆ. ὦ μαρτίαι, ὦ ἄνοια. ὄντως ἐξέστη ἐξέστη ὁ ἕρως ἐπὶ τῶτων. ποία γλώσσα λοιπὸν δύναται νὰ ἐγκωμιάσῃ κατ' ἀξίαν τὸν ὄντως ἱεράρχην τῶτον, ὅπῃ μόνος ἕτος ἀνάμεισα εἰς τόσα πλήθη περικυκλωμένος, ἐδυνήθη νὰ φυλάξῃ τὸν λογισμὸν τῆ ἀμετάτροπτον εἰς τὰς ἀνόμους ἐκείνων βαλάς; τῶτον βεβαιότατα μακαρίζει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον με' τὴν γλώσσαν τῆ Δαβὶδ, λέγον, μακάριος ἄνθρωπος, ὅς ἦν ἐπορεύθη ἐν βεβλή ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν ἢ ἔστη, καὶ ἐπὶ Καθέδραν λοιμῶν ἢ ἐκάθισεν.

Ἄλλὰ, καὶ με' ὅλον ὅπῃ τὸ ἱερόν καὶ θεῖον ἐκείνο σῶμα ἐσίγησε, καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀληθείας ἐκλείσθη, εἶναι ὁμῶς χρεῖα νὰ ἀκολουθήσωμεν, ὡς ἐν συντόμῳ τὴν ἱστορίαν τῆς ψυχοφθορῆς ἐκείνης καὶ ἀπὸ θεῶ χωρίζεσης ἐνώσεως, ἐπειδὴ αὐτὴ θέλει μᾶς δεῖξει καὶ τὸ τέλος καὶ τὴν σφραγίδα τῶν ἀγῶνων τῆς, καὶ αὐτὸν κατὰ πάντα νικητὴν καὶ τροπαιῆχον τελειότατον καὶ λαμπρότατον.

Παυσαμένῳ λοιπὸν τῷ ἁγίῳ, ἐκείνοι εἰς ἄλλην συνέλευσιν, ἐκ προσάγματος Πατριαρχικῆς, ἀνεγνώσαν εἰς τὸ μέσον τὰ ὑπὸ τῷ Βέκκῳ διεφθαρμένα ῥητὰ τῶν ἁγίων οἱ περὶ τὸν Νικαίας, ἐκείνα δηλαδὴ ὅπῃ ἐλεγον καὶ ἐκ τῆς οὐσῆς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ παρευθὺς ὁ πατριάρχης ἐφερξε τὰ ῥητὰ, ὡς τάχα γνήσια τῶν ἁγίων, καὶ ἐδέχθη τὸ ἐκ τῆς οὐσῆς, καὶ με' αὐτὸν ἀντάμα δέκα ἀρχιερεῖς, οἱ δὲ πλείονες δὲν τὸ ἐδέχθησαν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μοναχῶ δὲν ἐκλίναν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα καὶ ἐκείνοι κατὰ διαφόρους τρόπους, εἰς τὴν λατινισμῆ τὸ

βάρβαρον ἐγκρημνίσθησαν, ἄλλοι δηλαδὴ με' φοβε-
ρισμῶς, ἄλλοι με' καλακείας καὶ ἐλπίδας, καὶ ἄλλοι
με' Πραπέζας ἀβράς τὸ πλέον αἰσχισόν, τὰ λαμ-
πρὰ τῆς πίστεως τῶν πρωτοτόκια, κατὰ τὸν βεβη-
λὸν Ἡσαῦ με' ὀλίγην κόπρον τῆς κοιλίας τῶν ἀλ-
λαξαντῶν ἀφήνω τῶν ἄλλων τὰς τρόπας, ὅπῃ ἔ-
μεταχειρίσθησαν εἰς ἄλλας. ὁ κακομήχανος καὶ σα-
πρήγυρος Πατριάρχης προσκαλεσάμενος, λέγει, τὸν
Τορνόβη, τὸν Ἀμασείας, καὶ τὸν Μολδοβίας τοὺς
ἀνείδισα λέγωντας· πολλὰ εὐμορφα τὸ ἐκάμετε,
δὲν ἦθε ἰδικοί μου; δὲν σας ἐπρόκοφα καὶ σας ἐπρο-
βίβασα ἐγώ; δὲν ἔχετε ἀπὸ λόγῳ μου, εἴτι καὶ ἂν
ἔχητε; δὲν εἶδε τὰ κελλίμα καὶ τῆς φαμελίας μου;
πῶς δὲν ἠκολαθήσατε τὴν ἐμὴν γνώμην, ἀλλ' ἀ-
φήκατε νὰ με' καθήρην οἱ ἐναντίοι μου, αὐτὰ καὶ ἄλ-
λα παρόμοια εἰς αὐτὴς εἰπὼν τὰς ἐδίδαξε καὶ τὰς ἐ-
σῆσεν εἰς τὴν γνώμην τα. ὕστερα ἀπὸ τῆς, λέ-
γει, ἠδέλησεν ὁ μάταιος νὰ δοκιμάσῃ, ἂν ἤμπο-
ρῆσῃ νὰ σείσῃ καὶ τὸν ἀκράδαντον τῆτον σῦλον τῆς
πίστεως· οἱ τῆς ἐσχάτης ση μωρίας* ταλαίπωρε, ὅ-
πῃ ἀφῆσθε νὰ σὲ ἀναβῆ καὶν εἰς τὸν νῆν ἕνα τοῖστον
ἐπιχρήσιμα.

Προσκαλεσάμενος λοιπὸν καὶ τῆτον ἀρχήνησε
νὰ τὸν παρακινή, νὰ τὸν παρακαλῆ, νὰ τὸν εὐχε-
ται, νὰ ἔχῃ τὰς εὐχὰς τῶν ἀγίων τὸν ἔλεγε.
νὰ ἔχῃ τὰς εὐχὰς τῶν πατέρων, εἰς αὐτὰς σὲ ἐ-
ξορκίζω, μὴ σέκης ἐναντίον εἰς τὸ θεῖον τῆτο ἔργον
τῆς ἐνώσεως. εἰς τὴν καινὴν ὠφέλειαν τῆ γενου-
μας, συγκατάνευσον καὶ σὺ μικρὸν, διὰ νὰ γενῆ
κάθε καλόν. αὐτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα εἶπε, καὶ πάντα
λίθον, κατὰ τὴν παρομιλίαν ἐκίνησε, καὶ καθε λο-
γῆς μηχανὴν ἐμεταχειρίσθη ὁ κακομήχανος καὶ πο-
λύτροπος Πατριάρχης, διὰ νὰ καταπέσῃ καὶ ἐκεί-
νον

νον τὸν ἐδάμναντα (εἶναι λέξις παλαιοῦ ἱστορικοῦ).
τὴν καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος, δὲν μὰς τὸ ἀφῆσε γραμ-
μένον ὁ ἱστορικός, πλὴν, ὅτι δὲν εὗρηκε καὶ λαμὸν ὁ-
πῶ ἀνέμῃ σαλευόμενον. δὲν εὗρηκε φύσιν χαλαρὰν
καὶ εὐκόλως ἀπέσκησαν· εὗρηκε μάλισα ψυχὴν ἀδα-
μάντιν καὶ ἀνένδοτον ψυχὴν, ὅπῃ ἦτον καλῶς τῆς
θεμελιωμένη ἐπάνω εἰς τὴν πνευματικὴν Πέτρον τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὅθεν καὶ ἀπέτυχε τῆ σκοπῆ ἀλήθους
καὶ μάταιος.

Διὰ νὰ συντέμνω τὸν λόγον εἰς δύο ἡμέρας ἔ-
γιναν αὐτὰ ὅλα, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐκ προσάγυ-
ματος συνηχθησαν εἰς τὰ Βασιλεία, καὶ βαλῆς πάλ-
ιν προτεδείσης, ἠρώτησαν ἅπαντας καὶ ἱερωμένους
καὶ ἄρχοντας μέχρι καὶ τῶν βεχαρίων καὶ τῶν ἱατρῶν,
πάντες ἐσερξάν ὡς καλὴν τὴν μετὰ τῶν λαπίνων
ἐνώσιν. μετὰ ταῦτα, λέγει, κατὰ τὴν συνηθείαν,
ἐσυκώδησαν εἰς τὰς πόδας τῶν, διὰ νὰ εἰπῆ καὶ ὁ
Βασιλεὺς τὴν γνώμην τα καὶ διὰ νὰ μὴ λέγω καὶ
γράφω κατὰ λέξιν τὴν ὅλην τα διηγησάσαν, λέ-
γωντας, πῶς τὴν παρῶσαν σύνοδον δὲν τὴν ἐποχά-
ζετο κατωτέραν ἀπὸ τὴν πρώτην ἁγίαν καὶ οἰκημενι-
κὴν σύνοδον, ἢτε ἀπὸ τὰς λοιπὰς τὰς μετ' ἐκείνην,
καὶ ὅτι διὰ τῆτο κατ' ἐνάς χρεωσθεῖ νὰ ἀκαλαθῆ
τὴν ἀπόφασίν της, τῆτα χάριν, λέγει, καὶ ἐγώ, ὡς
βασιλεὺς, ὅπῃ εἶμαι τῆ χάριτι τῆ χριστιανότητος με-
θεῶ καὶ ὡσάν, ὅπῃ χρεωσθῶ νὰ ἀκολαθῶ εἰς τὴν ἐ-
δικήν της ἀπόφασιν, καὶ τῶν πλειόνων τῶν ἐν αὐτῇ,
καὶ πρὸς τέτοις νὰ δεφενδεύω τὰ παρὰ τῶν πλειό-
νων ἀποφασισμένα, διὰ τῆτο λέγω καὶ ἀποφαίνομαι
τῆ ἰσχύος καὶ τῶ κράτει τῆς ἱερᾶς Βασιλείας μου, ὅτι
καὶ ἐπομῆ πῆ τῆς ἱερᾶς ταύτης συνόδου καὶ τῶν πλειό-
νων τῶν ἐν αὐτῇ ἀποφάσει ἀπαραιτήτως, ὡσεὶ κα-
τὰ πάντα τρόπον δεφενδεύειν αὐτὴν μέχρι παντός.

αὐτὴ εἶναι με' συντομίαν ἢ γνώμη τῆ Βασιλέως. ἄξιον δὲ νομίζω, ὡς ἐν παρόδῳ νὰ προσέσω καὶ ἐγὼ ἐνταῦθα, ἐκεῖνο τὰ αξιοσημείωτον συμβεβηκός, τὸ ὁποῖον διηγεῖται κατόπιν εὐθύς ὁ φιλαληθέςατος ἱσθρικός. ἕνα σκυλι, λέγει, ἀπὸ τὰ κυνηγετικά, ἐσυνήθισε νὰ ἀκολουθῆ τὸν Βασιλέα, ὅσαις φορές εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἐπήγαινε. ὁ Βασιλεὺς ἐκάθισε διπλοποδιστὰ ἐπάνω εἰς τὸν θρόνοντα, καὶ τὸ σκυλι ἀνάβαινε καὶ ἐκοιμάτο ἐπάνω εἰς τὸ χρυσὸν προσκέφαλον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐμπροσθεν εἰς τὸν θρόνον, καὶ ἐχρησίμευε διὰ ὑποπόδιον. εἰς ὅλας, λέγει τὰς συνελεύσεις, ὅπῃ ἐγίνοντο εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ σιωπῶντος καὶ λέγοντος τῆ Βασιλέως, αὐτὸ πάντοτε ἐκείτετο με' σιωπὴν καὶ ἡσυχίαν ἐπάνω εἰς τὸ ὑποπόδιον. τότε μόνον ἀρξάμενε τοῦ Βασιλέως νὰ λέγη τὴν γνώμιντα, εὐθύς ἀρχισε καὶ τὸ σκυλι νὰ τραγωδῆ καὶ νὰ κλαυθμηρίζη. πολλοὶ ἐπεχείρισαν εὐθύς νὰ τὸ ἐμποδίσαν, καὶ νὰ τὸ καταπαύσων, καὶ μάλιστα οἱ βασιλικοὶ δορυφόροι, ὅπῃ ἐσεκον πλῆσιον, ἀλλ' εἰς μάτην, ἐδοκίμασαν με' φωνὰς με' ῥάβδους, ἀλλὰ τίποτε. τὸ σκυλι δὲν σιωπᾷ. ἀκαταπαύτως τὸ κύνειον ἐμελώδει με' λας, καὶ λιγυρὸν ἐκλαυθμηρίζε, καὶ κυνικὴν τραγωδίαν ἐξύφαινε, καὶ γοερῶς συνῆδε τοῖς βασιλικαῖς θετήμασι, καὶ τρόπον τινὰ, ἄλλο δὲν ἐφαίνετο, παρὰ πῶς ἐκράτει τὸ ἴσον τῆς φωνῆς τῆ λέγοντος, καὶ διὰ κυνείας μουσικῆς τὸν ῥυθμὸν αὐτῆ ἔκανε, καὶ καθὼς οἱ μουσικοὶ, με' τὰς λεπτὰς φωνὰς τῶν παιδίων, τὰς τῶν διδασκάλων καλλιφωνίας λαμπύρασι, καὶ μελωδικωτέρας ἀποτελεῖσιν, ἦτω καὶ τὸ σκυλι ἐκεῖνο ἀμυδρῶς ἦδε, καὶ λιγυρῶς ὑλάκτει, καὶ κυνικῶς ἐτραγωδῆ, καὶ ἐμελέργει τῷ λέγοντι ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐκλαυθμηρίζεν, ὠλοφύρετο, καὶ ἄλλοιζε, καὶ ἐπρότερον ἔπαυσεν, εἰμῆ, ὅτε ἐσιώπησε καὶ ὁ τὴν γνώμιν ἀποφαινόμενος.

Τῆτο

Τῆτο τὸ παράδοξον καὶ ἀσύνηθες καὶ ἐξαισιον ἔργον, παρ' εὐθύς ἐξηγήθη ἀπὸ τὰς γνωστικὰς, καθὼς ἔπρεπε νὰ ἐξηγηθῆ, ἦγυν, πῶς ὁ Θεὸς ἐκίνησε τὸ κτήνος ἐκεῖνο, καθὼς ποτε καὶ τὴν ὄνον τοῦ Βαλαάμ, εἰς τὸ νὰ θρηνηθῆ καὶ νὰ κλαίῃ τὴν προδοσίαν, ὅπῃ ἐκαίμεν ὁ Βασιλεὺς τῆ ὀρθοδόξου δόγματος, διὰ νὰ ἐλέγξῃ με' τὸ ἄλογον τὰς λογικούς, ὅπῃ ἐξέστησαν καὶ παρεφρόνησαν. ἀφ' ἧ ἔλαβε τέλος ἢ τῆ Βασιλέως-δημηγορία, καὶ ὅλοι σχεδὸν ἔδωκαν τὰς γνώμας τῶν, πῶς δέχονται τὴν μετὰ τῶν Λατίνων ἔνωσιν, εὐθύς ἐπρόσβαξεν ὁ Βασιλεὺς τὰς βασιλικὰς ὑπηρετίας, νὰ προσέχων ἀπὸ τῆ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅποιον ἤθελεν ἀκέρη νὰ λαλήῃ κατὰ τῆς ἐνώσεως, καὶ νὰ κινή ταραχὰς, καθὼς ἀκέρη, λέγει, ὅπῃ κένησι κάποια παπαδέρια, εὐθύς νὰ τῆ τὸ ἀναφέρωσι, διὰ νὰ κινή εἰς αὐτῆς τὴν πρέπουσαν παιδευσιν.

Ἐνόμισε με' τῆτο ὁ Βασιλεὺς, πῶς ἐκατάρθεσε τὸ πᾶν. ὅθεν καὶ περιχαρῆς γενόμενος ἔδραμεν εἰς τὸν Πάπαν δίδωντας τὴν καλὴν τέτην εἶδησιν, πῶς ἡ ἀνατολικὴ σύνοδος ἐδέχθη τὴν δόξαν τῶν Λατίνων, καὶ ἄλλο δὲν λείπεται, παρὰ νὰ γραφῆ ὄρος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν οἰκημενικῶν συνόδων, καὶ νὰ τὸν ὑπογράψων καὶ τὰ δύο μέρη αἴτε ἀνατολικοὶ καὶ δυτικοὶ, καὶ ἔπειτα μίαν ἡμέραν νὰ πανηγυρίσων τὴν κοινὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἔνωσιν, με' μίαν λειτουργίαν κοινὴν εἰς ἕνα ναόν, ἐνδεδυμένοι ὅλοι τὰς ἱσθρὰς τῶν ἀλλαγῆς. καὶ τῆτα γενομένε νὰ φεύγωσιν εὐθύς, ταῦτα ἐδιανοήθη καὶ ἐζήτησεν ὁ Βασιλεὺς, ἀλλὰ δὲν ἐράνησαν τὰ αὐτὰ εὐλογα καὶ εἰς τὸν Πάπαν, χωρὶς νὰ τελειώσων καὶ τὰ ἄλλα ζητήματα, ὅπῃ ἠτοίμασαν νὰ τὰς προβάλωσιν. ἐπειδὴ ἐχάρησαν μὲν διὰ τὴν δόξαν τῆ ἁγίου πνεύματος, τὰς αἰ-

πε-

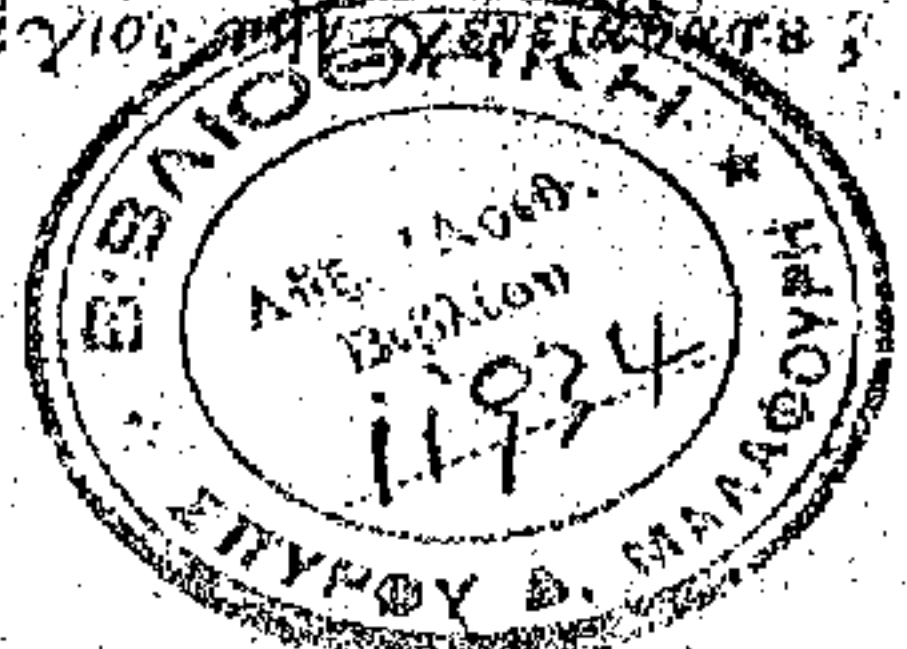
πεκρίθησαν ὁμοίως, πῶς ὁ ὅρος δὲν θέλει γραφῆ, ἂν δὲν διορθώσῃ, ἢ μάλλον εἰπεῖν, νὰ διασφραξοῦν καὶ τὰ ἄλλα ἔθιμα τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνοι τὰ ἰνόμαζαν νεωτερίσματα καὶ παρὰπρακτά. Ἦγαν ἐζήτην νὰ δεχθῆν οἱ ἐπίσκοποι μας, τὰ ἄζυμα εἰς τὴν λειτουργίαν. τὴν δόξαν τῆ Παργατηρίου, τὴν Μοναρχίαν τῆ Πάπα, καὶ τέλος, νὰ ἀποβάλωσιν ἀπὸ τὴν λειτουργίαν τὰς ἐπικλήσεις. Ἦγαν τὰς δεήσεις τῆς ἱερέως εἰς τὴν μετασίωσιν τοῦ ἄρτου καὶ τῆς οἴνου, ὡς περιττάς, καὶ νὰ πιστεύον, καθὼς ἐκεῖνοι, ὅτι δηλαδὴ μὲ τὰ κυριακὰ λόγια τελειῶνται τὰ μυστήρια. αὐτὰ ἐτάραξαν σφοδρῶς τῆς λατινόφρονος, καὶ μάλιστα τὸν βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην. διὰ τὶ ἐφοβῶντο, μάλιστα διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, πῶς θέλει γένῃ μεγάλη σύγχυσις εἰς τὴν Κωνσταντινέπολιν, ἐὰν ἀκρωτῆ δηλαδὴ, πῶς ἐμετάβαλλαν τὴν λειτουργίαν τῆ χρυσοσῆμα, καὶ τῆ μεγάλη Βασιλεία, ἢ ὁποῖαι φανερὰ καὶ ὀλοφάνερα εἶναι συνδεμέναις μὲ τὰς ἱεράς ἐπικλήσεις τῆς μετασιώσεως, πολλὰς τρόπῃς ἐμεταχειρίσθησαν, πολλὰν ἐναντιότητα ἔκαμαν, ὡς ὅτῃ ὁ Βασιλεὺς ἀγυακτισμένος, προσκαλεῖ πάλιν τὸν μέγαν διδάσκαλον τὸν Μάρκον, καὶ πάλιν τῆτον παρακαλεῖ νὰ γράψῃ περὶ τῆ ζητήματος τῆς θείας μετασιώσεως. ὁ δὲ καὶ ἐπέσθη, καὶ ἔγραψε καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι ἔτιω παρέδωκαν οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι νὰ τελειῶνται τὰ θεία δῶρα, καθὼς ἀγιάζουσιν αὐτὰ οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἱερεῖς. ἔγραψε καὶ ἀπέδειξεν ὁ θεόσοφος διδάσκαλος, ἅλλα πᾶ ἔμαθε νὰ πείθεται τὸ γένος τὸ πεισματικώτατον; τόσας συχνὰς καὶ ἄλλῃ ἐπαλλήλας ἐπιθέσεις καὶ ἐνστάσεις ἔκαμαν εἰς τὸν βασιλέα, ὡς ἀπὸ τὸ παλὺ τῆς θλίψεως, τῆτον ἀξέβησε μίαν ἡμέραν, ὡς βλέπω, λέγει, ἀνθρώπος ἀπειθεὶς καὶ φιλονεικῶντας ἀεί, διὰ νὰ συζητήσῃν τὸ θέλημα, οἱ ὁποῖοι τόσον ἀ-

γω-

γωνίζονται ἀλλήλους, καθεὶν, ὅτῃ ἤθελε προλάβῃ νὰ εἰπῇ ἄλλος, ὡς ὅτῃ, ἀνίσως τινὰς ἐξ ἡμῶν εἰπῇ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν, αὐτοὶ κέλευσεν νὰ φιλονεικῆν καὶ μίαν ἡμέραν καὶ δύο, καὶ μετὰ καθεὶν τρόπον θέλασι σκεδάσῃ νὰ τὸ ἀναίρεσάν, καὶ νὰ νὰ εἰπῶν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν. Ἰδοὺ πόσαν μαρτυρίαν ἔκαμεν διὰ τὰς ἡγαπημένους τῆς λατῆρας ὁ ἀπηλπισμένος Βασιλεὺς, καὶ ὅτι καὶ μὴ βεβηλωσας ἐβεβαίωσας καλῶτα τὸν λόγον τῆς μεγάλης Βασιλείας, ὅτῃ ἄφῃσας γεγραμμένον, ὅτι ἔτε ἴσασι τὴν ἀλήθειαν, ἔτε μαθεῖν ἀνέχονται.

Τέλος πάντων, ἀφ' ἧ πολλὰ καὶ πολλὰς ἀντετάθη, συλλογιζόμενος ὁ ἄθλιος, πῶς ἄλλῶς δὲν εἶναι τρόπος, ἔτε νὰ ζήσῃν, διὰ τὶ ὁ ἕρως ἀπὸ μίαν ἐκλείθη τῆ Πάπα, ἔτε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν νὰ εὐγῆν, διὰ τὶ εὐρίσκοντο εἰς ἀσφαλέστατον περιορισμὸν, τὰ ἔδωκεν ὅλα, ὅσα καὶ ἂν ἐζήτησαν, διὰ νὰ εἰπῶ κατ' ὅλην, καὶ ἔτιω ἀπεφασίωθη νὰ γραφῆ, καὶ νὰ ὑπογραφῆ ὁ ὅρος καὶ νὰ λάβῃ τέλος ἡ ἐπιθυμητὴ ἑνωσις. ὅλα λοιπὸν τὰ πρότερον γενόμενα, συνελεύσεις, διαλέξεις, φιλονεικίαι, γνωμοδοσίαι καὶ συγκαταθέσεις, εἰς τῆτον ἀπέβλεπον τὸ τέλος. ὡς ἂν νὰ εἰπῇ τινες, ὅλα ἐκεῖνα ἦτον μίαν ὁδὸν, ὅτῃ ἔφερον εἰς τῆτον τὸ βάρβαρον, καὶ τῆ Ἄδῃ τὸ πέταυρον.

Τί τάχα νὰ κἀνῃ τώρα, καὶ πῶς προασφαλίσει τὸν ἑαυτὸν τῆ, καὶ ὅλην τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὁ μόνος καὶ μέγας αὐτῆς προσάτης καὶ πρόμαχος; εἶναι μῦθος καὶ φλυαρία ἐκεῖνο, ὅτῃ γράφει ὁ κοινὸς ψευδοχρονογράφος περὶ αὐτῆ. Ἦγαν, πῶς ἔκοψεν ὁ ἅγιος πᾶν ἕκαστον, καὶ ὅτι ἀλλάξας τὸ

τὸ ἐπιλοιπὸν σχῆμα, ἔφυγε κρυφίως ἀπὸ τῆν σύνοδον. φλυαρία λέγω εἶναι τῆτο, πῶς ἔκλεψε τὴν νίκην ὁ Ἡρόδης Μάρκος, μετὰ τὴν φυγὴν. ἡ ἀγκυρὰ δὲ τῆτο δὲν εἶναι κατηγορημένον εἰς τὰ τῆς Πίσεως, μάλιστα εἶναι ἡ ἐπαινετὸν, πρῶτον μὲν διατὶ φανερώσει μεταφορῶσιν, διὰ τὴν ἀνδραπύνην ἀφένειαν, ἡ δεύτερον, διὰ τὴν συκώωμεν καὶ τὴν ἀφορμὴν τῆς φονοκτονίας, ἀπὸ τῆς διώκοντος, καθὼς τὸ ἕκαμαν ἀκόμα ἡ ἄλλοι δύο ἐπίσκοποι, ὀγγυιωρτζίας ἡ ὁ σαυραπόλεως ὁ πρῶτος, ὅταν ἀρχίσαν νὰ δίδεν τὰς γνώμας, γυμνωθεῖς ἀπὸ τῆς φορέματά τε ἕκαμε τὸν σαλὸν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ μετὰ τὸ σχῆμα τῆτο ἀπατήσας τῆς θυρωρῆς ἐξέφυγεν. ὁ δεύτερος, ἡτοι ὁ σαυραπόλεως, τὴν ὥραν ὅπῃ ἐσυναθροίζοντο διὰ τὴν ὑπογράψαν τὸν ὄρον, κρυφίως ἡμπόρεσε νὰ εὑρη τρόπον (ἐφρευρετικὸν γὰρ ἡ ἀνάγκη) ἡ ἔτιως ἐγλύτωσε φυγῶν. ἡ τί λέγω τῆτες; ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὰς μεγάλας τῆς ἐκείνας νίκας κατὰ τῶν ἀρσιανῶν, μετὰ τὰς ἄλλῃ ἐπαλλήλεστα φυγὰς, τὰς ἐκατέρωθεν, ἔχομεν δὲ εἰς ὅλα ταῦτα κανόνα τὸ δεσποτικὸν παράδειγμα, ὅστις φεύγει εἰς Αἴγυπτον διὰ τὴν τῆ Ἡρώδη βρεφοκτονίαν.

Ἀλλ' ὅμως λέγω δὲν ἕκαμε τῆτο ὁ λαμπρὸς τῆς ἀληθείας ἀγωνιστής. ἐμεταχειρίσθη δὲ μάλιστα τρόπον ἄλλου ἡ ἐπαινετώτερον ἡ ἀσφαλέςαρον. ἡ ἄς τὸν ἀκώτωμεν ἀπολεξεῖ ἀπὸ τὸν φιλαληθῆμας ἰσορροπικόν.

Ὁ δὲ γε Ἡρόδης, λέγει ὁ Συρόπηλος, ἐκάθητο μὲν σιωπῶν ἡ ἀλγῶν (σημείωσαι τὸ ἀλγῶν, διὰ τὴν ἄκραν θλίψιν ἡ λύπην ὅπῃ ἐπασχεν ἡ θεία ἐκείνη ψυχὴ διὰ τὴν προδοσίαν τῆ ἀνατολικῆ ἡρδωδόξῃ φρονήματος) ἐκάθητο λέγει σιωπῶν καὶ ἀλγῶν.

ἀλγῶν ἐπὶ τοῖς γινόμενοις. ὅταν δὲ ἔμαθεν, ὅτι μέλλει νὰ γραφῆ ἡ ὁ ὄρος, ἡξεύρωντας, πῶς δὲ ἀνάγκης ἔμελλον νὰ τὸν κράξην, ἡ νὰ τὸν ἀναγκάσαν τάχα διὰ τὴν ὑπογράψῃς ἐπρόλαβε πολλὰ σαχασικῶς, ἡ ἐπαρακάλεσε τὸν πανευτυχέστατον Δεσπότην τὸν Δημήτριον (ἡγεν τὸν ἀυτάδελφον τῆ Βασιλείας) ἡ μεταχειρισάμενος αὐτὸν μεσίτην εἰς τὸν βασιλέα, ἀνέφερε δὲ ἐκείνῃ τοιαῦτα λόγια. Ὅτι ἡ ἀγία βασιλεία σε ἡξεύρει καλῶς, πῶς ἐγώ, ἔτε ἀρχιερεὺς νὰ γένω ἡδέλον, ἔτε νὰ ἔλθω εἰς τὴν σύνοδον, ἐπειδὴ ἐξ ἀρχῆς ἐπεθύμησα νὰ διάγω, κατὰ τὸ δυνατόν με, τὸν μοναδικὸν βίον ἡ ἡσύχιον. ἡ δὲ ἀγία σε βασιλεία ὤρισας, ἡ με ἡνάγκασας ἡ εἰς τὰ δύο. ἡ μὴ θέλωντας λοιπὸν, ἐβιάσθηκα νὰ φυλάξω τὴν ὀφειλεμένην ὑπακοὴν εἰς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σε. ἀνεδέχθηκα δὲ ἡ κόπον ἡ ἀγῶνα ὑπὲρ τὴν ἐμὴν δύναμιν, τὸν τῆς διαλέξεως. ἡ δὲν ἐπαράβλεψα, ἔτε ἡμέλησα τίποτας, ἀπὸ ὅσα ἦτον τῆς ἐμῆς δυνάμεως. ἀλλὰ τῶρα, ἐπειδὴ τὸ πρῶγμα προβαίνει ἄλλῶς, ἡ ὅχι καθὼς ἦτον εἰς τὰς διαλέξεις ἀκόλυθον, ἡ ἐπειδὴ ἐγώ ἡμεν, ὅπῃ ἔκανα τὰς διαλέξεις, διὰ τῆτο ἡ ἐγώ τῶρα εἰς ἀντάμειψιν τῶν πολλῶν με ἀγῶνων ἡ κόπων, ζητῶ τὰ δύο ταῦτα ἀπὸ τὴν ἀγίαν βασιλείαν σε. ἐν μὲν νὰ μὴ ἀναγκασθῶ νὰ ὑπογράψω εἰς τὸν ὄρον. ἐπειδὴ τῆτο ποτε δὲν θέλω τὸ κάμη, κἂν εἴτι ἡ γένηται (ἡγεν, ἂν ἡ αὐτὴν ἡδέλα κινδυνεύσω τὴν ζωὴν) τὸ δὲ ἄλλο ὅπῃ ζητῶ εἶναι, νὰ ἐπιστρέψω ἡ εἰς τὴν πατρίδα πεφυλαγμένοις. αὐτὰ ζητῶ ἡ παρακαλῶ νὰ εὐσργετηθῶ ἀπὸ τὴν ἀγίαν βασιλείαν σε.

Ἐπέτυχεν ἡ τὰ δύο ὁ ἅγιος, διὰ τῆς μεσι-
τείας τῆ δεσπότου. ἐσυγκατάνευσεν γὰρ ὁ βασιλεὺς,
ἡ τὸν ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἔτε νὰ ἀναγκασθῆ νὰ
ὑπογράψῃ, ἡ εἰς τὴν πατρῖδα νὰ ἐπιστρέψῃ ἐπιμε-
λείᾳ ἡ φροντίδι βασιλικῇ. ἔτσι ὑπέσχεθη, ἡ ἔ-
τσι ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον.

Ὅμως τὴν ἀπορίαν γεννᾷ τὸ πρῶτον τῆτο,
ὅπῃ ἡ με ὅλον ὅπῃ εἶναι ἀληθέστατον ἡ πάντῃ ἀ-
ναμφίβολον, δὲν δύναται ὅμως νὰ τὸ χωρήσῃ ὁ
νῆς, χωρὶς μεγάλην δυσκολίαν καὶ ἐναντιότητα.

Ὁ Βασιλεὺς διὰ τῆς ματαιῆς τῆ σκοπῆς, καὶ
τὰς ψευδεῖς ἡ κενᾶς τῆ ἐλπίδας, ἐκίνησε με ὅλην
τὴν ἀνατολικὴν σύνοδον ἡ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν,
διὰ ποῖον τέλος; διὰ τὴν ἐνωσιν, ὅπῃ ἔμελλε νὰ
τῆ γένῃ τὸ μέσον ὄργανον, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν ἀναγι-
κίαν βοήθειαν ἀπὸ τῆ Πάπα τὸ ἔλεος. δ' αὐτὸ
τῆτο τὸ μυριοπόθητον ἡ τὸ ὄνειροφάντασον τέλος
ἔγινεν, ὅχι μόνον, ὅσα ἔως τῶρα ἐδιηγῆθημεν,
ἀλλὰ ἡ ὅσα ἄλλα, διὰ τὸ ὑπέρμετρον τῆ λόγου
ἐπαρδράμαμεν; ἀλλὰ τί λέγω τὰ παρελθόντα;
τὰ παρόντα ἡ πρόσφατα εἶναι χρεῖα νὰ ἀναφέρω,
διὰ νὰ δείξω μᾶλλον εὐλογον ἡ δικαίαν τὴν ἀπορίαν
με. ἔγινεν ὁ ὅρος, ἡ συνῆλθον ἐκπροσάγματος εἰς
τὰ βασίλεια, διὰ νὰ τὸν ὑπογράψῃ πρῶτον οἱ ἀ-
νατολικοὶ, παρόντων ἡ τινῶν λατινεπισκόπων ἀπε-
σαλμένων ἐπίτηδες. ποῖοι ἡ πόσοι λοιπὸν συνῆλ-
θον; ὅλοι, πλὴν τῆ Ἰφῆσα, ἡ ἠδὲ ἐζητήθη νὰ
ἔλθῃ παντελῶς ποῖοι ἡ πόσοι τὸν ὑπέγραψαν;
ὅλοι ἀπὸ τῆ πρῶτα, ἔως τῆ ἔσχατη, δὲν ἔμεινεν
ἔδὲ εἰς, πλὴν τῆ εὐσεβесаτῆ Δημητρία τῆ δεσπό-
τη. ἐπειδὴ πρὸ δύο ἡμερῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Βε-
νετίαν ἔχων εἰς τὴν συνοδίαν τῆ ἡ τῆς δύο σοφω-
τάτας διδασκάλους τὸν Γεμισὸν ἡ τὸν Σχολάριον,

τὸν μετὰ ταῦτα Γεννάδιον. ὁ Ηρακλεῖας τοποτη-
ρητῆς τῆ Ἀλεξανδρείας, ὅπῃ εἰς τὰς προλαβάσας
διαλέξεις ἀρεστὰ ἔδειξε τὸν ζήλον τῆ, ἡ σύμφω-
νος ἡ βοήθος ἀνεφάνη τῆ ἅγιε, ἡ εἰς τὰς γνωμα-
δοσίας ἀντάμα με αὐτὸν δὲν ἔσερξε τὸ ἐκ τῆ υἱῆ,
εἰς τὸν ὅρον τέλος πάντων ὑπέγραψεν. ὁ Ἀγ-
χιάδης, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀπὸ τὴν Φεβρουάριον ἡτοι-
μάζοντο διὰ νὰ κινήσῃ πρὸς τὴν Φλωρεντίαν, ἔτυ-
χε νὰ ἀκῆσῃ τὸν Πατριάρχην, ὅπῃ εἶπεν, ὅτι ὁ-
λίγα πράγματα νὰ πάρον ἀντάματος, ἡ μάλιστα
τὰς ἱεράς τῶν ἀλλαγῆς, ἐπειδὴ, λέγει, ἐκεῖ μέλ-
λει νὰ γένῃ ἡ ἑνωσις, τότε λέγω, αὐτὸς ὁ Ἀγ-
χιάδης ἔδειξε τὸσον ζήλον, ὡς ὅπῃ με φωναῖς
μεγάλαις ἔλεγε, τί εἶναι τῆτο, ὅπῃ ἡκῆσαμεν.
ἡμεῖς ἔκαταλάβαμεν ἡ ἐπληροφορήθημεν, ὅτι οἱ
λατίνοι δὲν κατεπίθονται παντελῶς, νὰ ἀλλάξῃ
ἔδὲ τὸ παρά μικρὸν ἀπὸ τὰς κεινοτομίαις, καὶ
πῶς ἔχει νὰ γένῃ λοιπὸν ἡ ἐνωσις; βεβαιότατα
δὲν εἶναι ἄλλο, παρεξ οἱ ἐδικοὶ μᾶς ἀπεφάσισαν νὰ
δεχθῆν τὰ τῶν λατίνων. διὰ τῆτο λοιπὸν μᾶς ἔφε-
ρον ἔδω, διὰ νὰ προδώσωμεν τὴν εὐσεβειάν μας,
διὰ ταῦτα τὰ πῶματα, ἐγὼ ἀποσπάσω ἡ ἀπο-
δώσω ταῦτα, ἵνα μὴ ἀπολέσω τὴν ψυχὴν με, δι
ἡν ἀκῆω γενήσεσθαι ἐνωσιν. ἡ ἔτσι λέγω ὁ καλὸς
Ἀρχιερεὺς, ὅπῃ τότε ἔδειξε τὸσον ζήλον, ἡ ἐκί-
νησε μεγάλην ταραχὴν ἡ εἰς τὰς ἄλλας, ἡ εἰς τὰς
γνωμαδοσίας καλῶς ποιῶν δὲν ἔσερξε τὸ ἐκ τῆ υἱῆ,
ἡ αὐτὸς εἰς ὅλον τὸ ὑπερον ὑπέγραψεν. ὁ Μοιερ-
βασίας, ὅπῃ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προλαβάσας συνε-
λεύσεις, ἐπειδὴ ἔκατάλαβε τὸν σκοπὸν τῆ βασι-
λέως, πῶς ἐκλίην εἰς τὸν λατινισμόν, ἔδειξε τό-
σον ζήλον, ὡς ὅπῃ ἐτόλμησε νὰ εἰπῆ εἰς τὸν ἴ-
διον βασιλέα, Δεσποτά μὲ ἅγιε, πρόσχε, ἵνα
μὴ ποιήσης ἡ σὺ νῦν, ὡς περ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς

ὁ κῦρος Μιχαὴλ ὁ παλαιολόγος ὁ λατινόφωνος, ἔτος λέγω, ὅπῃ τῶν ἐτόλμησε πρότερον, καὶ εἰς τὰς γνωμοδοσίας, τὸ ἐκ τῆς υἱᾶ δὲν ἔσερξε, καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ὄρον ὑπέγραψεν, ὁ Τραπεζεύτης, ὅπῃ καὶ αὐτὸς ἔδειξε πρότερον ζῆλον, καὶ εἰς τὰς γνωμοδοσίας δὲν ἔδέχθη τὸ ἐκ τῆς υἱᾶ, καὶ αὐτὸς ὁμοίως ὑπέγραψεν ὑστρον, καὶ ἀγκαλιὰ δὲν εἶναι φανερόν, ὁ τρόπος, διὰ τὸν ὁποῖον ὑπέγραψαν ἔτσι, οἱ μὴ συναινέσαντες πρότερον, ὁμοίως τῆτο εἶναι φανερόν, πῶς δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τέλους, καὶ θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες ἔγιναν προδοταὶ καὶ δυσυχεῖς, οἱ πρότερον σεροὶ καὶ ζηλωταί. λοιπὸν ὅταν καὶ αὐτοὶ, ὅπῃ καὶ ζῆλον ἔδειξαν πρότερον, καὶ εἰς τὰς γνωμοδοσίας τὴν λατινικὴν δόξαν δὲν ἔδέχθησαν, πῶς λοιπὸν εἰς τὸν Ἐφέσον, ὅπῃ ἦτον ὁ πάντων ἑξαρχὸς κάνει τὴν χάριν ταύτην ὁ Βασιλεὺς, τὸ ὁποῖον φανερά ἦτον ἐναντίον εἰς τὰς σκοπέτα καὶ εἰς τὰ τέλητα; ἀυξάνει ἀκόμα περισσότερο ἢ ἀπάρια, αὐτὸς ὁ ἴδιος Βασιλεὺς ἐξέβαλεν ἀπὸ τὰς γνωμοδοσίας, ὡς εἰπομεν, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχόντας, ἐξ ὧν ἦτον εἰς καὶ ὁ ἡμέτερος ἱστορικός ὁ Συρόπηλος, ἔτσι ἀποβλήθοντες καὶ σιωπῶντες εἰς τὸ ἔξῃς, τὸ ἐνόμισαν καὶ διὰ χάριν μεγίστην, καὶ μεγαλωτάτην ἐδοκίμαζαν χάριν, ὅτι τάχα χωρὶς κόπης, ἐφύλαξαν τὴν συνειδησὶν τῆς καθαρᾶν ἀπὸ τὸ φαρμάκι τῆς παπισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐσάθη μέχρι τέλους σερεὰ ἢ χαρὰ καὶ τήτων τῶν δυσυχῶν. ἐπρόσαξεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἔτσι νὰ ὑπογράψωσιν. ἐξέσησαν, ἐταράχθησαν οἱ ἐλεινοὶ εἰς τὸ παράδοξον τῆς προσαγῆς; καὶ τί δὲν εἶπαν; καὶ τί δὲν ἐπρόβαλαν, τί δὲν ἐπαρκαλέσαν διὰ νὰ γλυτώσωσιν; ἀλλὰ ὄχι ἀπεκρίνετο ὁ βασιλικὸς ὑπηρετῆς, ἀνάγκη εἶναι νὰ ὑπογράψετε αὐριον· ἐζήτησαν τέλος πάντων, ἵνα τῆλάχιςοι γένη χάρις εἰς αὐτὰς, νὰ φορέσωσι μόνον εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἐνώσεως, καὶ νὰ μὴν ὑπογράψωσι, σο-

χαζόμενοι διὰ πολλὰ μεγαλῆτερον κακὸν τὴν ὑπογραφὴν. ἀλλὰ ὄχι ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς, ἐγὼ ζητῶ, λέγει, καὶ τὰ δύο, καὶ νὰ ὑπογράψετε, καὶ νὰ συμφερέσθε ἀπαραιτήτως. τί λοιπὸν; ἐκλίνας ὅλοι, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ τὰ ἴδια λόγια τῆ καλῆς ἱστορικῆς, ὡς ἔν εἶδον, λέγει, τὴν βίαν καὶ τὸ ἀπαράιτητον, καὶ ὅτι ἐναπελείφθη μόνος, καὶ ἀπὸ τῆς ἐμῆς ἐνστάσεως, τῆ μὲν Ἐκκλησίᾳ ἕδεμία βοήθεια προσγενήσεται, ἐμοὶ δὲ βλάβη ἀνθρωπίνως ἐπακολυθήσει, εἶπον καὶ ἐγὼ, ἐπειδὴ ὁρίζει ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ Βασιλεὺς, ὅσα ὁρίζει, νομίζωσι δὲ καὶ πάντες, ὅτι τῆτο ἐστὶ συμφέρον τῆς Πόλεως, καὶ σύστασις τῶν Χριστιανῶν, ἵνα μὴ δόξω, ὅτι ἔδεν ἀγαπῶ, ἔδε ἐφίεμαι τῆς συστάσεως καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς πατρίδος, ἀλλὰ ἐναντιῶμαι τὸ πολὺ καλὸν καὶ τὴν βελτίωσιν αὐτῆς, καὶ τὴν ὠφέλειαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἀριθμῶσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐξ ἀνάγκης ἐπομαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα ἐκπληρώσω τὸν ὄρισμόν καὶ τὸ θέλημα τὸ βασιλικόν, διαμαρτυρόμενος καὶ νῦν, ὅτι ἔτε τῆ γνώμη, ἔτε τῆ προαιρέσει μὴ δοξάζω τὸ γεγονός, ὡς ὑγιᾶ δόξαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· οἶδε γὰρ ὁ Θεὸς τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς μου, ὅτι ἐ σέργω τῆτο, ἔδε ἐκασίως ὑπογράφω. καὶ ἀπέμεινεν εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν ἐκείνου. ποιῶ ἔν τῆτο κατὰ τὸ παρὸν, καὶ πάλιν ἔξεσίμοι ποιῆσαι, ὁ βέλομαι εἰς ἑμαυτόν. καὶ ἔτσι ὑπεγράψαμεν, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ δέλαιοι, ἐδελοακουσίως, οἴμοι, ὡς οἶδας Χριστὲ Βασιλεῦ, τὴν ἀνάγκην ἐπέφερον ὁ Βασιλεὺς εἰς ἐκείνας τὰς ἰδίους, ὅπῃ, ὡς εἴρηται, ὁ ἴδιος τῆς ἐμπόδισεν ἀπὸ τὸ νὰ γνωμοδοτῶν. ἀλλὰ εἶναι ἀκόμα καὶ ἄλλα περισσότερον. ἐπρόσαξε νὰ ὑπογράψωσιν ἀκόμα καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων, διὰ τῆς ὁποῖας ἐρωτηθεῖς ὁ Πατριάρχης, ἂν πρέπει καὶ αὐτοὶ νὰ δίδον γνώμας εἰς τὰς συνελεύσεις, ἀπεκρίθη τὸ ὄχι, ἐπειδὴ, λέγει,

εἶναι ἀχειροτόνητοι, καὶ ὅτε ἠγόμενοι δὲν πρέπει νὰ ἀνομάζονται, ὡς καὶ αὐτὸς λέγει, ὅπῃ ἕως τότε ἦσαν ἀποβεβλημένοι ἀπὸ τὰς γνωμοδοσίας, ὡς δὲ δὲν ἀχειροτόνητοι, τότε ἐπρόσβαξε καὶ αὐτὸς νὰ ὑπογραφῶν, καὶ ὑπέγραψαν.

Λοιπὸν, λέγων, ὅταν ὁ βασιλεὺς τόσῃν πολλὴν καὶ μεγάλην βίαν ἐπέφερον ἀπλῶς εἰς ὅλους, καὶ πάντα ἐπράττε καὶ ἐνήργει διὰ νὰ εὐχαρισθῇ τὴν καρδίαν τῆς Πάπας, καὶ νὰ τὸν πληροφορήσῃ μετὰ παντοίας τρόπου, πῶς ἐδυνήθη νὰ καταπέσῃ ὅλην τὴν ἀνατολικὴν νὰ κλίνῃ τὸν αὐχένα εἰς τὴν ἐδικὴν του λατρείαν, καὶ πῶς ὅλοι ἐξίστη μετ' αὐτῆ δέχονται καὶ σέργουσιν ὀλοφύχως τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας τὴν δόξαν, καὶ τὴν μετὰ τῶν Λατίνων ἔνωσιν, ὅταν, λέγω, εἰς τῆτο ἀποβλέπων ὁ Βασιλεὺς, ἠνάγκασεν, ὡς καὶ τῆς ἀχειροτονήτης νὰ ὑπογράψαν, πῶς τὸν ἱερόν τῆτον Μάρκον ἐσερξε νὰ τὸν ἀφήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάγκην, ὅπῃ δὲν ἦτον ἕνας ἀφανής, ἔτε ἀσημὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καθὼς ἕως τῶρα τὸν ἐκαταλάβετε καθ' ἕνα, ἦτον μάλιστα ὁ πλέον ἐπίσημος, καὶ γνωστότατος εἰς τὸν Πάπαν, ὡς ἕδεις ἄλλος, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ τὸν ἠσιωδέσατον χαρακτήρα τῆ προσώπου τῆ, τόσῃν ὑπόληψιν εἶχεν εἰς τῆτον ὁ Πάπας, ὡς ὅπῃ, τῆτον μόνον ἐσοχάζετο, πῶς εἶχε τόσῃν ἰσχύν, ὅσην δὲν εἶχον οἱ ἄλλοι ὅλοι ἀνατολικοί, μάλιστα καὶ εἶπα ὀλίγον, ὅσην δὲν εἶχεν ὅλη ὁμῶς ἡ ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ σύνοδος μετ' αὐτὸν ἀντάμα τὸν μέγαν Πάπαν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ διὰ νὰ μὴ νομισθῇ τινὰς, πῶς τῆτο εἶναι μία ἐδικὴ μου ὑπερβολὴ, αὐτὸν τὸν ἴδιον Πάπαν θέλω σὰς φέρει εἰς τὸ μέσον νὰ κάμῃ τὴν ἀπόφασιν. „μετὰ τὸ ὑπογράψαι, λέγει, πάντας τὰς ἀνατολικὰς εἰς τὰ βασίλεια, ἐπήγαυ τὸν ὄρον καὶ εἰς τὸν Πάπαν, διὰ

διὰ νὰ τὸν ὑπογράψῃ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ἐδικὴν σύνοδος, ἔσειλε δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ πολλὰς Ἀρχιερεῖς, καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχοντας, διὰ τιμὴν, λέγει τῆ Πάπας, μετ' ὧν ἦτον παρὼν καὶ αὐτὸς ὁ Συρόπουλος. λαβὼν δὲ τὸν ὄρον, λέγει, ὁ Πάπας εἰς τὰς χεῖράς τε, καὶ τὰς ἐντῶ Ὄρω ἡμῶν ὑπογραφὰς θεωρήσας ὑπέγραψε καὶ αὐτὸς. εἶτα ἠρώτησεν, εἰ ὑπέγραψεν ὁ Ἐφέσῃ, καὶ ἀκέσας, ὡς ἡχ' ὑπέγραψεν, ἔφη „λοιπὸν, **ΕΠΟΙΗΣΑΜΕΝ ΟΥΔΕΝ** „ Ἀκέεις τί ἀπεφάσις; λοιπὸν, λέγει, ἐποιήσαμεν ἕδεν. θέλει ὁ Πάπας νὰ ἔχη τὸ ἀναμάρτιτον εἰς τὰς ἀποφάσεις τε, καὶ τὸ θυμίαμα τῆτο οἱ λατρευταί τε ἡ ὁρθότερον εἰπεῖν οἱ ἐδικοί τε παράσιτοι, τῆ τὸ διδασί πλῆσιοπάροχα, καὶ ἀξιωματικώτατα, ἀρπάζοντες τὸ ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, μὰ ἂν εἰς ἄλλα πολλὰ, τῆ ἀποφράττει τὸ σῶμα ὁ Δαβὶδ λέγων, πᾶς ἄνθρωπος ψεύσης, ὅμως εἰς τῆτο βεβαιότατα, ὡς ἄλλος Καϊάφας δὲν ἔσφαλεν. εἶπε μίαν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀξία νὰ γράφεται, ὄχι μετ' μελάνην, ἀλλὰ μετ' χρυσᾶ γράμματα. ἐπειδὴ, Πάπας ὢν, καὶ ἀπὸ τῆς Καθέδρας τῆ Πέτρου χρηματίζων, κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μάλιστα, ὅπου ἐνομιζέτο καὶ ἐπιστεύετο τῆς οἰκουμενικῆς ἐκείνης συνόδου ἡ κεφαλὴ, ἔκαμε μίαν τοιαύτην ἀπόφασιν εἰς ἐπίκουρον ὅλης ἐκείνης τῆς συνόδου, καὶ ὅλη τῆ παρευρεθέντος λατινικῆ πλῆθους, ἔκαμε λέγω μίαν τοιαύτην ἀπόφασιν, μετ' τὴν ὁποίαν ἐπαράσισε, καὶ λαμπρῶς ὡμολόγησε τὸν Μάρκον τῆς Ἐφέσου ὑπερτέρον, ἀξιωματικώτερον, καὶ ἀξιοπιστότερον, ὄχι μόνον ἀπὸ ὅλης τῆς ἀνατολικῆς, καθὼς εἶπα προηγουμένα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἀκόμα τὸν μέγαν Πάπαν τῆς Ρώμης, τῆ ὁποία ἡ ἀπόφασις θέλει νὰ εἶναι χρῆσμός τῆ ὄρανῃ. λοιπὸν „ ἐποιήσαμεν ἕδεν. Μαρτυρία κατὰ ἀλήθειαν, ὅπῃ δὲν χρειαζόμεθα ἄλλο περισσότερον, διὰ νὰ δείξωμεν τὴν ὑψηλὴν

ἢ ἄκραν ὑπόληψιν, ὅπῃ εἶχον εἰς αὐτόν, οἱ ἰδιοὶ
 τῆ ἐχθροὶ, ἢ ἐχθροὶ μάλις αἱ ἄκρως θανάσιμοι.
 ἢ νομίζω, τὰ λόγια ταῦτα τῆ παπικῆ σόματος,
 νὰ μὴν ἔχον καμμίαν δυσκολίαν, ὡς νὰ μὴ μᾶ ὁ-
 μολογήτη καθ' ἑναί, τὴν ἀπλευράτην ἢ ἀκατανάγ-
 κασον ταύτην ἐξήγησιν, ὅπῃ ἐγὼ τῆς ἔκαμα.

Λοιπὸν, ἐγὼ πάλιν ἐπιστρέφω εἰς τὴν ἀπορίαν
 μὲν τὸν Βασιλέα δὲν ἐλάνθαναν αὐτὰ ὅλα, ἤξευ-
 ρε βεβαιότατα, πόσον ἔμελλε νὰ ψυχρανθῆ ὁ Πά-
 πας, μὴ ψιφῶντας διὰ τὸ ἕδεν, ὅλων τῶν ἄλλων
 τὰς ὑπογραφάς, (ἐποιήσαμεν, ἕδεν). ἀλλ' ἔτε ἄ-
 κόμα ἢ τὴν ἐδικὴν τῆ ἀποσολικὴν, (ἐποιήσα-
 μεν ἕδεν) ὅταν ὁ Μάρκος μὲ τὴν ὑπογραφὴν του
 δὲν ἐπεσφράγιζε ἢ ἐκύρωσε τὰ γενόμενα, λοιπὸν
 τίς αὐτῆ ἤξευρε, ἢ παράδοξος ἐξαιρέσις εἰς τῆτον
 μόνον τὸν ἄνθρωπον, ἢ μόνον τῆτον ἀφήκεν ἀκατα-
 βίασον, ἢ μόνος ἕτος δὲν ἐκλίπε τὸν αὐχένα εἰς τὰ
 βασιλικὰ ἢ παπικὰ νεύματα, ἢ μόνος ἕτος, ἐπά-
 νω εἰς τὴν παπικὴν Τιάραν ἔσπισε τῆς νίκης του τὸ
 φλάμπρον, καταπατώντας ἐπάνω ὄψεων ἢ σκορ-
 πίων ἢ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆ ἐχθρῶ;

Ὅτι λοιπὸν τῆτο δὲν ἐσάθη, χωρὶς μεγαλω-
 τάτην ἀπορίαν, φανερώτατα καθ' ἑναί τὸ βλέπει.
 ἀκολοθεῖ λοιπὸν τῶρα νὰ ἀποδώσωμεν ἢ τὰ αἷτια,
 τὰ ὅποια καθὼς ἐγὼ σοχάζομαι εἶναι τὰ ἀκόλου-
 θα, πρῶτον, ὅτι ἐμέτρησεν ὁ Βασιλεὺς τὸ πρᾶγ-
 μα, ἢ δὲν τὸ εὗρισκε χρήσιμον εἰς τὸ τέλος του.
 ἢ γινῶ σκοπὸν εἶχε νὰ κάμη τὴν ἐνωσιν, ἢ νὰ τὴν
 φυλάξῃ ἢ σερσᾶ εἰς τὸ ἔξῃς, διὰ νὰ ἐλκύσῃ τοῦ
 Πάπα τὴν χάριν, ἢ νὰ ἔχη παρ' αὐτῆ, ὅσα ἐφαν-
 τάζετο, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἤξευρεν, ὅτι ἂν θε-
 λῆσῃ νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Μάρκον, δὲν ἤθελε τὸ ἐ-
 πιτύχει, διὰ τὴν τῆ ἐμήνυσεν, ὡς εἶπομεν, μὲ
 τὸν

τὸν Δεσπότην, ἢ αὐτὸς μόνος τῆ ἦτον πλέον, πα-
 ρὰ βέβαιος, ἐπειδὴ πολλὰ καλὰ ἤξευρε, ποῖος ἦτον
 ὁ Ἐφέσθ Μάρκος, ἢ ὅτι δὲν ἦτον κάλαμος ὑπὸ
 ἀνέμῃ σαλευόμενος, νὰ μεταχειρισθῆ βίαν; ἢ ἔπρε-
 πε νὰ μισηθῆ ἢ νὰ δυσφημισθῆ ἀπὸ ὅλης, ἢ μά-
 λις ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι τυραννίαν ἐ-
 μεταχειρισθῆ εἰς τὰ πράγματα, ἢ τὸ θεμέλιον λοι-
 πὸν τῆς ἐνώσεώς τε, ὡς τυραννικόν, ἔπρεπε νὰ εἶναι
 ἢ σαθρὸν ἢ προσωρινόν, ἢ τόσον περισσώτερον,
 ὅσον ἔμελλε νὰ κηρυχθῆ πανταχῶ, ὅτι τὸν σοφώ-
 τατον ἢ ἀγιώτατον ἄνθρωπον, τὸν ἔξαρχον τῆς
 Ἀνατολικῆς Συνόδου, τὸν τοποτηρητὴν τῶν Ἀνατο-
 λικῶν θρόνων, διὰ τὴν δὲν ἠθέλησε νὰ συγκατανεύ-
 σῃ εἰς τὴν προδοσίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἐκακο-
 ποίησεν ὁ Βασιλεὺς, ἢ ἢ ἄλλοτι περισσώτερον εἰς
 αὐτὸν ἐποίησε, δεύτερον, ἴσως ἐσοχάσθη ἀκόμα ἢ
 τῆτο, μήπως ἠθέλων παρησιασθῆ ἀντάμα μὲ αὐ-
 τὸν ἢ ἄλλοι πολλοὶ, ἢ γενόμενης ταραχῆς ἢ μεγά-
 λης συγχύσεως, (καθὼς πολλάκις συμβαίνει,) ἠ-
 θέλων ματαιωθῆ ὅλοι οἱ κόποι τε, τρίτον, ἢ ὡς
 ἄγιον ἄνθρωπον, κατὰ ἀλήθειαν, τὸν ἠυλαβεῖτο
 ἢ τὸν ἐσεβάζετο, ὄθον ἢ ἄλλας μὲν πολλὰς πολ-
 λάκις ἢ ἐσκώψε σφοδρῶς, ἢ ἀτίμασε μεγάλως,
 ἢ ἐφοβέρισε πικρῶς, καθὼς διὰ ὀλίγον τίποτα τὸν
 Ἡρακλείας πρότερον, τῆτον ὅμως, ἢ μὲ ὅλον ὁ-
 πῆ ἐκ διαμέτρου, ἢ ἀνυποσώλως, μὲ σρογγύλον
 σῶμα, τῆ ἐγίνετο ἐμπόδιον, ποτε δὲν εὐρέθη νὰ
 τῆ εἶπεν ἔτε λέξιν πρὸς ἀτιμίαν ἢ καταφρόνησιν.
 διὰ τῆτο λοιπὸν ἢ τῶρα εἰς τὸ ζύγι τῶν πραγμά-
 των, ἀγκαλὰ ἢ ἢ ἐδική τε ἐνστασις, φανερὰ ἦτον
 ἀνάτροπή καὶ κατάλυσις τῆς πολυμόχθου ἐνώ-
 σεως, ὅμως ἢ ἠναγκάζετο νὰ ἔχη ὑπομονήν, διὰ τὴν
 ἦτον βεβαιωμένος, πῶς τὸ φρόνημα τῆ Μάρκα δὲν
 ἦτον ἀνθρωπίνον, ἀλλὰ ἦτον θεῖον ὄντως ἢ πνευ-
 μα.

ματικόν. ὅθεν ἡ τὴν ἑξαιρτοῦν ἐκείνην χάριν ἔφερ-
 ξε νὰ τῆ κάμη, ὅχι τόσο διὰ τὸ ἀξιωματικὸ πρό-
 σωπον ὅπῃ ἐμεσίτευθεν, ὅσον διὰ τὴν ἑξαιρτοῦν
 ὑπόληψιν, ὅπῃ εἶχεν εἰς αὐτόν. ἡ ὅτι ἀληθῶς
 λέγω, εἶναι φανερόν ἀπὸ τὰ ἐξῆς. ἐπειδὴ ἔφθανε
 μοναχὰ νὰ μὴ τὸν βιάσῃ, καθὼς ἔκαμεν εἰς ὅλους
 τὰς ἄλλας. ἡ τῆτο βέβαια δὲν ἤθελε νομιοῦν ὀλίγη
 χάρις εἰς αὐτόν, τὴν ὁποῖαν ἐπιπόνως ἡ μετὰ δα-
 κρύων ἐζήτησαν ἄλλοι, ἀλλὰ δὲν τὴν ἠξιώθησαν.
 ἔφθανε, λέγω, εἰς αὐτόν ἡ τόσο μόνον. ἀλλ' ὁ
 βασιλεὺς ἔκαμεν εἰς αὐτόν ἡ ἄλλο περισσότερο.
 ἔκαμε δηλονότι πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔδειχνε τὴν καρ-
 δίαν αὐτῆ τῆ Βασιλέως, τί λογῆς διάθεσιν ἡ ὑ-
 πόληψιν εἶχεν εἰς ἐκείνον τὸν μέγαν ἄνθρωπον. ἐ-
 κράτησε γὰρ, λέγει, αὐτόν ἐκείσε, ἡ ἀνέπαυσε,
 ἡ ἐν τῆ ὁδῷ, ἡ εἰς τὴν Βενετίαν δίσωσεν. (ἔτι
 περισσότερο). εἶτα ἡ εἰς τὸ ἴδιον ἐμβιβάσας κά-
 τεργον δι' ἀσφάλειαν ἡ ἀνάπαυσιν αὐτῆ, οἴκαδε
 ἐπανήγαγεν. ὡ τιμὴ ἑξαιρτος. ὡ ἀγάπη παρά-
 δοξος. τιμὴ ἑξαιρτος, διὰ τὴ εἰς αὐτόν γεγόμε-
 να, ὡπᾶν ὅπῃ ἐγίνοντο ἀπὸ ἑνα βασιλέα, ἦτον
 ἐρμόδια διὰ ἑνα ἐκλεκτόν ἡ κατὰ πολλὰ ἠγαπη-
 μένον τὸ πρόσωπον. ἀγάπη παράδοξος, ἐπειδὴ ἐ-
 γίνετο εἰς ποῖον; εἰς τὸν ἐχθρὸν τῶν ἐδικῶν τοῦ
 πράξεων. εἰς τὸν πολέμιον τῶν ἐδικῶν τῆ βαλευ-
 μάτων. εἰς τὸν καταλύτην τῆς τόσο παλυκοπιάσε
 ἡ διὰ βία περισπάσε ἡ πολυποθήτη ἐνώσεως,
 καθὼς ἀληθῆστα ὁ μέγας Πουτίφιξ ἐπροφήτευ-
 σεν εἰπὼν, ἐπαιήσαμεν ἡδὲν.

Λοιπὸν, ἂν ὁ βασιλεὺς εἰς ὅλης τὰς ἄλλας ἐ-
 πέφερε τὴν βίαν εἰς τόσο, ὅτι δὲν ἐδυνάθη νὰ
 ἀποφύγῃ ἢ τε ἑνας, εἰς τῆτον ὅμως δὲν ἐτόλιμθε
 νὰ κάμη ἡδὲ παραμικρὸν κίνημα τῆς βασιλικῆς τῆ
 δυναστείας, ἡ ὅχι μόνον βίαν δὲν τῆ ἐπέφερεν ἡδὲ
 μίαν,

μίαν, ἀλλὰ ἡ τὸν ἐπεριποιεῖτο, ἡ τὸν ἀνέπαυε με-
 ὄλην τὴν τιμὴν ἡ τὴν εὐλάβειαν, μέσα εἰς τὸ ἐδι-
 κόντε Κάτεργον, ἔως ὅπῃ τὸν ἐπανέσρεψεν εἰς
 τὴν πατρίδα με' ὄλην τὴν ἀσφάλειαν, ὡπᾶν ἑνα
 δεῖον κειμήλιον, ὡπᾶν μίαν ἱερὰν παρακαταθήκην,
 λοιπὸν, λέγω, ἡμεῖς ἐδῶ πρέπει νὰ τραβίξωμεν,
 ὡς ἐν πορίσματος μοῖρα, ἑνα συμπέρασμα φανερώ-
 τατον, ἡ πολλὰ ἀκόλυτον, δηλαδὴ, πῶς ὁ Μάρ-
 κος δὲν ἦτον μετρίως ἀρετῆς ἄνθρωπος, ἀλλὰ μίαν
 τελείας ἀγιότητος ὑποκείμενον. ὡπᾶν νὰ εἰπῆς, ἡ
 νὰς ἄλλος βασιλεὺς τῆτοτε καιρῷ, ἡ Ἀθανάσιος,
 ἡ Κύριλλος, ἡ ἄλλοις τῶν θεοφόρων ἐκείνων ἄν-
 θρώων. διὰ τὴ ἂν τῆτο δὲν ἦτον, ἡ ἂν διὰ ἑνα τοῖστον
 εἰς τὰς ἡμέρας τῆ δὲν τὸν ἐγνώριζεν ὁ βασιλεὺς,
 βεβαιότατα, ὅχι μόνον ἀποδοχῆν ἡ ἀνάπαυσιν, ἡ
 τιμὴν τοιαύτην, δὲν ἤθελε τῆ προσφερῆ ἡδὲ μίαν,
 ἀλλ' ἡδὲ ἤθελε τὸν ἑξαιρέσει ἡ νὰ τὸν ἀφήσει ἀ-
 βίασον ἐκείνον μόνον, εἰς ἑνα τόσο πρᾶγμα, ὅπῃ
 τόσο ἐσπᾶδαξε νὰ τὸ κατορθώσῃ, ὅσον ἐσοχάζε-
 το, πῶς ἐκείνο ἦτον ἡ ῥίζα, ἡ ἀρχὴ, ἡ τὸ θεμέ-
 λιον τῆς εὐδαιμονίας ἡ τῆς ἐδικῆς τῆ, ἡ ὄλων τῶν
 χριστιανῶν. τέταρτον αἴτιον σοχάζομαι τὴν ἄνω
 πρόνοιαν. ἡ ὁποῖα προικονομέσα τὴν μετὰ ταῦτα
 δι' αὐτῆ γενησομένην ἀνορθωσιν ἡ σύστασιν τῆς Ἐκ-
 κλησίας, καθὼς ἐν ἴδιῳ καιρῷ, θέλει γένη φανε-
 ρόν, αὐτῆ λέγω ἐνευσεν εἰς τὴν καρδίαν τῆ Βασι-
 λέως, καθὼς ποτε ἡ εἰς τὸν Ναυαχοδονόσορ διὰ
 νὰ μὴ ῥίψῃ εἰς τὴν Κάμινον τὸν προφήτην Δανιὴλ,
 ἐνευσε λέγω εἰς τὴν καρδίαν τῆ, ἡ ἀκαταβίασον
 νὰ τὸν ἀφήσει, διὰ νὰ εἶναι μετὰ ταῦτα ἀξιόχρεως
 ἡ εὐπράδεκτος μεσίτης, ὡς ἀνεπίληπτος, ἡ ἀκα-
 τηγόρητος, ἡ ἀβλαβῆ νὰ τὸν διαφυλάξῃ, ἀ-
 πὸ τὰς ἐπιρροίας τῶν ἐχθρῶν, διὰ νὰ γένη νέος
 Βασιλεὺς, ἡ νέος Ζοροβάβελ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν
 τῆ

τῆ Χριστῆ· καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐγὼ τὸ πρῶτον
 τῆτο, δὲν δύναμαι νὰ το σοχαθῶ, πῶς ἐσάθη χω-
 ρίς τὴν θείαν πρόνοιαν, ἢ γυνὴ ἢ παρά τῆ Βασιλέως
 εἰς αὐτὸν γενομένη φύλαξις. ἐπειδὴ τὴ νομίζετε
 ἀδελφοί; εἰς πόσον κίνδυνον ἀρὰ εὐρέθη αὐτός· ὁ
 νέος, ἀλλὰ τέλειος ὁμολογητής; εὐρίσκωμεν εἰς τὴν
 ἱστορίαν ἐκείνην, ὅτι ὄντες ἀκόμα εἰς τὴν Φερράριαν
 οἱ Ἀνατολικοὶ ἔλεγον εἰς τὸν Βασιλέα, ἰδὲ ὀρίζει
 ἢ ἁγία Βασιλεία σε, νὰ ἀρχήσωμεν τὰς περὶ τῆς
 δόξης διαλέξεις. ἀνίσως λοιπὸν οἱ Λατίνοι κηρύξω-
 σιν, ὅτι ἀρχήτως καὶ λαμπρῶς ἀπέδειξαν τὴν δόξαν
 τῆς, πῶς εἶναι ὀρθὴ καὶ καλὴ. καὶ ὕστερα ἀπὸ τῆτο
 θέλοντες νὰ κάμνουν συμπέρασμα, ζητήσαν νὰ δώ-
 σωμεν γνώμας, καὶ νὰ συμφωνήσωμεν μετ' ἐκείνας, καὶ
 ἡμεῖς δὲν σέρξωμεν τὴν ἐδικὴν τῆς ἀπόφασιν, τότε
 ἂν ὁ Πάπας θελήσῃ νὰ μᾶς ἀποκηρύξῃ ὡς αἰρετι-
 κὸς, καὶ δώσῃ ἄδειαν εἰς τῆς ἐδικῆς τῆ νὰ μᾶς αἰχ-
 μαλωτίξῃ, καὶ νὰ μᾶς κακοποιῇ, ὡς μὴ πειθομέ-
 νος εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν ἐδικὴν τῆ σύνοδον, τίς θέ-
 λει δυνηθῆ ἀπολόγῃμας νὰ ἐπαναστρέψῃ εἰς τὴν
 Κωνσταντινῆπολιν, ὅπῃ ἄλλος τρόπος δὲν εἶναι, πα-
 ρὰ νὰ περάσωμεν διὰ πλοίων, καὶ τόπων, καὶ γενῶν
 Λατινικῶν; βλέπετε ἀκροαταί; ὅλη ὁμῆ ἢ Ἀνατο-
 λικὴ σύνοδος, καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἡμέτερον γένος,
 ὅπῃ ἀφρονέσατε ἐπήγαν ἐκεῖ, ὅλοι λέγω εἰς ἐσ-
 χάτον εὐρίσκοντο κίνδυνον. ὅτι δὲ ὀρθῶς ἐσοχά-
 ζοντο, καὶ δὲν ἦσαν φόβοι μάταιοι, καὶ ὑποψίαι
 σφαλεραὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἐξάπαντος ἐμελλον οἱ
 Λατίνοι, ὡς ἐχθρὸς τῆ Θεῆ καὶ τῆ Πάπα, ὄχι μο-
 ναχὰ νὰ τῆς σκλαβώνῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τῆς φονεύσῃ,
 τῆ προειρημένῃ σαυραπόλεως ὁ κίνδυνος μᾶς βεβαιώ-
 νει πληρέστατα. ἰδὲ τί λέγει περὶ αὐτῆ ὁ φιλα-
 λιθέστατος ἱστορικός, πρὸ ἡμῶν δ' ἐν αὐτῇ (ἢ γυν
 εἰς τὴν Βενετίαν) παρεγένετο ὁ φυγὰς σαυραπό-
 λεως,

λεως, καὶ ἐφυλάχθη παρὰ τῆ Δεσπότη· ἤκουσαν
 γὰρ τινες τῶν Λατίνων, ὅτι ἐσέργισεν τὴν ἐνωσιν, καὶ
 ἠθέλον διαιχερίσασθαι αὐτόν· ἦτοι ἐμελέτησαν νὰ
 τὸν φονεύσῃ. δὲν τὸν ἐφόνευσαν δὲ, ὄχι ἀπὸ φι-
 λανθρωπίας τῆς, ἀλλὰ διατὶ τὸν ἐφύλαξεν ὁ Δεσ-
 πότης ὁ ὀρθοδόξοτάτος. τῶρα, σοχαθῆτε, καὶ
 συμπράνετε ἀληθέστατα. ἂν ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆ-
 θος ἐμελεε νὰ εἶναι εἰς ἀφανισμόν. ἂν ὁ Σταυρου-
 πόλεως, τῆ ὁποῖα τὴν φωνὴν τινὰς δὲν ἤκουσεν εἰς
 τὴν σύνοδον, παρ' ὀλίγον ἐγλύτωσε τὴν σφραγὴν,
 πῆ μένει πλῆθον ἀμφιβολία, διὰ τὸν τῆς πᾶσι κα-
 τάδηλον, καὶ μόνον ἀντίπαλον καὶ πολέμιον τῆς ψευ-
 δωνύμου ἐνώσεως; καὶ τί χρειάζονται περισσότερα;
 δὲν τὸ πρὸ εἶπε, καὶ ὁ τῆ Πάπα Καμεράριος, κα-
 θὼς ἀνωτέρω εἶπομεν; βεβαιώθητε ἀδελφοί, πῶς
 τῆτο μάλικα καὶ ἀρετὴ καὶ χρέος νομίζεται τῆς ἀ-
 γούργου ποιμαντικῆς προσαστίας τῆ μακαριωτάτη Πον-
 τίφικος, ἢ γυν τὸ νὰ καθαρίζῃ μετ' τὴν μάχαιραν,
 καὶ μετ' τὸν βρόχον, καὶ τὸ περισσότερον, μετ' τὸ πῦρ,
 καὶ μετ' τῆ κωνεῖνα τὴν δύναμιν, τῆ Χριστῆ τὸν σίτον,
 ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν τὰ ζιζάνια. καὶ τῆς εἰς τῆτο τὸ
 ἁγιον ἔργον ὑπηρετῆντας, εὐλογεῖ, κατὰ τὸν Μωϋ-
 σῆν, καὶ ἐπεύχεται. ὡς παντελῶς δὲν δύναται νὰ
 μείνῃ καμμία ἀμφιβολία, πῶς ὁ πρόμαχος τῆς Ἀ-
 νατολικῆς Ἐκκλησίας ὁ ἱερώτατος Μάρκος, ἐσάθη
 καὶ εἶναι μάρτυς τετελεσμένος τῆ προαιρέσει, ὡς ἂν
 ὅπῃ ὁμολογημένως θανάτῃ πικροτάτα κίνδυνον ἔτρε-
 χε, μόνος προπολεμῶν, καὶ μόνος ὑπερασπιζόμενος
 μέχρι τέλους, τὴν πατρῶαν εὐσέβειαν, καὶ τὰ σο-
 φίσματα τῆς πλάνης λαμπρῶς, παρρησίᾳ, ἐν μέ-
 σω τῶν Λατίνων, ἀπελέγχων καὶ σηλιτεύων, καὶ
 εἰς τὸ ἐδὲν καταστέφων, καθὼς ὁ ἀγέρωχος Πά-
 πας ἐμαρτύρησεν εἰπὼν, ἐποιήσαμεν ἐδὲν. ἀλλὰ
 δὲν ἠκολούθησεν ἐμπράκτως ἐκ μέρους ἐκείνων ἢ μαι-
 φρονία. τῆτο βεβαιότατα δὲν γνωρίζει ἄλλην αἰτίαν,
 εἰμὴ

εἰμὴ τὴν θείαν πρόνοιαν, καθὼς ἔχει προείπομεν, καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς ἀκόμα γίνεται κατὰδηλον.

Ἄφ' ἧς κακῶς τὴν κακὴν ἐτελείωσαν ἔνωσιν ἰε-
ροπορήσαντες ἅπαντες μέσσω εἰς ἓνα ναόν, λατινικῆς
γενομένης λειτουργίας, ἡ ὁ ψευδώνυμος ὄρος αὐτῶν
ἐνυπόγραφος ἡ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ἑλληνιστὶ ἡ λα-
τινιστὶ ἀνεγνωσθῆ ἐπ' Ἄμβωνος, ἡ ἀσπασμόν, φεῦ,
ἀναμεταξύτων ἔκαμεν κοινωτικὸν δηλοῦντι ἡ ἀδελ-
φικόν, οἱ λατῖνοι ἡ οἱ λατινόφρονες, ὕστερα ἀπὸ
ταῦτο, λέγω, ἐφρόντισεν εὐθύς ὁ Πάπας, διὰ τὴν
κρίσιν ἡ τὴν κατακρίσιν, τὸν ὀρθοδοξότατον ἡ ἀγιώ-
τατον, ὁ ἐξάγιος ἡ μιαιώτατος, ἡ ὑπὸ πᾶσῶν
τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων ἀναθεματισμένος ἡ κατὰ-
κριτος, ὅθεν ἡ εἰς τὴν Βασιλέα ἐμήνυσεν λέγων
,, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἐφέσσα δὲν ἐπέσθη εἰς τὴν ἀπόφρα-
σιν τῆς συνόδου, ἔδωκε εἰς τὸν ὄρον ὑπέγραψεν, εἶναι
χρεῖα νὰ κριθῆ συνδικῶς, ἡ ἂν δὲν ὑπακῆσθῆ εἰς
τὴν σύνοδον, ἀκολούθως νὰ τῆ γένη ἡ πρόπησα κα-
ταδίκη. λοιπὸν, λέγει, σείλετον ἔδω εἰς ἡμᾶς,
διὰ τὴν κρίνωμεν. ἀντεμήνυσεν ὁ Βασιλεὺς (ὑ-
πὸ Θεῶ βέβαια κινούμενος), ὅτι ὁ Ἐφέσσα εἶναι Ἀρ-
χιερεὺς ἡμέτερος, ἡ ἐπειδὴ εἶναι ἰδικός μας, τὰ
κατ' αὐτὸν ἀνήκωσιν εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἡμετέρας συ-
νόδου, ἡ εἰς τὸν Πάπαν δὲν ἀνήκει νὰ ζητῆ νὰ κρι-
νῆ τὸν Ἐφέσσα ἐπὶ τῆς ἰδίας συνόδου. ἀλλ' ἡμεῖς θε-
λομεν φροντίσει περὶ αὐτοῦ. ἀλλὰ τέλος πάντων,
ἐπειδὴ ὁ Πάπας δυνατὰ ἐπέσθητο ἡ τὸν ἐζητεῖ
ἀπαραιτήτως, νομίζοντας ἴσως ὁ μάλιστα, πῶς ἔ-
μελλεν ὁ Μάρκος νὰ εὐλαβηθῆ τὸ ὕψος τῆς ἀξίας
τῆς, ἡ νὰ κλίθῃ παρευθὺς τὸν αὐχένα εἰς τὴν αὐ-
θεντίαν τῶν λόγων τῆς, διὰ τῆτο μὴ δυναθῆς ὁ
Βασιλεὺς μέχρι τέλους νὰ ἀντιθέκῃ εἰς τὰ συχνὰ
τὰ ζητήματα, ἡ νὰ εἰπῶ καλύτερα εἰς τὰς προσα-
γὰς

γὰς τῆς, προσκαλεσάμενος τὸν ἅγιον, τὸν λέγει ἔ-
τως. ,, ὁ Πάπας ἐμήνυσεν ἡ ἀπαξ ἡ διὰ ἡ τρεῖς πε-
ρὶ σῆς, διὰ τὴν σῆς σείλω πρὸς αὐτὸν, ἡ εἶναι χρεῖα
νὰ ὑπάγῃς. ἐγὼ ἐπροδιάθεσα τὰ πράγματα νὰ
μὴ γένη τίποτα σκληρόν, ἡ κακωτικόν κατὰ σοῦ.
(ἀκείναι τὸ κακωτικόν;) ἡ λοιπὸν ὑπάγε, ἡ ἀκω-
σον, ὅσα θέλει σῆς εἰπῆ, ἡ ἀποκρίθῃτι ἀνυποσό-
λως εἰς τὰς λόγους ἐκείνους, ὅσα σῆς φανῆν ἀρμόδια.
τί τῶρα ἔδω σοχαζοῦσθε χριστιανοὶ; τάχα ἐδειλία-
σεν ὁ Μάρκος συλλογιζόμενος, πῶς ἔχει νὰ παρα-
σταθῆ μόνος εἰς ἓνα Πάπαν τόσον ὑψηλόν, ἡ τόσον
μεγάλον, ὅπῃ ἡ ἐκεῖνος τὸ θέλει, ἡ οἱ κόλακές
τῆς τὸν κηρύττωσι, πῶς εἶναι ὁ μόνος Βασιλεὺς καὶ
πατὴρ τῶν περιγύπων ἡ βασιλέων, ἡ ὁ μόνος ἀρ-
χων ἡ κριτῆς ὅλης τῆς οἰκουμένης; τάχα εὐλαβήθη
τὸ ὕψος τῆς θρόνου τῆς, τὸ ὅποιον εἶναι τόσον, ὡς
ὅπῃ, αἱ κεφαλαὶ τῶν περὶ αὐτὸν Καρδιναλίων, ἐρ-
χονται ἴσα μετὰ τὸ ὑποπόδιον τῶν ἐδικῶν τῆς ποδῶν,
καθὼς τὸ ἐπαρτήρησεν ἀκριβέστατα ὁ φιλαλιθέ-
σατος ἰσορικός; τάχα ὡς ὑπεύθυνον ἐμέτρησε τὸν
ἐαυτὸν τῆς ἡ ἐσυσάλθη; ἡ μήπως τῆς ἔλειψαν οἱ
λόγοι ἡ ἡ σοφία εἰς τὸ παπικόν ἐκεῖνο κριτήριον;
μηδαμῶς ἀδελφοί! μὴ τῆτο σοχαθῆτε ὅλον τὸ
ἐναντίον ἔγινε μάλισα. ἐμβῆκεν ὁ γεννήδης ἐκείσε
φέρων μετὰ λόγους τῆς φρόνημα τῶν πατέρων τῆς, ἡ
τὴν σοφίαν τῆς Παύλου. τῆς Παύλου, λέγω, ἐπει-
δὴ κατὰ ἀλήθειαν, πολλὴν ὁμοιότητα μετὰ ἐκεῖνον
εὕρισκω εἰς τῆτον τὸν εὐμηχανώτατον ἡ συνετώτατον
ἅγιον. ἐκάθητο ἐκεῖ σοβαρὸς ἡ ἐμβριθῆς εἰς τὸν
ὑψηλόν ἡ ἐπιημένον τῆς θρόνον ὁ γυναικοπρόσωπος
τῆς Πέτρος διάδοχος, ὃν τρόπον δηλοῦντι ἡ τὸ σκό-
τος τῆς φωτός, ἡ τῆς ὑγείας ἡ νόσος, ἡ τῶν φρε-
νῶν ἡ ἐκστασις, διάδοχος λέγεται, κατὰ τὸν μέγαν
τῆς θεολογία Γρηγόριον. περὶ αὐτὸν δὲ, ἡ ὑπ' αὐ-
τὸν

τὸν οἱ ἐδικόιτε Καρδινάλιοι, καὶ τῶν Ἐπισκόπων
 οἱ ἔγκριτοι. ὁ Πάπας ἐδιανοεῖτο νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ
 εἴκη ὀρθίος, ὡς δὴθεν ὑπεύθυνος, κατὰ τὴν τάξιν
 τῶν κρινομένων. ἀλλ' ὁ μέγας ἐκεῖνος νῆς, πεποι-
 θῶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεώς τε, καὶ ὄχι
 ὡς κριτὴν ἐδικόν τε, ἢ ὡς ἐπίσκοπον παντάπασιν
 αὐτὸν σοχάμενος ἀλλὰ καθὼς ἦτον διπλαδὴ, ὡς ἐ-
 χθρὸν τῆς ἀληθείας, καὶ τῆ Θεῆ πολέμιον τῆτον
 βλέπωντας, ἐγὼ, εἶπεν, ἀγανακτῶ τῆς νεφροῦς
 καὶ τῆς πόδαςμι, καὶ ἰδύναμαι ἱκανῶς, καὶ παρευ-
 θὺς ἐκάθισε. ὁ Πάπας, λοιπὸν, ὡς ἐν συντόμῳ
 εἶπεν, διὰ νὰ μὴν ἐκτείνωμεν περὶ τῶν τὸν λόγον,
 δυοῖν θάτερον τὸν ἀπεφάσισε νὰ ἐκλέξῃ, ἢ νὰ κα-
 ταπεινῆ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς συνόδου, καὶ νὰ εἰ-
 ξῆ τὴν γενομένην ἔνωσιν. ἢ ἂν τῆτο δὲν κάμῃ, ἐξ
 ἀπαντος νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ καθαιρεθῆ, καὶ νὰ ἀ-
 ποκηρυχθῆ ὡς αἰρετικός, καθὼς ἔπαθον, καὶ ὅσοι
 ἐσάθισαν ἀπειθεῖς εἰς τὰς παλαιὰς οἰκουμενικὰς συ-
 νόδας. τί μὲν ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος εἰς τὸ πρῶτον,
 γραμμένον δὲν τὸ εὐρίσκομεν. πλὴν τῆτο μόνον
 εὐρίσκομεν, ὅτι ἔδωκεν ἀποκρίσεις ἱκανὰς εἰς τοὺς
 λόγους τῆ Πάπα. καὶ βέβαια τίς ἀμφιβάλλει, ὅτι
 ὡς ὁ περίφημος ἐκεῖνος Ἐφέσος ἀπεκρίθη καὶ τότε,
 ἦγυν διὰ ποίας αἰτίας, ἥτε εἰς τὴν Θεοσυγῆ σύνο-
 δόν τε ἐπείδετο, ἥτε τὴν κακῶς καὶ παραλόγως γε-
 νομένην ἔνωσιν ἔδεχτο; διὰ δὲ τὴν καταδικὴν, ὅ-
 πε τὸν ἐφοβέρισε πολλὰ εὐχαριστήμεν τὸν ἱστορικὸν ὁ-
 πῆ μᾶς ἀφῆτε γεγραμμένην τὴν σωφράτην ἐκεί-
 νην, καὶ ὄντως πνεύματος ἁγίου πληρεστάτην ἀπόκρι-
 σιν. τὴν ὁποῖαν, πρέπει νὰ γράψωμεν αυτολεξεί,
 διατὶ προξενεῖ χαρὰν μεγάλην εἰς τὰς φιλευσεβεῖς
 ἀναγνώσας, ἢ θαυμάτιος παρρησία καὶ σύνεσις τῆς
 μεγάλης καὶ ἀξιαγάσας ἐκείνης ψυχῆς.

,, Αἱ σύνοδοι, λέγει, κατεδίκασον τὰς μὴ πει-
 ,, δομένους τῆ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' εἰς δόξαν τινὰ ἕναν-
 ,, τίαν αὐτῆς ἐνισαμένους, καὶ ταύτην κηρύττοντας,
 ,, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένους. δι' ὃ καὶ αἰρετικούς
 ,, ἐκάλεν αὐτὰς. καὶ κατεδίκασον πρῶτον τὴν αἰρε-
 ,, σιν, εἶτα τὰς ἀντεχομένας αὐτῆς. ἐγὼ δὲ ἐκη-
 ,, ρύττω ἰδίαν μα δόξαν. ἔδετι ἐκαινοτόμησα. ἔδε
 ,, ὑπὲρ ἄλλοτρίᾳ τινος δόγματος καὶ νόθου ἐνίσταμαι.
 ,, ἀλλ' εἰς τὴν ἀκραιφνή δόξαν τηρῶ ἐμαυτὸν, ἢ
 ,, παρέλαβε, καὶ κατέχει ἡ Ἐκκλησία ἀπ' αὐτῆ
 ,, τῆ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ἐς δεῦρο. ἢν καὶ ἡ Ῥω-
 ,, μαϊκὴ ἁγία Ἐκκλησία πρὸ τῆ σχίσματος, κα-
 ,, τείχευ ὁμᾶ μετὰ τῆς ἡμετέρας ἁγίας Ἐκκλησίας
 ,, τῆς Ἀνατολικῆς. ἢντινα δὴ εὐσεβῆ δόξαν, καὶ
 ,, πρότερον μὲν ἀεὶ ἐπληνεῖτο, καὶ ἐν τῇ παρήσῃ δε-
 ,, συνόδῳ, πολλὰκις αὐτῇ ἐπληνεσάτε, καὶ εἰδὲς δύ-
 ,, ναται κατὰ τι μεμφεσθαι, ἢ κατηγορεῖν αὐτῆς.
 ,, εἰ ταύτης τοῖνον ἀντιποιεῖται, καὶ ἐξ αὐτῆς παρε-
 ,, κκλίται ἔβλαμαι, πῶς ἂν κατακριθεῖν δίκην,
 ,, ἢν οἱ αἰρετικοὶ κατεδικάζοντο; τίς ἂν ὑγιῶς καὶ
 ,, εὐσεβῶς φρονῶν τοιῦτόν τι ποιήσῃς κατ' ἐμοῦ.
 ,, δεῖ γὰρ πρῶτον τὴν δόξαν, ἢν δοξάζω κατακρι-
 ,, ναι. εἰ δὲ αὐτῇ εὐσεβῆς καὶ ὀρθόδοξος ὁμολογεῖ-
 ,, ται, πῶς ἐγὼ καταδικῆς ἄξιός εἰμι.

Κατὰ ἀλήθειαν δὲν δύναμαι νὰ μὴ φωνήξω,
 ὡ Μάρκε σόμα καὶ ὄργανον τῆ πνεύματος. ὡς εὐγε
 καὶ ὑπερεῦγέσθ, διὰ τὴν λαμπράν καὶ ὑπερθαύμα-
 ζόνθ ἀπόκρισιν. τίς νὰ ἀκῆσῃ, καὶ νὰ μὴ κροτήσῃ
 τὰς χεῖρας ἀπὸ τὴν χαρὰν; τίνας καρδίας δὲν σπιν-
 τῆ ἀπὸ τὸ θαῦμα τῆς ἡδονῆς; τί σοχάζεσθς ἀ-
 γαπητοὶ ἀδελφοί; εἶναι τάχα τῆτη μία ἀπόκρισις,
 διὰ νὰ τὴν περᾶσῃ τινὰς χωρὶς θαῦμα καὶ ἀπορίαν;

Εἰς τὰς προλαβήσας διαλέξεις, ἦτον εἰς ἐξέτασιν καὶ συζήτησιν ἡ δόξα τῶν λατίνων. ὅθεν καὶ καθὼς εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, ἦτον εἰς καθ' ἓνα ἐλευθερία, καὶ λέγει, καὶ καὶ δεφενδεύη τὴν ἐδικήν τε γνώμην. ἀλλ' ἀφ' ἧ κοινῶς ὅλοι, ὡς καλὴν καὶ ὀρθὴν ἐδέχθησαν τὴν λατινικὴν δόξαν, καὶ ὅρος ἐγίνε συνοδικὸς ἐπ' αὐτὸ τῆτο, καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων, καὶ γενομένης πανδήμου συνάξεως καὶ λειτουργίας, ἀνεγνώσθη καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας ὁ Ὄρος, καὶ ἀνεκηρύχθη εἰς ἐπήκοον πάντων, ὡς ἀγία ἡ τῶν λατίνων δόξα, καὶ τῶν ἐπισκόπων ἀπάντων ἱεροφορούντων ἐγίνε τῶν Ἐκκλησιῶν ἡ πολυπύδητος ἐνώσις, μεῖωσας καὶ ὕμνος, καὶ ψαλμὸς, ἀφ' ἧ, λέγω, ταῦτα πάντα ἐγίναν, καὶ ἔλην τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κράτος ἔλαβεν ἡ οἰκαμενικὴ ὀνομαθεῖσα σύνοδος, πῶς εἰς τὸ ἐξῆς εἶχε σόμα καὶ γούρη παρὰ μικρὸν λόγον, ἢ ὅτι δὲν ἀπεφάσισεν ὀρθῶς, ἢ ὅτι αὐτὸς ἐφρόνει ὀρθότερα καὶ καλλίτερα. ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπῃ πρότερον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ φανερά καὶ κρυφίως διεγόγγυζον, καὶ ἐμέμφοντο, καὶ δὲν ἐσεργον τὰ μελετώμενα, ὅλοι, λέγω, μετὰ ταῦτα ἐκεῖ ὄντες ἐσιώπησαν, καὶ ἔδδ' ἐτόλμησε τινὰς εἰς τὸ ἐξῆς εἰπεῖν ἔδδ' φιλὸν λόγον κατὰ τῆς ἐνώσεως.

Μόνος ἔτος ὁ θαυμασιὸς μόνος, καὶ πρότερον καὶ ὕστερον σερεὰ θαμελιωμένος εἰς τὴν ἀκραίφνη δόξαν τῶν πατέρων τε, πρῶτον μὲν εἰς ἀνατροπὴν τῆς γενομένης ψευδωνύμου καὶ κακίσε ὄρε, αὐτὸς ἐκδέτει ὡσαν σήλην ὑψηλὴν τῆς ὀρθοδόξε θεολογίας, τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, ὅπῃ παρέλαβεν ἐκ τῶν προγόνων τε, καθὼς μετὰ τὸ τέλος τῆ παρόντος συντάγματος, θέλομεν ἐπιτινάφει καὶ ἐκείνην πρὸς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν, ἐπειτα, ὡς ἠκέσατε, καὶ λαμπρῶ τῆ φωνῆ, καὶ ὑψηλῶ τῶ φρονήματι, κηρύττει τὴν

τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὁμολογεῖ παρρησία, πῶς μόνη ἡ ἐδική τε δόξα ἦτον ἡ ἀκραίφνης, καὶ ὀρθῆ, καὶ ἀληθινή, τὴν ὁποῖαν, λέγει παρέλαβε καὶ κατέχει ἡ Ἐκκλησία, ἀπ' αὐτῆ τῆ σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆτο εἶναι κατὰ πάντα καὶ παρὰ πῦσι τοῖς νῦν ἔχουσιν ἀμεπτος καὶ ἀκατηγόρητος. ταῦτα, λέγω, λαμπρῶς κηρύττει, πῶ τάχα; καὶ εἰς πῶσον ἔμπροσθεν; μέσα εἰς τὸ ἀνακτορικὸν παλάτιον τοῦ Πάπα, ἐνώπιον ἐκεῖνα τῆ Ἰσοθέου Πάπα. μόνος μεμονωμένος ἀνα μέσον τῶν ὑπερηφάνων Καρδιναλίων, καὶ τῶν ἄλλων τε βηλευτῶν.

Ὅθεν καὶ καταισχύνας μάλις, ἀντὶ καὶ καταισχύνη. κατακρίνας, ἀντὶ καὶ κατακριθῆ. καὶ νικήσας ἀντὶ καὶ νικηθῆ, ἀνόητον καὶ δυσσεβῆ μάλις τὸν ἀλαζόνα δείξας Πάπαν, ἔτως ἐξῆλθε, δηλαδὴ νικητὴς, θαμβευτὴς, καὶ μετὰ τὸν λαμπρότατον τῆς ὁμολογίας κέκοσμημένος σέφανον. τῶρα ἂν ἡ θεία πρόνοια, διὰ τὴν μετὰ ταῦτα σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐφύλαττε τὴν πανοσίαν τε ζωὴν, ἦτον δυνατὸν μὴ τοσαύτη καὶ τοιαύτη παρρησία καὶ ἀντίστασις, καὶ μὴ γένη αἰτία καὶ βάψη τὴν ἀρχιερατικὴν τε σολὴν, καὶ μετὰ τὴν ἔχουσιν τῆ ἰδίου του αἵματος. βεβαιότατα τινὰς δὲν θέλει ἀμφιβάλλει περὶ τῆτο. διατὶ ἂν ἀπλῶς ἐπίσκοπον, τῆ ὁποῖου ἡ φωνὴ ποτε δὲν ἠκέσθη μέσα εἰς τὴν σύνοδον, ὡς εἶπομεν, μόνου διατὶ ἠκέσαν, ὅτι δὲν σέργει τὴν ἐνώσιν, ὠρμησαν καὶ τὸν ἀποκτείνην, πῶς ἠθέλαν ὑπομείνη τὸν φανερόν καὶ μόνον ἐδικόν τε ἐχθρόν, εἰ ἠθέλε καθαιρεθῆ καὶ ἀποκηρυχθῆ ὡς αἰρετικὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας πολέμιος; τίς δὲν ἠξέσει τῆ ἀγίου ζήλε τὰ κατορθώματα; καὶ ὅτι πᾶς ὁ ἀποκτείνας αὐτόν, ἠθέλε δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ;

Ποῖα ἔστι πόσια λοιπὸν ἐγκώμια, με' ὅλην τὴν
 ἱστορικὴν εὐγλωττίαν συνδεμένα ἢ τετορνευμένα,
 ἢ θελαὴν φανῆ ἀρκετὰ διὰ τὰ κατασέψαν ἐκείνην τὴν
 ἀγίαν κεφαλὴν, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς προλαβὼν με'
 τὰς ἀμαράντης τῆς ὁμολογίας τῆς σεφάνης κατεκόσ-
 μισα; με' ποῖας ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἡρώας τῆς εὐ-
 σεβείας παραβαλλόμενος, εὐρίσκεται ἕτος κατώτε-
 ρος, ἢ ὄχι μάλισα ἴσος, ἢ ἂν δὲν φανῆ πολμηρὸν,
 ὅτι ἔστι μείζων ἀπὸ πολλῆς ἢ λαμπρότερος; ἄς μοῦ
 συμπαθήσῃ εὐθύς, παρακαλῶ, Ἀαρῶν ἐκείνος,
 ὁπρῶτος ἢ μέγας τῷ Νόμῳ ἱερεὺς, διατὶ ὄχι μόνον
 παραχωρεῖ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ,
 ἀλλὰ ἢ διαγράφει αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ γλυπτὸν, καὶ
 δείχνωντας εἰς τὸ πλῆθος τὸ χωνευτὸν, ἐκήρυξε
 λέγων, ἔτσι οἱ θεοὶ Ἰσραὴλ, ἢ τὸ περισσό-
 τερον ἀκόμα, ὅτι ἢ ἑορτὴν ἐκέλευσε νὰ τελέσουσιν
 εἰς τὸν νέον ἐκείνον θεόν. ἀλλ' ὄχι ποτε ἢ ὁ μέγας
 ἕτος ἱερεὺς τῆς χάριτος. μὴ γένοιτό ποτε νὰ ἔπα-
 θε τοιοῦτον. ἀντέστη μάλισα με' ὅλας τῆς τὰς δυνά-
 μεις εἰς τὰ βηλούματα τῶν ὄλων. ἔτσι διέγραφεν,
 ἔτσι ὑπέγραφεν εἰς τὸν Ὄρον, τὸ κατὰ ἀλήθειαν
 γλυπτὸν, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἀνάπλασ-
 μα. δὲν ἐκήρυξεν, ἀλλὰ ἢ ἀπεκήρυξε μάλισα,
 ὡς ψευδῆ ἢ ἀλλοτριὰν τὴν λατινικὴν δόξαν, καὶ
 τὴν μικρὰν ἐκείνην ἑορτὴν τῆς ἐνώσεως, ὄχι μόνον
 δὲν ἐτέλεσεν ἐκείνος, ἀλλὰ ἢ ἐθρήνηι μάλλον ἢ
 ἔκλαιε, διὰ τὴν καταισχύνην ἢ κατάρρεσιν τῆς
 θεοπαράδοτης πίστεως, ἰδίᾳ ἢ μακρὰν ἀποκλεισμένος
 εἰς τὰ ταμσιῶν τε.

Οἱ

Οἱ Φινεὲς τῷ Ἀαρῶν ἑγγονοί, διατὶ ζήλω πυ-
 ρόμενος ὑπὲρ τῷ θεῷ Νόμῳ διεπέρασεν με' τὸν Σει-
 ρομάσιν ἢ ὁμῶς ἐνταῦτῳ ἢ τὴν Μαδιανίτιδα, με'
 τὴν ὁποῖαν ἐξετόρνευεν, ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
 σύνην, ἢ εἰς ἀνταμοιβὴν τῷ ζήλωτι, ἔλαβε γέ-
 ρας αἰώνιον τῆς ἱερατείας τὸ χάρισμα. Οἱ ἡμέτερος
 Μάρκος, ὄχι ἕνα, ἢ δύο, ἀλλὰ πολλὰς Ἰσραηλίτας,
 διηλαθὴ ἀνατολικὰς, ἢ μάλισα ἐκ τῶν ἐγκρίτων
 ποιμένων, ὅπῃ ἐξέστησαν, ἢ κατὰ τὴν γραφὴν εἰς
 Θεὸν ἠφρονεύσαντο, ἢ ἀπὸ τὴν πορνικὴν ὄψιν τῆς
 νοητῆς Χασβὶ καταγοιτσοφέντες ἐμοίχευσαν με'
 αὐτὴν, ἢ εἰς τὸ κάλλος τῆς θείας πίστεως ἐξύβρι-
 σαν. ὄχι λέγω ἕνα ἢ δύο, ἀλλὰ πολλὰς τοιοῦτας,
 ἢ ὅλας ἐκείνης τῆς ἐξ ἡμῶν, διεπέρασεν ἢ ἀπέσφα-
 ξε, ἢ ὁμῶς σὺν αὐτοῖς ἢ τὴν νοητὴν Μαδιανίτιδα,
 τὴν δυτικὴν, λέγω, Ἑκκλησίαν με' ποῖον Σειρο-
 μάσιν, με' τὴν μάχαιραν τῆς πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥή-
 μα Θεοῦ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. ὅθεν, ἂν ὁ
 Φινεὲς ποσῶτον ἐτιμήθη, πόσον ἀρα ἕτος ἐδοξάσθη,
 ὅπῃ ἢ ὑπὲρ τὸν Φινεὲς ἠνδραγάθησεν, ὄχι μόνον
 ὅτι πολλὰς, ἀλλ' ὅτι ἢ μεγαλητέρα; τὰτ' ἐστὶ
 πλεον βδελυκτῆ, ἢ πλεον θεοσυγῆς πορνεία ὁμο-
 λογημένως εἶναι, ἢ εἰς τὴν θεῖαν πίσιν καινοτομία
 ἢ δυσσέβεια.

Θαυμάσιος ὁ Γεδεὼν, διατὶ παραδόξως κατε-
 τρόπως τὰ πλῆθη τῶν ἀλλοφύλων, ὅπῃ ὡτὰν
 ἀκρίδες ἐσκέπαζον τὰς κοιλάδας, ἢ ὡτὰν ἢ ἕμιμος
 τῆς θαλάσσης ἦσαν ἐπισεσωρευμένοι. ἀλλὰ τὸ λά-
 χισον εἶχε μεθ' ἑαυτῆς τριακοσίας ἀνδρας ἐκλεκτὰς,
 ἢ με' τριακοσίας κερατῖνας εἰς τὴν δεξιάν, ἢ με'
 ἄλλας τριακοσίας λαμπάδας εἰς τὴν ἀριστεράν, διὰ
 νυκτὸς ὁρμήσαντες, ἢ φωνάζοντες Ῥομφαία τῷ κυ-
 βίῳ, ἢ τῷ Γεδεὼν, ἢ δυνατὰ σαλπίζοντες ἐνταῦ-
 τῷ με' τὰς κερατῖνας, ἐξέπληξαν, ἐξέστησαν, ἢ εἰς

I

φυ-

φυγήν ἔβαλλον ὅλην ἐκείνην τὴν βαρβαρὸν παρρη-
βολήν. Ἀλλὰ πόσον θαυμασιώτερος δικαίως πρέ-
πει νὰ νομίζεται ὁ Θεὸς ἕτος ἀρχιστρατήγου, ὅπου
αὐτὸς μόνος με' μόνην τὴν ἐδικήν τε κερατίνην, τὴν
σαλπύγγα λέγω τῆς ὑψηλῆς τε θεολογίας, τὴν
ὁποίαν ὡς δεξιάν, εἶχαν εἰς τὴν δεξιάν, καὶ με' μό-
νην τὴν ἐδικήν τε λαμπάδα, τὸ φῶς, λέγω, τῆς
ἔξω σοφίας τε, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν ἀρισερὰν,
ὡς ἀρισερὰν, ὅχι διὰ νυκτὸς ἔξαφνα πίπτωντας,
ἀλλὰ φανερά, συσαδὸν, καὶ πολλακίς ἀντιπαρατατ-
τόμενος, εἰς πολλὰς καὶ διαφόρας κάμπας, ποτὲ μὲν
εἰς ἐκείνον τῷ πρυγατορίῳ, ποτὲ δὲ εἰς ἐκείνον τῆς
προσθήκης, καὶ τελευταῖον εἰς ἐκείνον τὸν πλατύτα-
τον τῆς δόξης, με' πολλὰς καὶ ἄλλεπαλλήλους συμ-
πλοκάς, ἐντεῦθεν μὲν τὰ ὑψηλὰ σαλπίζων δόγ-
ματὰ, ἐκείθεν δὲ καὶ με' τὸ φῶς τῆς ἐπισήμης του,
διατρανῶν καὶ σαφηνίζων τὰ θεῖα νοήματα, κατέ-
πληξε, κατετρόπωσε, καὶ τελείως κατέβαλε τὴν
ἐχθρὰν τῆς πίστεως, φανερά ὁμολογῶντας καὶ λέγον-
τας, ἐποιήσαμεν ἕδεν. Ὁ Γερζάε, διατὶ νικᾷ
τῆς ἀμμουρίας, ξεπληρώκει τὸ τάξιμον, ὅπῃ ἔκα-
μεν εἰς τὸν Θεόν, ἦγεν, εἰάν γυρῶσι νικητὴς νὰ τῷ
προσφέρει θυσίαν, ὅποιον συναντήσῃ κατὰ πρῶτον
ἐξερχόμενον ἀπὸ τὴν οἰκίαν τε, εὗρισκει πρῶτην τὴν
μονογενῆ τε θυγατέρα ἐξερχομένην εἰς προὔπαντι-
σίν τε, καὶ πιστὸς εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπόσχεσίν
τε, αὐτὴν ἐκείνην ἀμεταθέτως προσφέρει εἰς τὸν
κυρίον τε ὀλοκάυτωμα. ὁ Θεὸς Μάρκος, ὅχι θυ-
γατέρα, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν τε ψυχὴν θυσιάζει τῇ προ-
αίρεσει, ἀληθῶς θυσίαν ζῶσαν, θυσίαν ἁγίαν καὶ
εὐάρεστον, καὶ ὅχι διατὶ ἐνίκησε, ἀλλὰ διὰ νὰ νικήσῃ
καὶ νὰ καταβάλλῃ ἀχυρώματα καὶ ὑψώματα ἐπαιρό-
μενα κατὰ τῆς γνώσεως τῷ Θεῷ, πρὸς ἀρχὰς καὶ
ἔξοκας ἀντιπαραταττόμενος. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλο εὗ-
ρισκω

εἰσκω τῷ Μάρκῳ, τῷ Γερζάε λαμπρότερον καὶ πολ-
λῶ τιμιώτερον. ἐκείνος ἀφ' ἑ ἐνίκησεν ἐσφαγίασε
τὴν θυγατέρα τε, ἕτος νικητὴς ὑποσρέψας, ἀνεξω-
ποίησε, (καθὼς θέλει τὸ δεῖξει ἢ τῷ λόγῳ ἀκο-
ληθία), ἀνεξωποίησε, λέγω, τὴν Νύμφην καὶ μη-
τέρα τε τὴν Ἑκκλησίαν, ὅπῃ ψυχικῶς εἰς τὴν ἰ-
ταλίαν, ἐνεκρώθη ἀπὸ τὸ φαρμάκι τῷ λατινισμοῦ,
παρασήσας αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς, κατὰ τὸν θεῖον Παῦ-
λον, τῷ νυμφίῳ τῆς Χριστῷ ἐνδοξον, ἁγίαν, καὶ ἄ-
μωμον, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ ρυτίδα, ἦτοι τῶν
τοιούτων μισμάτων καὶ βδελυγμάτων τῷ παπισ-
μοῦ.

Τί τὸ λαμπρὸν κατόρθωμα τῷ Δαβὶδ; ἐμονο-
μάχησε με' τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, αὐτὸς ἐφαί-
νετο ἑξαίσιος κατὰ τὸ μέγεθος. ἀπὸ κεφαλῆς ἕως
ποδῶν ἦτον ἐνοπλος ἀπὸ σιδήρον καὶ χαλκωμα. τὰ
ἄρματά τε, καὶ μακρόθεν φαινόμενα ἐπροξενῆσαν
τρόμον, καὶ ἠφάνη τε ἐκρύωνε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέ-
βας. διατὶ ἀπεφάσιζε νὰ κριθῇ ἢ καθολικὴ νίκη με'
μίαν μονομαχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐπαρρησία-
ζεν ἑτοιμον τὸν ἑαυτόν τε, καὶ λέγωντας λόγια
βλάσφημα πολλα, ἐξωνείδιζεν ὁ ἀπερίτμητος τὴν
παράταξιν τῷ Ἰσραὴλ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Δα-
βὶδ, νέος τὴν ἡλικίαν, ἀφρακτος τὸ σῶμα, γυμ-
νὸς ἀπὸ ἄρματα πολέμου, με' μίαν μονομαχίαν Βακτι-
ρίαν εἰς τὴν χεῖρα, με' πέντε λίθας λείους, (ἦγουν
ἴσους καὶ ἀπαλῆς), τῆς ὁποίας ἔβαλεν εἰς τὸ καδίον
τε τὸ ποιμενικὸν ἐκ τῷ παραρρέοντος ποταμοῦ, ἐρ-
χεται εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην μονομαχίαν. βάνει ἑ-
να λίθον ἀπὸ τῆς πέντε εἰς τὴν σφενδονα. σφενδο-
νίζει ἐναντὶον τῷ βαρβάρῳ με' ὅλην τὴν δύναμιν, καὶ
ὀλίθος ἐκσφενδονιάσας τρυπᾷ τὴν κοίκεφαλαίαν,
ἦγεν τὸ χαλκωμα, ὅπῃ ἐσκέπαζε τὴν κεφαλὴν,
καὶ ἐνταύτῳ ἀκόμα, καὶ αὐτὴν τὴν ὑπερήφανον τοῦ

Γίγαντος κεφαλὴν, καὶ πίπτει κάτω εἰς τὴν γῆν ὁ ἀπερίτμητος, ὡσανεὶ μία δρυς.

Ὅντως ἀξιοθαύματος ἀνδραγαθία. τίς δὲν τὸ ὁμολογεῖ; μὰ διὰ τί; ἀληθείας δικαίτης, τὸ κατόρθωμα τῆ νύκτος τῆς Δαβὶδ, παντάπασιν δὲν εἶναι κατώτερον, διὰ νὰ μὴ φανῶ τολμηρὸς, ἐνομάζωντάς το καὶ ἀνώτερον. διὰ τί, παρακαλῶ προσέχετε, εἰς με ἕνα, καὶ μίαν καὶ μόνην φορὰν μονομαχίης ὁ Δαβὶδ μετ' τὸν ἐδικόν τε Γίγαντα, καὶ νικῶ μετ' τρεῖς, μετ' περισσοτέρους, μετ' ὅλους, μετ' σύνοδον οἰκουμενικὴν, ὄχι ἀπαξ, ἀλλὰ πολλακις, καὶ πλειστάκις, μόνος ὁ Μάρκος, καὶ πάντοτε νικῶ. ἢ τάχα δὲν εἶναι νίκη, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης νίκης λαμπροτέρα ἡμέχοι τέλης εὐσασίς καὶ κροτερία εἰς τὴν ἀγῶνας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; ὅπῃ, διὰ νὰ εἰπῶ πάλιν καὶ μετ' τὸν σοφώτατον σχολάριον, ὑπερήτιζομεν τῆς πατρὸς δόξης ἐν μέσοις λατίνοις μόνος, (ἡμεῖν γὰρ τοῖς ὀφείλοσι συμμαχεῖν, ἀντὶ τοιούτων, φεῦ, πολλοῖς ἐκέχρητο), ἀντέσχε δὲ μόνος, πρὸς τὴν αἰ ἐπαινετὴν πραγματείαν ἐκείνην, τῶν ἄλλων ἐνδεωκότων ὅπως ποτε. ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς μενομαχῆντα θέλω νὰ ἴδωμεν τὸν Μάρκον μετ' τὸν ἐδικόν τε Γολιάθ, τὸν φοβερόν λέγω καὶ ὑπερτάτον Πάπαν. Ὁ Δαβὶδ τὸν ἀλάχιτον ἔφερε μετ' λόγῳ τε μίαν βακτηρίαν, μίαν σφενδόνην, πάντες λίθους λείους ἐκ τῆ παραρρέοντος ποταμοῦ μέσα εἰς τὸ ποιμενικόν του καδίον, καὶ αὐτὰ μεταχειριζόμενος, τῆς θείας ἐνεργείας δυνάμει, ἐνίκησεν. Ὁ Μάρκος δὲν εἶχε τίποτας ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι ἔδεν ἦτον δυνατόν νὰ τοῦ γένῃ χρήσιμα εἰς τὸν ἐδικόν τε πόλεμον. αὐτὸς εἶχε βακτηρίαν τὸν ἐδικόν τε σαυρόν, τὸν ὁποῖον ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἶχεν ἀσυνκώση. καὶ εἰς αὐτὸν πάντοτε ἀπεσπείρει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας του. σφενδόνην εἶχε τὴν ἱεράν τε γλώσσαν, τῆς δεξιᾶς

τῆ ὕψους ὄργανον ἐπιτηδεύτατον. ἀλλὰ καὶ λίθους εἶχεν ὁ Νεεὶ ἕτος Δαβὶδ ἐκ τῆ μουσικῆ ποταμοῦ τῆς αὐτοσοφίας πρὸ πολλὰ ἀποτεταμιευμένης εἰς τὴν ποιμενικὴν τε ψυχὴν. ποῖος τέτης; τὴν παλαιὰν Διαθήκην, τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὰς ἐπιστολάς τῶν θεοσοφῶν ἀποστόλων, τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων διδασκάλων τὰ ἱεράς θεολογίας. αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ νοητοὶ πάντες λίθοι τῆς Δαβὶδ, οἱ ὄντως λείοι καὶ ὀμολογοῦντες. ἔδεν γὰρ ἐν αὐτοῖς σχολίων, ἔδεν συγκυγαλιῶδες, κατὰ τὴν σοφίαν, καὶ ἀγκαλιὰ πέντε, ἀλλὰ μία ἡ δύναμις, εἰς ὃ νῆς, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ λαλοῦντος διὰ πάντων, καὶ ἀρκεῖ πολλακις καὶ ὁ εἰς αὐτὴ πάντων. ἔδεν πίπτει καὶ μετ' ἕνα τῆτων, ὁ νοητὸς Γολιάθ, αὐτὰ ἦσαν τὰ ὄπλα τῆς ἐδικῆς μας μονομαχίης. τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν, κατὰ τὸν ἀπόστολον, ἐσαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ πρὸς καθάρσιν ὀχυρωμάτων. ὁ ἐδικός τε Γολιάθ δὲν ἦτον βέλαια τετραπύχης, ἢ πεντάπυχης, καθὼς ἦτον ἐκεῖνος τῆς Δαβὶδ, ἀλλ' ὅμως ἡ διπλὴ τε ἐξουσία τῆ ὕψους τὴν φαντασίαν ἕως τῶν οὐρανῶν, ἐκεί ἐπὶ ἐπεθύμησε νὰ θῆσῃ τὸν θρόνον τε ὁ ἐδικός τε συναποστάτης ὁ ποτε ἐωσφόρος. δὲν εἶχε περικεφαλαιαν ἀπὸ χάλκωμα, ἀλλ' εἶχε τιάραν τρικόρωνα δάμβος προξενῆσαν καὶ ἐκπληξίαν. δὲν ἦτον κατάφρακτος ἀπὸ ὄπλα, ἀλλ' εἶχε δορυφόρους, στρατεύματα περὶ αὐτὸν, καὶ ὅλην ἀπλῶς τὴν Ἰταλίαν. δὲν ἔσειε κοντάρι, καὶ σπαθὶ δὲν ἐξεγύμνωσε. ἀλλὰ τί ταῦτα πρὸς τὴν ἀδυσώτατην βλασφημίαν τῆς αἰρέσεως; ποῖον κοντάρι δύναται νὰ καρφώσῃ βαβύτερα καὶ πικρότερα ἀπὸ τὴν αἵρεσιν; ποῖον σπαθὶ ἢμπορεῖ νὰ εὐρεθῇ κοπτικώτερον, ἀπὸ τὴν ἀδυσώτατην τῆς εὐσεβῆς πίστεως; εἶδε καὶ αἰδομητῶς ταῦτα ζητεῖς, ποῖα κμφιβόλια, πῶς ὅλα τὰ θανάσιμα, καὶ

ἔξαιρέτως μάλιςα τὸ πῦρ, καὶ τὸ κώνειον ὑπερεταῖσι
 χρησιμώτατα εἰς τὰ παπικὰ νοσήματα, πρὸς ἐξά-
 λειψιν τῶν πολεμίων τῆς ἐδικῆς τα ὑπεροχῆς; ἀλλ'
 ὅμως ἀγκαλὰ καὶ Γίγας εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπας,
 ἀγκαλὰ καὶ φοβερὸς πανταχόθεν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ
 ἔτρεχεν ὁ θάνατος ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς κράτης του,
 ὁ Μάρκος ὅμως θαρσαλέος παρησιάζεται ἔμπροσ-
 θέν τε, πρηνδονίζει ἐκ τῆς θεοκινήτης σόματός του
 τὸν λειψιότατον λίθον τῆς ὀρθοδόξης πίστεως, καὶ ὀλί-
 θος χωρὶς παντελῶς νὰ εὐλαβηθῆ τὸ τρικόρωνον,
 διαπερᾶ ἕως μέγα εἰς τὸν μυελὸν τῆς παπικῆς κε-
 φαλῆς, καὶ πίπτει ὡς νεκρὸς ἀκίνητος, ἄφωνος, καὶ
 ανενέργητος, ὁ ἀπερίτμητος τοῖς ὡσὶ καὶ τῆς καρδίας,
 ἐκεῖνος, ὅπῃ ὡς ἄλλος Γολιάθ μετὰ τὴν ἐσφορικὴν
 τε ἔπαρσιν, ἐξωνείδιζεν ὄχι παράταξιν, ἀλλὰ πα-
 ρατάξεις θεῶ ζώντος τόσον πολλὰς καὶ μεγάλας, τὰς
 ἀγίας λέγων καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, ἀθετῶν καὶ δια-
 σφύρων τὰ θεοδίδακτα αὐτῶν δόγματα καὶ θεοπύ-
 ματα.

Κατὰ τί τάχα ἤθελεν εἰπῆ τινὰς, ὅτι τὸ μέ-
 γα τῆτο κατόρθωμα τῆ ἡμετέρας ἡρώος, εἶναι ἐλ-
 λειπέστερον ἀπὸ ἐκεῖνο τῆ Δαβὶδ, καὶ ὄχι μάλιςα
 καὶ πολὺ λαμπρότερον, κατ' ὅσον ἐκεῖ ὁ κίνδυνος
 τόσον ὁ κοινός, ὅσον καὶ ὁ προσωπικός, ἦτον σωμα-
 τικός, καὶ ἐδῶ ἦτον ψυχικός, ἐκεῖ προσωρινός, καὶ
 ἐδῶ αἰώνιος, κατῶς ἦτον καὶ ὅλων τῶν ἀγίων ἀθλη-
 τῶν; ναὶ βεβαιότατα ἕτως ἔχει, καὶ διὰ τῆτο καὶ
 Παῦλος ὁ μέγας Ἀπόστολος εἰλεγεν, ἢ ἐσὶν ἡ-
 μῖν ἡ πάλιν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
 ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὴν κοσμοκράτο-
 ραν τῆ σκοτίας τῆ αἰῶνος τῆτο, πρὸς τὰ πνευματι-
 κά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπερανίοις. θέλωντας νὰ
 δείξῃ μετὰ αὐτὰ ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὅτι
 πολ.

πολλῶ τῶ μέτρῳ ὑπερέχει τῶν ἀγίων ἢ νίκη, καὶ
 θῶς καὶ ὁ πόλεμος. τοῦτον πόλεμον, λοιπὸν, ὁ
 μακάριος ἄγιος ἐπολεμήσε, καὶ κατέρραξε λαμπρῶς
 τὸν κοσμοκράτορα τῆ σκοτίας τῆ αἰῶνος τῆτο, καὶ
 τῆς λέγων τῆς δυσσεως, καὶ τῆς αἰσθητῆς καὶ τῆς
 νοητῆς.

Ἀλλ' ἕως ποτε δὲν ἔρχομαι εἰς τὰς μεγάλας
 ἐκείνας, καὶ πανταχῆ τῆς οἰκουμένης φιμωμένης ἡ-
 ρώας; εἰς αὐτὰς λέγων τῆς ἀμέσως ὑπὲρ τῆς εὐσε-
 βείας λαμπρῆς ἀγωνισίας, διὰ τὰ μὴ φάινωμαι,
 πῶς τάχα βιάζω μετὰ τὰς ἀλληγορίας μετὰ τὴν σύγ-
 κρισιν, καὶ ἕτως, ἀντὶ νὰ παραστήσω τὸ ὅλον νὰ
 συγκρούτῃ τὸ περισσώτερον; ἀπειρον εἶναι βέβαι-
 α τὸ πλῆθος, καὶ αὐτὰ σχεδὸν τὰ ἄκρα νικηστικα-
 τὰ τὸν ἀριθμὸν οἱ γενναῖοι τῆ Χριστοῦ με στρατιῶται,
 τόσον τῶν μαρτύρων, ὅσον καὶ τῶν ὁμολογητῶν.
 ἀλλ' ἐγὼ κατὰ τὸ παρὸν ἕτε τὰ στρατεύματα τῶν
 ἀγίων μαρτύρων φέρω εἰς τὸ μέσον, ἕτε τὰ πλῆ-
 θη τῶν ὁμολογητῶν, ὅπῃ κατὰ καιρὸς ἀπὸ τῆς α-
 θείας αἰρετικῆς πικρῆς βασιανιδέντες ἐτελειώθησαν,
 καὶ τὸν σέφανον ἀπέλαβον τῆς ἀθλήσεως. τῶν ὀ-
 ποίων καὶ ὁ Μάρκος, κατῶς λαμπρῶς ἀπεδείχθη ἀ-
 νωτέρω. ἐσάθη μιμητῆς εἰς τὸ ἄκρον, καὶ σαφάνητος χρ-
 ρεύει σήμερον ἐν ἕρανίοις, κλέος καὶ κούχημα, καὶ προ-
 δήκη ἀξιόλογοι τῶν θείων ὁμολογητῶν. θέλω
 νὰ φέρω εἰς τὸ μέσον ἐκείνας, ὅπῃ ἐλαμψαν εἰς τὰ
 οἰκουμηνικά κριτήρια, ἐκεῖ δηλαδὴ, ὅπῃ οἰκουμηνικῶς
 ἡ πίστις ἐκρίνατο καὶ ἐδοκιμάζετο, καὶ διὰ τῆτο κατ'
 ἐξαιρέτον κηρύττονται ὑπέρμαχοι τῆς ὀρθοδόξου
 πίστεως, καὶ διὰ νὰ μὴ λέγω Ταρσίνες, Εὐτυχίνας,
 καὶ Κυρῆδας, ὅπῃ εἰς τὸ κοινὸν ἴσως δὲν εἶναι γνω-
 στοί, ἀρκεῖ μοι ἕνας, ὅστις δὲν εἶναι τῆτοπος νὰ λαν-
 θάνῃ κανένα. αὐτὸς εἶναι τὸ μέγα θαῦμα τῆ Κόσμου
 ὁ περιώνυμος καὶ πανταχῆ περιηρόμενος Ἀθανάσιος,
 δια-

διατί σχεδόν ἡ ζωὴ τῆς ὅλης ἐσάθη μὴ συνεχῆς ἀλλ'
 λησις με' ἐξορίας, με' φυγᾶς, με' διωγμῆς ὑπὲρ
 τῆς πίστεως, αὐτὰ ὅλα, ὅσον εἰς τὴν ἐδικήν τε πρό-
 αϊρσιν καὶ γνώμην, διὰ τὸν διακαῆ ζήλον καὶ τὴν ὑ-
 περβαύμαζον ἐκείνην θαυροτότητα εἰς τὴν πατροκα-
 ράδοτον εὐσέβειαν, τὰ ἐδέχθη καὶ ὁ Γερὸς Μάρκος,
 ὡς διὰ πολλῶν ἀπέδειχθη, καὶ ἀμφιβολία εἰς ἐμὴν
 δὲν ἔμεινε, κατὰ τί λοιπὸν ἐγὼ, ἂν αὐτὰ δὲν ἐ-
 ξεπάξω, θέλω νὰ θεωρήσω κάποιαν ὑπεροχὴν τῆ
 Μάρκου πρὸς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον; αὐδάδειαν ἴ-
 σως καθ' ἑναὶ θέλει κατακρίνει τὸ λόγιον, ὅπῃ
 τοῖμα νὰ κάμη τοιαύτην σύγκρισιν. ἀλλ' ἐγὼ εἶ-
 μαι βέβαιος μάλιστα, ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος τῆς οἰ-
 κωμένης φωστῆρ, ὅχι μόνον δὲν θέλει ὀργισθῆ, ἀλλ'
 καὶ μάλιστα θέλει χαρῆ, ὡς καλὸς πατὴρ δοξα-
 ζομένη τῆ ὑἱῶ. ἦ γὰρ τί βάλωμαι νὰ εἰπῶ; διαφη-
 μίζεται ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὅτι διάκονος ἔτι ὄν
 τῆ Πατριάρχῃ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρῃ, εἰς
 τὴν πρώτην ἐκείνην καὶ οἰκαμενικὴν ἀγίαν σύνοδον,
 ἢ ὅποια ἐσυναθροίθη ἐναντίον εἰς τὴν λύσσαν τοῦ
 ἀθεωπάτη Ἀρείου, ἐσάθη μέγας ὑπέρμαχος τῆς
 ὀρθοδόξιας, καὶ διήλθε ἐκαμὲν ἐκεῖ με' τὸν ἀσεβέ-
 σατον Ἀρείου, καὶ τὸν κατήσχυε με' τῆς εὐσεβείας
 τὰ δόγματα, καὶ ὅχι μόνον ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἐδικῆς τε ὁμόφρονες, τῶρα, ἂν ὁ μέγας Ἀθανά-
 σιος, καὶ πρὶν ἀκόμα νὰ ἀνάβῃ εἰς τὸν θρόνον, καὶ νὰ
 κάμη τὰς φοβερὰς ἐκεῖνης ἀγῶνας καὶ πολέμους τοὺς
 ὑπερὶν κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἂν λέγω ἀκόμα τότε
 ὀνομάσθῃ ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδόξῃ πίστεως, καὶ πρό-
 μαχος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πανταχῶ ἐκεῖνο τὸ κα-
 τέρωμα τῆ ἀγίας, ὡς εἶπον, διαφημίζεται, με'
 πᾶσαν περισσότερον δίκαιον πρέπει νὰ διαφημίζεται
 καὶ νὰ κηρύττεται ὁ θεῖος Μάρκος, ὅπῃ τόσον ἠγων-
 ῆσθη διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰς ἐκείνην τὴν ἀγίαν σύνο-
 δον, τὸ ὅλον πλῆθος τῶν πατέρων ἦσαν ὅχι μόνον

ὀρθό-

ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ ἀγιώτατοι καὶ σημειοφόροι, καὶ
 οἱ αἰρετικοὶ ἦσαν παντάπασιν ὀλίγοι ἢ δέκα, ἢ καὶ
 ὀλίγοντι περισσότεροι. εἰς τὴν μιανὰν τέμνην, τὸ
 πλεῖστον μέρος ἦσαν κακόφρονες πονηροὶ, καὶ σατανι-
 κοὶ, καὶ ὀλίγοι μέχρι τινὸς ἦσαν οἱ ὀρθόδοξοι, ἀλλ'
 καὶ τέλος πάντων, πάντες ἐξεκλίναν ἅμα ἠσυχροῦ-
 θῆσαν. ὡς ἐκεῖ ὅπῃ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑπερασ-
 πίζετο τὴν εὐσέβειαν ἀντὶα με' ὅλης, ὁ Μάρκος
 ἠγωνίζετο μόνος, καὶ μόνος πρὸς πάντας ἐπολέμει.
 ἐκεῖνος ἦτον ἀνάμεσα εἰς φίλους καὶ πατέρας καὶ ἀδελ-
 φούς, ἔτος εἰς ἐχθρῆς, εἰς πολέμους, καὶ ἐπιβλάσας.
 τίς λοιπὸν δὲν βλέπει, ὅτι διαφέρει σχεδόν κατὰ
 πᾶσας τὰς περιπτώσεις τὸ κατόρθωμα τῆτο, καὶ πολ-
 λῶ τῶ μέτρῳ ὑπερβάλλει, καθ' ὅσον δὲν εἶναι τὸ
 αὐτὸ οἱ πολλοὶ νὰ συκώσῃ ἐν βάρος, καὶ τὸ αὐτὸ
 νὰ τὸ συκώσῃ εἰς καὶ μόνος; ὑπερήσπιζε γὰρ, φη-
 σι, τῆς πατρὸς δόξης ἐν μέσσις λατίνοις μόνος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ σύγκρισιν ἐτόλμισε νὰ κάμη ὁ
 λόγος τῆς πανευφήμου Μάρκου με' τὸν μέγαν τῆς οἰ-
 κωμένης διδάσκαλον, καὶ εἰς κάποιόντι καὶ εὐδοκίμησεν,
 ἦδη με' εἰλθεν εἰς τὴν μνήμην καὶ τὸ μέγα ἐγκώμιον,
 τὸ ὅποιον ἐξαιρέτως ὑψώνει ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ
 Γρηγορίου, εἰς δόξαν ἐκεῖνος τῆ μεγάλης πατρὸς
 καὶ διατὶ δὲν εἶναι γνώσον, θέλω τὸ διηγηθῆ με'
 συντομίαν, διατὶ ὁ ἡμέτερος Μάρκος δὲν φαίνεται
 ἐλλειπῆς, ἐδὲ ἀπὸ τῆτο τὸ μέγιστον κατόρθωμα.

Εὐρίκετο φευγάτος εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς
 διωγμῆς τῶν ἀρειανῶν ὁ μέγας Ἀθανάσιος, καὶ εἰς
 ἐκεῖνον τὸν καιρὸν γίνεται σύνοδος ἐκεῖ ὀρθοδόξων ἐ-
 πισκόπων καὶ δυτικῶν καὶ ἀναπολικῶν. εἰς ἐκείνην τὴν
 σύνοδον, ὅπῃ καθὼς εἶπα ὅλοι ἦτον ὀρθόδοξοι καὶ
 ὁμόφρονες, ἠκολούθησε σύγκρισιν ὅχι ὀλίγη, καὶ

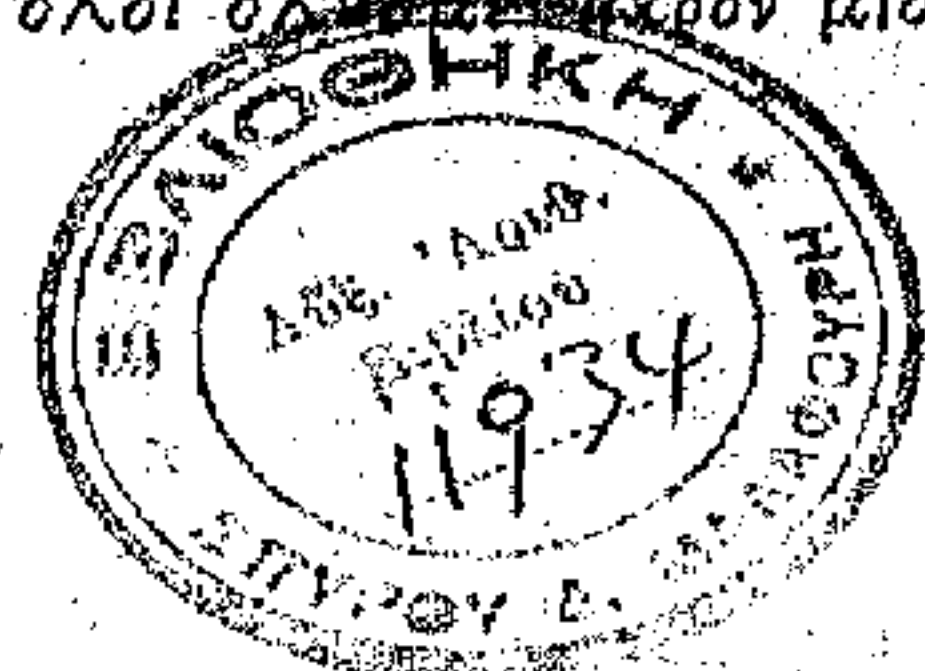
ἀπὸ τὴν σύγχυσιν καὶ σχίσμα μεταξὺ τῶν δυτικῶν
καὶ ἀνατολικῶν. τὸ αἷτιον ἦτον, διατὶ οἱ δυτικοὶ ἔ-
λεγαν κάποιαι λέξεις, ὅπῃ δὲν τὰς ἐδέχοντο οἱ
ἀνατολικοὶ. καὶ ὁμοίως οἱ ἀνατολικοὶ ἔλεγαν κά-
ποιαι ἄλλαι λέξεις, τὰς ὁποίας ἠγλῶσσα τῶν δυ-
τικῶν ἢ λατινικῆ δὲν τὰς ἔχει, μετὰ τὸ νὰ εἶναι σα-
νὴ καὶ πτωχικὴ ἀπὸ ὀνόματα. ὅθεν οἱ δυτικοὶ ἐπει-
δὴ δὲν ἀγροικῆσαν τὸ νόημα τῶν λέξεων δὲν τὰς
ἐδέχοντο. ὡς καὶ οἱ ἀνατολικοὶ ἐφαίνοντο αἰρετικοὶ
ἢ γυν ἀρειανοὶ εἰς τὰς δυτικὰς, καὶ οἱ δυτικοὶ ἐκ τοῦ
ἐναντίου ἐφαίνοντο αἰρετικοὶ, ἢ γυν σαβελλιανοὶ, εἰς
τὰς ἀνατολικὰς. καὶ διὰ τῆτο, καθὼς εἶπα ἔγινε καὶ
μεγάλῃ ταραχῇ, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ σχισθοῦν
αἱ Ἐκκλησίαι, καὶ μετ' ὅλον ὅπῃ κατὰ ἀλήθειαν καὶ
τὸ ἓνα μέρος καὶ τὸ ἄλλο ὀρθῶς καὶ καλῶς ἐφρόνουσιν
εἰς τὰ λεγόμενα. τότε δὲ παρῶν ἐκεῖ καὶ ὁ μέγας
Ἀθανάσιος, ἔδωκε προσοχὴν καὶ εἰς τὸ ἓνα μέρος καὶ
εἰς τὸ ἄλλο. ἦγυν ἐξέταξε μετ' ἡσυχίας καὶ ἐπιμέ-
λειαν τὰ φρονήματα καὶ τῆ ἑνὸς μέρος καὶ τὰ ἄλλα,
καὶ ἐπειδὴ ἐκατάλαβε, πῶς ὀρθῶς φρονῶσι καὶ τὰ δύο
μέρη, τὴς ἀφῆσε νὰ λέγυν τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα ὅπῃ
ἔχει καθὲς μία γλῶσσα, βεβαιώνωντας καὶ τὸ ἓνα
μέρος καὶ τὸ ἄλλο, πῶς ὀρθῶς καὶ καλῶς φρονοῦσι,
καὶ ἔτως ἔπαυσαν τὰ σκάνδαλα, καὶ ἐγίνυν εἰρήνη εἰς
τὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἑνωσις, καθὼς καὶ πρότερον.

Τῆτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ μέγα ἔργον τῆ μεγάλης
Ἀθανασίης, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα θαυ-
μάζει καὶ ὑψώνει ὁ μέγας Γρηγόριος, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ
ἐκεῖνα τὰ ἴδια τῆ λόγια. „ τῆτο, λέγει, τῶν μα-
κρῶν πόνων καὶ λόγων λυσιτελέστερον. . . . τῆτο τῶν
πολλῶν ἀγροικιῶν καὶ χαμευνιῶν προτιμότερον. . . .
κτ. „.

Λοι-

Λοιπὸν, ἀνίσως τὸ κατόρθωμα τῆτο ὑπερπαινέ-
τῆσον πολλὰ ὁ Θεολόγος, πῶς δὲν εἶναι καὶ ὁ Μάρκος ἑ-
νας ἄλλος μέγας Ἀθανάσιος, ὅπῃ ἂν δὲν ἐκατάλαβε
περισσότερον, ἀλλ' ἐξάπαντος καὶ αὐτὸς αὐτὸ τὸ
ἴδιον θαυμασίως ἐνήργησε. ἐπιθυμεῖτε νὰ ἀκούσθε
καὶ τῆτο; εὐρίσκομαι χρῶσις νὰ τὸ προθέσω, δια-
τὶ τὸ ἀπατῆ καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς ἱερατικῆς διηγήσεως,
τὴν ὁποῖαν πρὸ πολλῆ τὸ θαῦμα τῶν ἡρωικῶν του
ἀγώνων, τὴν διέκοψε, καὶ ἡμεῖς πρέπει ἐξ ἀνάγκης
νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν, διὰ νὰ φθάσωμεν καὶ εἰς τὸ
πανίερον τέλος τῆς ἀγίας τῆ ζωῆς.

Διὰ νὰ συντέμω λοιπὸν τὰ μεταξὺ, ἐφθά-
σαν καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινὴν πόλιν, καὶ ἐπειδὴ ἡ φήμη
προλαβῆσα ἐκήρυξε τῆ ἀγία τῆς ἀγῶνας καὶ τὴν
τελείαν ἑνσασιν καὶ καρτερίαν εἰς τὴν πατρογονι-
κὴν εὐσέβειαν, δὲν ἔδραμε τόσος λαὸς εἰς τὴν προῦ-
πάντησιν τῆ βασιλείας, (μάλις αἱ περισσότεροι
καὶ μισῶντες τὸν ἀπέφευγον) ὅσος ἔρρευσε εἰς τὴν
ὑποδοχὴν τῆ ἱερῆ τάτῃ ἀριστείας, καὶ λαμπρῆ τῆς Ἐκ-
κλησίας ἡρώος. ἄλλοι σῦλον ἀκλόνητον τὸν ὄνομα-
ζον τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλοι ταμείον ἄσυλον τῆς ὀρ-
θοδόξου πίστεως. καὶ οἱ μὲν ἄλλον Ἀθανάσιου τὸν ἐ-
φήμιζον, οἱ δὲ Κύριλλον, οἱ δὲ νέον Γεώργιον τὸν
Θεολόγον, τῆ ὁποῖα καὶ τὸν ἱερώτατον θρόνον, ἦτοι
τὴν Ἐφεσον ἐκληρώσατο. τί δὲ καὶ πῶς πρὸς τῆς
ἄλλης ἐφέροντο, ὅπῃ κακῶς τὴν κακὴν ἐκείνην ἐτα-
λείωσαν ἑνωσιν; δὲν ἠμπορεῖ τινὰς ἀρκετὰ νὰ πα-
ραστήσῃ τὴν σύγχυσιν καὶ τὸν ἀνακατομὸν καὶ τὴν ἀβ-
λιότητα ἐκείνης τῆς πόλεως. πλὴν τῆτο μόνον, ὅτι
σχίσμα μέγα καὶ χάσμα μέγα ἐγένετο, μεταξὺ τῆ ὀρ-
θοδόξου λαῶ καὶ τῶν λατινισάντων. οἱ ἀρχιερεῖς τῆς ἀρ-
χιερεῖς ἀπέφευγον, οἱ ἱερεῖς τῆς ἱερεῖς, οἱ μοναχοὶ τῆς
μοναχῆς, καὶ ὅλοι ὄλοντο ἄλλο μῖσος ὡς μιάσματα

καὶ βδελύγματα τῆς ἀπεσρέφοντο. καὶ ὄνομα δὲν ἠ-
κίετο ἄλλο πάρεξ, οἱ προδόται τῆς πίστεως, οἱ ἐπίβα-
λοι τῆς ἐκκλησίας, οἱ πολέμιοι τῆς ὀρθοδοξίας, τό-
σον ἦτον τὸ μῖσος ἐκείνα τῆ ὀρθοδόξου λαοῦ, ὡς ὅ-
πῃ διατὶ ἕνας ἱερεὺς ἐπῆγε νὰ ἰδῆ μόνον τὴν πρό-
βλησιν τῆ νέου Πατριάρχου, ὅπῃ ἦτον ἀπὸ τῆς λα-
τινόφωνας, οἱ ἐνορίται δὲν ἐπάτησαν εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν, ὅτε τὸ ἐσπέρας, ἅτε τὸ προῖ ὅπῃ ἔλαχε
καὶ δεσποτικὴ εὐραγὴ διηλαθὴ τῆς Ἀναλήψεως. τό-
σον πολὺ ἐγίνε τὸ σχίσμα καὶ ἡ διαίρεσις μεταξὺ
τῶν συνοδικῶν, καὶ τῶν εὐσεβῶν, μόνος λοιπὸν ὁ
μέγας Μάρκος, ἀνάμεσα εἰς τὰς ζοφερὰς ἐκαίνας
πλανήτας, ὅπῃ ἐζοφώθησαν, μέσα εἰς τὴν αἰσθη-
τὴν καὶ νοητὴν Δύσιν, ἐφαίνετο καὶ ἤσραπτεν ὡσάν
ἄλλος ἥλιος μετὰ τὰς ἀκτῖνας τῆς σφραγίστου ὁμολο-
γίας καὶ ἀθλήσεως.

Ἐπειδὴ ἐδῶ, ἀνάφερα τὴν πρόβλησιν τῆ νέου
Πατριάρχου, ἐξ ἀνάγκης ἔχει νὰ πέσῃ εἰς ἀπορίαν
ὁ φιλαναγνώστης διὰ τὸν Πατριάρχην Γ'ωσήφ, ὅπῃ
ἦτον εἰς τὴν σύνοδον, τί νὰ ἐγίνεν. ὅθεν χάριν εἰ-
δήσεως ἐδῶ σημειῶναι τὸ φοβερὸν τέλος τῆ. ὅτι
ἀφ' ἧ δια λόγου ἔδωκε τὴν γνώμην τῆ νὰ δεχθῶν
τὸ ἐκ τῆ ὑπῆ, καὶ νὰ ἐνωθῆν μετὰ τὰς λατίνους, φεύ-
γωντας ἐκεῖθεν, ἐγευματίσεν. εἶτα ἐμβάλωντας
εἰς τὸν οἰκίσκον, ὅπῃ ἐκωμάτο, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ,
ἔλαβε χαρτὶ καὶ κονδύλι, καὶ ἔγραφε. ἐκεῖ τῆ ἔπα-
σε τρόμος καὶ κλονος, καὶ παρευθὺς ἐξεψύχησε. τῆ-
το ἀκρωθῆν τὰς πάντας ἐτάραξε. καὶ δραμόντες αὐ-
τὸν μὲν ἐμὲν νεκρὸν τετελειωμένον, λαβόντες δὲ
τὸ χαρτὶ διὰ νὰ ἰδῶν τί ἔγραφε, εὐθίκαν καὶ ἦτον
ἠγνώμη τῆ γεγραμμένη. τῆς ὁποίας τὰ ἴδια λό-
για, ἀγκαλιὰ καὶ ὀλίγα, πλὴν ὡς περὶ τὰ, τὰ
παρατρέχω. καὶ εἰς αὐτὰ ὅπῃ ἔγραφε τινὰς ἀρμὴν
ἀμφιβάλῃ, διατὶ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὰ πρακτικὰ
τῆς

τῆς συνόδου ἐκείνης, τὰ ὁποία καὶ λατινόφωνοι τὰ ἐ-
γραψε, καὶ εἰς τὴν βίβλιν τυπώνονται νὰ εἶναι ἀλη-
θῆς αὐτὰ, ὡς παρὰ τῶν ἐχθρῶν γραφόμενα.

Διὰ τῆτο λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς ἐπρόβαξε καὶ ἐκ-
λεξαν ἄλλον, ἀφ' ἧ ἐγύρισαν. δηλαδὴ ἕνα ἀπὸ
τὰς ἐνωτικὰς, καὶ ἕτος ἦτον ὁ Κυζικὴ μητροπόλις.
ὅς τις γενόμενος τόσον ἐσπούδαξε νὰ φυλάξῃ τὴν
κακίαν ἐνώσιν, ὡς ὅπῃ σφοδρῶς ἠνάχλει τὸν Βα-
σιλέα νὰ βάλῃ βίαν, εἰς ἐκείνας ὅπῃ τὴν ἀπέφρευ-
γον, ὅθεν ὁ θεῖος Μάρκος, ἕνα μὲν διὰ νὰ δώσῃ
τόπον τῆ ὀργῇ πρὸς τὸ παρὸν, ἄλλο δὲ καὶ διὰ νὰ
ἐπισκευθῆ καὶ τὸ ἀγαπητὸν τῆ ποιμνιον, ὅπῃ, δια-
τὶ εὐθὺς ἐμίσευσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, δὲν ἔλαβε και-
ρὸν εἰς τὰς ἀρχάς, διὰ ταῦτα λέγω, κρυφίως ἐξελ-
θὼν τῆς Πόλεως εἰς τὴν Πρῆσαν, διὰ τῆς Πάσης
ταχέως ἐπέρασεν εἰς τὴν ἠγαπημένην τῆ Ἐπαρ-
χίαν. πῶς τὸν ἐδέχθησαν οἱ ἐκεῖσε χριστιανοί,
ποῖα κατορθώματα ἔκαμεν ἐν ὅσῳ διέτριψεν ἐκεῖ,
τὸ πραεῖπα, πῶς ἡ κοινὴ δυστυχία, μὰς ἀπεσέρι-
σεν ἀπὸ πολλὰ καλά.

Διὰ τῆτο καὶ ἐγὼ μὴν ἔχωντας τί νὰ γράψω,
ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπῃ κατ' ἕνα ἠμπορεῖ νὰ σοχα-
σθῆ μετὰ τὸν ἐδικόντα νῦν, ἠγαν μετὰ πόσιν χαρὰν καὶ
εὐφροσύνην ἐδέχθησαν ἐκεῖνοι ἕνα τοῖατον ποιμένα,
καὶ τί λογῆς διδάχαι ἐκεῖνος ὁ τοῖατος ποιμὴν τοὺς
ἔκαμεν, καὶ πῶς τὰς ἐνεθέτει νὰ κρατῆν σερὰ τὴν
πίσιν τῆ Χριστοῦ, ἐπειδὴ ἐκυριεύοντο ἀπὸ τότε ἀκό-
μα ἀπὸ τὰς ἀθέτας ἀγαρηνας, μὴν ἔχωντας λέγω
νὰ γράψω ἄλλοτι ἔξω τῆτων, ἔρχομαι τῶρα εἰς
ἐκεῖνο τὸ μέγα ἔργον, ὅπῃ ὑποσχέθηκα νὰ διη-
γηθῶ.

Ἐν Ἐφέσῳ λοιπὸν διατρέβων ὁ ἅγιος, καὶ δι-
 δάσκων τὸν λαὸν αὐτῷ, κατὰ τὸ χρέος τῆ τοιαύτη
 ποιμένος, προσκαλεῖται εἰς τὴν Κωνσταντινὴ πόλιν,
 διὰ τὴν διαστροφήν τὴν Ἐκκλησίαν κακῶς ἔχουσαν. ὅ-
 τι ὁ μὲν λατινόφωνος Γωάννης ὁ Βασιλεὺς ἐπέρα-
 σεν εἰς τὰ ἐκείνη δικαιοτήρια, διὰ τὴν δόσιν λόγον
 ὁ δὲ ἕτερος, διὰ τὴν ἀθέτησιν καὶ προδοσίαν τῆ πα-
 τρώου δόγματος, ἐκάθησε δὲ εἰς τὸν θρόνον ὁ αὐ-
 τὰδελφός τε Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ
 κατὰ τὴν βασιλείαν, ἔσχατος. φοχαζόμενος δὲ καὶ
 ἐκεῖνος, πῶς ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 εἶναι ὡσαν κεφαλὴ καὶ καρδίαν ὅλης τῆς ὀρθοδόξου οἰ-
 κουμένης, καὶ ὅταν ἐκείνη καλῶς ἔχη, ἐξ ἀνάγκης καὶ
 τὰ ἔξω καλῶς ἔχουσι, καὶ πάλιν ἀνίσως ἔχη κακῶς
 ἐκείνη, καὶ τὰ ἔξω κακῶς ἔχουσι, μάλιστα καὶ ἔδραμε
 τὸ ὀυληγορώτερον, ὅτι μάλιστα διὰ τῆτο καὶ μόνον
 ἔκαμιν εἰς τὴν Ἰταλίαν τῆς αἰδέμενης ἐκείνης ἀγῶ-
 νας, καὶ μέχρις αἵματος ἀντέστη εἰς τὴν κακῶς γυνο-
 μένην ἔνωσιν. διὰ τῆτο λέγω καὶ μόνον τὸ τέλος διὰ
 τὴν φυλάξιν, τὴν εὐσέβειαν ἐκείνην, ὅπῃ παρέλα-
 βεν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τε. ὅθεν καὶ ἔπρεπεν ὁ αὐ-
 τὸς τὴν συστήσιν καὶ τὴν ἀνακαινοργώσιν τῆ
 πον τινὰ, ὅπῃ ἐφθάρη καὶ ἀπώλετο ἀπὸ τῆς κακῆς
 ἔνωτικῆς. διὰ τῆτο καὶ ὡς ἔρμαιον ἀρπάσας τὸν και-
 ρόν, ἤγαγεν τὴν τῆ νέου βασιλέως εὐσεβῆ γνάμην,
 πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διορθώσιν, τὸ συντομώτε-
 ρον ἐφθασεν εἰς τὴν Κωνσταντινὴ πόλιν, πρὸ τοῦ τὴ
 τὸν διασρέψαν οἱ τῆς εὐσεβείας πολέμοι. δὲν εἶναι
 ἀμφιβολία, πῶς οἱ πολῖται ἐδέχθησαν τὸν διδάσ-
 καλον τῆς πίστεως καὶ γενναῖον πρόμαχον τῆς Ἐκ-
 κλησίας μετ' ἀκράντης χαρᾶν, τὸσον ὁ ἱερός κληρὸς
 ὅλος, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς μετ' τὴν σύγκλητον, καὶ
 κατ' ἐξαιρετὸν μάλιστα ὁ φιλόχριστος λαός. μόνοι
 οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως ἠλγύστησαν καὶ ἐταράχθησαν εἰς
 τὸν

τὸν ἐρχομόν τε, καθὼς ποτὲ καὶ οἱ θεομισθεῖς ἀρει-
 νοί, ὅταν ἐγύριζεν εἰς τὸν θρόνον τὸ ὁ μέγας Ἀθα-
 νάσιος.

Ἦτον τότε Πατριάρχης ὁ παγκράτιστος ἐκεῖνος
 Γρηγόριος ὁ πολλὰκις ῥηθεῖς πρωτοσύγκλητος. ὁ
 μέγας Μάρκος λοιπὸν εὐθὺς ἐσοχάσθη ἀναγκάσει
 μίαν γενικὴν σύνοδον, διὰ τὴν ἀνατρέψιν καὶ τὴν κατα-
 κρίσιν συνοδικῶς τὰ ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ κακῶς καὶ ὀλο-
 θρῶς γεγόμενα. ἡ ὁποία καὶ ἐσυγκροτήθη διὰ προ-
 σάγματος βασιλικῆ εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἁγίας Σο-
 φίας μετὰ ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ μῆνας ἕξ τῆς τελευ-
 τῆς τῆ Βασιλέως Γωάννης παρόντων καὶ τῶν τριῶν
 Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἤγαγεν τῆ Ἀλεξάν-
 δρείας, τῆ Ἀντιοχείας, τῆ Ἱεροσολύμων, καὶ πλεί-
 στων μητροπολιτῶν καὶ διδασκάλων, καὶ ἄλλων πολ-
 λῶν. αὐτὴ πρῶτον κατασπᾶ ἀπὸ τῆ θρόνου τῆς
 βασιλευσῆς τὸν δυσσεβῆ καὶ μιαιφώτατον Γρηγό-
 ριον, ὅστις καὶ τὴν κατασχύνην μὴ φέρων ἐπειδὴ ἔ-
 μανε σερεός εἰς τὴν ἔνωσιν, ἐγύριζεν εἰς τὴν ῥώμην,
 τὴν πηγὴν τῆς ἀποστασίας. ἀπὸ δὲ τῆτε χειροτο-
 νεῖ Ἀθανάσιον ἄνδρα κόσμιον καὶ εὐσεβέστατον, ὁ καὶ
 πατριαρχεύοντος καθὼς τινες θέλωσι ἐγένεν ἡ τῆς
 πόλεως ἄλωσις. μετὰ τῆτο κατακρίνει, καὶ ἀνατρέ-
 πει τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ γεγόμενα, κάμινσα εἰς διά-
 φορα μέρη λαμπρὰ καὶ ἐξαιρετὰ ἐγκώμια τῆ θείου
 Μάρκου, καὶ δεικνύουσα αὐτὸν κατ' ἕδραν διαφέροντα
 τῶν πάλαι διαβεβοημένων πατέρων καὶ διδασκάλων
 ἐπὶ σοφίᾳ καὶ δογματικῶν ὀρθότητι.

Εἰς τῆτον λοιπὸν τὸν καιρὸν, ὁ μέγας ἕτος
 προσάτης τῆς Ἐκκλησίας, ἐδείξεν ἀπ' ἀρχῆς τὸν
 συνηθισμένον τε ζῆλον, ἐβάλεν ὄλην τὴν ἐπιμέ-
 λειαν, ἐμεταχειρίσθη καθὼς ἀγῶνα, διὰ τὴν συνά-
 ψιν τὰ διεσπᾶ μέρη, ἔπῃ ἕως τῆτε κακῶς καὶ ὀλο-
 θρίας.

λίσσιν εἶχεν ἀναμεταξύτας ἀφ' ἧ ἐγύρισαν ἀπὸ τῆν
 σύνοδον. ὅθεν τήτας ἐπαραδάρημε με τὴν ἐλπίδα
 τῶν θείων οἰκτιρῶν, ὅσοι ἐκλαίον δια τὴν ὑπο-
 γραφὴν τῆ λατινισμῶ. ἐκείνης ἐφερσεν εἰς αἰσχυσίν
 ἢ μετάνοιαν, ὅσοι ὡς ἀδιάφορον, ἢ ἢ ὡς καλὸν τὸ
 γινόμενον ἐσοχάζοντο, δίδοντας νὰ καταλάβουν τί
 μέγα κακὸν ἐπραξαν. ἢ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐδί-
 δασκον ἀκόμα ἢ τὰς ἐν τῇ πόλει, ὅσοι δὲν ἦσαν
 δηλαδὴ εἰς τὴν σύνοδον, νὰ μὴ φέρωνται με σκλη-
 ρότητα ἢ ἀπεσοφίην πρὸς τῆς μετανοῶντας, καὶ
 προσφύγοντας εἰς τὸ ἔλκος τῆς Ἐκκλησίας ἀδελ-
 φῆς. ἢ ἔτω ποιῶν ἐπανήγαγε τῆς παπλανημένης,
 ἀνώρθωσε τὰς πεπτωκότας. ἦνωσε τὰ διεσῶτα.
 ἢ σύχασαν αἰταραχαὶ μεταξὺ τῶν ὁμοφύλων. ἐγ-
 νόρισαν οἱ ὁμογενεῖς τῆς ὁμογενεῖς των. ἐπαινῆλθεν
 ἢ εἰρήνη. ἢ πλὴν δύο, ἢ τριῶν, ὅπῃ ἐπροτίμησαν
 ἐκκοσίως τὴν ἀπώλειαν τῶν ψυχῶντας, οἱ λοιποὶ
 πάντες ἠθέτησαν καλῶς, τὰ κακῶς παρ' αὐτῶν γε-
 γόμενα, ἢ ἔτως ἐγένοντο οἱ πάντες μία ποίμνη, ἢ
 ἐν σώμα, ὑφ' ἐνὶ ποιμένι, ἢ μιᾷ κεφαλῇ, ἢ χὶ τῷ
 βρωμῶ ἢ ἀποστάτῃ ἢ κατακρίτῳ γυναικοπροσώ-
 πῳ Πάπα, ἀλλὰ τῇ τῶν ἀπάντων ἀθανάτῳ κεφα-
 λῇ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὅτι δὲ τῆτε ἔργον ἐσάθη ἢ
 ἐπιμέλεια τὸ μέγα τῆτο κατόρθωμα, μάρτυς αξιο-
 πιστότατος πάλιν ὁ σοφώτατος Γεννάδιος ὁ σχολά-
 ριος, τῆ ὁποῖα τὸν εἰς τὸν μέγαν τῆτον ἅγιον ἐ-
 παινον τῶρα θέλω τὰν γράφει ἀλόκληρον, καθὰς
 τὸν εὐρίσκω εἰς τὸ σημείωμα, ὅπῃ ἔκαμε περὶ τῆς
 ἁγίας συνόδα τῆς κατὰ τῆ Βέκκα τῆ λατινόφρονος
 πρὸ χρόνων ἰκανῶν γενομένης, περὶ τῆς ὁποῖας καὶ
 πρότερον εἶπομεν. ἀφ' ἧ λοιπὸν πολλὰς διδασκάλους
 ἢ ἁγίως θεολόγους ἐπαρίθμησεν εἰς τὸ σημείωμα
 ἐκείνο ὁ σχολάριος, τελευταῖον ἢ περὶ τῆ ἁγίου
 τῆτε αὐτολεξεί λέγει ταῦτα. „ ὡσπερ ἢ ὁ ἱερώ-
 τας Ἐφέσου Μάρκος, τοῖς μὲν κακῶς τῶν γινε-

φῶν συκοφανταῖς χαίρειν, εἰπὼν, τῷ καλῷ δὲ τῶν
 διδασκάλων χορῶ βαλῶν κατ' ἴχθυος, ἢ τῆς χρυσῆς
 ἐκείνης ἀπρίξ ἐχόμενος σειράς, ὑπερήσπιζε μὲν τῆς
 πατρὸς δόξης ἐν μέσοις λατίνοις μόνος. ἦρῶν γὰρ
 τοῖς ὀφείλοσι συμμαχεῖν, ἀντὶ τοιούτων, φεῦ, πό-
 λεμοῖς ἐκέχρητο. ἀντὶσχε δὲ μόνος πρὸς τὴν ἔκ-
 ἐπαινετὴν πραγματείαν ἐκείνην, τῶν ἄλλων ἀνδεδω-
 κότων ὅπως ποτε. ἢ μόνος αὐθὺς ἐπακελθόντας συ-
 νῆξε μὲν τὰς ἀφροσύνας, πλὴν ὀλίγων, ἅπαντας,
 πολλὰ μεταμελημένους ἢ ἀλγύντας, ἐφ' οἷς κακῶς
 ἀπερράγησαν. μόνος δὲ τῆς ἄλλης θάρσει, ὑπερ
 τῆς πατρὸς δόξης ἐπαισεν, ἔργῳ διὰ τῆς καλῆς αὐ-
 τῆς καρτερίας, τὴν τῶν ἄλλων ἀσασίαν ἐλέγξας. ἢ
 ἀ τῆ ἀσασίᾳ ταύτῃ παρηκολύθησε πονηρὰς ἀρχῆς
 φαυλότερα ἔκγονα. δι' ὃ ἢ ἔτος τοῖς μακάριοις ἐ-
 κείνοις προσέδειται, ἢ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις μὲν τῶν ἀρί-
 στων ἀπολειπόμενος, ἀρετῇ, δηλονότι ἢ σοφίᾳ, ἢ
 λόγῳ δυνάμει. τῷ δὲ ὑπερ τῆς ἀληθείας πολέμῳ,
 ἢ τοῖς οἷον εἰπεῖν ἐμβλοῖς ἀγῶσι, ἢ ταῦτα ἐν ὑ-
 περοφίᾳ, ἢ τῷ ἀτρέπτῳ τῆς γνώμης, ἐν πολλοῖς
 ἢ ποικίλλοις ἐν ἀντιώμασιν εἰδεῖ λέγειν τ' ἀληθῆ,
 ἢ πρᾶχων.

Αὐτὰ σχεδὸν τὰ ἴδια λέγει, ἢ ἐκεῖ ὅπῃ γρά-
 φει κατὰ τῶν ἀκολούθῳ τῆς τῆ Ἀκινδύνη ἀρεσσεως.
 τέτοις, (ἦγεν τοῖς πατέρασι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλη-
 σίας) ἢ ὁ μακάριος συνέφωνησε Μάρκος ὁ τῆς ἐφε-
 σίαν ποιμὴν, ἔξαρχος τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ, τῶν ἡμε-
 τέρων συνέλευσεως, ἢ μόνος ἠγωνισμένος ὑπερ τῆς
 τῶν πατέρων δόξης, ἢ μόνος ἐν τῇ καλῇ σάσει δια-
 μεμενηκῶς, ἢ τοῖς πεπτοκόσι τῆς ἐπαινετῆς μετα-
 βολῆς γινόμενος αἴτιος.

Δέν είναι δυνατόν, κατά την ἐμὴν γνώμην, νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ἕνα ἥρωα ἐγκώμια θειότερα, ὑψηλότερα, καὶ μεγαλῆτερα, ἀπὸ ταῦτα. ὅλα ἐκείνα ὅσα ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῶρα ἡμεῖς ἐδιδυγίσαμεν, διὰ νὰ παραστήσωμεν τάχα, πόσης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως εἶναι ἄξιος, ἄτος ὁ μέγας διδάσκαλος, πάντα περιέχονται πληρέστατα, καὶ με' ὅλην τὴν ὑπεροχικὴν ἐμφασιν, εἰς αὐτὰς μέσα τὰς ὀλίγας ἀράδας. καὶ ἀγκαλὰ νομίζω, πῶς τινὰς δὲν θέλει ἀμφιβάλλει εἰς τὴν ἀληθεστάτην μαρτυρίαν τοῦ σοφωτάτου τῆτος ἀνδρός τῆ σχολαρία λέγω, ὅμως ἡ συνοδικὴ ψήφος πρέπει νὰ ἔχη ἐπάνω εἰς ὅλας τὴν προτίμησιν. πῶς λέγω συνοδικὴν ψήφον;

Ἐπειδὴ, ἐτι ζῶντος Ἰωάννη τῷ Βασιλέως, πολλοὶ τῶν μετ' αὐτῷ ἐλθόντων ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ἀρχιερεῖς τε καὶ ἡγούμενοι καὶ πνευματικοὶ δὲν ἐσεργον τὰ ἐν τῇ Φλωρεντία γενόμενα, καὶ ἦν σύγχυσις καὶ ταραχὴ μεγάλη, ἐπρόσβαξεν ὁ Βασιλεὺς νὰ συνελθῶσιν ὅμα, καὶ νὰ τῷ στείλωσιν ἐγγράφον τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν δὲν θέλωσι νὰ φυλάττουν τὴν ἐκείσε γενομένην, ἕνωσιν. οἱ ἀρχιερεῖς λοιπὸν συναχθέντες καὶ οἱ λοιποὶ δηλαδὴ ἡγούμενοι καὶ πνευματικοὶ, καὶ συνδιασκεψάμενοι κατὰ συνείδησιν ἀληθινὴν ἐγράψαν ἀπόκρισιν διδακτικὴν τῆς αἰτίας κατὰ πλάτος, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα τῆς θαυμαστῆς καὶ σοφῆς ἐπιχειρήματα, καὶ ταῦτα ἐπιφέρουσι λέγοντες, ὅτι ἔδε ἐπ' ἀδείας ἔχομεν τῆτο ποιῆσαι ἡμεῖς μόνοι, τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἀπόντων ἐκ τῆς συζητήσεως ταύτης, ἦγεν τῶν τῆς Ἐπαρχίας Ἀρχιερέων καὶ Ἱερομονάχων, καὶ μάλιστα, φησι, τῷ Ἐφέσῳ. ὅς καὶ πρόμαχος ἦν τῆς ἀληθῆς ἡμῶν δόξης ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ σῶμα πάντων ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγωνιζόμενος. ἴδου, πῶς συμφωνεῖ, καὶ ἡ παρὰ τῆς συνόδου ἀπόφασις με' τῷ σοφωτάτῳ σχολαρίου τὴν

τὴν μαρτυρίαν. μάλιστα ἐγὼ λέγω, ὅτι καὶ ἂν ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης δὲν ἐλέγην ἕδεν περὶ τῆς ἀγίας τῆτος, ἂν ὁ σχολαριος δὲν μᾶς ἔκανε τὸν ὑπερφύη ἐκεῖνον ἑπαινον, λέγωντας πολλάκις, ὅτι μόνος, καὶ πάλιν μόνος ἐτέλεσε τὸ καὶ τὸ, ἦγεν τὰ ὑπὲρ ἂν Ἰσραὴλ ἐκείνα τῆς παραδόξου καρτερίας τὰ ἀνδραγαθήματα, ἂν ἔτε Ἱερομνήμων, ἔτε νομοφύλαξ, ἔτε ἄλλοις τῶν τότε παρόντων, ἠθελε σημειώσῃ τι περὶ αὐτῷ, βεβαίωτα λέγω, ἡ μαρτυρία μιᾶς ἀγιοτάτης συνόδου ἐν Χριστῷ συνηγμένης, εἶναι μὴ ἀπαραγράφτος φανέρωσις, μάλιστα καὶ βεβαίωσις ἀναντίρρητος, τῶν ὅσα ἐλόγησα τῷ λαμπρῷ τῆτος Ἡρώος οἱ ἄλλοι κατὰ μέρος ἐγράψαν.

Λοιπὸν, καθὼς ἡ σύνοδος ἐκείνη τῶν ἀρχιερέων ἐμαρτύρησε, πῶς χωρὶς τῷ Ἐφέσῳ, δὲν ἐδύνατο νὰ κάμεν τίποτε, με' τὸ νὰ ἦτον ἐκεῖνος, ὁ πρόμαχος τῆς ἀληθῆς δόξης, καὶ τὸ σῶμα ὅλης τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔτω καὶ ἔγινεν. ἦλθεν, ὡς ἀνωτέρω ἐδηγήθημεν, καὶ ἐτέλεσεν ὅλα ἐκείνα, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς φωνῆς τῷ Σχολαριῷ ἠκέσαμεν. τί λοιπὸν χρειάζεται, νὰ τῷ ἠξυβρωμεν νησιείας, καὶ κατοικίας, καὶ χαμαικοιτίας, καὶ ἀγροπνῆας, καὶ ἄλλα παρόμοια κατορθώματα; τὰ ὁποῖα καὶ τὰ εἶχεν ἀναμφιβόλως με' ὅλην τὴν τελειότητα, ὅθεν καὶ μόνος ἐδυνήθη νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τὸν μέγαν ἐκεῖνον κίνδυνον τῆς πίστεως; τὰ εἶχεν ὅλα ἀναμφιβόλως λέγω, ἀλλὰ καθὼς μᾶς βεβαιώνει ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὀλητες ἡ ἀφέλεια; μέχρι τῶν κατορθόντων μόνον ἴσεται, ἴδου ἔργον, τῷ ὁποῖου ἡ ἀφέλεια ἐξαπλώνεται βεβαίωτα εἰς ὅλην τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. ἔργον, ὅσα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῷ θεῷ Γρηγορίῳ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, τῆτος δύναται νὰ μᾶς τὸν δεῖξῃ ἰσοστάσιον, καὶ

πικρόλογον ἀπόφασιν. ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τῆς εὐσεβείας ἔμελλον καὶ τὸν κηρύττωσι διακαθηριμένον καὶ κατάκριτον δῆθεν ἀπὸ οἰκημενικῆν σύνοδον. καὶ μετὸν τρόπον τῆτον καὶ βλάπτωσι πολὺ τῷ ἀποστολικῷ λόγῳ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνεργεσίαν, ὡς περ τῷ Παύλῳ τὸ κήρυγμα ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ὑμῶναιος, οἱ τῷ Σατᾶν ἄγγελοι, ὄθεν ὁποίων θαυμασία, καὶ τερατηγῶν ἐνδοξάτε καὶ ἐξαίσια κύριος, ὁ λέγων τῇ ἀβύσσῳ, ἐρημώθησιν, καὶ τὰς ποταμῶσιν ξηρανῶ, αὐτὸς ἐκεῖνος καὶ τὸν δῆλόν τε διεφύλαξεν ἀπὸ βέλους πετωμένῃς ἡμέρας, καὶ ἀπὸ πρᾶγματος ἐν σκότει διαπορευμένῃ. ὁ καὶ κατὰ ἀλήθειαν πάντῃ παράδοξον.

Δι' ὅτι ἐναντίος φερόμενος, καὶ φανερός πολέμιος ὢν εἰς τὰ τότε γενομένα, δὲν ἐκατακρίθη ἔτε ἀπὸ τὸν ἀγέρωχον καὶ ἀλαζόνα Πάπαν, ἔτε ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ἔτε ἀπὸ τὴν σύνοδον, καὶ μετ' ὅλον ὅπῃ ἦτον περικυκλωμένος πανταχόθεν ἀπὸ τόσα κακὰ θηρία, ὅπῃ μετ' ἄκραν μανίαν τῷ ἐπεβάλευον καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν. ὄθεν καὶ ἔμεινε καὶ κατὰ τὴν ζωὴν πεφυλαγμένος, καὶ κατὰ τὸν τῆς Ἰσραήλ θρόνου ἀνεπιηρέατος, διὰ καὶ ἐνεργῆ μετὰ ταῦτα μετ' αὐθεντίαν ἀρχιερατικῆν, καὶ μετ' ὑπόληψιν διδασκαλικῆν καὶ αἰδέσιμον, αὐτὰ ταῦτα, ὅπου μετ' ἤλθον ἐνήργησε καὶ κατώρρωσεν ὑπερον.

Δὲν ἐσάθη ὁμοίως ἔως ἐδῶ, Χριστιανοὶ ὁζήλος τῷ θεόφρονος τῆτον ἀνδρός. ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολος Παῦλος εἰς καιρὸν, ὅπῃ ἠπήγαινε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τὴν δευτέραν φοράν, προβλέπων, ὅτι τὸν ἐπρόσμεναν δεσμίαι καὶ φυλακαὶ, καὶ ὅτι τέλος πάντων εἰς τὴν Ρώμην θάλει σαλῆ, καὶ ἐκεῖ μέλλει

να λάβῃ καὶ τὸ ποδόμενον τὸ τέλος τὸν θάνατον, ταῦτα λέγων προβλέπων, ἀπὸ τῆς Μιλήτης πέμψας εἰς τὴν Ἐφέσον, ἐκράξεν ἐκδίσε τὰς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀφ' ἧλθον τὰς ἐπαρήγγελισα να προσέχωσι καλῶς καὶ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, καὶ πᾶσι λοιπὰ τῆς ἀποστολικῆς προτροπῆς καὶ παραίνεσεως, ὅπῃ τὰς ἐκάμε, διὰ καὶ σαδῶν, ὅσον δύνανται μετ' ἐπιμέλειαν εἰς τὴν φύλαξιν τῶν πιστῶν, κατὰ τὸν λέγων ὁ θεὸς Ἀπόστολος, ἐπαράδωκε τὴν ἐπίσκοπον καὶ τὴν φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου, τοιαύτως καὶ ἔτος ὁ αἰδόμενος, μετ' ἀπαράλλακτον ζῆλον, μετὰ ἀποστολικὰ ἐκεῖνα σπλάγγνα φροντίζωντας ὄχι μόνον διὰ τὸ ἐδικόντα ποιμνίου, ἀλλὰ διὰ ὅλην ἀπλῶς τὴν Ἐκκλησίαν τῷ Χριστῷ, ἐπειδὴ εἶδε τὸν ἑαυτὸν τε, πῶς ἠδένησε, καὶ ἠδὴ ἐφθασεν εἰς τὰς ὑπερινὰς ὡρας τῆς ζωῆς τε, καὶ ἔμελλε να μεταβῆ ἐκ τῆς ματαίας τῆτον Κόσμου, εἰς τὸν ἀληθινὸν καὶ ἀκήρατον ἐκεῖνον βίον, ἐγύρισε μετ' αὐτῶν μεγάλην τὰς λαλοῦσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. ἐσοχάθη να εὖρη ὑποκείμενον ἀρετῶν, διὰ καὶ βασιλεῖ τὸν τόπαντα. ἠγῆν να ἀναδεχθῆ τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶνα, καὶ να παλεμῆ ὅσον δύναται γενναίως ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν ἐκεῖνας, ἐναντίον τῆς ἠδὴ γενομένης ψυχῆς λέθρα καὶ θεομισῆτα ἐνώσεως. ἐπειδὴ ἔσα ἔγκαιρος ἔτι καὶ πρόσφατος, καὶ ἔχουσα καὶ μερικὰς ἐκ τῶν ποτε ἡμετέρων βοηθῆς, ὅπῃ τὴν ἠκολούθησαν, δὲν ἦτον ἔυκολον καὶ παρευδῆ να καταργηθῆ, καὶ να ἀποσβυθῆ ἀπὸ μιᾶς, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὀνομαζόμενοι, κατὰ τὰς ἔπρεπε, λατινόφρονες, τὴν αἰσώπειον ἀλώπηκα μιμνήμενοι, μετ' ἑκάστου τρόπου ἐσπέδαζαν, να ἐλκύσαν, ὅσον ἐδύναντο πολλὰς, εἰς τὴν ἐδικήν τε ἀπώλειαν. ὄθεν ὁ μακάριος ἦτος καὶ ἀποστολικὸς διδάσκαλος, βλέπωντας τὸν κακὸν τῆτον βρασμὸν τῆ

λατινισμῶ καὶ παπισμῶ, καὶ τὴν ζάλην τῆ καιρῆ, πῶς
 ἦτον μεγάλη καὶ επικίνδυνος, με φλογερὰ σπλάγ-
 χνα, γράφει μίαν ἐπιστολὴν πρὸς Γεώργιον τὸν
 Σχολάριον, ὅτι εἰς ἐκείνης τῆς ἀθλήσεως καιρῆς, εἰς
 τὰς ὁποίας καὶ διὰ τὸν Ἐκκλησιαστικὸν τρόπον χει-
 μῶνα, καὶ διὰ τὸν ἔξω τὸν πολιτικόν, ὅπῃ ἡ πόλις
 ἔπυσε τὰ λείψανα τῆς ἐλευθερίας, εὗρισκοντο
 εἰς τὸ ζύγι τῆ ἀπιλητισμῶ, καὶ τῆ παντελῆς κατα-
 κλεισμῶ, εἰς τῆς τοιαύτης λέγω καιρῆς, τῆτον μό-
 νον ἠμπόρεσε νὰ εὕρη ἄξιον, διὰ νὰ τῆ ἐμπιστεύσῃ
 τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν ταύτην παρακαταθήκην,
 ἡγὴν τὴν υπεράσπισιν καὶ φροντίδα τῆς ἀληθοῦς καὶ
 ὀρθοδόξου πίστεως. καὶ δὴ εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην τῆ
 λέγει, πῶς τὸν ἠξεύρει ἀπὸ νέου ἀκόμα, τῆ φανε-
 ρώνει, πῶς δὲν τὸν λανθάνει, ἥτε ἡ δύναμις τῶν
 λόγων τῆ καὶ ἡ μεγάλη τῆ σύνεσις, ἥτε ἡ ἀρετὴ καὶ
 ἡ εὐσέβειά τῆ. διὰ τὰ ὁποία καλὰ τὰ προτερήμα-
 τα, τῆ λέγει, πῶς τὸν ἀγαπᾷ, καὶ τὸν σοχαίε-
 ται, ὡς υἱόν τῆ. τῆ λέγει ἔπειτα, πῶς διὰ τὰ
 χαρίσματα ταῦτα, εὐρίσκεται χρεώσις νὰ δώσῃ
 χεῖρα βοήθειας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆ Χριστῆ, ὅπῃ
 κλονεῖται ἀπὸ τὴν ἐπίρροισιν τῆ λατινισμῶ. καὶ ὅτι
 ἂν ἔως τώρα δὲν τὸ ἔκαμε, τάχα με τὸ νὰ ἐξε-
 δάξῃ εἰς τὴν αὐτῆ συμμαχίαν, ἀλλὰ τώρα λέγει
 ὅπῃ ἐγὼ ἀπολείπω τὴν παρθέναν ζωὴν, δὲν ἀμφι-
 βάλω, πῶς χωρὶς ἄλλο, θέλεις ἀναζωοτῆς τὸν
 ἀγῶνα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ νὰ βοηθήσῃς τὴν
 Ἐκκλησίαν τῆ Χριστῆ, ὅπῃ κινδυνεύει νὰ καταστρά-
 φῃ παντελῶς. ἀλλὰ τῆτο, λέγει, ὅπῃ ἴσως ἐξ
 ἰδίας σε προαιρέσως μέλλεις νὰ κάμῃς, διὰ τὸ
 χρέος, ὅπῃ ἔχῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σε, αὐτὸ τῆ-
 το καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ ἀνατίθῃμι, καὶ τὸ ἀποκρεμῶ εἰς
 τὴν ἐδικὴν σε φροντίδα, δηλαδὴ νὰ λάβῃς ἐπάνω
 σε τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶνα, καὶ νὰ σταθῆς ἀντ'
 ἐμῶ,

ἐμῶ, πρόμαχος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ὑγίης δι-
 δασκαλίας ὑφρυγίτης, καὶ τῶν ὀρθῶν δόγματων, καὶ
 τῆς ἀληθείας ὑπερμαχος. ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα
 εἰπὼν, καὶ ὅτι θέλει δώσῃ περὶ τῆτων λόγον ἐν
 ἡμέρᾳ κρίσεως, καὶ εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς αὐτόν, ὅπῃ
 τῆ ἐμπιστεύει αὐτὸ τὸ χρέος, πρὸς τὸ τέλος τὸν
 παρακαλεῖ, καὶ νὰ τὸν στείλῃ ἀπόκρισιν, ἐὰν καὶ συγ-
 κατανεύσῃ εἰς τὸ ζήτημά τῆ. διὰ νὰ μὴ τελειώσω,
 λέγει, με λύπη, ὡς ἀπελπίσας τῆς Ἐκκλησίας
 τὴν διορθωσιν. „Περὶ ἧ, φησὶ, καὶ ἀποκριθῆτω
 μοι, ἵνα λάβω τελείαν πληροφορίαν τῆς παρούσης
 ζωῆς ἐξερχόμενος, καὶ μὴ ἀηδῶς ἀποβιώσω, ὡς ἀ-
 πεγνωκῶς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διορθωσιν. „ Ὡ-
 σπλάχνα. ὡ ψυχὴ ὄντως θεία καὶ ἀποστολική. ὡ
 μέριμνα, κατὰ Παῦλον, πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν.
 κατὰ ἀλήθειαν δὲν δείχνει ποτὲ ἄνθρωπος τὴν
 φροντίδα καὶ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν, πῶς νὰ ἀφήσῃ
 τὰ γνήστια τέκνα, καὶ ὅλην τὴν οἰκίαν τῆ εἰς κα-
 λὴν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, ὅσην εἶχεν ἄτος ὁ τρισ-
 μακάριστος καὶ αἰδύμιος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τῆ Χρι-
 στῆ, πῶς καὶ ποτὲ νὰ λάβῃ τὴν μυριοπόδητον τῆς εἰ-
 ρηνῆς καὶ διορθωσιν. „ καὶ μὴ ἀηδῶς ἀποβιώσῃ, ὡς
 ἀπεγνωκῶς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διορθωσιν. καὶ ποτὲ
 ταῦτα λέγει, καὶ λυπεῖται; ὕστερα ἀπὸ τῆς τόσας
 καὶ τόσας αἰδύμις ἐκείνης αγῶνας. ὕστερα ἀπὸ τὴν
 ὑπερδύνασον ἐκείνην ἐνστασιν καὶ καρτερίαν. ὕστερα
 ἀπὸ τὴν μακρὰν ἐκείνην ἀθλήσιν καὶ μέχρι τέλους
 γενναιοτάτην ὁμολογίαν. ὕστερα ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα,
 ὅπῃ τῆ ἐμαρτύρησαν, ὅχι μόνον Συρόκαλοι, καὶ
 σχολάριοι, ἱερομνήμονες, καὶ σύνοδοι, ἄνδρες ὀρθόδο-
 ξοί, καὶ φίλοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι ἐχθροὶ τῆ ἀκόμα, καὶ
 ἀφ' ἧ τέλος πάντων, ἐσυναψὲ καὶ τὰ διεσπῶτα μέρη
 τῶν ἀνατολικῶν, καὶ κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον,
 ὡς κορωνίδα καὶ σέφανον ὑπερτίμον τῶν κατορθωμά-
 των τῆ, ἐπέθηκεν ἔτι καὶ τὴν ἐνωσιν τῆς Ἐκκλησίας,

καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην καὶ ἐγκύκλιον διδασκαλίαν καὶ παραίνεσιν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν ἀπανταχῆ χριστιανῆς, ὑπερον λέγω, ἀπὸ ὅλα ταῦτα, ὅπῃ καὶ ἕνα μόνον ἐκ τούτων εἰς ἄλλας ἦτον ἰκανὸν διὰ τὰ τούτοις ὑπόψη, αὐτὸς ὁ μέγας, καὶ ἄντως μέγας πατήρ καὶ διδάσκαλος καὶ ἀθλητὴς καὶ ὁμολογητὴς καὶ τῆ προαιρέσει τέλειος μάρτυς, ὡσάν να μὴν εἶχε κατορθώσῃ τίποτα, ἕτως ἐφρόντιζε καὶ ἐθλίβετο διὰ τὴν ἀπανταχῆ ἀγίαν Ἐκκλησίαν, μὴν τύχη καὶ καταποντισθῆ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ λατινισμοῦ.

Ὁθεν, ἂν ὁ Μωϋσῆς εὗρηκε να ἀφήσῃ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆ ἑβραϊκῆ λαῖ ἄξιον διάδοχόν τε τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆ Ναυῆ, καὶ ἂν ὁ Ἡλίας, ἐχρῖσεν εἰς προφήτην, εἰς τὸν ἐδικόν τε τόπον, τὸν Ἡλίουσσιε υἱὸν Σαφάτ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγία ἐκείνη ψυχὴ θεῶν πνεύματι κινωμένη πάντως, δὲν ἔσφαλεν ὅπῃ ἐχειροτόνησεν εἰς τὸν ἐδικόν τε τόπον θεολόγον καὶ διδάσκαλον τῆς Ἐκκλησίας τὸν θανμάσιον σχολάριον. ἐπειδὴ τόσα ἔγραψεν ἐκεῖνος, καὶ τόσον ἀριστα καὶ σοφώτατα ἐδεφένδουσε τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, ὡσε βεβαιότατα, ἂν τὰ ἔβλεπεν ὁ θεῖος πατήρ, ἦθελε μείνη ἀρετὰ εὐχαριστημένος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπερον. τότε δὲ ἀπεκρίθη. καὶ ἀπεκρίθη με βαθυτάτην μετριοφροσύνην καὶ εὐλάβειαν. ἀλλὰ διὰ να μὴ γράφωμεν αὐτολεξεὶ περιττῶς ὅλην τὴν ἐπιστολήν, ἀρκεὶ να γράφωμεν μόνην τὴν ὑπόσχεσιν, ἡ ὁποία ἐπὶ λέξεως ἔχει ἕτως.

„Εἰδέγω, φησὶ, κρίμασιν, οἷς οἶδε θεός, ἐντεῦθεν ἀπαδημήσειας, πρὸς ὃν ἠτοίμασας σεαυτῷ τόπον τῆς ἀναπαύσεως, καὶ διὰ ἡμετέραν ἰσως ἀναξιοσύνην, ἔνθα εἰ αὐτὸς ἄξιος, ἀπέθης, πληροφορῶν λέγω σοι ἐνώπιον τῆ Θεῶ, καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων τῶν ἀοράτως παρισταμένων νῦν ἡμῖν, καὶ τῶν παρευρεθέντων ἐνταῦθα πολλῶν, καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν, ὅτι ἔσομαι ἐγὼ αὐτὸς ἐν τοῖς τοιαῖτοις ἀντιπῆ, καὶ ἀντὶ τῆ σῆ σώματος, ὅσα αὐτὸς ἐσπούδασας καὶ παρεδίδα, σέργων καὶ αὐτὸς καὶ δεφένδουσαν καὶ πᾶσιν ὑποτίθεις (ἦτοι διδάσκων) μηδὲν ἕδ ἄλλως τῶν τοιαύτων καθυφεῖς (ἦτοι παραβαίνων) τὸ παράπαν, ἀλλὰ μέχρι τῶν ἐσχάτων κινδύνων αἵματός τε καὶ θανάτου, ὑπὲρ τούτων ἀγωνιζόμενος. καὶ εἰ μικρὰ πάνυ τυγχάνει ἡ ἐμὴ περὶ ταῦτα πείρα καὶ δύναμις, ἀλλ' ἐν πείθομαι, ὅτι ἡ μεγάλη σου ἀγιωσύνη ἀναπληρώσει τὰ ἐμὰ ἑλλείματα, καὶ παρῶν ἡμῖν ἐνταῦθα τῆ ἐνέση σοι περὶ τὰ τοιαῦτα τελειότητι, καὶ ἀπάρας, ταῖς σαῖς πρὸς θεὸν εὐπάρρησιάσοις ἐντεῦξέσι.

Βλέπετε, πόση ἦτον ἠφροσύνη καὶ ἡ μέριμνα τῆ ἀνδρός τότε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ὀρθῶν τῆς πίσεως δογμάτων, ποία λοιπὸν διαφορὰ ἠμπορεῖ να δοθῆ, μεταξὺ τότε καὶ ἐκείνων τῶν ἀρχαίων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, φέρ εἰπεῖν βασιλεῖου Γρηγορίου, Ἀθανασίου, Κυρίλλου, καὶ τῶν ὁμοίων, ὅπῃ τόσον ἄδονται εἰς τὸν Κόσμον, διὰ τὸν ζῆλον ὅπῃ εἶχον ὑπὲρ τῆς θεῖας πίσεως, καθὼς τὸν βλέπομεν εἰς τὰς ἐπιστολάτων καὶ εἰς τὰς λόγους των, βεβαιότητα, ἐγὼ λέγω, ἄλλην δὲν δύναται τινὰς να εὖρη διαφορὰν, ἔξω μόνον τὸν χρόνον, ὅτι ἐκεῖνοι παλαιοὶ, καὶ ἕτος νέος καὶ πρόσφατος. εἶδὲ καὶ θελήσομεν καὶ πλείοντι να εὖρωμεν εἰς τῆτον, χω-

εις να ἀμαυρωθῆ παντελῶς τῶν μεγάλων ἐκείνων
φωσῆρων τὸ φέγγος, εὐρίσκομεν τῆτο, τὰ παρά
πάντων ὁμολογούμενον. δηλαδή, ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν
καὶ ἄμα καὶ ὁμῶς πλήθος, αὐτὸς δὲ μόνος. μόνος ὡς
μονοφυῆς φοῖνιξ. μόνος διδάσκαλος. μόνος ἀγωνι-
στής. μόνος ἀθλητής. μόνος νικητής. μόνος συμβι-
βαστής καὶ διαλλακτής, καὶ μόνος ὡς πατὴρ φιλοσοφί-
αυτάτος τῆς ἐκκλησίας φροντιστής. δὲν εἶδετε, με-
πέσον σέβας, καὶ με' πόσιν εὐλάβειαν ἐτίμα τῆταν
καὶ ὁ σοφὸς Σχολάριος, ὡς ὅπῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦ-
τα ἐπιχειρήματα, ὅπῃ τὸν ὑπεσχεθῆ, με' τὰς
πρὸς θεὸν εὐπαρρητιάσεως ἐκεῖνα εὐχὰς ἤλπιζε καὶ
τὰ κατορθώνη; καὶ ναὶ βέβαια τοῖτος ἦτον, καὶ ὡς
τοῖτον, ὅχι μόνον ὁ Σχολάριος, ἀλλὰ καὶ ὅλοι τὸν
ἐσέβοντο, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος βασιλεὺς, καθὼς
πολλὰκις εἶπομεν καὶ ἀπεδείξαμεν, καὶ με' ὅλον ὅπῃ
αὐτὸς καὶ πρότερον καὶ ὑστερον ἐσάθη ὁ μόνος ἀνατρο-
πέυς καὶ καταλύτης τῶν ββλευμάτων τε καὶ τῶν κινή-
μάτων τε. ὅθεν ἀληθῶς λέγει καὶ δὲν ψεύδεται,
ἄτε ὁ Νομοφύλαξ Γωάννης ὁ ἐδικός τε αὐτάδελ-
φος. ὅστις εἰς τὴν σοφωτάτην ἀντίρρησην ὅπῃ κά-
νει τῆ ψευδωνύμη Ὁρθῆ τῆς ἀσυσάτη καὶ θεοκαταλύ-
τη ἐνώσεως, συχνὰ τὸν ὀνομάζει θεόσοφον κήρυ-
κα, καὶ κοινὸν καθηγούμενα, καὶ φωσῆρα, καὶ πρόμα-
χον. Καθὼς ἀκόμα καὶ εἰς τὴν Φλωρεντίαν ἕνα κἀ-
ποιος διάκονος Φίλιππος ἀπεκρίθη εἰς τὸν κατὰ ἀ-
λήθειαν δαιμονῶντα μέγαν Πρωτοσύγκελλον, ὅπῃ
ὑβρίζοντας ὀνόμαζε δαιμονῶντα τὸν ἅγιον, ἀπε-
κρίθη λέγων, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν „ὅτι ὁ Ἐφέσε
ἔστιν ἅγιος ἄνθρωπος, καὶ διδάσκαλος ἄριστος, καὶ θεο-
λόγος ἄκρος. καὶ λέγοντος ἢ καὶ ἐκαίτε (ἦ γὰρ δὲν
καταλαμβάνετε) ὑμεῖς. εἰδὲ ἔσε' ἱκανοὶ καὶν αὐτοῦ
μαθηταὶ εἶναι. λέγετε δὲ αὐτὸν δαιμονῶν, κατὰ
τῆς Γαλαίσε τοιαῦτα λέγοντας κατὰ τὰ σωτήρες.

οὐ μιμητὴς ἐστὶ καὶ αὐτός. τοιαῦτα περὶ τῆ μεγά-
λη ὁ καλὸς φίλιππος ἐμαρτύρησε, καὶ τοιαύτην ὑ-
πόληψιν περὶ αὐτῆ εἶχον ἅπαντες, καὶ πρότερον
καὶ ὑστερον, καὶ μάλιστα ὅταν ἐγνωρίσθῃ κοινὸς εὐεργέ-
της ἀπὸ τὰ ὑπερφύητα κατορθώματα.

Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἔφθασε καὶ εἰς αὐτὸν
τὸν ἀοιδιμὸν ἢ ὡρα ναὶ ἀφήσῃ τὴν κοιλάδα ταύτην
τῆ κλαυθμώνος, καὶ ναὶ ἀναβῆ εἰς τὴν ἐράνιον κλη-
ροχίαν, διὰ ναὶ λάβῃ ἐκεῖ παρά τῆ ἀγωνοθέτου
Χριστῆ, τὰς ἐπαξίας ἀμοιβὰς τῶν μυρίων ἀγώνων
τε. ὅθεν καὶ κατὰ τὸν νόμον τῆς φύσεως ἀφενήσας
μικρὸν ἔκειτο εἰς τὸν Γαλατῶν εἰς τὴν πατρικὴν τε-
οίκίαν. καὶ φθάνοντας εἰς τὸ τέλος ἐδίδασκε τὰς
παρόντας τὰ πρέποντα χριστιανοῖς, καὶ ἕξαιρέτως
μάλιστα τὰς ἐδίδασκε ναὶ φεύγαν πάσῃ δυνάμει τὴν
ψυχοφθόρον ἐνωσιν, με' τὰ ναὶ εἶναι ἀνατροπή ὁ-
λης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως (α). Τοιαῦτα τινὰ πα-
ραγ-

(α) Ἡ ἀπολογία, (ἢ δευτέρου εἰπεῖν διαμαρτυρία),
ὅπῃ ἐπιγράφεται εἰς τὸ ὄνομα τῆ ἱερῆ τῆτε Μάρκου,
εἶναι μὲν αὐτῆ ἀξία καὶ τῆς λεπτῆς ἐκεῖσε συνειδήσεως,
τὴν ἀφῆσα ὁμοῦ ἐγὼ ἔξω τῆς ἐμῆς διηγήσεως, ἐπει-
δὴ δὲν ἔμπροσθα ναὶ συμβιβάζω τὰ δοκῶντα δύο ταυ-
τα ἐναντία. ὅτι κατὰ τὸν Συρόφυλον, πατριάρχου
σαντος τῆ ἀπὸ Κυζίκου Μητροφάνου τῆ λατινόφρονος
ὁ Ἐφέσε ἀνεχώρησεν εἰς τὸν θερόντα, ὅταν ἐπᾶν ἡ-
δεν, ἐπατριάρχειεν ὁ Κωνσταντινούπολις, ὅν ἡ ἀθροισθεῖ-
σα ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ σύνοδος κατέσπασε τὸ θερόντα, καὶ ἐ-
χειροτόνησε τὸν προσηγμένον Ἀθανάσιον. ἔλαμπε δὲ,
ὡς εἶπομεν ἐν αὐτῇ καὶ ὁ θεὸς Μάρκος. λέγεται δὲ
ἄτι ἐπὶ τῆ Ἀθανασίᾳ τῆτε ἐάλω καὶ ἡ πόλις. ἔτος
δὲ ἦν εὐσεβῆς. τίνος ἦν Πατριάρχου τὴν κοίτην ἐκ
ἐδέχετο εἰς τὴν κηδέαν τε; ἔξω μόνον, ἔάν εἴη τις,
ὅτι πρὶν φύγη ἀβρωσῆσας διαμαρτύρατο, ὅτι ἀδέχεται
καὶν εἰς τὴν ταφὴν τε τῆς γέροντας τῆ ἐνωσιν, εἴτα

ραγγελάς, παραινέσαι, ἡ διδάξαι ἅπαντας νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῶν πατέρων, ἡ νὰ μὴν ἀπατῶνται ἀπὸ τὴν χρησολογίαν, ἡ γλυκολογίαν τῶν ἀπατεῶνων παπιστῶν, παρέδωκεν ἐν εἰρήνῃ τὸ πνεῦμά τε εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Γρηγόριον ὁ καλὸς ποιμὴν, ἡ αὐτῆ τῷ ἀρχιεπίσκοπῳ Γνήσιος μαθητῆς. ὁ Παῦλος τῷ Θεῷ μιμητῆς. τὸ εἶμα τῶν Θεολόγων. ὁ Δ' κμων ὁ μέγας τῆς πίστεως. ὁ Πύργος τῆς Γεναιότητος ὁ ἀπερίτρεπτος. ὁ ὀδηγὸς τῶν πλανωμένων ὁ ἀσφαλέςατος. ἡ πόσα, ἡ ποῖα νὰ εἰπῶ εὐφημα ὀνόματα, διὰ νὰ τῷ πλέξω τὸν κατ' ἀξίαν ἔπαινον, ὅπῃ ὅσα ἡ ἂν ἐπιβιάσω τοιαῦτα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φθάσω εἰς τὴν ἀξίαν, ἡδὲ ἐγγύς; ἐτελειώθη λοιπὸν ὁ μέγας Μάρκος ὁ τῶν εὐγενικῶν εὐγενέςατος ἀπόγονος, ἡ λαμπρὸς τῶν Ἐφρεσίων πρόεδρος, ἡ κοινὸς διδάσκαλος ὅλης τῆς οἰκουμένης. ἡ θαυμασίως ἐτελειώθη, καθὼς μαρτυρεῖ ἡ ἐπικλήσιος μονωδία τῆ σοφωτάτη Σχολαρχία, τὴν ὁποῖαν ἔκαμεν εἰς τὴν ἱερὰν τα ταφὴν, θρηνηῶν ἡ ὀδυρόμενος τὴν ἐρήμειαν τῷ γένει ἀπὸ ἑνα μέγαν τοιαύτον προσάτην ἡ πρόμαχον. εἰς τὴν ἱερὰν τα ταφὴν συνέδραμε πᾶσα ἡ πόλις, τῶν ἀρχιερέων αἱ τότε ἐκεῖσε παρευρεθέντες. τῶν ἱερέων ὁ χορὸς ἅπας. τῶν μοναζόντων τὰ πλήθη. ἄνδρες ὁμῶς ἡ γυναῖκες. νεανίσκοι ἡ παρθένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων. ὅλοι πανταχόθεν συνέρρευσαν, ὅχι τόσον διὰ νὰ κάμνῃ τιμὴν, εἰς τὸν πάντα τιμήσαντα, ὅσον διὰ νὰ ἀξιοδοῦν τῆς εὐλογίας ἡ χάριτος τῆς ἐκ τῆ πανιέρου ἡ Θεῷ ἐκείνῃ ἐκπεμπομένης σώματος, ἄλλοι με' τὸν ἀσπασμὸν αὐτῆ, ἡ ἄλλοι με' μόνην τὴν θεωρίαν,

μὴ

ἐπέζησαν. ἡ καὶ γραφεῖς ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ἔτι τῷ Γρηγορίῳ πατριαρχεῦοντος. ἄλλως γὰρ, ἡ δύναμις ταῦτα συμβεβῆσαι.

μὴ δυνάμενοι νὰ πλησιάσαν ἀπὸ τῆ πλήθους τὴν πύκνωσιν. ἡ τὸ μὲν ἱερώτατον αὐτῆ σώμα, μετὰ τὴν πάγκοινον ταυτην ἐκφορὰν ὑπὸ παντὸς τάγματος προπεμπόμενον, ἡ δραυφορέμενον με' τῆς ἱερῆς ἡ θείας τῆς Ἐκκλησίας ὕμνης, εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν κοινὸν τῶν σωμάτων νόμον παρεδόθη, ἡ δε μακαρία τε ψυχὴ τὸν χόον καταλιπῶσα, ἀπέπτη εἰς ὄν ἐπόθει δεσποτὴν, ἡ δι' ὄν τῆς μακρῆς ἡ συνεχῆς ἐκείνης ἀγῶνας ἡ τὰ παλαισμάτα ἐτέλεσε. ἡ συνηριθμήθη με' τῆς ὁσίως ὁ ὁσίος, με' τῆς ἱεράρχας ὁ ἱεράρχης, με' τῆς Θεολόγους ὁ Θεολόγος, με' τῆς ἀθλητῆς ὁ ἀθλητῆς, με' τῆς ὁμολογητῆς ὁ ὁμολογητῆς, ἡ με' τῆς μάρτυρας, ὁ τῆ προαιρέσει μάρτυς ἀναίμακτος. ὅτι κατὰ ἀλήθειαν, καθὼς διὰ πολλῶν ἀπεδείξαμεν, ἡ εἶναι πρόχειρον διὰ νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ ἕνας, τέλειον ἐσάθη τὸ μαρτύριον εἰς αὐτὸν, ὡς ἐκ τῆς ἐδικῆς τε προαιρέσεως. Βασιλεὺς ἀπεγνωσμένος ἀπὸ κάδε βοήθειαν ἡ δύναμιν, φαντάζεται νὰ εὖρη βοήθειαν ἀπὸ τῆς λατίνης, εἰάν κλίνη νὰ ἐνωθῆ με' αὐτῆς κατὰ τὴν πίσιν. ἐνεκα τῆς ἡ μόνῃ συναγεῖ τὴν Ἀνατολικὴν σύνοδον. κάτεργα πολλὰ ἡ καράβια σέλλονται παρὰ τῷ Πάπα με' βαρύτατα ἔξοδα ἀδικαίου, διὰ τὴν ἐνωσιν ἡ μόνην. ἐκκενῶναι τῆς θησαυρῆς του, ἡ δανείζεται, ὅσα τῆ λείπαν, διὰ νὰ τρέφῃ τοὺς ἀνατολικῆς ὅλης, ἀπὸ τὸν βασιλέα, ἕως ἡ τὸν παρὰ μικρὸν δουλευτὴν με' πολλὰς χιλιάδας φλουρίων, ὑπὲρ τὰ τρεῖς ἔτη σχεδόν, διὰ ποῖον τέλος; διὰ τὴν ἐνωσιν ἡ μόνην. συγκροτεῖται ἡ σύνοδος ἐν Φερραρίῳ, ἡ ἐν Φλωρεντίῳ, ἡ γίνονται συνελύσεις πολλὰι ἡ διαλέξεις σφοδραῖ, ὅχι διὰ ἄλλο, ἡ παρὰ διὰ τὴν ἐνωσιν ἡ μόνην.

Κλίνει ἡ ὁ βασιλεὺς, ἡ ὁ Πατριάρχης, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὅπωςδήποτε ὅλοι νὰ δεχθῆν τὴν λατινικὴν δόξαν, ἡ νὰ κάμνῃ λοιπὸν τὴν ἐνωσιν, ἡ αὐτὸς μόνος εὐρίσκειται ἐναντίος. ἐναντίος. εἰς πόσης; ὡς ἀπλῶς εἶπεν, εἰς ἄλλας. εἰς ποίους; εἰς βασιλεῖς, εἰς Πατριάρχας, εἰς ἀρχιερεῖς, ἡ ἐγκρίτους ἡ λογίους, εἰς τὸν Πάπαν αὐτόν. ἀφῆνω νὰ λέγω τῆς Καρδιναλῆς, τῆς Λατινεπισκόπου, ἡ ὅλον τὸ λατινικὸν γένος, ὅπῃ ὅλοι ἔπνεον τῆτο τὸ τέλος, ἐφοβερίζετο, ἀλλὰ δὲν ἐσυζέλλετο. ἐκολακεύετο, ἀλλὰ δὲν ἐπείθετο. ἐπαρκαλεῖτο, ἀλλὰ δὲν ἐκάμπετο. τὴν ἐλευθερίαν τῆ γένους. τὰ καλὰ τῆς Πατρίδος, τὴν εὐδαιμονίαν ὅλην, ὅπῃ τοῦ ἐπρόβαλλον, διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ, ὄνειροπολήματα ἡ λήρης τὰ ἐσοχάζετο, ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς, ἡ τὴν εὐδαιμονίαν τῆ ἡρανῆ, τὸν ὁποῖον μόνον ἐκεῖνος μετὰ τῆ Παύλου, ἀληθινὴν ἐγνώριζε Πατρίδα, ὅθεν ἐξορίαν, καταδίκην, βάρβαρον, σάβηλαν τὴν ἀπειληθεῖσαν, ἡδὲ τὰ ἐψήφισαν παντελῶς. τὸν λιμὸν, ὅπῃ, ὡς ἐπὶ τὸ πλείον αὐτὸς ἠνάγκασε τῆς ἄλλης νὰ δεχθῆν τὸ παπισμὸν, αὐτὸς ἐκ νεότητος τὸν εἶχε τρυφήν.

Φυλακὴν, δεσμὰ, ξίφος, ἡ πῦρ, ὡς εὐεργεσίαν ἄκραν τὰ ἐνόμιζε. πῶς λοιπὸν ὁ τοιαύτος, ὁ μόνος διὰ ταῦτα πάντα ἀήττητος, ἡ μόνος εἰς τὰς ἀπάντων γνώμας ἐναντίος, ὁ μόνος καταλύτης τῆς μυριοσπυδάσης ἐνώσεως (ἐποιήσαμεν ἡδὲν) δὲν εἶναι μάρτυς ἀπηρητισμένος τῆ προαιρέσει, ἡ μάλιχα, ὅταν ἐπαρσάθη ἐνώπιον τῆ υπερηφάνου καὶ ἐωσφορικῆ Ποντιφικῆ; ναι λέγω κατὰ ἀλήθειαν, ἐγὼ ἐκ τῶν πραγμάτων, ἡ με τὴν μαρτυρίαν τοῦ δεῖα Χρυσόσημα ἐν πολλοῖς τόποις, τοιαύτην ἔχω γνώμην, περὶ τῆ ἡμετέρῃ λαμπρῆ ἡ πανενδόξου ἡρωας.

ἡρωας. Ἀλλ' ὁμως καθὼς γράφει Γεώργιος Κορέσιος ὁ σοφώτατος, ἐν τῷ καλεμένῳ αὐτῆ ἐγχειριδίῳ, κατὰ τῆ Φλωρεντινῆ συλλόγου, κεφ. β. ιε', ἡδὲ εἰγμάτα μαρτυρικὰ ἐμπράκτως δὲν τοῦ ἐλειψαν. λέγει γὰρ ἐτώσι, κατὰ δὲ τὸν Μοθώνης, ἐτυψαν σφοδρῶς τὸν Εἴφου οἱ ἀπηνεῖς ἐκεῖνοι, ὅπως ὑπογράφη, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς τύποις μετὰ τὸν φλωρεντινὸν σύλλογον, ἡ. Ἰδὲ λοιπὸν, ὅπῃ ἡ πρακτικῶς κεκόσμηται ἡ με τὰ μαρτυρικὰ εἰγμάτα. ἐτυψαν λέγει τὸν Εἴφου. ἡ ὅχι ἐτυψαν ἀπλῶς ἡ ὡς ἐτύχεν, ὀλίγοντι ἡ ελαφρῶς, ἀλλὰ σφοδρῶς. δηλονότι με πολὺν δαρμόν, ἡ με θυμὸν ἡ ἀγριότητα μεγάλην. ὅθεν ἡ ἀπηνεῖς τῆς ἔνομάζει, ἡ γὰν ἀπανθρώπας ἡ σκληρῆς. ὡσε, ὁ τὸν πολὺν δαρμόν ὑπομείνας γενναίως, διὰ νὰ μὴν ἀθετήσῃ τὸ πατριὸν δόγμα, ἡ τὸν ἔτοιμος ἀναμφιβόλως νὰ ὑπομείνῃ ὡσαύτως, ἡ ἄλλοτι περισσότερον, ἡ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον θάνατον. τὸν ὁποῖον, ἡν ἐκεῖνοι δὲν ἐνήργησαν, τῆτο βέβαια ἐσάθη ἔργον, ὅχι τῆς ἐδικῆς τῶν φιλαρρωπίας, ἀλλὰ καθὼς πολλάκις εἶπομεν, τῆς θείας προνοίας, διὰ τὴν μετὰ ταῦτα σύσασιν, ἡ διόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας. διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἡδὲ καθάρσειν, ὡς εἴρηται, ὁ μέγας θεός, ὁ τὰς βελάς τῶν ἀνθρώπων διασκεδάζων, δὲν ἄφηκε νὰ τῆ ἐνεργήσῃ οἱ μισροτάτοι ἐκεῖνοι, διὰ νὰ μὴ μαμῆθῆ δηλαδὴ κατὰ τινὰ τρόπον ἡ ὑπόληψίς τε, διὰ νὰ μὴν εἰσέλθῃ κανένας Ἰάδας εἰς τὸν τόπον τε, ἀλλὰ νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀξίαν τε δεδοξασμένος ἡ ἐντιμὸς, ἡ νὰ γίνεταί τοῖς πᾶσι κοινὴ ἡ ἐκ τῶν θεοσόφων τε λόγων ὡφέλεια. Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ τῷ τὰ πάντα σοφῶς διεξάγοντι, τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἐνεκα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ, ἀδελφοί, καὶ οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ τέλος τῆς θεοσοφικῆς κήρυκος, καὶ καρτερῆς παπομάστιγος, ἱερῆς καὶ ἐν ἀγίοις δεδοξαμένου Μάρκου τῆς ἁγίας Εὐαγγελικῆς καὶ λαμπρῆς ποιμένος τῆς Ἐφέσου, καὶ κοινῆς εὐσεργετῆς καὶ φωστήρος, ὅλη τῆς Ὀρθοδόξου πληρώματος. αὐτὸν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ μιμνήμεθα, καὶ νὰ ὑπακούμεν εἰς τὰς ἀγίας τῆς συμβουλῆς καὶ παραινέσεις, καὶ νὰ φεύγωμεν ὅσον δυνάμεθα, ὡς αὐτόχρονον καὶ ἀληθινὸν θάνατον τὴν ὀλέθριον κοινωσίαν τῶν βδελυρῶν καὶ θεοσυγῶν φράγγων, εἰς τὰ τῆς πίστεως, καὶ ἂν ἡ χρῆσις τῶν βιωτικῶν πραγμάτων μᾶς ἀναγκάζει, νὰ συναναστροφώμεθα με αὐτῆς, τῆτο δὲν βλάπτει. ἐπειδὴ καὶ μετὰ τῆς ἄλλης κίρσεως καὶ ἀσεβείας, καθ' ἑκάστην ἀκατακρίτως συναναστροφώμεθα. δι' ὅτι εἰς τὸν μέγαν τῆτον ἀγρὸν τῆς Κρήτης, ἡτῶς ἔχει. τὰ ζιζάνια, κατὰ τὸ παρῶν, ἀνακαταμένα μετὰ τὸν σίτον εὐρίσκονται. ἐργάζεται ἡμέρα, ὅπως θέλῃσι διαλεχθῆναι ἀπὸ τῆς θεοσοφίας, καὶ ὁ μὲν σίτος νὰ ἀποτεθῆ εἰς τὴν αἰώνιον ἀποθήκην, τὰ δὲ ζιζάνια θέλῃσι παραδοθῆναι πυρὶ ἀσβέσω. λοιπὸν, ὡς προσέχωμεν καλῶς, διὰ νὰ μένωμεν σίτος καλός, καὶ νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τῶν ζιζανίων τῆς παπισμῆς τὴν ποιότητα καὶ τὴν δύναμιν, καὶ ὑστρον, ἅμῃ γένοιτο, εὐρεθῶμεν, ἀντὶ σίτου ζιζάνια.

Ἄς βασιῶμεν λοιπὸν φερόν τὴν πατρίαν μας οὐσέβειαν. ἅς γένωμεν εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τὰ ἔθια τῆς Ἀνατολικῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθημεν καὶ ἀνεγεννήθημεν, καὶ ἀνεγράφημεν μετὰ τὸν θεῖον τῆς λόγον, καὶ μετὰ τὰ ἄχραντά τῆς μυστήρια. ὡς φεύγωμεν τῆς παπισμῆς ὡς μιάσματα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡς ὄντως κίρσεως, διὰ νὰ ἀξιωθῶμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσον ἀπὸ τὴν καθαρότητα τῆς πίστεώς μας, νὰ ἔχωμεν μέρος μετὰ τὸν θεῖον τῆτον διδάσκαλον καὶ πατέρα μας, καὶ δι' αὐτὰ καὶ σὺν αὐτῷ,
με

μετὰ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ἐπειδὴ μεγάλην ἐπλήρησεν καὶ ἔχει παρρησίαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ δύναται καὶ θέλει νὰ πρεσβεύη ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ τοὺς ὁποίους ἡμεῖς ὑπέμεινε πόνους μυρίας, ἐκένωσε ἰδρώτας ἀπειράτους, καὶ μέχρις αἵματος ἠγωνίσθη ὁ ἀοίδιμος καὶ ἀσημνητός. ἠξούρω τί ζητεῖ ἐδῶ λειπόμενον καὶ χροσιῶδες, ὁ φιλαναγνώστης χριστιανός. ἠγὼν ζητεῖ καὶ θαυμάτων διήγησιν, καὶ ὀρθῶς λέγει, καὶ τὰ ζητήματα εἶναι δίκαιον καὶ εὐλογον. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο, ὅπως ἐξ ἀρχῆς εἶπον, διὰ ὅσα ἄλλα καλὰ μᾶς ἔλειψαν ἀπὸ τὴν παρῶσαν διήγησιν, ἐξαιτίας τῆς δεινῆς ἀλώσεως, ἐκείνο τὸ ἴδιον λέγω καὶ διὰ τὰ θαύματα. ὅτι ἂν εἶχαμεν τὸν ἐξ ἀρχῆς βίον του, βεβαιότατα ἐκεῖ ἠθέλαμεν ἰδῆ καὶ αὐτὰ. ἐπειδὴ ἐγὼ παντελῶς δὲν ἀμφιβάλω, πῶς ὁ δοξάζων τὴν αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας μέγας θεός, ἐδόξασεν τοὺς πιστὸν τῆς δόξης, καὶ μετὰ αὐτὸ τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον καὶ μετὰ πολλὰ ὀλιγωτέραν δόξασιν, ἠξιώθησαν καὶ ἄλλοι κάμπολλοι. ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔχομεν ἐκεῖθεν τῆτο τὸ φῶς, πρῶτον μὲν ἔχομεν τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων ζῶντων, μαρτυρημένην, ἔχει ἐπὶ ἑνα, ἢ δύο, ἀλλὰ ἀπὸ πλῆθος, ὅχι εὐκαταφρόνητον. δεύτερον ἔχομεν τὴν ἀυθεντίαν τῆς συνοδικῆς θεσπίσματος, ὅπως μᾶς ἀποφασίζει ἐν ἁγίῳ πνεύματι νὰ τὸν γνωρίζωμεν διὰ μέγαν ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ τῷ ἐπιτεθῆμεν χροσιῶδες ἐτησίως τὴν σεβασμίαν ἑορτήν.

Ἀλλ' ὅμως, διὰ νὰ μὴν ἀφήσωμεν παντάπασι ἐξερημένους καὶ ἀμετάχως τῆς κρανίως ταύτης καρικίας τὰς φιλοθαυματούργους ψυχὰς, ἐγὼ ἔρχομαι νὰ περιγράψω ἐδῶ ὅν τῶν τῶν ἁγίων τῆτων θαυμασίων, τὸ ὁποῖον παραδόξως τῶντι ἐτέλεσεν, οὐκ ἔρο πολλῶν χρόνων εἰς τὸ μεσολόγγιον. εἶναι δὲ
L 2 τὰ

τὸ θαῦμα τοῦτον, καθὼς ἐγὼ αὐτὸς δι' ἀκοῆς ἐν-
 τὸ παρελαβόν, διὰ τὴν πολλὴν καὶ μεγάλην εὐλα-
 βειαν καὶ τὸν πόθον, ὅπως ἔχω εἰς ταῦτά με τὸν θεί-
 ον ἱερέαρχον, ἐναντίον τῶν δυσσεβῶν παπιστῶν, εὐ-
 ριπτόμενος εἰς τὸ μεσολάγγι, μετὰ τὸ ἔργον ἀνα-
 βίαις τῷ ἱεροκόρῳ, ἠθέλησα νὰ κηρύξω ἐν τῇ
 Ἐκκλησίᾳ εἰς τὰς παρευρεθέντας χριστιανὰς τὸν ἁ-
 γίαν τῆτον, τῇ ἐσπέρᾳ τῆς ἱερέας μνήμης τῆς, μετ' ἡ-
 ἡν, ἡτοι κατὰ τὴν ἰθ' τῆς Γαλαθαίας, διορίζει ἡ συ-
 ναδικὴ ἀπόφασις νὰ τελεῖται ἡ σεβασμιατὴ ἐορ-
 τή. εἶπα, λοιπὸν, μετὰ βραχυλογίαν τίς καὶ ποῖος
 ἐστί; ὁ Μάρκος τῆς Ἐφέσου, πόσον ἠγωνίσθη διὰ
 τὴν εὐσεβειαν, καὶ πῶς ἔχομεν ὄλοιμας χρέος με-
 γάλον νὰ τὸν ευχαριστῶμεν καὶ νὰ τὸν τιμῶμεν ὡς
 εὐεργέτην μας, διὰ τὴν μόνον μὲς ἐφύλαξε τὴν πίσιν,
 τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄλλοι τὴν ἀπρόδοκον, καὶ ὅτι κα-
 τὰ τὴν αὐρίον εἶναι ἠμνήμη τῆς, καὶ ὁ βηλόμενος δύ-
 ναται νὰ τὸν ἐορτάσῃ ἀκαλύτως, καθὼς ἡ ἅγια
 σύνοδος ἀπόφαξεν. ὅθεν λέγω, δὲν σᾶς ἀναγκα-
 ζῶ νὰ ἀργήσετε αὐρίον, μετὰ τὸ νὰ ἔλαχαν συνε-
 χῶς ἀργαίαις πολλαῖς. σᾶς παρακινῶ ὁμῶς νὰ ἔλθη-
 τε νὰ λειτουργηθῆτε εἰς δόξαν τῆς ἁγίας, καὶ νὰ τὸν
 ἔχετε μεσότην εἰς τὸν θεόν καὶ εἰς τὰς ἀνάγκαις σας
 βοηθόν. καὶ μετὰ ταῦτα ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ εἰς
 τὰ ἔργασίας, ἂν τις ἀέλη καὶ νὰ τὸν ἐορτάσῃ, ὡς
 κάμῃ ὡς βήλεται. ἔχει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν
 ἁγίαν, μάλιστα καὶ τὸν προτρέπει εἰς αὐτὸ τῆτον,
 διὰ νὰ ἀποβαίῃ ἡ δόξα αὐτῆς, εἰς κατασχύνη των
 ἰδικῶν τῆς καὶ ἐδικῶν μας ἐχθρῶν.

Αὐτὰ εἶπα, καὶ γενομένης ἀπολύσεως τοῦ ἐσ-
 περιῆ, ἐξήλθομεν, καὶ ἐκαθίσταμεν ἔξω τῆς Ναοῦ
 πρὸς ὀλίγον, κατὰ τὸ ἔχει σύνηθες, ἡν δέ τις ἐκεῖ
 γέρον ἀνὴρ, ἐντιμὸς κατὰ τὸ γένος, Δημητράκης
 τῆ-

τῆνομα, ζυμπαῖος τὸ ἐπίκλην. ὅστις διὰ τὸ βαθεῖ
 γῆρας τὸ μόλις ἐδέχετο εἰς τὴν ἀκοήν τῆς τὰ λεγόμε-
 να. ἔτος ὁ γέρον, μετὰ τὸ καθίσαι, ἠρώτητέ
 με χαμαλῆ τῆ φωνῆ, καὶ τρεμῶσῃ τῆ προφορᾷ
 ἤτωσι λέγων, διδάσκαλε, διὰ ποῖον ἔλεγες, αὐ-
 τῶ ὅπως ἔλεγες; διὰ τὸν Μάρκον τῆς Ἐφέσου; ναι,
 τὸν ἀπεκρίθηκα ἐγὼ, διὰ τὴν ἐρωτᾶς; ἐρωτῶ, εἶπε,
 διὰ τὴν ἐγὼ νὰ σὲ εἰπῶ δι' αὐτὸν τὸν Μάρκον; ἐγὼ,
 εἶπεν, εἶχα μίαν ἀδελφὴν. ναι, τὴν ἠξεύραν ἡ αὐ-
 θυτέρα τῆς, δείξας τῆς καθήμενος παρ' ἡμῖν. αὐτὴ
 ἔνα καιρὸν ἠθένησε, καὶ βαρῶς ἠθένησεν. εἶχα μὲν
 ὅλας τὰς ἰατρὰς τῆς τόπμας, ὅπως τὴν ἐκαίταζαν,
 καὶ μὴν ἠμπορῆντες νὰ τὴν ἰατρεύσων, εἰς ὅλον τὸ ὕ-
 ψερὸν, μὲς τὴν ἀπήλπισαν, καὶ τὴν ἀπεφάσισαν,
 πῶς χωρὶς ἄλλο ἀποθνήσκει. καὶ ἀληθινὰ, λέγει,
 τρεῖς ἡμέρας ἔμενε καὶ ἄλαλος καὶ ἀνάιδυτος, καὶ παν-
 τελῶς ἀκίνητος, ὅθεν καὶ ἡμεῖς, μὴ βλέπόντες καμ-
 μίαν ἐλπίδα, ἀρχίταμεν νὰ φροντίζομεν, τὰ χρεια-
 ζόμενα διὰ τὴν κηδεύουσαν, καὶ τὴν ἐκλαίσαμεν ὡς ἀ-
 πεθαμμένην. ἐν τῷ μεταξύ, λέγει, ὅπως ἡμεῖς ἐ-
 προσπιναμεν διὰ νὰ τελεῖσθῃ, ἔξαφνα ἠκείσαμεν,
 ὅπως εὐχαλεν ἔνα μεγάλου ἀνασενάγμου, καὶ μετὰ τὸν
 ἀνασενάγμου, καὶ φωνῆν, καὶ εἰς τὸ ἐμπροσθεν μέρος
 ἐγύρισε λέγουσα, ἀχ καὶ δὲν με ἀλλάζετε, εἶπεν,
 ὅπως ἐπνίγημεν μέσα εἰς τὸ νερόν; τότε, ἡμεῖς, λέ-
 γει, παρευθὺς ἐδράμαμεν πλησίον τῆς, καὶ μετὰ ἐνέλ-
 πισον χαρᾶν, ὅπως τὴν ἠκείσαμεν νὰ ὁμιλήσῃ, τὴν
 ἐρωτήσαμεν τί ἔχει; καὶ διὰ τὴν νὰ εἶναι τόσον βρεγ-
 μένη; καὶ αὐτὴ μὲς ἀπεκρίθη, ὅτι τῶρα ὀλίγον πρα-
 τήτερα, ἦλθεν ἕνας ὡσαν δεσπότης, καὶ μετὰ ἐπῆρε,
 καὶ μετὰ ἐπῆγεν, εἰς μίαν βρύσιν, καὶ μετὰ ἔβαλε μέσα
 εἰς τὴν Γῆραν, καὶ μετὰ ἐπλυνε, καὶ ἀφ' ἧς μετὰ ἐπλυ-
 νε, μὴ εἶπε, σὺρε τῶρα, δὲν ἔχεις πλέον τίποτας.
 καὶ τῶρα εἶμαι βλεγμένη, καὶ ἀιδάνομαι, πῶς εἶμαι
 καλ-

καλλίτερα. λέγομεν ἡμεῖς, ἀμὴ δὲν τὸν ἐρωτήσας, ποῖος ἦτον; τοῦ ἠρώτησα, μὴ ἀπεκρίθη, ποῖος εἶσαι ἢ ἀγιοσύνησά, ἢ μὴ ἀπεκρίθη, ἐγὼ εἰπὼν ὁ Μάρκος τῆς Ἐφῆσος ὁ εὐγενικός. τότε, λέγει, ἢ ἡμεῖς ἐπιάσαμεν δια νὰ τὴν ἀλλάξωμεν, ἢ εἶδαμεν, ὅπῃ ἐληθίνα ἦτον καταβρεγμένα, ὅχι μόνον τὰ ῥήματα ὅπῃ ἐφόρει, ἀμὴ ἀκόμη ἢ τὰ εἰδήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκείτο. ἢ ἀπὸ τότε, λέγει, ἐγίνε καλὰ, ἢ ἐξῆσεν ὑσερα δεκαπέντε χρόνους, ἢ ἀπέθανεν. αὐτὸ ἠξουρω, λέγει, νὰ εἰπῶ ἐγὼ δι' αὐτὸν τὸν ἅγιον, ὅπῃ τὸ εἶδα ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἀδελφὴν μου. ἐχαρῆκα ἐγὼ ὑπερβολικὰ, διατὶ ἀνεπίστως ἢ ἀνεπιτηδεύτως ἐβεβαίωσα τὸν λόγον μου. ὁ καλὸς γέρον ἐκεῖνος. ἢ δια περισσοτέραν βεβαιότητα, καλὴν ἐγὼ ἠρώτησα αὐτὸν λέγων, ἢ εἴχετε κύρ Διμιτράκη, προτιτέρα καμμίαν εἰδησὶν δι' αὐτὸν τὸν ἅγιον; ὅχι ἀπεκρίθη, μήτε τὸν ἠκούσαμεν ποτέμας. μόνον ἀπ' ἐκείνην τὴν αἰτίαν τὸν ἐμάθαμεν. τότε πάλιν ἐγὼ εἶπα εἰς τὰς παρόντας Χριστιανὰς εἶπον, βλέπετε ἀδελφοί, πῶς ἢ ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία δὲν σφάλλει εἰς τὴν ἀπόφασίν της. ἰδὲ ἐξάρκα μοναχοῖσας ἠκῆσατε, πῶς τὸν ἀδέξασεν ὁ Θεός, ἢ εἶναι θεῖος ἱεράρχης, ἢ ἔχει κληρονομίαν εἰς τὸν Θεῖον νὰ πρεσβεύη δια τὰς ἀμαρτίας μας. αὐτὰ ὠμίλησα τὸ ἐσπέρας, ἢ τῷ προῖ ἐπῆγα οἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν δηλαδὴ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, δια νὰ λειτουργηθῶ, ἢ ἐκεῖ βλέπω ἢ εἰκόνα τῆς ἁγίας τῆς, τὴν ὁποῖαν ἐφερον ἀπὸ τὸ ὄσπῆτιον ἐκείνης τῆς γυναικὸς, με ἐπιγραφῆς, ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ εὐγενικός ἀρχιερεὺς, δηλαδὴ καθὼς ἐφάνη εἰς τὴν ζωγράφου τὴν ἀπαιδευσίαν.

Ἰδὲ, λοιπὸν, Χριστιανοί, ἢ θαῦμα τῆς ἀγίου φῆτα. θαῦμα κατὰ ἀλήθειαν ὄντως θαῦμα. ὅχι τῆτον, διατὶ τάχα παραδόξως ἐξήσασεν εἰς τὴν πύλῶν τῆς θανάτου, τὴν πύλῶν τῶν ἀπάντων ἀπῆλπισμένην γυναῖκα, ἀλλὰ διατὶ εἶναι ἢ πάντα πασι ἀπλασόν, ἀκατασκευασόν, ἀνεπιτηδεύτον, ἢ ἀνεπιτηδεύτον, ἢ τὸσοῦτον, ὅσον ὅπῃ ἐδε ἠξουρω, ἐδε ἠκῆσαν ἀλλοτέποτε οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι τὸ ὄνομα τῆς πατρὸς τῆς. ἀλλὰ θελώντας ὁ τῶν παραδόξων ποιητὴς Θεός νὰ φανερώσῃ ἢ νὰ δοξάσῃ τὸν πισόντε θεράποντα, δια νὰ μιμήμεθα ἢ ἡμεῖς τὸν ζῆλόντε ἢ τὴν καρτερίαν τῆς ψυχῆς τῆς εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀληθείας, δια τῆτο ἐνήργησε παραδόξως πάντα, δια τῆς αὐτῆς ἐπιστάσεως ἢ ἐπισκέψεως, τῆς γυναικὸς ἐκείνης τὴν ἀνελπίστον θεράπειαν.

Ἄλλ' ὁ πατέρων θεῖον ἐγκαλλώπισμα, τέμενος τῶν θεῶν χαρίτων, σῶμα τῶν ἱερῶν θεολόγων, πρόμαχος τῆς ὁδοδοξῆς πίστεως, ὑπέρμαχος τῆς ἁγίας τῆς Χριστῆ Ἐκκλησίας, ζῆλωτὰ θεομότητε τῆς πατροπαραδόξου ὁμολογίας τῆς ἁγίας συμβόλης, καθαιρέτα τῆς παπικῆς φραυμάτος, ἢ ἀνορθῶτα τοῦ ἀνατολικῆς φρονήματος, δόξα, καύχημα, ἢ εὐλογία ἢ ἐδρασίωμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἰλέως ἐπίδε εἰς τὴν ἐμὴν ἀναξιοσύνην, ἢ δόξαι με τὸν ταπεινὸν ἢ εὐτελῆ τῆτον λόγον, ἢ ἀντάμειψαι τὴν προαίρεσιν τῆς ἀμαρτωλῆς με ψυχῆς, με τὰς πνευματικὰς ἢ ἠρανεῖσας εὐλογίας. οἶδας γὰρ τὸν ζῆλον ἢ τὸν πόθον ἢ τὴν εὐλαβίαν, ὅπῃ ἔχω εἰς τὴν σὴν ἀγιοσύνην, δια τῆς μεγαλείου, ἢ μυστικῆς, ἢ ὑπερβαλικῆς σου ἀγῶνας, ὑπερ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστῆ. ἢ μόνον δὲ τὸν ταπεινὸν ἐμε, ἀλλὰ καὶ πάντα εὐλαβῆσα Χριστιανὸν, ἀντάμειβε ταῖς πλουσίαις

τῆσαν. ὁ μὲν Διονύσιος, λέγων, μόνη πηγὴ, τῆν
 ἔστιν αἰτία, τῆς ὑπερσείας Θεότητος ὁ Πατήρ, καὶ
 τῆτω τῆ υἱῆ καὶ τῆ πνεύματος διακρίσει. ὁ δὲ Ἀ-
 θανάσιος, μόνος ἀγεννητος καὶ μόνος πηγὴ Θεότητος
 ὁ Πατήρ. τῆτες μόνος αἰτία καθάπερ καὶ μόνος ἀ-
 κείτιος. ὁ δὲ Γρηγόριος, Θεολόγος, πάντα ὅσα ὁ Πα-
 τὴρ, τῆ υἱῆ, πλὴν τῆς αἰτίας, ὁ δὲ Μάξιμος,
 ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν υἱὸν ἢ ποῖσιν αἰτίαν τοῦ
 πνεύματος; ὁ δὲ Δαμασκηνός καὶ ἐν ἄλλοις, ὅσα
 ἀρμόζει, πηγὴ, αἰτία γεννήτορι, τῷ Πατρὶ μόνω
 προσαρμοσέα. ἔκ ἂν ὁ Θεολογικώτατος ἦτος Δα-
 μασκηνός τὴν ΔΙΑ: τιθεὶς ἐπὶ τῆ υἱῆ, τὴν ΕΚ,
 ἀπηγόρευεν, ἐν μὲν τῷ ὁμοῶ τῶν Θεολογικῶν
 λέγων, ἔκ τῆ υἱῆ τὸ πνεῦμα ἢ λέγομεν, υἱῆ δὲ
 ὀνομάζομεν, καὶ δι' υἱῆ φανερεῖται καὶ μεταδίδοται ἡ-
 μῖν ὁμολογῶμεν, ἐν δὲ τῷ ἰγ', πάλιν ὁ αὐτός,
 πνεῦμα υἱῆ ἔχ' ὡς ἐξ αὐτῆ, ἀλλ' ὡς δι' αὐτῆ ἔκ
 τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, μόνος γὰρ αἰτίος ὁ πα-
 τὴρ. ἐν δὲ τῆ πρὸς Ἰορδάνην ἐπιστολῇ πρὸς τῷ τέ-
 λει, πνεῦμα ἐνυπάσατον ἐκπόρευμα καὶ πρόβλημα,
 δι' υἱῆ δὲ, καὶ ἔκ ἐξ υἱῆ, ὡς πνεῦμα φόματος Θεῶ
 λόγῳ ἐξαγγελτικόν. ἐν δὲ τῷ εἰς τὴν Θεόσωμον
 ταφὴν τῆ κυρία λόγῳ, πνεῦμα ἅγιον τῆ Θεῆ καὶ
 πατρὸς, ὡς ἐξ αὐτῆ ἐκπορευόμενον, ἄπερ καὶ τῆ υἱοῦ
 λέγεται, ὡς δι' αὐτῆ φανερεῖται καὶ τῆ κτίσει με-
 ταδίδομενον. ἀλλ' ἔκ ἐξ αὐτῆ ἔχον τὴν ὑπαρξίν.
 δῆλον γὰρ, ὡς ἐνθα μεσιτεῖαν αἰτιώδη δηλοῖ ἡ
 ΔΙΑ: καὶ τὸ προσεχές αἰτίαν ὡς οἱ Λατίνοι βηλον-
 και, πάντως ἰσοδυναμεῖ τότε τῆ ΕΚ, καὶ ἡ ἑτέρα
 τῆς ἑτέρας τὴν χρῆσιν ἀντιλαμβάνει. ὡς τὸ, ἐκ-
 κτισάμεν ἄνθρωπον διὰ τῆ Θεῆ, ταῦτ' ἐκ τοῦ
 Θεῆ, καὶ ὁ ἄνθρωπος ΔΙΑ Γυναϊκός. τῆν ἔστιν ἐκ Γυ-
 ναικός. ἐνθα τοίνυν ἡ ΕΚ, ἀπηγόρευται, δῆλον
 ὅτι καὶ ἡ αἰτία ταύτη συναπηγόρευται. λέγεται
 ἄρα

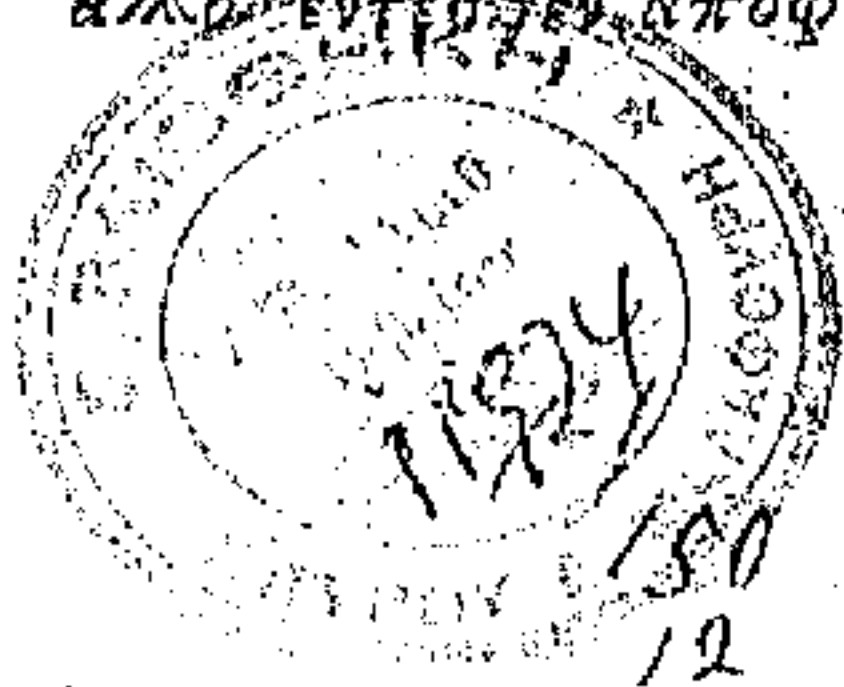
ἄρα τὸ ἐκ τῆ πατρὸς δι' υἱῆ ἐκπορευεῖσθαι, τὸ πνεῦ-
 μα τὸ ἅγιον, ἕτω λέγεσθαι κατὰ τὸν τῆς συσεκ-
 κυμένης Θεολογίας τρόπον, ὡς ἐκ πατρὸς ἐκπο-
 ρευόμενον, καὶ δι' υἱῆ φανερεῖται, καὶ γνωρίζεται, καὶ ἐκ-
 λάμπει, καὶ παρρημεῖται νοεῖσθαι. τῆτο γὰρ φησὶν ὁ
 μέγας Βασιλεῖος γνωρίζον τῆς κατὰ τὴν ὑπάσα-
 σιν ἰδιότητος σημείον ἔχει τὸ μετὰ τῆ υἱῆ καὶ τὸν
 αὐτῷ γνωρίζεται, καὶ ἐκ τῆ πατρὸς ὑφείσθαι, τῆν
 ἄρα καὶ τὸ διὰ τῆ υἱῆ βέλεται, τὸ μετ' αὐτῆ γνω-
 ρίζεται. καὶ γὰρ ἐκ ἄλλης τις ἰδιότης ἀποδέδοται τῆ
 πνεύματος ἐνταῦθα πρὸς τὸν υἱόν, καὶ τὸ μετὰ αὐτῆ
 γνωρίζεται, καὶ ἐκ ἄλλης τις πρὸς τὸν πατέρα, καὶ
 τὸ ἐξ αὐτῆ ὑφείσθαι. ἔκ ἄρα ἐκ τῆ υἱῆ ὑφείσθαι,
 ἔκ τὸ εἶναι ἔχει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐπει τῆ ἐ-
 κώλυε δι' υἱῆ ἐκπορευεῖσθαι λέγειν τὸ πνεῦμα τὸ ἅ-
 γιον, ὡς περ δι' υἱῆ τὰ πάντα γεγενῆσθαι λέγεται,
 ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν λέγεται τῆς ΔΙΑ: κειμένης ἀντὶ
 τῆς ΕΚ. τῆτο δὲ ἔδαμῶς ἔδ' ἂν εὔρον τις ἔδαμῶ
 κείμενον ἕτω χωρὶς τῆ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ πατρὸς δι'
 υἱῆ λέγεται. τῆτο δὲ τὴν αἰτίαν ἔκ ἐξ ἀνάγκης
 τῷ υἱῷ δίδωσι. διὰ τῆτο καὶ τὸ ἐξ υἱῆ καὶ πάντως
 ἔκ εὔρηται, καὶ καθαρῶς ἀπηγόρευται. τῆς δὲ τῶν
 ὑπὸ τῶν Διδασκάλων φωνῆς, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ
 πνεύματος τῷ υἱῷ δίδωσιν, ἕτε γνωρίζω, ἕτε πα-
 ραδέχομαι, τῆμαιρέμενος, ὅτι διεφθαρμένοι εἰσὶν καὶ
 παρέγραπτοι, διὰ τῆ πολλῶν ἄλλων, καὶ διὰ τοῦ
 χυθῆς καὶ κρώην προσεχθέντος παρ' αὐτῶν βιβλίου,
 τῆς οἰκουμενικῆς ἑβδόμης συνόδου, τὸν ὄρον ἔχοντας
 μετὰ τῆς ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκης (*). ὅπερ ἀ-
 ναγνωσθέν ὁπόσῃ αὐτῶν αἰσχύνην κατέχεεν, ἰσα-
 ραίν

(*) Δηγεῖται τῆτο καὶ ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης ὁ Συ-
 ρόπουλος, λέγων, ὅτι ἐγέλασαν οἱ ἀνατολικοὶ μεγα-
 λως, καὶ ὅτι δεύτερον παντελῶς δὲν τὸ ἀνέφραον εἰς
 καμμεῖται διὰ λέξιν,

σιν οὐ τότε παρόντες, καὶ ἂν ἐναντία ταῖς οἰ-
καμενικαῖς συνόδοις, καὶ τοῖς καινοῖς αὐτῶν δόγματιν,
ἢ ἂν ὅλως ἀσύμφωνα τοῖς ἀνατολικοῖς Διδασκα-
λοῖς ἔγραψαν οἱ πατέρες ἐκεῖνοι, οὐδὲ αὐταῖς ἀνα-
κόλαδα, καθάπερ δι' ἄλλων πολλῶν ἐκείνων ρητῶν
ἀποδείκνυνται, διὰ τῆτο τὰς τοιαύτας ἐπικινδύνου-
φωνάς περὶ τῆς τῆς Ἁγίας πνεύματος ἐκπορεύσεως,
ἀδελφῶν, καὶ συμφωνῶν τῷ ἁγίῳ Δογματικῶν, ἐκ τῆ
ἡμῶν πνεῦμα ἢ λέγω, καὶ ὅστις ἢν ἕτερος τῆτο
λέγειν δοκῆ. ἢτε λέγω τὸν υἱὸν αἴτιον, ἢ δὲ προ-
βολέα, ἢνα μὴ δεύτερος αἴτιος ἐν τῇ τριάδι, καὶ
τεῦθεν δύο αἴτιοι, καὶ δύο ἀρχαὶ γνωριθῶσιν. ἢ
δὲ γὰρ ἡσιῶδες ἐνταῦθα τὸ αἴτιον καιρὸν καὶ ἐν τοῖς
τρισὶ προσώποις ὑπάρχει, καὶ διὰ τῆτο τὰς δύο ἀρ-
χὰς ἢ δὲ μὴ ἢ δὲ αἰμῶς οἱ λατῖνοι φεύξονται, μέχρις αὐ-
τὸν υἱὸν λέγωσιν ἀρχὴν τῆς πνεύματος, ἢ δὲ ἀρχὴ
προσωπικὸν ὑπάρχει, καὶ διακρίνων τὰ πρόσωπα,
κατὰ πάντα τοῖνον ἐπόμενος ταῖς ἀγίαις καὶ οἰκου-
μενικαῖς ἐπτά συνόδοις, καὶ τοῖς ἐν αὐταῖς διαλάμ-
ψασι θεασόφοις πατέροι, πίστεω εἰς ἕνα θεὸν πα-
τέρει παντοκράτορα ποιητῆν ἡρατῆ καὶ γῆς ὁρατῶν τε
παντῶν καὶ ἀοράτων καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν,
καὶ λέγεται ὅλον τῆτο, τῆτο τὸ ἱερόν τῆς πίστεως
μάθημα καὶ σύμβολον, τὸ παρὰ μὲν τῆς πρώτης
συνόδου καὶ τῆς δευτέρας ἐκτεθέν, παρὰ δὲ πῶν λοι-
πῶν καὶ βεβαιωθὲν, ὅλη ψυχῆ δεχόμενος, καὶ φυ-
λάττων, ἀποδέχομαι καὶ ἀσπάζομαι πρὸς ταῖς εἰρη-
μέναις ἐπτά συνόδοις, καὶ τὴν μετ' αὐτὰς ἀδροί-
θεισαν ἐπὶ τῆς εὐταβῆς βασιλείας Βασιλέως Ρώ-
μαίων καὶ τῆς Ἁγιάτης Πατριάρχου Φωτίου, τὴν καὶ
οἰκαμενικὴν ὁγδόην ὀνομαστῆσαν, ἢ καὶ τῶν νοπατη-
ριτῶν παρόντων Ἰωάννη τῆ μακαρίου Πάπα πῆς πρεσ-
βυτέρου Ρώμης, Παύλου καὶ εὐγενῆ τῶν Ἐπισκόπων,
καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ Καρδινάλιου, ἐκύρωσε μετ'

καὶ ἀνεκήρυξε τὴν ἐβδόμην οἰκαμενικὴν σύνοδον, καὶ ταῖς
πρὸ αὐτῆς συντάττεσθαι διορίσατο, ἀπεκατέστησε
δὲ τῷ οἰκείῳ θρόνῳ τὸν Ἁγιάτατον Φώτιον, κα-
τέκρινε δὲ καὶ ἀνεθεμάτισε, καθάπερ καὶ αἰ πρὸς αὐ-
τῆς οἰκαμενικαῖς σύνοδοι, τὰς τολμῶντας προδήκην
τινὰ καινοτομεῖν ἢ ὑφαίρειν, ἢ ὅλως ἐναλλαγὴν ἐ-
πὶ τῷ προρρηθέντι συμβόλῳ, εἴτις γὰρ φησι, πα-
ρὰ τῆτο τὸ ἱερόν σύμβολον τολμήσει ἕτερον ἀνα-
γράφασθαι, ἢ προθεῖναι ἢ ὑφέλειν, καὶ ὅρον ὀνο-
μασθαι ἀποδρασυνθεῖν, κατάκριτος, καὶ πάσης χρι-
σιανικῆς πολιτείας ἀπίβλητος, τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ὁ
Πάπας Ἰωάννης πρὸς τὸν ἁγίον Φώτιον ἐπιστέλλων,
φησὶ πλατύτερον τε καὶ καθαρώτερον, περὶ τῆς ἐν
τῷ συμβόλῳ ταύτης προδήκης. αὐτὴ ἡ σύνοδος καὶ
κανόνα ἐξέθετο τῆς ἐν πᾶσι τοῖς κανονικοῖς βιβλίοις
εὐρισκομένης, κατὰ τῆς ὁρας τοῖνον αὐτῆς καὶ τῶν
πρὸ αὐτῆς συνόδων, τὸ ἱερόν τῆς πίστεως σύμβολον
ἀκίνητον δεῖ φυλάττεσθαι κρῖνω ὡς ἐξεδόθη, καὶ ἢ ἀ-
ποβάλλονται συναποβαλλόμενος, ἢ δὲ ποτε εἰς κοι-
νωνίαν προδέξομαι, τὰς τολμῶσαντας ἐν τῷ συμ-
βόλῳ τὴν καινοτομίαν προδήγει περὶ τῆς τῆς ἁγίας
πνεύματος ἐκπορεύσεως, ἢ ἂν ἐμμενωσὶ τῆ τοιαύ-
τη καινοτομία, ὁ γὰρ κοινωνῶν φησὶ τῷ ἀκαθῶνῆ-
τῳ, καὶ αὐτὸς ἀκοινωνῆτος ἔσῳ, καὶ ὁ θεὸς χενόςτα-
μος ἐξηγόμενος τὸ, εἴτις εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ'
ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα, ἐκ εἰπέ φησιν, ἢ ἂν ἐναν-
τία καταγγέλωσιν, ἢ τὸ πᾶν ἀνατρέπωσιν, ἢ ἢ ἢ
καὶ μικρόν τι εὐαγγελίζονται, παρ' ὁ παρελάβετε,
καὶ τὸ τυχόν παρακινήσωσιν, ἀνάθεμα ἔσῳ-
σαν, καὶ ὁ αὐτὸς αὐδῆς, οἰκονομητέον ἔνθα μὴ πα-
ρανομητέον, καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς ἐκ τοῖς ἀσκητι-
κοῖς, φησὶν ἐκπτώσις πίστεως, καὶ ὑπερηφανίας κα-
τηγορία, ἢ ἢ ἢ ἀδελφεῖν τι τῶν γεγραμμένων, ἢ ἐπι-
τάγειν τῶν μὴ γεγραμμένων, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
αἰπὸν.

εἰπόντος, τὰ ἑμὰ πρόβατα τῆς φωνῆς με ἀκῆει. καὶ
 πρὸ πάντων εἰρηκότος, ἀλλοτρίω δὲ ἐμὴ ἀκολυθῆσω-
 σιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτῶν, ὅτι ἐκρίδασι τὴν
 φωνὴν τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐν τῇ πρὸς μονάζοντας
 ἐπιστολῇ. οἵτινες τὴν ὑγιή πίζιν προσποιῶνται ὁμο-
 λογεῖν, κοινωνῶσι δὲ τοῖς ἑτερόφροσι, τὰς τοιαύτας
 εἰ μετὰ παραγγελίαν μὴ ἀποσῶσι, μὴ μόνον κοι-
 νωνίτας ἔχειν, ἀλλὰ μηδὲ ἀδελφῶς ὀνομάζειν. καὶ
 πρὸ τούτου ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐκ τῆς πρὸς τὸν θεῖον
 πολύκαρπον τὸν Ζμύρνης ἐπιστολῇ. πᾶς ὁ λέγων
 φησὶ παρὰ τὰ διατεταγμένα, καὶ ἀξιόπιστος ἢ, καὶ
 νησεύη, καὶ σισημεῖα παιεῖ, καὶ προφητεύη, λύ-
 κος σοι φαινέσθω ἐν προβάτων δροῶν προβάτων φρο-
 ρᾶν κατεργαζόμενος. καὶ τί δὲ πολλά λέγειν, ἀπαν-
 τες οἱ τῆς Ἐκκλησίας Διδάσκαλοι, πᾶσαι αἱ σύνο-
 δαι. καὶ πᾶσαι αἱ δεῖται γραφαί, φεύγειν τὰς ἑτερό-
 φρονας παραινῶσι, καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας διςσαῶσαι.
 τούτων ἂν ἐγὼ πάντων καταφρονήσας ἀκολυθῆσω
 τοῖς ἐν προσχήματι πεπλασμένης εἰρήνης ἐνωθῆναι
 κελεύουσι, τοῖς τὸ θεῖον σύμβολον κιβδηλεύουσι,
 καὶ τὸν υἱὸν ἐπιστάγουσι δεύτερον αἴτιον τῆς ἀγίας πνεύ-
 ματος; τὰ γὰρ λοιπὰ τῶν ἀτοπιμάτων ἐκ τό γε-
 νῶν ἔχουσι, ὧν καὶ ἐν μόνον ἱκανὸν ἦν ἡμᾶς ἐξ αὐτῶν
 διασῆσαι. μὴ πάθοιμι τῆς ποτε παράκλητες ἀγα-
 θεῖ. μὴ δ' ἔτι εἰμαυτῆ καὶ τῶν καθυκόντων λογισ-
 μῶν ἀποπέσοιμι. τῆς δὲ σῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ὑ-
 πό σὲ ἐμπνευσθέντων μακαρίων Ἀνδρῶν ἐχόμενος,
 προσεδείην πρὸς τῆς ἡμῶν πατέρας, τῆς εἰρήνης καὶ
 ἀλλοτρίων ἀποφερόμενος τὴν εὐσέβειαν.

21
 3/3
 3

520
 150
 670

Τὸ αὐτῆς ἐπιλογος τῆς λόγου, ὃν εἶπεν
 ἐν τῇ συνόδῳ συμπεριλαβῶν ὅλον τὸ ὀρθόδο-
 ξον φρόνημα. εἶτα ἐσιώπησεν.

Τοῦτο τὸ ἅγιον σύμβολον ἀπαιτῶμεν ὑμᾶς (τῆς
 λατίνης λέγει) ὡ φίλοι πατέρες, τὴν καλὴν
 παρακαταθήκην τῶν ἡμετέρων πατέρων, τῶν ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ βασιλίδι πόλει συναθροισθέντων. ἀπόδοτε
 τοῦτον τῆς καθῶς παρελάβετε παρ' ἡμῶν. εἴτις
 ὑμῖν ἐπίστευσε παρακαταθήκην, ἢ καὶ αὐτὴν, ὡς
 παρελάβετε, παρεδώκατε; ἀπόδοτε τοῖνυν καὶ τὸ
 τῶν πατέρων σύμβολον, ὡς ἐλάβετε. ἢ δέχεται
 προσθήκην. ἢ δέχεται μείωσιν. κέκλεισαι παρ' αὐ-
 τῶν, καὶ ἐσφράγισαι. καὶ τὰς τολμῶντας τῆς και-
 νοτομεῖν, ἀποπέμπονται. καὶ τὰς ἕτερον παρ' αὐτὸ
 ποιῶντας, εὐδύναις ὑπάγουσι. μικρὸν ὑμῖν ἢ γενο-
 μένη τῆς λέξεως εἶναι προσθήκη δοκεῖ; καὶ ὀλίγος ὁ
 περὶ ταῦτα λόγος; ἢ καὶ ἐξαιρεθεῖσα μικρὸν ἀ-
 βλάψειν, ἢ ἄδεν. μᾶλλον δὲ ὠφελήσει τὰ μέ-
 γιστα. συνάφει γὰρ χριστιανὸς ἀπαντας, ἀλλὰ
 μέγα τὸ γεγονός, καὶ πολὺς ὁ περὶ τούτου λό-
 γος; ἢ καὶ ἔδεν ἡμεῖς ἀμαρτάνομεν, πολὺν ποιῶ-
 μένοι τὸν περὶ τούτου λόγον, δι' οἰκονομίαν τινὰ
 προστεθεῖν; δι' οἰκονομίαν ἀφαιρεθεῖτω πάλιν, ἵνα
 προσλάβησθε ἀδελφῶς σπαρτατομένους, καὶ τὴν
 ἀγάπην ἔτι περὶ πολλῶν παινόμενος. παρακαλῶμεν
 τοῖνυν ὑμᾶς, ὡ πατέρες καὶ ἀδελφοί, καὶ κύριοι τι-
 μιωτάτοι, ὡς καὶ πρότερον ὑμᾶς παρεκαλέσαμεν.
 διὰ σπλάγχχνα τῆς κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἀ-
 γαπήσαντος ἡμᾶς ἀχρεῖς ὄντας καὶ ἀμαρτωλῶς καὶ
 ἀπεγνωσμένης, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς θέντος ὑπὲρ ἡ-
 μῶν, ἐπανέλωμεν πρὸς τὴν καλὴν συμφωνίαν,
 τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὰς καὶ τὰς ἀγίας πατέρας, ἢν εἶ-

χο.

χομεν πρότερον, ὅτε τὸ αὐτὸ πάντες ἐλέγομεν,
 καὶ ἐκ ἡν ἐν ἡμῖν σχίσματι, ἐπιγνώμεν ἀλλήλους
 ἀδελφικῶς, αἰδεσθῶμεν τὰς κοινὰς πατέρας ἡμῶν,
 τιμῶμεν αὐτῶν τὰς ὁρὰς, φοβηθῶμεν τὰς ἀπει-
 λὰς, φυλάγωμεν τὰς παραδόσεις, ἵνα ὁμοθυμα-
 δόν, ἐν ἐνὶ σώματι, καὶ μιᾷ καρδίᾳ, δοξάσωμεν τὸ
 πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα, τῷ πατρὶ, καὶ
 τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

~~Συνοδικὴ ἀπόφασις περὶ τῆς ἀγιότητος~~
~~Μάρκου τῆς Ἐφέσου τῆς εὐγενικῆς, ἐν εἴδει ἐπιστολῆς~~
~~γενομένης, καὶ ἀποσταλείσας εἰς τὴν Νῆσον Κε-~~
~~φαλληνίας, κατὰ τὸ ψαλμῶν.~~

Ἔτος

Σεραφεῖμ ἑλέω Θεῷ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
 πόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς
 Πατριάρχης.

Θεοφιλέστατε Ἀρχιεπίσκοπε Κεφαλληνίας καὶ
 Ζακύνθου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελ-
 φέ, καὶ συλλειτουργέ, καὶ αἰδεσιμώτατε Πρωτοπα-
 πᾶ τῆς Νήσου τῶν Κορυφῶν, υἱὲ κατὰ πνεῦ-
 μα ἀγαπητὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἐντιμώτατοι
 Κληρικοί, καὶ εὐλαβεστάτοι ἱερεῖς, καὶ εὐγενέστατοι
 ἄρχοντες, καὶ σὺνδικοί, καὶ χρήσιμοι πραγματευταὶ
 τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ πολιτειῶν αὐτῶν, καὶ λοιποὶ ἀ-
 παξάπαντες ἐλλογιμένοι Χριστιανοὶ τῷ ἡμετέρῳ ὁρ-
 θοδόξῳ γένει τῶν ἀνωτέρω περιφήμων Νήσων, τέκ-
 να ἐν κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χά-
 ρις εἰη ὑμῖν ἄπασι, καὶ εἰρήνη, καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ
 κυρίου παντοκράτορος, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
 παρ' ἡμῶν εὐχή, καὶ εὐλογία, καὶ συγχώρησις.

Πᾶσαν μὲν ἀρετὴν, καὶ τὰς ἀντιπαινεμένας αὐ-
 τῆς τιμῆς καὶ γενάρειν καταδύλας τιμαῖς ἐν παντὶ
 κείρῳ, ἀ μόνον ὄσιον καὶ δίκμιον ἀλλὰ καὶ λυσιτελέ-
 ῃς τὰ μέλιτος καὶ χρήσιμον. ἀγατὲ γὰρ εὐγνωμο-
 ναν.

Μ

ναψυ

κα ψυχῆς ἐνδείκνυται διάθεσιν, ἀδέκασον περὶ τὴν κρίσιν τῆ ἀληθείας ἐπαγομένης τὴν ψῆφον, καὶ κέντρον δὲ εἰς ἐπίδοσιν καὶ μίμησιν ἀρετῆς οἱ περὶ αὐτὴν χρηματίζουσιν ἐπαινοί, κατὰ τὴν θεολόγον φωνὴν, ὧν τὰς ἐπαίνας οἶδα, τῆτων σαφῶς καὶ τὰς ἐπίδοσεις ἀποφαινομένην. εἰδέτις φθονερός ὢν, καὶ βάσκανος, κρύπτειν ἐπιχειρεῖ τὰ ληθῆς, καὶ συγκαλύπτειν, μοχθηρός ἂν εἴη πάντως καὶ ἐπιζήμιος ἔτοιμος, ὡς αὐτὴν ἀνατρέπων, καὶ ἀφανίζων τὴν ἀρετὴν, τῷ τὰς καθήκοντος παραιρεῖν ἐπ' αὐτῇ εὐφροσύνης, καὶ ἀδικοῦ ἂν τὰς ἐπιγυνομένης ἀποσερῶν τὴν ἀπ' ἐκείνης ὠφέλειαν.

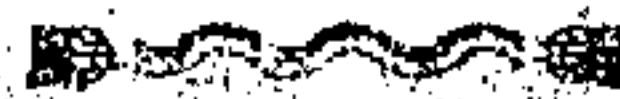
Πανταχῶ μὲν ἂν ἀδικον, ἀγέραςον μένειν τὴν ἀρετὴν. ἐπὶ δὲ τῆ ἱερῆ τῆς ἐκκλησίας Συλλόγου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀκμασάντων καὶ διαλαμπάντων εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς θεοφόρων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀδικώτατον ἂν εἴη καὶ ἀτοπώτατον, τὰς καὶ βίβη καθαρότητι, καὶ νοῦς τελειότητι, καὶ κατορθωμάτων λαμπρότητι, ζήλωτε διαπύρω περὶ τὰ σεβας, καὶ δογμάτων ἀκριβεῖα περιφανείας καὶ ἐπισήμους γεγονότας, καὶ ἐν καιρῷ διωγμῶ καρτερικῶς ἀδλήσαντας, καὶ πᾶσαν μὲν ὑπερβολὴν γενναίως ὑποσκήτας, μὴ προδεωκότας δὲ τὴν ἐν τοῖς δόγμασιν ἀλήθειαν, μὴ κατασέφεσθαι τῇ ὀφειλομένη τιμῇ. ὅπως γὰρ πρὸ τῶν ἡμετέρων ἐγκωμίων, καὶ ὁ θεὸς τοῖς γεταῖστοις τὰ ἐπαθλα δίδωσι τῆς ἀρετῆς, τὰς πύνας αὐτῶν ἀμειβομένους, τὰ Ἄποστόλου βοῶντος. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι. τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα. λοιπὸν ἀπέκειμήρι οὗ τῆς δικαιοσύνης σέφανος, δικαίους ἀρεσασμοῖς καὶ ζυγοῖς, καὶ πρὸς παράκλησιν ἡμετέραν, ἢ καθ' ἡμᾶς τὰ Χριστῆ ἐκκλησία ἀνωθεν παραλαβῆσα, καὶ κανονικαῖς διατυπώσεσιν ἐν ἐτησίαις συναξέσιν κατὰ περίοδον ἀπαν-

ἀπαντώσαις, μνήμας τελείσθαι διέταξεν ἐν ἱεροῖς συλλόγοις, καὶ ἐκκλησιαστικαῖς εὐσεβῶν συνελεύσεσιν, ἀγίων ἀνδρῶν, τῶν μὲν προφητικῆ χάριτι, τῶν δὲ ἀποστολικῆ ἀξίᾳ, τῶν δ' αὖ αἵματι μαρτυρίας, ἑτέρων δὲ ἀσκήσεως δρόμῳ, καὶ ἄλλων ἐπ' ἄλλαις πράξεσι θεοφιλέσι διηνηκότων, καὶ διηγωνισμένων, θεῶτε εὐηρεσηκότων, καὶ διηνυκότων εὐσεβῶς τῆ τῆδε βίβη τὸ σάδιον. ὧν τὰς βίβη καὶ τὰς πράξεις προτιθεμένη εἰς ἐπαινον, ἐκείνοις μὲν τὸ καθήκον ἀφοσιῶνται, (μνήμη γὰρ φησὶ δικαίᾳ μετ' ἐγκωμίων), τοῖς δὲ φιλαρέτοις καὶ φιλεόρτοις, ἀμὰ μὲν τέρψιν ἐμποιεῖ πνευματικὴν, (ἐγκωμιαζομένους γὰρ φησὶ δικαίᾳ εὐφρανθήσονται λαοί), ἀμὰ δὲ εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν ἐπαλείφει τὰς τῆς εὐσεβείας ἐκείνων. πρὸ δὲ πάντων, αὐτῷ τῷ κοινῷ δεσπότῃ καὶ θεῷ τῶν ἀπάντων ἢ περὶ τῆς εὐηρεσηκότας αὐτῷ δόξης παρὰ τῶν συνδάλων τιμῇ ἀναφερομένη (ἐκείνος γὰρ ἐστὶν ὁ διὰ τῶν ἀγίων δοξαζόμενος, καὶ τὴν εἰς ἐκείνης τιμῇ εἰς ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος) ἐπαξίᾳ ἀντιμετρεῖ τὰς χάριτας τοῖς εὐγνωμόνως διατεθεῖσι πρὸς τὰς φίλας αὐτῷ. τούτων ἂν ἀγαθῶν προξένας ἔσης τῆς περὶ τῆς ἀγίας τιμῆς, καὶ ὅπως ἀναγκαιῶς τοῖς εὐσεβεῖν αἰραμένοις, ἐμπης εἰσιν, οἱ, εἴθ' ὑπ' ἀμαθείας αὐτῶν, εἴτε καὶ ταῖς τῶν ἑτεροδόξων διεφθαρμέναις βελαῖς ὑποσκέλιζόμενοι, καὶ ἡλίου λαμπρότερα ἀμαυρῶν καὶ διασείειν πειρῶνται, καὶ καθαιρεῖν τὸ ἀξίωμα τῆς ἀνηκῆσης τιμῆς, μεμαρτυρημένων ἀγίων ἀνδρῶν, σκαίως καὶ παραβόλως ἐπιχειροῦσι. τὸ δὲ τοῖσιν αὐτῶν ἀμάρτημα, εἴτ' ἐκ τῆς οἰκοθεν ῥαθυμίας καὶ ἀπερισκέπτου ἁρεμῆς, εἴτ' ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς τῶν ἀλλοτρίων καὶ ἀπεσχοινομένης μοίρας προσληλυθός, ὡς ζήμιας ἐτῆς τυχεύτης κταρείτιον αὐτοῖς τε τοῖς τολμῶσι, καὶ τοῖς λοιποῖς βροτοδόξοις τῆ ἡμετέρῃ γένεσι ἐν μεταδόσει γενόμε-

ν, διορθώσεως αξίαν, κ' θεραπεύειν ἐκ ἀπαναινό-
 μεθα. κ' τὸ μὲν ψεῦδος ὑπὸ παραπετάσματι τῆ
 ἀγνοίας δῆθεν κρυπτόμενον κ' λανθάνον, ἐξελέγ-
 χειν, τὴν δὲ τῆ Ἡλία φανερώσαν ἀλήθειαν ἀκρι-
 βέσι ἀποδείξεισι παριστάν, κατὰ τὰ, ἅπερ κέκτηται
 προνομία ὁ κατ' ἡμᾶς οἰκουμενικός θρόνος, προσῆτι γὰρ
 τῶν ἀπανταχῆ ἀγίων Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐσεβείας,
 κ' τῆς τῶν εὐσεβῶν τῆ κατ' ἡμᾶς γένεως ψυχικῆς σωτη-
 ρίας. Ἐς ἰδὲ τὸ ζητούμενον τοῦτον. Ὁ ἱερός Μάρκος ὁ
 τῆ πίκλιν εὐγενικός, ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας πρόε-
 δρος, κ' ποιμὴν, κ' ἀρχιερεὺς χρηματίσας, ὅτι μὲν ἐμο-
 λογούμενος ἐστὶν ἅγιος ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς τῆ Χριστῆ Ανα-
 τολικῆ Ἐκκλησίᾳ, ἴτασι πάντες οἱ τῆ ἡμετέρου-
 γένεως εὐσεβεῖς, ἀποδεχόμενοι κ' τιμῶντες αὐτὸν ἀ-
 νενδιοιάσως, ὡς ἱερόν τῆς Ἐκκλησίας πατέρα. μαρ-
 τυροῦσι δὲ κ' τὰ ὁσίως κ' θεοφιλῶς αὐτῷ πεπραγ-
 μένα. ὁπότε ταραττομένης κ' ἐπιηρεαζομένης τῆς
 ἐν τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν δόγμασιν εὐσεβείας τε κ' ἀλη-
 θείας, κ' τῶν ἄλλων τῶν δυσυχῶς κ' ἀτάκτως, κ'
 ἐπὶ βλάβη μᾶλλον, ἢ συσάσει τῆς ἀληθείας συνε-
 παράντων, κ' συνεκδημισάντων τῆς Κωνσταντίνου,
 τῶν μὲν ἀπηνυδικότων, τῶν δὲ διεφθορότων, καὶ
 πάντων μονομηχί περιτραπήναι κ' ἐνδῆναι τῇ ἀπά-
 τη κ' καινοτομίᾳ διακεκινδυνευκότων, μόνος αὐτός
 ζήλου θεῖα πληθεῖς κ' φρόνημα θεῖον ἀναλαβὼν,
 ἀντίσει γενναίως, κ' ἀντιπαρετάξατο. κ' τῇ παν-
 τευχίᾳ τῆ πνεύματος τεθωρακισμένος, ὡς ἄλλος
 Δαβὶδ τὸν νοητὸν Γολιάθ ὑπὲρ τῆ πνεύματος ἀν-
 τεπέξεισι. κ' δὴ τῇ δυνάμει τῆ λόγου, τῇ τῶν ἐπι-
 χειρημάτων δεινότητι, τῇ τῶν συλλογισμῶν, κ' ἀ-
 ποδείξεων ἀνάγκῃ, ὅσαπερ σφενδόνη, τῶν ἐναντί-
 ων τὰς σοφιστικὰς ἀντιθέσεις, εὐσὸλως βάλων, κ'
 περιτρεφάμενος, κ' ὡς ἴσον διαλύσας ἀράχνης, τὸ

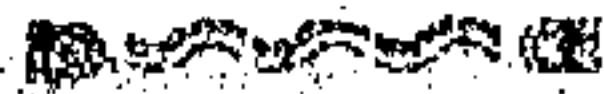

ὄρθον κ' ἀληθῆς τῆ ἐν ἡμῖν δόγματος, συνέσησέτε
 κ' κατεσκεύασε, κ' τὴν ἀλήθειαν θριαμβεύουσαν
 ἐξεῖξε, μόνος διαμείνας ἐν τῷ πολέμῳ ἀπερίτρεπ-
 τος κ' ἀνάλωτος, οἷατις ἀήττητος, κ' ἀκαταγώνι-
 τος τῆ Χριστῆ κρατιώτης, κ' τῆς εὐσεβείας προσά-
 της ἀπερικλόνητος. κἀντεῦθεν ἀπώσαμενος γενναίως
 τῶν ἐναντίων τὴν φάλαγγα, τὴν ἀνατολικὴν Ἐκ-
 κλησίαν τῆ ἐπιηρημένῃ κινδύνῳ ἐν δόγμασι διεσώπα-
 το. τοιαῦτα μὲν αὐτῆ τὰ ὑπὲρ εὐσεβείας, κ' τοῦ
 μὴ ἀνασχέσθαι περιτραπήναι τὴν ἐνδέγμασιν ἀλή-
 θεϊαν, ξέναις κ' ἀπροσφύλοις προσδέσει κ' νοθεύ-
 σεσι, γενναίᾳ, κ' ἠρωϊκῇ, κ' ζήλῳ γέμοντα ἀ-
 ρισεύματα, κ' κατορθώματα, ἐ τὴν τυχεῖσαν μαρ-
 τυροῦντα αὐτῷ κατὰ θεὸν ἀρετὴν, ἀγιότητάτε κ' τε-
 λειότητά. ὅτι δὲ παρὰ ταῦτα κ' ὁ λοιπὸς αὐτοῦ
 βίος, πολλοῖς πανταχόθεν κομᾷ, κ' βρῦσι πλεο-
 νεκτήμασι, κ' ἀρετῶν ἐνδέων ποικιλίᾳ καταγλαί-
 ζεται, ἔχει τῷ βυλομέεω μαθεῖν, ἐντυχόντι ταῖς
 βίβλοις κ' τοῖς συγγράμμασι τῆ τῆς μακαρίας Λή-
 ξεως γενομένου ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυ-
 ρίου Δοσιθέα, τῷ τῆς ἀγάπης ἐπιγραφόμενῳ,
 τῷ τῆς χαρᾶς, κ' τῷ τῆς Καταλλαγῆς, ἐτι δὲ
 καὶ τὸ τῷ Νεκταρίῳ Πατριάρχῳ, ἐπιλέξασθαι,
 καὶ λαβεῖν ἐξ αὐτῶν βεβαίας, καὶ ἀναμφιλέκ-
 τως τὰς ἀποδείξεις, κ' μαρτυρίας περὶ τῆ βίης, καὶ
 τῆ τρόπου, κ' τῆς τῶν ἡθῶν ἀρετῆς. ἐτι δὲ κ' τῆς
 ἐν λόγοις σοφίας τε κ' δυναμείας, τῆς ἐξηκριβωμένης
 θεολογίας, τῆς περὶ τὰ δόγματα σεβρότητος, τῆς
 περὶ τὰς διαλέξεις γενναίας κ' ἀνευδότη ἐνστάσεως,
 κ' πολλῶν ἄλλων ἐπαινεμένων ἀρετῶν. ἔ γὰρ ἐν
 τῷ ῥηθέντι τῆς ἀγάπης τόμῳ, περὶ τὰ προλεγά-
 μενα Σελίδι κέ. ἐπὶ λέξεω ἔτωσι γέγραπται.
 Μάρκος ὁ Ἐφέσου, γέννημα ἦν κ' θρέμμα τῆ ἀντι-

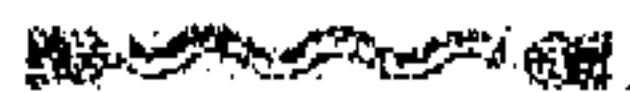

κρού Βυζαντίου Γαλάτῃ, ὅπῃ ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ, οὗ
 καὶ ὡς ἁγία ἐορτὴν ἐτέλεον ἐτήσιον οἱ συγγενεῖς αὐ-
 τῆ, ὡς σημεῖοι καὶ ὁ ἱεροσολύμων Νεκτάριος ἐν τῷ
 2. τμήματι τῆ συνταγματικῆ αὐτῆ. καὶ ἐν τοῖς μονα-
 χείοις τοῖς κειμένοις ἐν τῷ Ἀΐωνι, εὐρίσκειται ἡ
 κωνὴν τῆς ἐορτῆς. καὶ πολλοὶ πολλῶν λόγους ἐγκω-
 μιατικοὶ περὶ αὐτῆ συγγραφέντες. καὶ ἐπομένως τὸ
 τῆς θεολογίας καὶ διδασκαλίας αὐτῆ ἐκτίθεται μέ-
 γεθος, δεικνύμενον ἢ μόνον ἀπὸ τῶν συγγραμμά-
 των, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Φλωρεν-
 τίας συνόδου. καὶ κατωτέρω: τὴν δὲ παρὰ τῆ βασι-
 λέως γενομένην αὐτῷ, φησὶ, σπαθῆν, καὶ τιμὴν
 ἐτι δεῖ καὶ τὸν ζήλον, καὶ τῆς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἐν
 Φερράριᾳ, καὶ Φλωρεντίᾳ, καὶ Κωνσταντινῶν πόλει ἀγώ-
 νας αὐτῆ, γράφει ὁ μέγας Ἐκκλησιαρχὴς Σιλβε-
 στος. ἐτι δεῖ τὴν δύναμιν τῶν αὐτῆ συγγραμμά-
 των, καὶ τὰ ἐγκώμια τῆς πανοσιῆς αὐτῆ ζωῆς ἐν
 προσιμῶ τῶν αντιρρητικῶν αὐτῆ, διὰ βραχέων ἰσο-
 ρεῖ ὁ νομοφύλαξ.

Παρὰ ταῦτα. οἱ πατέρες τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφίᾳ
 κωνελεύσεως ἐν τῇ πρὸς Γεωργίου τὸν Βασιλέα ἀνα-
 φορᾷ αὐτῶν τμήματι νζ. πρόμαχον τῆς ἀληθοῦς
 δόξης ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ σῶμα πάντων τῶν ὀρθοδόξων
 αὐτὸν ὀνομάζουσιν. ἡ δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφίᾳ σύνο-
 δος δεικνύσιν αὐτὸν κατ' ἕδρην διαφέροντα τῶν διαβε-
 βοημένων παλαιῶν πατέρων, ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ δογματικῶν
 ὀρθότητι. ἃ δὲ καὶ τῷ τῆς Καταλλαγῆς κεινται τό-
 μῳ καὶ κατωτέρω: Γεώργιος, φησὶν, ὁ Σχολά-
 ριος, ἐν τῇ τῆς κατὰ Βέκην συνόδου σημειώσῃ, ἀ-
 συγκρίτοις αὐτοῦ ἐγκωμίοις καταφέρει. καὶ ἐν τῷ
 τῆς προετήκης λόγῳ αὐτῆ φησὶν, ὁ τῆς μακαρίας
 μνήμης Ἐφέσου γενναίως ἠγωνίσαι καὶ καλῶς, καὶ τὰ
 παρ' ἐκείνων, ἦτοι τῶν λατίνων πάντα σοφιστικῶς
 ἐπι-

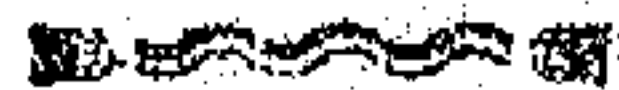

ἀπικεχωσμένα ἐξήλεγξεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς
 ζωῆς αὐτῆ. ἐτι δεῖ ἀπέθανε, φησὶ, θαυμασίως, καὶ
 ἐτάφη ἐντίμως, μαρτυρεῖ ἡ ἐπικήδειος μοναχὸς,
 ἦν ἐν τῇ ταφῇ αὐτῆ πεποιήκεν ὁ ρηθεὶς Γεώργιος
 ὁ Σχολάριος καὶ ταῦτα μὲν ρητῶς ἠτῶ κεινται, ἐν τῷ
 ρηθέντι τῆς ἀγάπης Τόμῳ, τὰ δ' ἄλλα ἐν ταῖς λοι-
 πῆσι, ὡς εἴρηται βίβλοις. ἐξ ὧν οἱ βηλλόμενοι δύ-
 νανται ἐποδρέψασθαι, τὰ εἰς τιμὴν τῆ ἀνδρός διὰ
 μακρῶν συγγραφέντα. τήτων ἦν ἕτως ἐχόντων, καὶ
 λαμπρῶς ἀποδεικνυμένων ἐν τῶν εἰρημένων τῆς κατ'
 αὐτὸν ἀγιότητος, πρὸ χρόνων ἤδη τριῶν, ἦτοι κατὰ
 τὴ παρελθόν αἰτῆ. σωτήριον ἔτος, συνέβη ἀντιλο-
 γίαν τινὰ γενέσθαι περὶ τῆς ἁγίας τῆς, ἐν τῇ αὐ-
 τῷ περιφύμῳ Νήσῳ Κεφαλληνίας. τῆ γὰρ αὐτῷ
 διατελέητος ὀσιωτάτῃ ἐν ἱερομονάχῳ κῆρ Σιμεῶν
 τῆ Βυζαντίᾳ, ζήλω θεῷ, αἰδοῖτε, καὶ εὐλαβείᾳ τῆ
 περὶ τὸν ἅγιον τῆτον βασιλευθέντος ἐορτάσαι τὴν μνῆ-
 μιν αὐτῆ, καὶ ἐν Ἐκκλησίᾳ δοξολογήσαι, κατὰ τὸ
 ἔθος τῆς κατ' ἡμᾶς ἱερῆς ἀγίσεως, τινὲς τῶν αὐ-
 τῷ χριστιανῶν, ἔκ σῖδαμεν πόθεν ἐπαρθέντες διη-
 νέχθησαν πρὸς αὐτὸν, ὡς νεωτερίζοντα δῆθεν, καὶ
 κωνοτομήντα ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐπει-
 σαγοντα καινὴν ἐορτὴν τῇ κατ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ ἀ-
 νένδακτον, προβαλλόμενοι εἰς πιδανὴν αὐτῶν δικαιο-
 λογίαν τὸ ἀγνοεῖν, καὶ μὴ εἰδέναι, εἴπερ ἀποδέχε-
 ται ὅλως ἡ κατ' ἡμᾶς Ἐκκλησία τὴν τελευταίαν τῆς
 τοιαύτης ἐορτῆς, καὶ εἰ τιμᾷ τὸν ρηθέντα Μάρκον Ἐ-
 φῆσον, ὡς ἅγιον, ἦν τινὰ ἐνεσασί, καὶ ἀντιλογίαν, καὶ
 σφαιλερὰν ὑπόνοιαν αὐτῶν, ἀνεκαθόντες ἤδη παρ'
 τῶν διατριβόντων εἰς τὰ ἡμεῖς ὀρθοδόξων χριστιανῶν,
 τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς περιφύμῳ Νήσῳ Κεφαλληνίας ὀρ-
 μωμένων, ἀναγγελλάντων τῆς ἡμῶν μετρίοτητι συ-
 νοδικῶς προκηθῆμένη, καὶ διηγησάμενων τὴν ἐπισυμ-
 βάσαν αὐτῷ διένεξιν, ἀπορίαντες, καὶ ἀμφιβητήσαν
 τῶν-

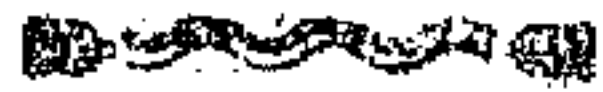
ταύτην, ἡ ἐπομένως ἀξιωσάντων, ἡ δεηθέντων, συνοδικῆ διαγνώσει γενέσθαι τὴν διασάφησιν τοῦ ζητήματος, ἡ τὴν ἐπίλυσιν τῆ ἀπορρημένη, ὡς ἐπιγνωσθεΐσης, ἡ κυρωθεΐσης τῆς ἀληθείας, ἐπισκοπιθῆναι μὲν, ἡ ἐμφραγῆναι τῆ λοιπῆ τῆς εὐκρίτου ἀντιλέγοντας τῆς δὲ εὐσεβείας ἡ φιλοθείας λαβεῖν πληροφορίαν, ἡ βεβαίαν τῆ πράγματος ἀποδείξιν, ἡ ἐγνωμένον παριδεῖν τὴν φιλονεικίαν ταύτην, ἡ ἀκρισθῆναι ἀθεράπευτον. ἀλλὰ τὴν τοιαύτην αἴτησιν ἡ ἀξιωσιν αὐτῶν, ὡς εὐλογον ἡ δικαίαν, ἡ πρὸς καταρτισμὸν ἡ ὠφέλειαν ἀφορῶσαν τῆ αὐτόδι χριστιανικῆ ἡ ὁρθοδόξου πληρώματος, ἀποδεξάμενοι προσήκως, ἄλλως τε περὶ πολλῶ ποιήμενοι τὴν εἰς τῆς ἀγίας ἀνδρας τῆς ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἡ τῶν ὁρθῶν αὐτῆς δογματῶν προσέτας ἡ ὑπερμάχου τιμῆν ἡ αἰδῶν, εὐλάβειαν, γράφοντες διὰ τῆ παρόντος συνοδικῆς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Ἀρχιερέων ἡ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ἡ συλλειτουργῶν, κτισθαιόμεθα ἐν ἀγίῳ πνεύματι, διηλοπιῶμεν τε, ἡ γνωρίζομεν πᾶσιν ἡμῖν ταῖς εἰς τὰ αὐτόδι, ἡ ἀπανταχῆ ὁρθοδόξοις χριστιαναῖς μετὰ πάσης τῆς ἀληθείας, ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία τῆ Χριστοῦ ἀνατολικῆ Ἐκκλησία, τὸν ἱερὸν τέτον Μάρκον Ἐφέσου τὸν Εὐγενικόν, ἡ οἶδε, ἡ τιμῆ, ἡ ἀποδέχεται ἄγιον ἄνδρα ἡ θεοφόρον, ἡ ὁσιον, ἡ ζηλωτὴν τῆς Εὐσεβείας διάπυρον, ἡ τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερῶν δογματῶν, ἡ τῆ ὁρθῆ λόγου τῆς Εὐσεβείας πρόμαχον, ἡ προασπιστὴν γεννησιότατον, ἡ τῶν προηγησάμενων ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱερῶν θεολόγων, ἡ κοσμητόρων τῆς Ἐκκλησίας μιμητὴν ἡ εὐφραμίλλον, ἡ τὴν σωζομένην ἐκδοσιν περὶ αὐτῆ ἐν τοῖς διαληφθεῖσι βιβλίοις τῆ ἀοιδίμου Πατριάρχου ἱεροσολύμων κυρ Δοσιθέου, καθὼς ἀνωτέρω ἐπὶ λέξεως ἐκτέθηται, ὡς ἀληθεστάτην ἡ γνησίαν, ἡ ἀ-

ναν.

ναυτῆρητον συνισῶμεν πᾶσι, ἡ παραδίδομεν, καὶ διαβεβαιώμεθα ἐν ἀγίῳ πνεύματι, ὡς μηδένα τῆ λοιπῆ ἐξ ὑμῶν ἀπάντων τῶν εἰς τὰ αὐτόδι, ἡ ἀπανταχῆ ὁρθοδόξων ἀμφιγνοεῖν, ἡ διαζεῖν, καὶ ἐθελοκακῶν ἀντιφένεσθαι τῆ τῆ ἀνδρὸς τέτη ὁσιότητι, ἡ ἀγιότητι, μὴδὲ προσέχειν ταῖς κενεφωγίαις τῶν ἑτεροδόξων, οἵτινες ὑπὸ πάθος, ἡ φθόνου, ἡ πεισμονῆς φιλονεικίαν, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀμβλυπῆντες, ἀδίκως ἐπιρεάζονται, ἡ ἐπιτίθενται τοῖς τῆ καθ' ἡμᾶς γένου ὁρθοδόξοις, φιλσεπιπλάσοις ὑπονοίαις, ἡ σαθροῖς ἐπιχειρήμασι τὰς ἀπλαστέρας τῶν ὁρθοδόξων ὑποσκελίζου, ἡ περιτρέπειν, ἡ τῆς εὐθείας ὁδὸν ἐξίσταν, ἡ ἀπάγειν ἐπιβέλωις πειρώμενοι. ἀλλὰ ταῖς φιλονεικίαις τῶν τοιούτων μακρὰν χείρειν φράσαντες, τῆ παρῆση πατρικῆ, ἡ συνοδικῆ ἡμῶν ταπεινῆ πειθηνίας ἡ κατηκόου σφᾶς αὐτῆς παρέχετε, ἡ τῆς ὑπ' εὐλαβείας βυλομένου εορτάζειν τὴν μνήμην τῆ ῥηθέντος ἀγία, ἡ ἐτησίως παυνηγυρίζου κατὰ τὴν 10. τῆ Γαβνηαρίου μηνός, ὡς εἶδισαι τῆ καθ' ἡμᾶς ἀγία τῆ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, μηδαμῶς κωλύετε, ἡ ἀποτρέπεται, μὴδ ὡς καινοτομῆντας ἐπιμεμφεσθε. μᾶλλον δ' ἀποδεχόμενοι μετ' εὐμελείας τῶν τοιούτων τὸν ζῆλον, ἡ ἐκαινείτε τὸ ἔργον, ὡς θεοφιλέστε ἡ δίκαιον, ἡ παρὰ τῆ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτη Ἐκκλησίᾳ ἐνδεσμόντε ἡ νόμιμον, ἡ ἐπιτετραμμένον, ἡ ἔτω μὲν ποιῶντες, ἡ ὑπακὴν ἐνδειξάμενοι τὴν ὀφειλομένην τοῖς γνησίαις τέκνοις τῆς κοινῆς μητρός, τῆς καθ' ἡμᾶς τῆ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, εἴτε συγκεχωρημένοι, ἡ εὐδοχημένοι παρὰ Θεοῦ κυρὸν παντοκράταρος, ἡ ἐχητες τὰς εὐχὰς, ἡ εὐλογίας πάντων τῶν ἀγίων ἡ θεοφόρων πατέρων. ὅς δ' ἀντις ἐξ ὑμῶν ἀπάντων τολμήσῃ ἀπειθεῖς φανῆναι, ἡ παρήκρος τοῖς ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἀποφανθεῖσι, ἡ τὴν περὶ τὸν ἄγιον ἡ ἱερὸν τέτον Μάρκον τιμῆν, ἡ τῆς εορτῆς αὐ-

τῆ

τῆ τὴν τελευτὴν ἐπιχειρήσει, οἰωδῆτινι λόγῳ, καὶ
 τρόπῳ, ἐμποδίσαι, ὁ τοιοῦτος, ὁποῖος ποτ' ἂν ἦ,
 ἰσρωμένος, ἢ λαϊκός, ἀνὴρ, ἢ γυνὴ, μικρός, ἢ μέ-
 γας, ἢ ἡστινοπῆν τάξεως τε, ἢ καταστάσεως, ἢ
 βαθμῆ, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἀγίας ἢ ὁμο-
 σίας ἢ ζωοποιᾶ. ἢ ἀδικιέρτη μακαρίας Τριάδος, τῆ
 ἐνός τῆ φύσει μόνῃ Θεῷ, ἢ κατηραμένος, ἢ ἀσυγ-
 χώριτος, ἢ μετὰ θάνατον ἀλυτός αἰώνιος, ἢ τυμ-
 πανιαῖος, ἢ πάσαις ταῖς πατρικαῖς, ἢ συνοδικαῖς
 ἀραῖς υπόδικος, ἢ ἐνοχος τῆ πύρος τῆς γεννικῆς, ἢ
 ἡμερῆς αὐτῆ μετὰ τῆ προδότη ἰεδα, ἢ τῶν θεσμέ-
 χων Ἰουδαίων τῶν σαυρωσάντων τὸν κύριον τῆς δό-
 ξης. εἴη δὲ ἢ τῷ αἰώνιῳ ἀναδέματι ὑπεύθυνος. ὁ
 μείς ἂν ποιήσατε ἅπαντες, ὡς γράφομεν, ὑπακούου-
 τες εὐπειθῶς ἢ εὐγνωμόνως τοῖς ἐν τῷ παρόντι γε-
 γραμένοις, ὡς τέκνα γνήσιμα τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ
 Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἢ τῶν ὁρθῶν αὐτῆς δογμάτων
 ὁπαδοὶ ἢ ἀκόλαδοι, ἵνα ἢ ἡ τῆ Θεοῦ χάρις, ἢ τὸ ἄ-
 χειρον ἔλεος, ἢ ἡ εὐχὴ ἢ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μα-
 τριοτήτος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίας αΨΛΔ'. Ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ,
 Γεννατιόνος ΙΒ'.

- Ο' Καισαρείας Νεόφυτος. Ο' Ἀθηνῶν Ζαχαρίας.
- Ο' Κυζίκου Ἀνανίας. Ο' Κρήτης Γεράσιμος.
- Ο' Νικομηδείας Θεόκριτος. Ο' Πελ. Πατρ. Γεράσιμος.
- Ο' Νικαίας Καλλίνικος. Ο' Σμύρνης Νεόφυτος.
- Ο' Χαλκηδόνος Καλλίνικος. Ο' Θηβῶν Ἀθανάσιος.
- Ο' Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ. Ο' Παροναξίας Δανιήλ.
- Ο' Ἰκονίου Ἰωακείμ. Ο' Μεσημβρίας Γρηγόριος.
- Ο' Συλλιβρίας Μακκάριος. Ο' Χίου Δανιήλ.

Ταῖς πρεσβείαις σου σώζε τῆς τιμῶντάς σε θεράπον
 Χριστοῦ, Μάρκε τῆς Ἐφέσας πανεύφημε
 Ἰεράρχα.

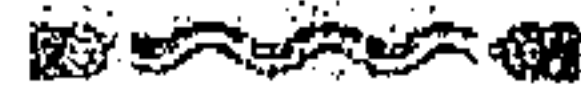
Ἡ Ἀ' Δ' ὥσις.

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Θεσσαλονίκης, ὑπέρι-
 με, ἢ ἔξερχε πάσης θειταλίας, ἐν ἀγίῳ πνεύ-
 ματι ἀγαπήτε ἀδελφε, ἢ συλλειτουργε, ἢ ἐπι-
 μότατοι κληρικοί, εὐλαβέσατοι ἱερεῖς, χρήσιμοι γέ-
 ροντες, ἢ προεσῶτες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, χάρις
 εἴη ὑμῖν, ἢ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. δύναται πολλάνικῃ ἢ
 συρραφείτα διαβολῇ ὑποκλέψαι τὴν ἀληθῆ γνῶ-
 σιν τῶν πραγμάτων, ἢ μῶμον προπαῖσαι τοῖς ἀ-
 νεγκλήτοις, ἢ ἀναίτις καταδίκης αἰτία γενέσθαι
 πρὸς ἀνδρας ἀδύως, ἢ ἀμετόχας τῶν κατ' αὐτῶν
 λαληθέντων. ἀλλ' ἐπιδαμψάσης πάλιν ἀληθείας,
 τῆς πάντων δυνατωτέρης κατὰ τὸν παροικισμὸν, ἀ-
 νυπάρκτων τε, ἢ ἀνυποστάτων ἐξελεγχθέντων τῶν
 προσκευαρισθέντων, ἢ ἐπιφρημιωθέντων ἐκ ἀληθείας
 κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν, ἀνάγονται δικαίως οἱ ἔτω-
 αὶ ὑποσυρέντες, ἢ ποιναῖς καθυποβληθέντες εἰ-
 τὴν ἀρχαίαν κληρικὴν αὐτῶν, ἢ εἰσιν διὰ τῆς
 Ἐκκλησιαστικῆς εὐθυδικίας, ἢ ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ
 τοιγαρὸν ἢ ὁ κύρ Ἀθανάσιος Παρίας, ἀνὴρ ὠνάτων
 εὐκαταφρονήτων, σοφίας τε μετεσχηκῶς τῆς θύρα-
 θεν, ἢ τῆς καθ' ἡμῆς, ἢ καλῶς μνημιένος τῆς
 θείας, ἢ εὐπαιδευσία τῷ ὄντι τῆ καθηκῆσιν κεκοσ-
 μιμένος, ἔφθασε προχρόνων ἤδη τινῶν διαβληθῆ-
 ναι, ἢ καθαιρέσει καθυποβληθῆναι, διὰ τὰς αἰ-
 ἐπέφερον τότε κατ' αὐτῆ κατηγορίας, ὅς δι' ὑφρ-
 ριτόν τὸ πρᾶγμα ἠγύμενος, ἢ δυσανασχετῶν τοῖς
 ἄλλοις, ἢ δεινοπαθῶς διακείμενος, ἔγραψεν ἄχ ἀ-
 παξ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν προσαπολογύμενος, ἢ
 τὴν ἀδύωτιν αὐτῆ θερμῶς ἐξαιτῆμενος, ἢ προσαπο-
 δεικνύων σὺν λόγῳ, ὅτι τὰ κατ' αὐτῆ τότε λαλη-
 θέντα, ἢ ἐπιφρημιωθέντα προφανεῖς συκοφανταὶ ὑ-
 πῆρχον, ἢ πόρρω ἀληθείας ἀπάσης, ὅδη ἢ ἔναγ-
 χος

χος πεπόνηκεν ἰκανῶς προσάπολογησάμενος, καὶ ἐκλιπαρήσας τυχεῖν ἀδωάσεως. τὰτα χάριν ἡμεῖς τε, καὶ ἡ περὶ ἡμᾶς ἱερὰ ὀμήγουρις, οἴκτω καμφθέντες ἐπὶ τῷ ταύτῳ ἐλογύμῳ ἀνδρὶ, καὶ τὰς μετὰ θερμῶν δακρύων ἰκεσίας αὐτῷ, εὐμενῶς προσάποδεξάμενοι, γράφοντες ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερέμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὁ βασιλεὺς ὀσιώτατος, καὶ ἐλαγιμώτατος ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ἀδωῶς ὑπάρχη τῆς κατ' αὐτῷ προσπεναχθείσης Ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς, καὶ παιδείας, ἔχων καὶ τὸ ἐνεργεῖν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἀκωλύτως ὡς καὶ πρότερον, ἱερατικὴν σολὴν ἀμφιεύμενος, καὶ συλλειτουργῶν ἀρχιερεῦσι, καὶ ἱερεῦσιν, ἡπὲρ ἂν προσκληθῆ, καὶ ἀσπασίῃ χειρὸς, καὶ τῆς ἀνηκῆτης αὐτῷ τιμῆς, ὡς λειτουργὸς τῆ ὑψίστου ἀξίμενος, καὶ τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ Ἐκκλησιαστικὰ ἐισοδήματα, καὶ δικαιώματα ἀπαρμεσιώτως καρπύμενος, καὶ νεμόμενος, μηδενὸς ἐναντιωμένα αὐτῷ τὸ παρᾶπεν, ἢ καταιτιωμένα, ἢ ἀντιλέγοντος. ἄτω γερόδω ἐξ ἀποφάσεως. ἀψπά.

Ἡ ἐμὴ ἀδωάσις τυπωθεῖσα ἐνταῦθα, διὰ τεκμήριον τῆς ἀδωῆς ἐυγνωσύνης πρὸς τὴν αὐτῷ παναγιότητα, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγιωπέτης συνόδου τῆς τὴν εὐδουκίαν συνδικασίας, ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ πολλὰκις με' ἠρώτησαν καὶ διὰ στόματος καὶ διὰ γράμματος, διὰ ποῖα αἰτία προλαβόντες κατεχρίθημεν, ὡς πολλῶν ἀγνοούντων, δηλοποιῶμεν τοῖς πάνσιν, ὅτι ἐσυχοφαντήθημεν, ὑπότινων ἐδικῶν μας ἀδελφῶν ἀγιορειτῶν, ὅτι δὲν δεχόμεθα καὶ ἀδεύμεν τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινόμενα ἱερὰ μνημόσυνα ἐν τῇ ἀναστασίμῳ ἡμέρᾳ τῆς Κυριακῆς, ποῖα ταῦτα; τὰ διὰ τῶν ἱερῶν μερίδων, τὰ ἐν τῇ θείᾳ μετασίῳται, καὶ ἀπλῶς

ἀπλῶς τὰ ὅσα δήποτε ἐν διαφόροις καιροῖς εὐχεται ὁ ἱερεὺς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς συχοφαντίας, ἐπέφερον, ὅτι ὁ Μαλαξῆς γράφει ταῦτα εἰς τὸ ἐδικόν τε τυπικόν, καὶ ἡμεῖς αὐτὸ ἀκολουθῶντες φρονέμεν τὰ τοιαῦτα λέγομεν. ἐξ ἀνάγκης Ἰλοικὸν ἐγὼ γράψας αναφορὰν εἰς τὴν αὐτῷ παναγιότητα, καὶ τὴν ἱερωτάτην σύνοδον, ἀναθεμάτισα ὀλοφύχως τὰς τὰ τοιαῦτα νεωτερίσματα φρονήσας καὶ λέγοντας, περὶ δὲ τὰ τυπικῷ τῷ Μαλαξῆ, εἶπον, ὅτι ὅτε εἶδομεν οὕτως ἠκάσαμεν πώποτε τυπικὸν Μαλαξῆ, ἐγραψα δὲ μάλιχα ἐξ ἱερχιοτάτη τυπικῷ τῷ ἐν τῷ ἁγίῳ ὀρεῖ καλημένῳ πρῶτα, τὸν περὶ τῶν μνημοσύνης Ἐκκλησιαστικὸν τύπον ὁ ὁποῖος καὶ ἔχει ἕτως, καὶ εἶδεναι, ὅτι ἐὰν γένηται ἀδελφὸν ἐκδημηῆσαι πρὸς κυρίον, ἐν ταῖς ἀγίαις ταύταις ἡμέραις (τῆς μεγάλῃς τεσσαρακοσῆς δηλονότι) διὰ μέσθ τῆς ἐβδομάδος, παννυχίς ἢ γίνεται τῶν τρίτων αὐτῷ, ἕως τῆς παρασκευῆς ἑσπέρας. τότε γὰρ τελεῖται ἡ παννυχίς αὐτῷ, καὶ τῷ σαββάτῳ ἢ λειτουργία. τῷ δὲ ἐπιόντι σαββάτῳ γίνονται τὰ ἔννετα αὐτῷ, κἄν τε λαγχάνωσι, κἄν τε μή. τὰ δὲ τεσσαρακοσὰ αὐτῷ γίνονται, ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ πληρωθῆ. τῆτο δὲ δῆλον, εἰμὴ λαγχάνωσιν ἐν τε τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι, καὶ τῇ διακαιησίμῳ. ἐν αὐταῖς γὰρ λαγχάνοντων, οὐκ ἐπιτελεῖνται, εἰμὴ μετὰ τὸ παρελθεῖν τὴν τῷ θωμᾷ ΚΥΡΙΑΚΗΝ. ἐπειδὴ δὲ παράδοσις ἐστὶ τῶν ἀγίων μνημονεύεσθαι καθ' ἑκάστην τῆς ἐκδημῆσας ἀφ' ἡμῶν, διὰ λειτουργιῶν, ἀπ' αὐτῆς δηλονότι τῆς πρώτης ἡμέρας, καθ' ἣν τελευτῶσι, μέχρι καὶ τῆς τεσσαρακοσῆς, αἰτοῦται λειτουργίαι αὐτῶν ἀρχονται, ἀπὸ τῆς δευτέρας τῷ θωμᾷ, μέχρι συμπληρώσεως τεσσαρακοσῆς, ἐν μόναις ταῖς Κυριακαῖς, καὶ ταῖς λοιπαῖς

εορτασίμοις ἡμέραις, ἦγεν τῇ τετραδί τῆς
μεσοπεντηκοστῆς, τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς ἀνά-
λήψεως, καὶ τῇ δευτέρῃ τοῦ ἁγίου πνεύμα-
τος, ~~καὶ~~ μὴ γινομένε.

γράφουσι

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα γράψας καὶ ἐμολογήσας,
καὶ ἀναθεματίσας κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἁγίας καὶ
οἰκουμενικῆς ἐβδόμης συνόδου, εἴτις πᾶσαν Ἐκκλη-
σιαστικὴν παράδοσιν ἢ ἔγγραφον, ἢ ἀγγραφον ἀθε-
τεῖ, ἔλαβον τὴν ἀδωσίμην, ἔχουσιν ἐπί λέξεως,
ὅτω.

Γαβριήλ ἐλέω Θεῷ Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινου-
πόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης

Γεράτατο Μητροπολίτα

